RPR

BIBLIOTECA CENTRALA A UNIVERSITAŢII DIN BUCUREŞTI

Nº Curent 70464 Format m

Nº Inventar 25337 Anul 1938

Secţia Depozit Raftul I

Inv. 25337

23072

AR. M. CĂLINESCU

DISCURSURI PARLAMENTARE

1926—1933

VOLUMUL I

66487

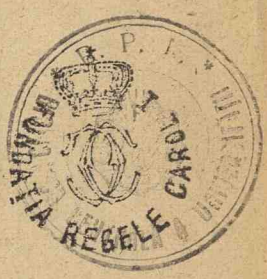

5159

MONITORUL OFICIAL ŞI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAŢIONALĂ, BUCUREŞTI, 1938

CONTROL 195
Biblioteca Centrală Universitară
Cota 70.461
Inventar 66487
1956
RC 262/01
B.C.U. Bucuresti
C66487

Discursurile politice ale lui I. C. Brătianu, adunate de prieteni pioşi, ale lui Maiorescu pe care, în caietul ce-l avea pentru el însuşi, oratorul însuşi s'a grăbit să le publice, cu explicaţii, ale lui Vasile Boerescu sânt un mijloc indispensabil pentru a se înţelege vieaţa contemporană românească pe care prea mult au văzut-o toţi, numai în aparenţe care nu înseamnă şi nu spun nimic. Insăşi această formă de manifestare a ajuns să fie despreţuită, în afară de criteriile estetice care se schimbă puţintel cu vremea, ca fiind un lucru trecător, efemer ca şi interesele reprezintate şi pasiunile care au animat în acel moment.

Nu e aşa. Chiar acele interese şi pasiuni trebuie cunoscute; din ele doar se ţese istoria. Dar mai este ceva: informaţia pe care o cuprind aceste cuvântări, îndată ce ele vin dela oameni muncitori şi oneşti, cu experienţa vieţii.

Intre acestea trebue puse la un rang ridicat acelea ale omului care cu atâta muncă şi despreţ

de risc are astăzi răspunderea liniştii acestei ţări. Niciodată el n'a vorbit fără a se gândi şi la altceva decât la adversarul pe care-l avea în faţă, adecă: la lucrul de care era vorba.

Astfel aceste două volume ale d-lui Armand Călinescu vor fi de mare folos istoricului, mai ales că ele se raportă la o epocă tulbure în care publicarea discursurilor nu s'a făcut mai niciodată, pentru multe motive, şi mai ales pentru aceia că vorbitorilor li-a fost adesea ruşine de ceia ce au spus.

N. IORGA

ÎN TIMPUL GUVERNULUI GENERAL AVERESCU

I

LA VALIDĂRI

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 29 IUNIE 1926)

D. Ar. M. Călinescu: D-lor deputaţi, am cerut cuvântul ca să vă expun în mod succint condiţiunile anormale în care s'au făcut alegerile pentru Cameră în judeţul Argeş. Vă rog să credeţi însă că nu am venit aici cu intenţiunea să fac din aceste condiţiuni un cap de acuzaţie împotriva guvernului privit în întregul lui. Şi aş fi foarte mulţumit dacă în faţa faptelor precise pe care le voiu releva şi în faţa dovezilor decisive pe care le voiu înfăţişa, voiu auzi un cuvânt de pe banca ministerială care să desolidarizeze guvernul de aceste fapte şi să le desavueze.

Şi aş fi foarte mulţumit, de asemenea, dacă semnalând conduita evident culpabilă a unor funcţionari, aş auzi pe miniştrii respectivi promiţând să cerceteze şi să aplice sancţiunile.

Zic aceasta, d-lor, pentru un îndoit motiv. In primul rând, pentrucă păşind în incinta acestei Adunări, aş voi şi eu să trăiesc într'o atmosferă care să reia bunele tradiţiuni ale parlamentarismului român. Şi în mijlocul majorităţii există cel puţin o fracţiune, aceea a conservatorilor progresişti, care ar fi indicat să nu renunţe la ceea ce constitue un preţios patrimoniu al său. Or, tocmai în aceste tradiţii şi în acest patrimoniu stă, ca guvernele să observe neutralitatea lor în operaţiile electorale.

Au fost de sigur ingerinţe şi în trecut; şi deşi aveau un caracter cu mult atenuat, în desbaterile Adunării, miniştrii de interne împingeau până acolo grija lor de a desavua aceste fapte, de a păstra întreg prestigiul guvernului, încât nici măcar nu admiteau cuvântul de candidaţi ai săi şi de candidatură oficială. Toţi miniştrii se ingenuau în a face teoria corectă, constituţionaliceşte vorbind, că în alegeri lupta se dă între partide şi că guvernul, ca deţinător al forţei publice, este obligat să observe legea pentru toţi deopotrivă. Dar despre o acţiune a guvernului împotriva opoziţiei, despre candidaţii guvernului, despre o acţiune sistematic concertată de organele de Stat împotriva unui partid, despre aceasta nu se vorbea niciodată.

Prin urmare, din punctul de vedere pe care îl arătai, aş fi mulţumit, odată alegerile făcute, aşa cum ştim cu toţii că s'au făcut, numai cu desavuarea lor formală şi cu aplicrea câtorva sancţiuni, pentru ca să rămâie câştigat, că legalitatea este încă regula şi că abuzurile sunt o tristă excepţie. Cel puţin vom îndrepta lucrurile pe un drum mai bun pe viitor.

Dar, d-lor, nu vreau să fac din aceste condiţiuni un cap de acuzare împotriva guvernului în întregul lui şi pentru un al doilea motiv. Există, socotesc eu, un interes superior al ordinei de Stat care cere ca atunci când se comit abuzuri, cetăţenii să rămâie în credinţa că aceste abuzuri se datoresc unor agenţi izolaţi, că aceşti agenţi au singuri răspunderea, şi că întru cât sunt lezaţi ei, cetăţenii pot obţine sancţiuni legale. Dar dacă, dimpotrivă, în mintea oamenilor s'ar sădi credinţa că guvernul, ca expresiune supremă a autorităţii în Stat, pune la cale, prin agenţii săi, încălcarea drepturilor recunoscute şi garantate de lege, că împotriva acestor încălcări cetăţenii nu au nicio instanţă înaintea căreia să se plângă; dacă ar rămâne în mijlocul oamenilor credinţa că însăşi dispoziţiunile constituţionale nu mai pot afla nicio sancţiune legală, eu vă întreb unde am ajunge?

Este evident, d-lor deputați, că într'o asemenea situațiune, sancțiunile Constituției nu pot fi decât într'o mișcare violentă a maselor. *(Intreruperi, protestări pe băncile majorității).*

O voce de pe băncile majorității: Cu aceasta ați început campania electorală!

D. Virgil Madgearu: Aceasta o provocați d-voastră prin acțiunea d-voastră. *(Zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu: D-lor deputați, și cu toate protestările d-voastră, fac apel la d-l Anibal Teodorescu, care este profesor, pentru ca să confirme că doctrina dreptului public este unanimă în a recunoaște teoreticește acest lucru. *(Aplauze pe băncile Partidului Țărănesc).*

Au fost și legiuiri, în Franța spre exemplu, care au consacrat acest sistem.

Iată, d-lor deputați, de ce vă spun că aș dori ca guvernul să-și afirme neutralitatea lui față de alegeri. Și în acest spirit aș încerca eu, cu îngăduință d-voastră, să schițez condițiunile în care s'au desfășurat alegerile dela Argeș.

D-lor deputați, acțiunea politică la Argeș a început prin venirea în fruntea județului a unui prefect, colonel din armata activă.

O voce de pe băncile majorității: Trăiască.

D. Virgil Madgearu: Armata da, dar prefectul nu.

D. Ar. M. Călinescu: Nu mai insist asupra împrejurării, că această numire s'a făcut în condițiuni absolut ilegale. Legea pentru unificarea administrativă în art. 331 și 332 ale ei se împotrivește, în mod formal, la o asemenea numire. Dar să las la o parte chestiunea legalității, pentru ca să cercetez spiritul în care s'a făcut această numire.

D. C. Jornescu: Reforma administrativă nu împiedecă aceasta. Un colonel din armata activă este asimilat, ca titlu, cu acela care posedă un titlu academic. Un prefect poate fi numit când este colonel în armata română.

D. Vintilă I. C. Brătianu: Nu puneți chestiunea ca principiu, căci greșiți.

D. C. Jornescu: Legea este făcută de d-voastră.

D. Ar. M. Călinescu: Legea făcută de d-nealor poate să fie greșită în unele tendințe ale ei; poate să fie insuficientă în unele dispoziții ale ei, dar d-voastră ca guvern, erați dator să experimentați în mod loial și cinstit această lege.

Dar să las de o parte chestiunea legalității, ca să cercetez spiritul în care s'a făcut această numire. Ce înțeles avea un prefect colonel, în care scop...

D. Vintilă I. C. Brătianu: Pentru timpul alegerilor.

O voce de pe băncile majorității: Același lucru ați făcut și d-voastră la Huși, ați numit prefect un colonel. Dar cazul generalului Dragu?

D. Vintilă I. C. Brătianu: Nu insistați. Spuneți mai bine că ați făcut o greșală.

D. Ar. M. Călinescu: D-lor, și cel puțin dacă s'ar fi făcut o alegere printre militarii mai distinși, dar s'a trimis un om care la cea dintâi reclamație a noastră a mărturisit cu candoare, că pe dânsul nu-l interesează legile, ci a fost trimis ca militar să facă front împotriva noastră.

D. N. Homoriceanu: V'a spus că a fost trimis să mențină ordinea. Afirmația d-voastră este inexactă.

D. Ar. M. Călinescu: Să-mi dați voie, d-le colonel Homoriceanu, d-voastră nu puteți ști ce vorbeam eu cu d-l colonel în cabinetul d-sale. *(Ilaritate).* D-voastră ați fost o surpriză pentru întreg corpul electoral. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).*

A fost trimis, așa dar, să facă front împotriva noastră *(Zgomot).*

D. N. Homoriceanu: Impotriva anarhiei.

D. Ar. M. Călinescu: D-lor, d. colonel prefect al județului a fost trimis să facă front împotriva noastră. In adevăr, l-am și văzut începându-și activitatea prin a turbura administrația jude-

ţului, disolvând peste 100 de consilii comunale. Să-mi daţi voie să vă citesc câteva deciziuni de asemenea disolvări, pentru ca să puteţi aprecia şi d-voastră aptitudinile d-lui prefect.

Primul caz: se disolvă consililul comunei Albota pentru motivul consemnat în deciziunea d-lui prefect, că membrii acelui consiliu aparţin mai multor partide politice şi că în toate desbaterile s'au certat, astfel încât au periclitat interesele comunei.

Voci de pe băncile majorităţii: Foarte bine.

D. Ar. M. Călinescu: Foarte bine ziceţi d-v. şi eu aş fi de acord cu d-voastră. Se întâmplă însă, că aceşti consilieri nu numai aparţineau toţi unui aceluiaşi partid, Partidul Ţărănesc, dar nici nu se întruniseră încă... *(Ilaritate).*

D. Vintilă I. C. Brătianu: O jumătate din consilii au fost disolvate pe motivul acesta.

D. Ar. M. Călinescu: Le am aci pe toate; am ales însă pe cele mai caracteristice.

Se disolvă consiliul comunei Deaguri, pentru motivul că, deşi ales de multă vreme, stăruia în refuzul lui de a se constitui, de a se întruni şi de a începe lucrările.

Voci de pe băncile majorităţii: Dacă a făcut aşa!...

D. Ar. M. Călinescu: Dacă a făcut așa!... Decât se întâmplă, că acești consilieri, nu numai că s'au întrunit, nu numai că au ales pe primar și au început lucrările, dar însuși prefectul printr'o deciziune anterioară îi confirmase... *(Zgomot).*

Voci de pe băncile majorității: Aceasta privește pe d. ministru de interne. *(Zgomot, întreruperi).*

D. Ar. M. Călinescu: Eu aș fi foarte fericit când d. președinte ar binevoi să mă conducă în această desbatere. Raționamentul meu este acesta: vreau să vă arăt d-voastre, pe de o parte, că prefectul care a condus operațiunile nu cunoștea mecanismul administrației județului și, pe de altă parte, să vă descriu atmosfera generală, în care s'au făcut aceste alegeri. Prin urmare, sunt exact în chestie. Toată activitatea prefectorială s'a văzut consemnată într'un voluminos număr al Monitorului județean, care ar fi făcut deliciile cititorilor, dacă un ordin venit la timp, mai de sus, nu ar fi interzis prefectului satisfacția de a-și vedea proza răspândită în comunele județului. Am izbutit însă, d-lor, să-mi procur un exemplar din această prețioasă lucrare, rămasă quasi-inedită și îl țin la dispoziția d-voastre.

Prin urmare, d-lor, despre vreo pricepere în administrația județului nu putea fi vorba la

prefectul colonel. Din partea sa nu rămânea decât un singur lucru vizibil, plimbarea uniformei militare de-a-lungul județului. Și ca și când un colonel nu ar fi fost deajuns pentru a se trage tot efectul moral din asemenea decor, Monitorul Oficial dela 5 Maiu publică o decizie, semnată de secretarul general dela interne, prin care pretorii din Argeș erau rechemați în administrația centrală, pentru ca în locul lor să fie delegați d. maior Georgescu Ștefan dela cercul de recrutare din București, d. căpitan Damalide Paul din regimentul 5 infanterie Vlașca, d. căpitan Cezar Caragea din regimentul de artilerie dela Sibiu... *(Intreruperi pe băncile majorității).*

D. Virgil Madgearu: D-le președinte, majoritatea turbură desbaterile. Vă rog să luați măsuri împotriva ei.

D. Ar. M. Călinescu:... d. căpitan Gheorghiu din Ministerul de Războiu.

Aș fi întrebat pe d. ministru de războiu dacă, după regulamentele militare, este deajuns decizia unui funcționar civil pentru a se dispune de ofițerii din armata activă. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).* Cum au părăsit acești ofițeri corpurile lor de trupă? Au raportat comandanții respectivi, Ministerului de Războiu, și ce măsuri a luat ministrul?

D. Dr. Al. Vaida-Voevod: Ar fi luat el săracul, dar nu-l ascultă nimeni. Nu mai este autoritate. *(Intreruperi, zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu: Dar în definitiv, d-lor, pentru ce această excepțională încadrare militară a județului Argeș? Aș fi rămas multă vreme nedumerit asupra acestei chestiuni.

Voci de pe băncile majorității: Fiindcă erai d-ta tare.

D. Ar. M. Călinescu: Am să vă explic îndată. Aș fi rămas nedumerit dacă o întâmplare din timpul alegerilor nu m'ar fi edificat pe deplin. In dimineața zilei de 25 Maiu, eu însumi am fost arestat în fața localului de vot din comuna Costești și ridicat de sub ochii judecătorului-președinte, de către unul din căpitanii pretori. Acesta m'a condus sub escortă și m'a ținut în camera sa 16 ore, cât a durat votarea. Intre timp, ofițerul, un om de o înfățișare inteligentă de altminteri, a încins o convorbire mai lungă cu mine, și mi-a ținut acest limbaj. *(Intreruperi pe băncile majorității).*

D. C. Meisner, președinte de vârstă: Așa nu se poate discuta.

Vedeți, sunt întreruperi de multe ori de aci (arătând spre băncile majorității). *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).* Sunt întreruperi și din

partea d-voastre (arătând spre băncile opoziției-unite). Ori, d-nii mei, mărturisiși un lucru, d. vorbitor ne grăește europenește, ascultați-l. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).*

D Dr. D. Economu-Prahova: Să vorbească în chestie și-l ascultăm.

D. Ar. M. Călinescu: « V'am ridicat d-le Călinescu, fiindcă ne găsim într'o stare anormală, aproape de războiu. Știu că actul meu este ilegal, precum ilegală este însăși întrebuințarea noastră a militarilor în operațiunile electorale. Dar pe mine m'a chemat comandantul meu și mi-a spus că M. S. Regele încredințând guvernul d-lui general Averescu, o înfrângere a acestuia, ar însemna o lovire a Suveranului. *(Intreruperi).* Noi, militariii, am jurat credință Regelui, și judecați atunci, dacă nu suntem datori să apărăm pe Capul suprem al oștirii ».

D-lor, aș fi fost și eu înclinat, împreună cu d-voastre, să socotesc această concepțiune ca un fenomen cu totul izolat, dacă nu aș fi avut înaintea ochilor mei un act mai general, care să-l confirme pe de-a 'ntregul.

Am aci manifestul lansat de organizațiunea Partidului Poporului din județul Argeș, sub semnătura onoratului nostru coleg, d. general — firește, trebuia și un general, pentru completa-

rea ierarhiei — Iancovescu. Iată ce se spune în acest manifest: « Cea dintâi datorie a unui cetățean patriot este de a asculta cuvântul M. S. Regelui ». *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).*

D. Dr. D. Economu-Prahova: Ne faceți o vină că suntem dinastici.

D. Ar. M. Călinescu: « Cuvântul acesta este: urmați pe înțeleptul și bunul general Averescu, fala neamului românesc ». *(Aplauze prelungite pe băncile majorității).*

D-lor, intru pentru prima oară în Cameră, am poate mai mică experiență parlamentară decât d-voastră, vă rog însă, să credeți, că nu m'aș fi așteptat ca majoritatea acestei Camere, în fața manifestului pe care îl citesc, să fie așa de puțin abilă și să descopere guvernul și Coroana. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).*

Și atunci, d-lor, ce însemnează această concepțiune, că M. S. Regele, însărcinând o persoană cu formarea unui Cabinet ministerial, prin aceasta chiar a dat o injoncțiune corpului electoral să ratifice numirea? Ce fel de teorie este aceasta? De unde această interpretare, ce fel de constituționalism este acesta? Pentru a-l respinge, mi-ar fi deajuns să vă amintesc un principiu, pe care îl formulează Esmein, în tratatul său. *(Zgomot, întreruperi pe băncile majorității).*

Voci de pe băncile majorității: Veniți la chestiune. *(Zgomot).*

D. I. Florea: D-lor, noi am avut răbdare de a asculta un ceas proza d-lui Topciu. Vă rog și pe d-voastre să ascultați.

D. Ar. M. Călinescu: D-lor, m'aș fi așteptat, ca d-voastre să protestați în fața faptelor, a abuzurilor care se comit, dar ca să fiți refractari chiar la principii, aceasta, vă mărturisesc, nu m'aș fi așteptat. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite, zgomot).* Este vorba de teoria lui Esmein, profesor de drept constituțional în Franța. *(Zgomot, întreruperi).*

In tratatul său de Drept Constituțional, volumul I, la pagina 145, *(ilaritate pe băncile majorității),* se spune: « nicio persoană nu poate invoca un ordin al Regelui, pentru a acoperi un act ilegal pe care îl comite ». *(Zgomot, întreruperi).*

D. Dr. D. Economu-Prahova: In Franța nu sunt regi. *(Zgomot, întreruperi).*

D. Virgil Madgearu: D. Economu este specialist în ceea ce privește Franța, fiind foarte bun prieten cu d. de Marçay. *(Zgomot).*

D. Dr. D. Economu-Prahova: Eu nu știam că în Franța este rege. *(Zgomot, întreruperi).*

D. Ar. M. Călinescu: « Nicio persoană nu poate invoca un ordin al Regelui pentru a aco-

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

peri un act ilegal pe care îl comite. Un asemenea ordin, în Drept, nu are ființă ».

D-lor, mi-ar fi fost deajuns să citez aceasta, dar fiindcă mi se pare că principiile sunt cam confuze în mintea multora din adversarii noștri, să-mi dați voie să adaug încă o precizare. Cei 50 de ani de viață constituțională a României dinainte de războiu, ajunsese la stabilirea unui precedent îmbucurător. Se fixase anume, o bună regulă de conduită politică prin scoaterea Suveranului din polemicele dintre partide. Se dădea astfel nu numai o nemerită expresiune sentimentului de deferență pe care trebue să-l observăm față de Capul Statului, dar se respecta și un principiu de drept constituțional, care proclamă iresponsabilitatea Regelui.

Regele este iresponsabil. Și un indiciu formal al acestui principiu îl avem în faptul că toate actele Suveranului trebue să fie contrasemnate de un ministru, care își asumă singur astfel întreaga răspundere. Nici chiar exercițiul unei prerogative regale, cum este aceea a numirii unui nou minister, nu este scutit de această formalitate — și-mi pare rău că o spun, — și de această răspundere; și astfel am avut decretul de numirea d-lui general Averescu ca prezident de consiliu, contrasemnat de ministrul demisio-

nar, d-l Ion Brătianu. *(Zgomot, întreruperi pe băncile majorității).*

D. Al. Oteteleşanu: D-lor, dar acestea sunt lucruri comune, banalități de drept public, care nu au niciun fel de legătură cu chestiunea contestației. *(Zgomot, întreruperi).* Am trecut şi noi prin facultăți, am citit şi noi pe Esmein, nu avem nevoie să ni se repete citate. *(Zgomot, întreruperi).* Înțeleg pe d. deputat de Argeş, care singur a declarat că pentru prima oară se găseşte în Parlament, astfel încât se explică de ce se crede dator să facă citațiuni din autori. *(Întreruperi pe băncile opoziției-unite).* Acest procedeu este inuzitat în Parlament. *(Zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu: Eu declar aci că dacă aş fi şi a doua oară şi a zecea oară *(zgomot, întreruperi, vociferări)* în fața unei majorități din mijlocul căreia se ridică chestiunea că Franța n'a avut regi...

D. Dr. D. Economu-Prahova: Pe timpul lui Esmein nu a fost rege.

D. Ar. M. Călinescu: Mă iertați, d-le Economu, dacă vă întreb când a trăit Esmein? *(Ilaritate pe băncile opoziției-unite).*

D. Dr. D. Economu-Prahova: Nu mai face pe grozavul.

D. Dr. N. Lupu: D-le Economu, răspunde la întrebare.

D. Dr. D. Economu-Prahova: Voiu răspunde la urmă.

D. Dr. N. Lupu: D-le preşedinte, daţi cuvântul d-lui Economu să răspundă. *(Zgomot).*

D. Dr. D. Economu-Prahova: Esmein vorbeşte de preşedintele republicii, nu de rege. *(Întreruperi pe băncile opoziţiei-unite).*

D. Ar. M. Călinescu: Odată instalate autorităţile militare, s'a introdus în judeţul Argeş un regim caracterizat prin absenţa totală a criteriilor de legalitate. Militarii numiţi în funcţiuni, în contra dispoziţiilor formale ale legii, nu se puteau firește conduce în acţiunea lor, decât de arbitrar.

Au început prin a interzice circulaţia pe drumurile publice ale judeţului. Călătorii trebuiau să prezinte autorizaţii speciale dela prefect, iar prefectul nu libera aceste autorizaţii decât numai membrilor Partidului Poporului. Iar măsurile luate le-au aplicat cu atâta lipsă de delicateţe şi cu atâta nepricepere încât în judeţul nostru, d'acurmezişul căruia merg drumurile spre staţiunile climaterice din Vâlcea şi spre Ardeal, am văzut convoaie de automobile cu turişti conduse de jandarmi la prefectură. Iar când vreun

automobil de al nostru, trecând peste consemn și izbutind să înșele vigilența jandarmilor, intra într'o comună mai depărtată, se năștea un adevărat scandal: 15—20 de jandarmi încărcau armele, le îndreptau spre noi și nu le luau dela ochi până nu ne constituiam prizonieri. *(Zgomot, protestări pe băncile majorității).*

D. Eduard Mirto: D-le președinte, sunt de părere să facem o pauză, pentrucă enervarea majorității a ajuns la culme. Ea nu mai poate să asculte de loc. *(Zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu: Terorizarea nu înceta nici la prefectură.

D. Al. Oteteleșeanu: D-le Călinescu, eu cred că un discurs frumos ca acesta este bine plasat la discuția la Mesaj, dar în orice caz nu-și are locul la discuția asupra validărilor.

D. Ar. M. Călinescu: Va să zică, d-le Oteteleșeanu, d-voastră sunteți de părere să nu ridicăm nivelul desbaterilor cu ocaziunea validărilor? Eu înțeleg foarte bine că prin obiectul lor validările nu sunt susceptibile de o asemenea ridicare de nivel, dar ar fi bine ca cel puțin să nu o mărturisiți. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).*

D. Dr. Aurel Dobrescu: D-le Călinescu, vorbește mai bine despre sfoara de Manilla, căci le place mai mult. *(Intreruperi, zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu: Libertatea individuală, inviolabilitatea domiciliului, au devenit noțiuni cu totul străine de înțelegerea nouilor administratori. Sătenii erau expuși în miezul nopții la vizitele jandarmilor care făceau percheziții, alergând după manifeste opoziționiste. Iar când unul era numai bănuit, era ridicat și dus sub gardă pe jos la prefectura județului. Învățători, preoți, proprietari, defilau continuu în cabinetul prefectului colonel. Aci, d-sa își înfigea mâinile în șolduri, se încrunta marțial și fără niciun preambul tuna la adresa celor prezenți o gamă întreagă de invective, cu care se deprinsese de când învăța școala de companie. Iar când din întâmplare vreun agent străbătut de vreun fior de decență îndrăznea să dea o justificare presupusă legală abuzului său, ajungea la situațiuni absolut ridicole.

Iată de exemplu textul hazliu al unui ordin de arestare, pe care îl extrag dintr'un dosar al tribunalului de Argeș. « Plutonierul Botezatu vei pleca... la care vei găsi manifeste țărăniste, cu fotografia lui Mihalache. *(Râsete pe băncile Partidului Țărănesc).* Manifestele le vei confisca și împreună cu cei 2 indivizi, la ora 6 seara, vei fi la post. Vezi să cauți și în buzunarul hainelor, în modul cel mai amănunțit posibil.

Vezi că aceasta constitue un delict prevăzut de art. 9 din legea liniștei publice, în vedere că nu s'a început încă propaganda electorală și aceștia au și răspândit manifeste ». *(Ilaritate pe băncile opoziției-unite).*

D. D. Căpățineanu: Ați văzut dovada? *(Zgomot, întreruperi).*

D. Ar. M. Călinescu: Știam că aveți obiceiul să contestați cuvintele, fie chiar când ar fi de onoare al unui deputat. De aceea să credeți că am luat toate precauțiunile, să vă dau numai acte certificate și legalizate. *(Aplauze pe băncile Partidului Țărănesc).* Impotriva acestui regim, am hotărît din capul locului să reacționăm pe cale legală și să cerem intervenția justiției. Și pe această cale am întâmpinat dificultăți, întru atât situațiunea creată devenise anormală. In adevăr, când împotriva unui administrator ofițer intentam acțiune înaintea instanțelor civile, tribunalul trebuia să-și decline competința, fiind vorba despre un militar. Dacă, dimpotrivă ne-am fi dus înaintea unui consiliu de război, am fi avut un text de lege, legea poziției ofițerilor, care spune că un militar primind o funcțiune civilă, încetează de a mai face parte din cadrele oștirei. Astfel, în vreme ce noi am pierdut timpul în complicațiuni procedurale, curgeau abuzurile ne-

stăvilite ale unor agenți cari nu erau nici pretori, nici ofițeri, dar cari abuzau în chip anarhic de forța publică. Plângerile împotriva acestor abuzuri au devenit așa de numeroase și atât de vizibil întemeiate, încât la un moment dat, însuși parchetul a trebuit să intervină. Primul-procuror s'a văzut nevoit să trimeată companiei de jandarmi o adresă al cărei conținut va rămâne ca un document elocvent al situațiunii. Să-mi dați voie să vă citesc acest document. « Cu această ocaziune vă rog să atrageți atențiunea subalternilor d-voastră că rolul jandarmilor este de a menține ordinea, de a asigura persoana și averea oricărui cetățean, și ca atare, este o datorie sfântă ca jandarmii să se ferească de a contribui cu ceva, care le-ar micșora prestigiul corpului din care fac parte ». Prin urmare, parchetul, ca reprezentant al societății, ca păzitor al ordinei legale, constată el însuși, fără posibilitate de tăgadă, o stare de lucruri anormală. El crede necesar să atragă atențiunea unui corp constituit, tocmai acelui corp care avea menirea să asigure respectul legii, că s'a îndepărtat dela îndatoririle lui și că prin conduita lui compromite instituția.

Dar, d-lor, cel puțin am fi fost în drept să așteptăm acum când intervin procurorii, că

mai putem păstra iluzia de a trăi într'un Stat legalmente constituit și că siguranța persoanelor și averilor, cum spune magistratul, vor mai putea afla un sprijin.

D-lor, anarhia a trebuit însă să atingă ultima ei linie și ne-a fost dat să asistăm la acest trist spectacol, că intervenția unui magistrat nu a mai fost luată în seamă de organele obligate să execute ordinele sale. Am să vă citesc acest proces-verbal.

« Astăzi,25 Maiu 1926, noi N. I. Isvoranu, judecător al ocolului rural..., văzând că este arestat în mod ilegal, am ordonat să se înapoieze spre a ne asigura că arestarea este ordonată de căpitanul de jandarmi. Găsind pe căpitan, am întrebat, și acesta a răspuns că a ordonat arestarea din ordinul prefectului. Am cerut ordinul scris, dar nu mi s'a arătat. In fața noastră arestatul a fost lovit. Am atras atenția căpitanului că săvârșește un abuz de putere, și el a răspuns că execută un ordin superior și că va proceda la fel, în baza aceluiași ordin, și cu d. Boerescu. Acesta din urmă fiind la rândul său arestat, ne-a cerut să intervenim; însă intervenția noastră a fost zadarnică, fiindcă n'am avut la îndemână forța militară ca să împiedecăm acest flagrant abuz de pu-

tere, săvârșit de căpitanul de jandarmi ». *(Aplauze pe băncile partidului Țărănesc).*

Cât de trist sună aceste cuvinte: « n'am avut la îndemână forța militară să asigur respectul legii », când alături erau jandarmii și comandantul lor! *(Aplauze prelungite pe băncile opoziției-unite, strigăte de bravo).*

D. Iuliu Maniu: In întreg Ardealul același caz. *(Zgomot, întreruperi).*

O voce de pe băncile majorității: Actul pe care l-ați citit nu este legalizat.

D. Ar. M. Călinescu: D-lor deputați, mi se atrage atențiunea și sunt gata să recunosc că această declarațiune nu este legalizată. Este exact. Dacă n'am legalizat-o este fiindcă originalul se află aci în dosarul alegerii. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite, ilaritate).*

D-lor deputați, jandarmii se ocupau cu alte lucruri. N'au fost deajuns violențele exercitate asupra cetățenilor, n'au fost dejuns violările de domiciliu și arestările ilegale, au trebuit să recurgă și la o acțiune, cu adevărat criminală, pe care o denunț onoratei Camere, și-mi pare rău că nu este d. ministru de interne aici, ca să-mi permit să-i atrag atențiunea asupra unui pericol de ordin general, prin această acțiune.

D-lor deputați, în planul autorităților figura ca punct esențial, împiedecarea delegaților noștri de a pătrunde la urne. Prin această împiedecare, pe de o parte se urmărea influențarea maselor de alegători, pe de altă parte se înlesnea corectarea voturilor. Dar fiindcă se așteptau ca măsurile premergătoare să nu fie pretutindeni eficace, fiindcă se așteptau ca peste cordoanele de jandarmi, peste barajul construit la intrarea comunelor, totuși delegații noștri să pătrundă la urne, și într'adevăr au pătruns și peripețiile prin cari au trecut acești oameni sunt o imagină vie a situațiunii anormale. Cu titlu documentar vă voiu cita numai două cazuri.

Candidatul nostru, d. Petre Petrescu, fost procuror, fost prefect, a trebuit să meargă 20 de km pe jos pe poteci, prin păduri, să doarmă o noapte întreagă într'o clae de fân, ca să poată pătrunde la secția de votare. D. profesor de liceu Ghimpa, ca să ajungă la secția unde figura ca delegat, a trebuit să se ascundă într'o căruță cu coceni de porumb.

Prin urmare, fiindcă se așteptau la asemenea acte de devotament din partea prietenilor noștri, au mașinat din vreme o acțiune, care să le îngădue să-i aresteze în chiar zona de

tere, săvârșit de căpitanul de jandarmi ». *(Aplauze pe băncile partidului Țărănesc).*

Cât de trist sună aceste cuvinte: « n'am avut la îndemână forța militară să asigur respectul legii », când alături erau jandarmii și comandantul lor! *(Aplauze prelungite pe băncile opoziției-unite, strigăte de bravo).*

D. Iuliu Maniu: In întreg Ardealul același caz. *(Zgomot, întreruperi).*

O voce de pe băncile majorității: Actul pe care l-ați citit nu este legalizat.

D. Ar. M. Călinescu: D-lor deputați, mi se atrage atențiunea și sunt gata să recunosc că această declarațiune nu este legalizată. Este exact. Dacă n'am legalizat-o este fiindcă originalul se află aci în dosarul alegerii. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite, ilaritate).*

D-lor deputați, jandarmii se ocupau cu alte lucruri. N'au fost deajuns violențele exercitate asupra cetățenilor, n'au fost dejuns violările de domiciliu și arestările ilegale, au trebuit să recurgă și la o acțiune, cu adevărat criminală, pe care o denunț onoratei Camere, și-mi pare rău că nu este d. ministru de interne aici, ca să-mi permit să-i atrag atențiunea asupra unui pericol de ordin general, prin această acțiune.

D-lor deputați, în planul autorităților figura ca punct esențial, împiedecarea delegaților noștri de a pătrunde la urne. Prin această împiedecare, pe de o parte se urmărea influențarea maselor de alegători, pe de altă parte se înlesnea corectarea voturilor. Dar fiindcă se așteptau ca măsurile premergătoare să nu fie pretutindeni eficace, fiindcă se așteptau ca peste cordoanele de jandarmi, peste barajul construit la intrarea comunelor, totuși delegații noștri să pătrundă la urne, și într'adevăr au pătruns și peripețiile prin cari au trecut acești oameni sunt o imagină vie a situațiunii anormale. Cu titlu documentar vă voiu cita numai două cazuri.

Candidatul nostru, d. Petre Petrescu, fost procuror, fost prefect, a trebuit să meargă 20 de km pe jos pe poteci, prin păduri, să doarmă o noapte întreagă într'o clae de fân, ca să poată pătrunde la secția de votare. D. profesor de liceu Ghimpa, ca să ajungă la secția unde figura ca delegat, a trebuit să se ascundă într'o căruță cu coceni de porumb.

Prin urmare, fiindcă se așteptau la asemenea acte de devotament din partea prietenilor noștri, au mașinat din vreme o acțiune, care să le îngădue să-i aresteze în chiar zona de

votare. Au pregătit un manifest foarte scurt, cu o redacțiune incoherentă, de o factură cu totul inabilă, iscălit de Partidul Comunist și purtând semnul Partidului Țărănesc, pe care în ziua alegerilor l-au distribuit discret printre alegători. Am textul acestui manifest, îl țin la dispoziția d-lui ministru de interne, dar să-mi dați voie să nu-l citesc dela tribuna Camerei, fiindcă oricât ar fi patimile deslănțuite, oricât am fi ispitiți să desvăluim greșelile adversarilor noștri, sunt lucruri pe care nu este bine, nu este practic să le citim aci. *(Aplauze pe băncile Partidului Țărănesc)*.

Este inutil, d-lor, să vă spun că arestarea operată sub acest pretext perfid, n'a avut nicio urmare pentru noi, că parchetul n'a putut și nu putea stabili nicio corelațiune între acest manifest și prietenii noștri. Mai mult, a doua zi, luând cunoștință noi de această mașinațiune, am putut stabili cu ușurință vinovăția unor organe administrative și am sesizat parchetul. Dacă nu ar fi în uzanțele parlamentare ca să nu aducem în desbateri chestiuni care se găsesc în cercetarea judecătorească, aș fi tentat să vă comunic aci unele chestiuni, care v'ar lăsa complet stupefiați. Va veni însă ziua când justiția va fi soluționat chestiunea și atunci

vă veți putea convinge de gravitatea faptelor... *(Intreruperi).*

Voci de pe băncile majorității: Concluzia!

D. Ar. M. Călinescu: Eu îmi explic că d-voastră doriți așa de repede încheierea unei desbateri penibile pentru d-voastră. *(Aplauze pe băncile Partidului Țărănesc).*

In absența delegaților, ridicați absolut toți de către jandarmi, s'a urmărit corectarea rezultatului votului și vin acum la aspectul cel mai dureros al alegerilor dela Argeș. Fiindcă situația în definitiv ajunsese astfel încât, cu toate violențele exercitate asupra țărănimii, cu toată întreruperea contactului ei cu noi, un foarte slab procent din voința alegătorilor a fost schimbat. In mase compacte, țăranii au votat cu noi; din nenorocire voturile puse în urnă n'au fost declarate exact. Să vă dau câteva exemple:

La secția Mozăceni ni s'au atribuit 150 de voturi...

Voci de pe băncile majorității: Prea mult!

D. Ar. M. Călinescu: Din nefericire pentru d-voastră, la câteva zile după aceasta, în ziua pe 1 Iunie s'a făcut în aceeași secțiune alegerea pentru consiliul comunal și într'o singură comună noi întruneam 450 de voturi, iar d-voastră nu luați nici cincimea. Exact același număr de

voturi, dar matematic exact același număr de voturi l-am obținut în această comună și în alegerile comunale din Februarie; prin urmare era vorba de un contingent constant. Ce au devenit la Cameră voturile acestor oameni?

La secțiunea Jiblea ni se atribuise nouă 80 de voturi. Peste două zile judecătorul președinte este mutat la alt biurou, și în absența d-sale, la Senat, noi întrunim 250 de voturi. Prin urmare, la un colegiu mult mai restrâns avem de trei ori mai multe voturi. In schimb, la biuroul la care merge acest domn judecător, noi cădem dela 1.000 de voturi la 100 de voturi la Senat. Și semnalez că vorbesc aci despre un magistrat, care stă și azi sub judecata Curții cu Juri, pentru fraude electorale comise altă dată.

La secțiunea Costești-Buliman cazul este și mai sugestiv. Judecătorul președinte constată printr'un proces-verbal că 5—600 de alegători s'au revoltat și că se dedau la o acțiune anarhică. Ce se întâmplase? La această secțiune delegații noștri, simpli țărani, au venit la vot împreună cu locuitorii din comună. Odată introduși în raza de vot, jandarmii s'au repezit la ei spre a-i aresta. Alegătorii s'au solidarizat cu delegații și au respins pe jan-

darmi. Trecând judecătorul, i-a introdus în local; în local însă au fost arestați din nou și scoși pe o poartă dosnică. Prima serie de alegători, constatând absența delegaților noștri, s'a întors înapoi și a anunțat pe oameni. Oamenii s'au revoltat și au refuzat să mai voteze. Atunci, judecătorul supărat, a ieșit afară, și, ca să intimideze pe alegători, a tras personal un foc de revolver în aer *(exclamări pe băncile majorității);* jandarmii au tras și ei o salvă și s'a născut atunci o învălmășeală. Pretorul a raportat prefectului că a izbucnit revoluția și a cerut ajutor de trupe. S'au trimes două camioane cu soldați sub comanda unui colonel. Intre timp, alegătorii au refuzat să voteze și au plecat, în număr de vreo miie de inși, din comună, la o depărtare de 5 kilometri, unde se află un oficiu telegrafic, ca să ceară, ziceau ei, Regelui să le lase alegerile libere. *(Zgomot, întreruperi).*

Voci de pe băncile majorității: Dovezile.

D. Ar. M. Călinescu: Sunt consemnate în dosar.

După amiază, târziu, delegații au fost eliberați și toți oamenii s'au înapoiat la secția de votare. Votarea a urmat mai departe, iar înainte de despuierea scrutinului, alegătorii,

ademeniți că lucrurile se vor petrece în regulă de acum în colo, au votat și au plecat. Delegații noștri au fost atunci arestați și în lipsa lor, d. judecător ne atribue 100 de voturi.

D-lor, din două lucruri unul: sau rezultatul votului este real și atunci masa de peste 1.000 de țărani, cari se deda la acte anarhice, este a d-voastră, sau, dimpotrivă, masa aceasta, care se deda la o acțiune anarhică, este a noastră, și atunci rezultatul votului nu este real. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).*

Aș putea să enumăr mai departe aceste abuzuri, fiindcă din nefericire, în marea majoritate a secțiunilor de votare, rezultatele n'au corespuns voturilor găsite realmente în urnă. Lucrul acesta este îndeobște cunoscut la noi și au fost magistrați care, în eroarea lor, nu numai au recunoscut ce s'a întâmplat, dar au împins această eroare până acolo, încât au acuzat de lipsă de patriotism pe ceilalți. D-le ministru de justiție, trebue să recunoașteți cu toții că ne găsim în fața unei situații profund întristătoare. De sigur, magistrații, întru cât sunt cetățeni, sunt liberi să împărtășească credințele ce le convin și să atribue voturile lor acelora pe cari îi agrează. Dar, întru cât sunt învestiți cu un oficiu care cere, din parte-le

incontestabil, și demnitate și onestitate desăvârșită, ei nu mai sunt liberi în acțiunea lor. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).*

Prin misiunea lor, ei sunt ținuți să se supună legilor. Noi, d-lor, care pe deasupra rivalităților și rancunelor de partid, pretindem că ne îngrijim și de interesele superioare ale țării, trebue să recunoaștem că situațiunea nu este de natură să salvgardeze aceste interese. Și credeți d-voastre că sunt partide care, prin tendința lor, prin acțiunea lor nu constitue o chezășie pentru ordine? Foarte bine, faceți legi, care să stăvilească asemenea acțiune, dar nu împingeți magistratura la falșuri, fiindcă atunci surpați d-voastre temelia pe care șade ideea de ordine și de legalitate. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).*

D-lor, bilanțul acțiunii d-voastre se poate reduce la trei concluziuni: întâiu, ați făcut un serviciu Coroanei, amestecând presupusele sentimente ale Regelui în polemicile dintre partide. Al doilea, ați făcut o greșită politică apelând la concursul unor militari din armata activă, în interes de partid, și al treilea, ați atins prestigiul magistraturii, îndemnând-o la fraudă. Și pentru ce ați făcut aceasta? Ca să asigurați intrarea în Parlament a onoratului domn Ho-

doroagă și alții cari figurau pe lista d-voastră? Oricât de interesant ar fi concursul acestor domni, trebue să recunoașteți că prețul a fost excesiv. De aceea, cred că altul a fost mobilul d-voastră: ați vrut să distrugeți Partidul Țărănesc.

Nu voiu examina motivele care v'au îndemnat la această acțiune, nu voiu examina nici acuzațiunile perfide cu care ați otrăvit opinia publică atâta vreme, în ceea ce ne privește pe noi. Noi, cari am participat la viața politică din trecut, dar cari am citit și noi istoria politică a acestei țări, va veni o vreme când, dela tribuna Camerei, vom citi, o pagină din această istorie, unde să se vadă cum unii dintre adversarii noștri au deservit Coroana și ideea de ordine. Dar nu voiu cerceta acum această chestiune; mă mărginesc — și cu aceasta încheiu — să-mi exprim o surprindere și să fac o ultimă constatare.

M'aș fi așteptat ca această acțiune să o ducă împotriva noastră Partidul Liberal, fiindcă, prin ideologia lui, este sortit să stea loial în fața noastră. Dar d-voastră pentru ce? Nu-mi explic decât că ați fost sugestionați și îndemnați de campaniile altora și că ați refuzat să scrutați mai adânc rostul nostru politic și să-l înțelegeți.

Ați reușit în acțiunea pe care ați dus-o, ați reușit să ne umiliți și să ne batjocoriți pe noi personal, exponenții mișcării țărănești. Și ați făcut-o fiindcă noi, prin educațiunea pe care o avem, prin ideile pe care le împărtășim, nu eram pregătiți să reacționăm la toate brutalitățile îndreptate în contra noastră. Dar ați reușit sacrificând și d-voastră ceva; ați sacrificat cuviința și delicatețea omenească care șade la baza relațiunilor noastre sociale într'o lume civilizată. *(Aplauze pe băncile opoziției-unite).* Și ați avut conștiință despre acest lucru, fiindcă, atunci când noi ieșiam din arestul de poliție, am întâlnit mulți din adversarii noștri, foști prieteni, cari plecau capul în pământ de rușine. Dar, d-lor, dacă ați reușit asupra noastră nu ați reușit asupra celorlalți, nu ați reușit asupra țărănimii, care astăzi ne spune: nu vă descurajați, noi mergem înainte cât vom trăi.

In această hotărîre a lor stă tăria mișcărilor populare, în această hotărîre stă și chezășia victoriilor. Aceasta noi am înțeles-o, d-voastră încă nu ați înțeles-o. *(Aplauze prelungite pe băncile opoziției, oratorul este felicitat de membrii Partidului Țărănesc și Partidului Național-Liberal).*

Voci de pe băncile majorității: La vot.

D. I. Ionescu-Boteni: Dar din moșia din comuna Ciupa cât ați dat țăranilor? *(Zgomot, întreruperi).*

D. Virgil Madgearu: Din sărăcia noastră dăm un premiu de un milion dacă majoritatea are un asemenea talent. *(Zgomot).*

II

LA BUGET

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 20 DECEMVRIE 1926)

D. Ar. M. Călinescu: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, aş voi să fac câteva observaţiuni asupra proiectului de buget, în mod cu totul obiectiv şi în afară de orice consideraţie de partid.

De sigur, în principiu, bugetul rezumă politica unui guvern şi nu există un moment mai potrivit, pentru a examina această politică, decât la desbaterea generală a bugetului. Aceasta o arată nu numai o veche practică parlamentară, aceasta o arată însăşi esenţa regimului reprezentativ, care a luat fiinţă şi s'a desvoltat tocmai din nevoia de a se încuviinţa, subsidii guvernului. Cu toate acestea, d-lor deputaţi, eu cred că sunt împrejurări când politica bugetară nu trebue să rezulte numai din ini-

ţiativa unui singur guvern. Sunt împrejurări când sarcinile bugetare nu izvorăsc din directivele pe care un întâmplător ministru de partid înţelege să le dea vieţii de Stat, ci sunt o grea moştenire pe care istoria o impune tuturor. Şi într'un asemenea moment ne aflăm astăzi. Războiul n'a şters toate urmele lui, odată cu încheierea operaţiunilor militare. Pretutindeni constatăm o scădere a avuţiilor şi o dezorganizare a producţiilor naţionale. Ele au ridicat în faţa oamenilor politici probleme noui şi au impus datorii, de a căror urmare atârnă nu numai putinţa de a stăpâni o situaţiune de moment, dar însăşi aşezarea unui viitor mai sigur. De aceea aţi văzut cât sbucium a stârnit problemul financiar în toate Statele şi cu ce forţă a impus ideea solidarizării tuturor factorilor politici. Şi de aceea eu cred, că şi la noi, nu trebue să privim această chestiune numai prin prisma intereselor izolate, ci trebue să o privim ca pe o chestiune naţională.

Dar, d-lor deputaţi, dacă este adevărat că noi trebue să ridicăm această chestiune deasupra controverselor de partid, nu e mai puţin adevărat că această datorie revenea şi celorlalţi. O regulă de prevedere politică cerea din partea guvernelor care s'au succedat la cârma ţării,

să nu încerce soluțiuni într'o chestiune atât de mare, fără asentimentul tuturor factorilor politici. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).* Făcând astfel, am fi avut astăzi cu toții, satisfacția să înregistrăm un curs mai fericit al evenimentelor. Din desbaterile noastre parlamentare ar fi lipsit multe lucruri penibile. Nici întrebuințarea bonurilor de tezaur, nici operațiunile de conversiune a lor, nici atâtea alte chestiuni n'ar fi deslănțuit patimi din care cetățenii n'au putut să tragă decât concluziuni păgubitoare pentru prestigiul oamenilor din guvern. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).* Am fi făcut mai mult bine pentru această țară, și, în orice caz, un lucru am fi câștigat: am fi pus la baza unei acțiuni care angaja și interesele noastre de azi, dar și interesele generațiunii de mâine un element de o netăgăduită forță morală. Am fi pus sforțările unanimității oamenilor de guvern. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Din nefericire, d-lor deputați, nu s'a urmat astfel. Cei cari s'au perindat la conducerea țării, au pronunțat o totală excludere împotriva acelor rămași în opoziție și au lucrat singuri, cum au putut și cum au vrut. La toate întâmpinările pe care le-au adus ceilalți și la

toate consiliile pe care le-au sugerat ceilalți, s'a răspuns în mod invariabil, cu același vechiu cântec: ne luăm întreaga răspundere pentru politica pe care o înfăptuim.

E, d-lor, de sigur nu există un merit mai însemnat pentru omul de guvern, decât acela de a-și asuma cu bărbăție răspunderea acțiunii pe care o întreprinde. In această răspundere trebue să rezide și liniștea cu care cetățenii se lasă cârmuiți și autorirtatea morală cu care cârmuitorii își impun deciziile lor.

De sigur, d-voastră ați avut acest merit; d-voastră v'ați luat răspunderea întotdeauna cu mult cavalerism; decât însă, întotdeuna ați omis și un mic detaliu, ați omis să vă înfățișați cu același cavalerism și în ziua când se stabileau sancțiuni răspunderii. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*. Ori, în zilele acelea d-voastră rând pe rând ați avut grija să veniți la brațul jandarmilor, încât mă întreb ce a mai rămas din răspunderea aceea trâmbițată cu atâta desinvoltură! In fața opiniunii publice? Dar niciodată corpul electoral nu s'a pronunțat liber. In fața istoriei, de sigur veți îngriji d-voastre poate, cum spunea Lascar Catargiu, «să vă faceți formele» și pentru istorie. *(Ilaritate pe băncile Partidului Național-Ță-*

rănesc). Nu știu însă dacă veți mai isbuti. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*.

Oricum ar fi, d-lor deputați, ați urmat nestânjeniți politica pe care ați conceput-o singuri. Azi suntem în drept să ne întrebăm care sunt rezultatele acestei politici și cum se oglindesc ele în proiectul de buget...

D. Mișu Pop-Craiova: Admirabil!

D. Ar. M. Călinescu: ... pe care l-ați adus azi în desbaterile Adunării?

Eu aș defini acest proiect astfel: bugetul prezintă o tendință de creștere continuă a cheltuelilor Statului. Această tendință, dacă nu va fi înconjurată, amenință să ia un caracter periculos. Fără însă ca să poată să satisfacă vreodată toate nevoile vieții de Stat, va însemna în schimb o povară din ce în ce mai apăsătoare pe umerii contribuabililor.

Care sunt întradevăr elementele care vor impune sporirea crescândă de cheltueli pentru viitor? Și ce directive veți da politicii d-voastră în această privință?

Primul element este datoria publică.

D-lor, principiul care a călăuzit politica de lichidare a sarcinilor lăsate de războiu și de cei câțiva ani anormali de după războiu, a fost

de a solidariza şi generaţia viitoare la suportarea acestor sarcini.

Fără îndoială, găsim un element moral la baza acestei politici pe care o practică, de altminteri mai toate Statele. Nu se poate arunca pe umerii generaţiei actuale, care a adus tributul cel mai dureros acela al sângelui, şi toate sarcinile financiare, cu ajutorul cărora s'a pregătit ţării o situaţie ce va folosi în deosebi urmaşilor noştri.

Noi însă nu ştim în momentul acesta cifra totală a datoriei pe care o legăm viitorului. Datoria publică a Statului nostru a avut obârşii variate. Ea a luat naştere în timpul războiului, prin împrumuturi pe piaţa internă, prin avansuri ale băncilor de emisiune şi prin deschidere de credite dela foştii aliaţi. Şi a continuat după războiu prin plasarea bonurilor de tezaur pentru aprovizionare şi pentru înzestrarea căilor ferate. Toate aceste datorii s'au contractat când s'a putut şi cum s'a putut, încât a trebuit o serie de ani, pentru ca să se introducă o ordine şi pentru ca să se înceapă un serviciu normal de amortizare.

Ori, această operă nu s'a realizat încă integral, şi dacă postul datoriei publice este înscris în bugetul actual cu 6 miliarde lei, el nu ne dă

decât o idee incompletă de ceea ce va apăsa în viitor.

Şi ca să vedeţi d-voastre proporţiile pe care le poate atinge datoria de războiu a unui Stat, vă voiu semnala că pe când la noi, dintr'un buget de 33 miliarde am dat deocamdată 6 miliarde, prin urmare 17 la sută, în Franţa bunăoară, dintr'un buget de 40 de miliarde s'a afectat datoriei publice 21 de miliarde; prin urmare, peste 50 la sută din veniturile Statului. Vă spuneam că nu ştim cât vor spori şi la noi în viitor aceste sarcini, findcă nu am izbutit să le înscriem pe toate în buget. Va trebui să ne mai ocupăm de o parte din datoriile interaliate, rămase încă nerezolvate, şi anume: acelea către Franţa. Fără îndoială, că în această chestiune, ca şi altminteri, pentru recuperarea drepturilor izvorîte din despăgubirile de războiu guvernul îşi va da toată osteneala să obţină condiţiuni cât mai avantajoase. Şi va invoca dreptul la un tratament mai omenos, pe care ni-l dau sacrificiile noastre şi de vieţi şi de avuţie, aduse într'un războiu care nu a fost numai al nostru.

Pe acest teren, este bine să se ştie că oricine va sta pe acele bănci, va găsi un sprijin unanim pentru realizarea drepturilor Statului Român.

(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).

Va trebui, de asemenea, să înscrim în bugetul viitor anuitățile datoriei prilejuită de reforma agrară. Rentele de expropriere s'au emis deocamdată pentru suma de 5.000.000.000 lei, și dacă nu mă înșel, cifra totală la care se vor ridica va fi de 15.000.000.000 lei. Va trebui, în al treilea rând, să ținem socoteala că parte din datoriile, asupra cărora am încheiat angajamente, vor apăsa mai greu în viitor, fiindcă s'a adoptat principiul de a se ușura primele bugete. Pe lângă datoriile deja contractate, condițiunile în care se va desvolta Statul nostru în viitor, vor impune angajarea a două împrumuturi noui. Vor impune angajarea unui împrumut monetar și vor impune angajarea unui împrumut de înzestrare, încât, d-lor deputați, față de asemenea perspective, se cere o grije deosebită, căci nu este deajuns să aplici principiul solidarizării generațiunilor viitoare.

Dacă avem dreptul să scontăm concursul acestor generațiuni, pentru sarcinile pe care ni le-au lăsat vicisitudinile istoriei, nu avem dreptul să le cerem ca, cu munca lor să acopere și greșelile noastre. Și, din acest punct de vedere, să mă ierte d. ministru de finanțe, și nu știu

întru cât trebue să mă adresez d-lui ministru de finanțe mai mult decât d-lui subsecretar de Stat dela finanțe, dar eu, am impresia că politica făcută de d-voastră, cu ocazia împrumutului de 200.000.000 lirete, nu corespunde grijii schițată de această situațiune.

V'ați grăbit să afirmați, în expunerea de motive, că produsul acestui împrumut nu este angajat. Ar fi fost și mai bine să ne spuneți pentru ce l-ați contractat? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Condițiunile în care ne-am încărcat și cu acest împrumut nu sunt de natură să ne liniștească pentru viitor.

D-lor deputați, al doilea element care va impune sporul de cheltueli în viitor, va fi salarizarea funcționarilor publici. De sigur, oricine va fi chemat să guverneze în viitor, va trebui să se îngrijească de această chestiune.

D. A. C. Cuza: D-voastră nu aveți nevoie să vă îngrijiți.

D. Ar. M. Călinescu: Din nefericire, nu putem să abandonăm această grije nici d-lui Cuza, și va trebui să se îngrijească de această chestiune, nu din dorința de a se întrece cu alții în liberalități față de funcționari, ci de însăși nevoia de a asigura un mers normal serviciilor publice.

Fiindcă nu se poate o bună funcționare a aparatului de Stat, fără un personal suficient remunerat; nu se poate cere o muncă rodnică unor oameni, când sunt în orice clipă preocupați de întreținerea lor și a familiei lor. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Trebue să recunoaștem că această grije au simțit-o toți miniștrii de finanțe, și de aceea majoritatea creditelor extraordinare s'au dus în sporuri de salarii.

Insă, d-lor, principiul ameliorării salariilor, prin mânuirea unor scări mobile de sporuri nu a adus încă deslegarea acestei chestiuni.

Problema a rămas deschisă pentru viitor și a rămas deschisă pentru două motive: mai întâiu, fiindcă costul vieții nu a ajuns încă la un nivel stabil. Curba indicelor de scumpete marchează o creștere continuă.

De sigur, salariile funcționarilor vor trebui să urmeze o linie paralelă cu aceea a nivelului de scumpete, pentru ca să asigure traiul zilnic al funcționarului. In al doilea rând, chiar dacă am presupune că nivelul prețurilor nu se va urca în viitor, încă salarizarea ar cere sacrificii noui, pentrucă însăși alocațiile actuale sunt insuficiente. In adevăr, d-lor, avem 225.000 de funcționari, cari primesc 11.500.000.000 lei salarii.

D. D. R. Ioanițescu: Afară de diurniști.

D. Ar. M. Călinescu: Dacă admitem, și evident aceasta este tendința că funcționarii trebue să ajungă să primească în lei hârtie, lefurile echivalente cu acele din 1914, am socotit în multe privințe ca normal, atunci, după calculele oficiului de studii dela Ministerul de Finanțe, va trebui să trecem de 20.000.000.000 lei, aproape îndoitul prevederilor actuale. Prin urmare, vedeți până la ce limită ne putem aștepta la sporire.

Dar, d-lor deputați, la această constatare s'ar putea aduce o obiecție; s'ar putea spune că suma globală afectată personalului nu este tocmai insuficientă pentru remunerarea muncii cerute de serviciul strict al Statului. Această sumă globală însemnează peste 33 la sută din venituri, ceea ce nu este sub procentul admis în bugetele străine. Prin urmare nu sacrificiile pe care Statul le face pentru întreținerea serviciilor sale ar fi tocmai neîndestulătoare, cât remunerarea individuală; și aceasta din cauza unui număr încărcat de funcționari și din cauza randamentului insuficient al muncii unora dintre ei.

In cazul acesta trebue privită chestiunea și dintr'un alt punct de vedere.

Funcționarismul cuprinde la noi două noțiuni: cuprinde mai întâiu o noțiune în sensul bun de servicii indispensabile vieții de Stat. E noțiunea care justifică și existența corpului de funcționari și solicitudinea pe care trebue să i-o arătăm.

Dar, alături de această noțiune, mai există încă una, în sensul rău, din nefericire tradițional la noi, și care întunecă prestigiul celei dintâi. E noțiunea funcționarismului parazit al bugetului. (*Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Este funcționarismul pe care ni l-a lăsat moștenire evoluția economică dinainte de războiu.

In adevăr, d-lor deputați, într'o vreme când regimul reprezentativ se rezema pe sufragiul restrâns, guvernele își fabricau singure alegătorii, distribuind favoruri din bugetul Statului. Fiecare schimbare de guvern era urmată de numirea unei vaste clientele în slujbele publice. Câtă vreme nu exista principiul stabilității, se înlocuiau cei vechi. Cu « mătura și cu rășina », cum spunea Lascăr Catargi; când, mai târziu, s'a introdus principiul stabilității, s'a recurs la crearea de posturi noui, care, deși nu răspundeau unor nevoi reale, totuși se permanetizau.

Dar, pe lângă această împrejurare de ordin politic, mai era și o împrejurare de ordin eco-

nomic, care împingea la înmulțirea funcționarismului. Intr'o vreme, când meseriile și industria înaintau greu, din cauza concurenții pe care o făceau produsele străine, încurajate de anumite convenții comerciale, orășenii nu mai găseau ocupațiuni lucrative și atunci funcționarismul s'a deschis pentru ei ca singurul mijloc pentru a le asigura traiul zilnic.

Funcționarismul a devenit o adevărată formă de asistență socială. Bugetul Statului s'a deschis atunci pentru orășeni, întocmai cum se deschide astăzi, bunăoară, bugetul Angliei pentru muncitorii șomeuri. Și cu chipul acesta, România a moștenit și o sarcină inutilă; a moștenit o sarcină cu atât mai inutilă, cu cât noi nu mai suntem nici în situațiunea economică, nici în situațiunea politică dinainte de război. Astăzi nu se mai poate plânge nimeni că nu găsește de lucru în România. Dimpotrivă, în fața tuturor se deschide un vast câmp de activitate și eu cred că am face un real serviciu econimiei naționale dacă i-am reda o sumă de energii care lâncezesc neproductive în numerosele birouri ale servicilor Statului. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

De aceea, în legătură cu sarcinile bugetului va trebui să ne îngrijim și de o reorganizare a

serviciilor publice, cu suprimarea funcționarilor sinecuriști, cu raționalizarea muncii celorlalți și cu o salarizare corespunzătoare.

Este o operă pe care mai toate Statele o întreprind, fie chiar cu sacrificii dureroase în acest moment. Și noi regretăm că guvernul nu s'a îngrijit de această chestiune din ziua venirii la putere. (*Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc*).

Noi regretăm că guvernul s'a mulțumit să ducă mai departe vechea tradiție.

Ce este drept, nu a mai putut s'o facă cu mătura și cu rașina, fiindcă se cam opunea Curtea de Casație, dar a creat o nouă variantă a funcționarismului parazitar, și anume, diurnismul, care înghite sume considerabile, în realitate, din drepturile funcționarilor de carieră. (*Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc*).

D-lor deputați, pe lângă elementele pe care le-am arătat până acum, și anume, pe lângă datoria publică și salarizarea funcționarilor, care vor cere sacrificii crescânde în viitor, fiindcă nu vă îngrijiți să dați îndrumări politicii d-voastre în sensul preîntâmpinării acestor nevoi, bugetul nostru mai prezintă încă un element de nesiguranță și mai îngrijitor. El constă în împrejurarea

că atât veniturile cât și cheltuelile sunt exprimate într'o monedă instabilă. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Este un viciu — un viciu inevitabil, dacă vroiți — dar, în sfârșit, un viciu al întregului nostru așezământ financiar. Câtă vreme — și pentru evaluarea debitelor și pentru stabilirea creditelor — nu se va întrebuința o unitate de măsură cu valoare fixă, însăși baza bugetului va fi falsă. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Va fi deajuns o mișcare în jos a cursului monetar, pentru ca să răstoarne prevederile înscrise în toate posturile bugetare.

Știu, d-lor, că s'a invocat adesea în desbaterile acestei Adunări, că leul nostru a ajuns la o oarecare stabilitate și s'au adus aci cotele bursei.

Eu voiu recunoaște că cel puțin un lucru am obținut, am oprit moneda națională în drumul ei spre devalorizarea totală. Dar chestiunea nu este aci. Când avem să definim caracterul unei monede, nu ne luăm după manifestările ei exterioare, care se pot datori unor împrejurări ori unor măsuri de susținere artificiale a cursului, ci ne luăm după conținutul în sine al monedei. Ori din momentul ce am abandonat convertibilitatea biletului Băncii Naționale în aur, am

intrat în regimul monedei de hârtie, care este prin definiție o monedă instabilă.

Prin urmare, suntem în drept să vă spunem că bugetul nostru prezintă germenii de nesiguranță.

Care este politica d-voastră în această chestiune? D. ministru Meissner, în declarațiunea pe care a citit-o acum câteva zile, în numele guvernului, rezuma această politică în cuvântul «stabilizare». Și noi am subliniat cu aprobările noastre adoptarea acestei politici, care este de altminteri de mult preconizată de noi.

D. ministru de finanțe merge nițel mai departe și în expunerea de motive a bugetului afirmă că d-sale «i se pare că s'a realizat și la noi o unitate de vederi asupra acestei chestiuni». Eu nu știu până la ce punct d. ministru de finanțe e autorizat să facă această declarație; ea nu se va verifica decât după ce toți reprezentanții partidelor vor trece pe la această tribună, în desbaterile care încep acum.

D. Lazăr Popescu: D-voastră sunteți pentru?

D. Ar. M. Călinescu: Sigur, dar mai sunt și alții! Până atunci, să-mi dați voie, d-l ministru de finanțe, să amintesc că în expunerea de motive a bugetului trecut se susținea un alt punct de vedere. Se zicea anume, că dacă este adevărat că o nouă scădere a monetei va aduce după

sine o îngreunare a sarcinilor bugetare, nu e mai puțin exact că și o urcare a monetei va aduce în sens invers o scădere a acestor sarcini, pentrucă și serviciul anuităților datoriei și salarizarea funcționarilor și cheltuelile de material vor cere sume mai reduse; și se schița atunci teoria revalorizării. Se schița această teorie într'un întreit scop; se formula, pentrucă se aștepta pe această cale acoperirea nevoilor bugetare în viitor; se formula, pentru ca să risipească pesimismul inspirat de unele aspecte precare ale situației noastre financiare și, în alt treilea rând, se transforma această problemă într'o chestiune de demnitate națională.

D-lor, e evident că ar fi o greșeală de neînțeles din partea unui om politic, dacă în fața unei soluțiuni care ar avea virtutea și de a garanta nevoile bugetare și de a satisface pe deasupra un sentiment de demnitate națională, nu ar adopta o asemenea soluțiune. Eu, unul, vă mărturisesc că aș subscrie-o pe dată.

Dar, o asemenea măsură este ea posibilă? Realizarea unei asemenea politice depinde ea numai de dorința omului de Stat, fie inspirată din cel mai cald patriotism, sau suntem cu toții subordonați, în mod imperios, nevoilor vieții economice? D-lor deputați, politica de revalori-

zare ar pune în joc trei categorii de interese și le-ar pune în joc cu așa acuitate, încât eu mă îndoiesc că ar putea să suporte situațiunea ce li s'ar crea. Mai mult încă sunt încredințat că sacrificarea acestor interese ar aduce prejudicii însemnate întregii noastre economii naționale.

Care sunt aceste trei categorii de interese? In primul rând avem agricultura. Cum credeți d-voastră că va înrâuri urcarea leului asupra agriculturii? Să privim situația care s'a creat în toamna acestui an. A fost deajuns o urcare neînsemnată de câteva puncte în cursul monedei, pentru ca prețurile produselor agricole să cadă foarte jos. Intreprinderile agricole, și cele mari și cele mici, în momentul învestirii de capitaluri și de muncă, și-au făcut calcule după prețurile din trecut. Or, la ridicarea recoltelor de pe câmp, oamenii nu și-au mai putut realiza așteptările lor legitime. Prețurile cerealelor trebuind să fie echivalente cu acelea de pe piețele mondiale, a fost deajuns o modificare în cursul monedei pentru ca să survină pagube incalculabile în economia noastră rurală. Și nu este vorba de o categorie de interese restrânse, este vorba de elementul de bază al economiei noastre naționale, încât mă întreb, cu ce drept am descuraja noi acest element, și cu ce folos?

Reducerea producțiunii agricole ar avea de urmare o reducere a venitului național, într'o epocă în care toată lumea așteaptă îndreptarea dela o intensificare a muncii pe toate terenurile. Reducerea producțiunii agricole ar avea de urmare o slăbire a randamentului impozitelor și o reducere a exportațiunii.

Ca să nu se presupună că este vorba de un fenomen apărut întâmplător în viața economică dela noi, și fiindcă s'a vorbit totdeauna de experiența altor țări, să-mi dați voie să vă amintesc că se cunosc de-a-lungul istoriei trei cazuri în care după epoci de turburare monetară s'a reluat convertibilitatea la vechea paritate: în Statele-Unite ale Americei de Nord, în Anglia și în Japonia. In câte trele aceste cazuri, moneta nu înregistrase decât pierderi foarte mici, încât revalorizarea s'a făcut ușor. Cu toate acestea, iată cum consemnează istoria efectul acestei revalorizări asupra agricultorilor: « Această politică nu a avut alt rezultat decât de a provoca bancruta agricultorilor, de a întinde mizeria în țară și de a pricinui agricultorilor pierderi foarte însemnate ».

In al doilea rând, revalorizarea leului va aduce o răsturnare a balanței comerciale; urcarea monedei va mări puterea de cumpărare în străină-

tate şi va stimula astfel curentul importaţiunilor; în sens invers, străinii trebuind să dea o cantitate mai mare din moneda lor pentru a achiziţiona produse dela noi, se va strânge exportaţiunea. Este un fenomen asupra căruia nu cred necesar să insist mai mult, fiindcă e pe deplin verificat şi este formulat astfel: cursul scăzut al monetei constitue o primă de încurajare pentru exportaţiune şi cursul urcat al monedei constitue dimpotrivă o primă de încurajare pentru importaţiune.

Am aci o lucrare recentă asupra politicei de revalorizare făcută în anii din urmă în Anglia. Tabelele statistice privitoare la comerţul exterior, care constată scăderi considerabile în exportaţiune şi creşteri în importaţiune, sunt interpretate tocmai ca o consecinţă a acestei politici. Or, d-lor deputaţi, este cineva între noi care să admită că, în situaţiunea de astăzi, noi ne putem dispensa de avantajele unei balanţe comerciale active? Avem noi, în balanţa generală a conturilor, alte elemente care să ne vină în ajutor? Noi nu avem capitaluri plasate în străinătate ca să primim veniturile lor; noi nu avem o marină comercială pe care să o punem la dispoziţiunea altor State; nu avem căi de comunicaţie cu ajutorul cărora să

facem serviciul de transit; noi ne plătim obligațiunile față de străinătate numai cu produsele țării, pe care le exportăm, și ați văzut ce pagube am înregistrat în anii 1919—1921, când comerțul nostru exterior a înregistrat un deficit de peste 11 miliarde.

In al treilea rând, revalorizarea leului va păgubi pe debitori. Toți aceia care au contractat datorii în perioada inflațiunii și au primit valori scăzute, vor fi obligați să plătească aceste datorii cu valori mult mai tari. Și vor fi debitori cari ne vor preocupa în deosebi. Vor fi mai întâi țăranii. Știți că, în urma exproprierii, proprietarii și-au vândut pământurile lor, fie integral, fie parțial. Aceste pământuri au intrat în stăpânirea țăranilor. Este un fenomen foarte important care s'a petrecut și îmi pare foarte rău că nu am putut să găsesc o statistică completă a datoriilor contractate de țărani și garantate cu privilegii și ipoteci, din aceste cumpărări. Ar fi fost, de sigur, foarte interesantă. Dar din experiența noastră a tuturora știm că aceste datorii sunt foarte însemnate și eu aș vrea să știu care ministru de finanțe ar putea merge înaintea țăranilor să le ceară, pentru ca, de dragul revalorizării, pe de o parte, să accepte o valoare a produselor pământului de 10 ori mai mică,

iar pe de altă parte, o datorie asupra aceluiaşi pământ de 10 ori mai mare? Este evident că o asemenea soluţiune ar produce mari nemulţumiri în populaţiunea rurală. Un alt debitor va fi însuşi Statul. Statul a contractat însemnate datorii, în lei hârtie, pe piaţa internă. Aceste datorii vor trebui rambursate în aceeaşi valoare nominală, dar în aur. Prin aceasta, nu numai că se va consimţi creditorilor un avantaj nemeritat, fiindcă mulţi din ei au dat valori scăzute, dar se va îngreuna serviciul anuităţilor din buget. Ştiu că s'a pretins că, în măsura în care sarcinile datoriei interne vor creşte, Statul va fi uşurat şi prin descreşterea datoriilor externe. Aceasta este o eroare profundă. Datoriile externe nu se vor schimba cu nimic, fiindcă ele au fost contractate în aur şi vor fi rambursate în aur. Iar cât pentru anuităţi, cari în genere se plătesc în mărfuri, nu vom câştiga nimic, căci, când preţul va scădea, va trebui să dăm cantităţi mai mari de mărfuri.

D-lor deputaţi, pe lângă aceste consideraţiuni, care ne arată cât este de greu şi de inoportun să ne gândim la o politică de revalorizare, eu cred că trebue să privim această chestiune şi dintr'un alt punct de vedere. Problema monetară nu este o problemă specifică ţării româneşti, ea are un

caracter cu mult mai general şi să-mi daţi voie să o examinez în câteva cuvinte, dela punctele de unde se desprinde acest caracter mai general.

Deprecierea monedei noastre naţionale nu rezidă, la urma urmei, în abandonarea parităţii de aur, fiindcă aceasta este numai o manifestare exterioară, este ceea ce se chiamă un epi fenomen. Deprecierea monedei noastre rezidă în împrejurarea că România a străbătut epoca războiului, şi a trebuit să străbată o epocă în care noi am consumat şi n'am produs. Am consumat vieţi omeneşti, am consumat avuţii, am sustras atâtea braţe muncii productive, am trăit din ajutorul străinilor, îndatorându-ne, şi am desorganizat producţia ţării. In expunerea de motive a ultimului buget pe care l-a prezentat d. Vintilă Brătianu am găsit o cifră foarte sugestivă a pagubelor lăsate de războiu. Aceste pagube sunt evaluate la peste două miliarde lire sterline aur cheltueli, la un miliard de zile de războiu şi la 800.000 de morţi. Toate aceste pagube înseamnă tot atâtea bunuri sustrase din patrimoniul naţional. Şi, ceea ce s'a întâmplat la noi, s'a întâmplat în toate Statele care au intrat în războiu, fie că au ieşit învinse, fie învingătoare. Pretutindeni constatăm o scădere a avuţiilor, o slăbire a producţiei agricole şi industriale, o scă-

dere a randamentului muncii, o consumare a vechilor economii acumulate şi o prăbuşire a schimburilor. Intr'un cuvânt, războiul a împins Europa întreagă spre declin. De unde înainte de războiu era un izvor de bogăţie, din care se întreţineau cu mărfuri şi capitaluri toate Statele extra-continentale, astăzi, dacă privim statistica comercială exterioară, vom vedea că am ajuns toţi tributarii până şi celor mai mici State de peste ocean. Şi, pe slăbirea noastră a luat astfel avânt o lume nouă.

Or, când toate Statele au fost astfel împinse înapoi, cum vreţi ca noi singuri, în câţiva ani, să acoperim toate pagubele din trecut şi să dăm monedei, etalonului de măsură a bunurilor, valoarea de altă dată? Aceasta nu se poate!

De sigur, România este încă una din ţările cele mai bogate. Ea posedă izvoare de bogăţie care ne vor da putinţa să jucăm un mare rol în viitor. Nu e nimenea care să pună la îndoială acest lucru şi nu e, de sigur, o mare descoperire să ai încredere în vitalitatea ţării tale. Dar, punerea în valoare a bogăţiilor naţionale nu se poate face, astăzi, astfel încât cu venitul naţional să putem acoperi şi cerinţele zilei şi pagubele din trecut. Ceea ce ne trebue nouă, astăzi, nu este o urcare forţată şi anormală a monedei.

Ceea ce ne trebue, pentru a construi solid în viitor, este așezarea unei baze stabile, a unei monete stabile. Și istoria, poate, va cunoaște o epocă, în viitor, când Europa și noi, în cadrul ei de desvoltare, vom relua rolul de îndrumători ai omenirii. Istoria cunoaște astfel de ricorsi. Deja s'a întâmplat la noi, cum s'a întâmplat în toate Statele americane în perioada de formațiune a independenții lor. In a doua jumătate a veacului trecut, după războaiele americane, toate Statele au încercat pierderi considerabile, au ajuns la o adevărată sărăcie și au înregistrat deprecierea schimbului; toate Statele au cunoscut întocmai și fenomenele economice și monetare observate acum la noi.

Și s'au mulțumit să găsească o însănătoșire pentru epoca aceea numai în « stabilizare ».

Toate acele State au putut totuși să devină din consumatoare, furnisoare și din debitoare, creditoare.

Dar, d-lor deputați, eu cred că politica de revalorizare cuprinde și o mare iluziune; ea strecoară în mintea opiniei publice ideea că această politică va fi urmată de o creștere a avuției țării. Și nu e nimic mai nejustificat decât această nădejde: urcarea monetei nu va schimba cu nimic avuția țării în ansamblul ei; pământul va pro-

duce tot atâtea kintale de grâu, fie că vom evalua hectarul la o mie de lei aur, fie că-l vom evalua la 40.000 de lei hârtie; fabrica va produce tot atâtea obiecte, fie că vom evalua-o la 100.000 de lei aur sau 4 milioane hârtie; ceea ce se va schimba va fi numai repartiția bunurilor. *(Aplauze pe băncile Partidului Național Țărănesc).*

Deja în epoca de inflațiune s'a operat o deplasare de bunuri din mâinile unei categorii de indivizi, cari au fost astfel favorizați, în mâinile altei categorii de indivizi, cari au fost astfel nedreptățiți. Și în epoca revalorizării se va opera de sigur o deplasare analoagă. Evident că în genere nu vor mai fi aceiași oameni; dar de foarte multe ori acei cari au câștigat întâiu, prin poziținea lor, prin abilitatea lor, vor cunoaște anumite conjucturi și vor folosi și a doua oară, încât și într'un caz și într'altul va folosi numai o singură categorie de indivizi și anume: speculatorii. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Folosul lor va consta în acumularea de mari capitaluri. Și inflațiunea și revalorizarea sunt un fel de bulion de cultură a capitalurilor.

Ce desvoltare au luat aceste capitaluri în regimul de până acum, putem aprecia dacă com-

parăm două cifre: sumele investite la noi în întreprinderi de industrie şi instituţii de credit au trecut dela 2 miliarde în 1919, la 25 de miliarde în 1925. E o creştere considerabilă care se datoreşte, în cea mai mare parte a ei, inflaţiuni monetare. Or, noi credem că politica care s'a dus până aci, a sprijinit în deajuns această categorie de interese, pentru ca să nu mai aibă nevoie de încă un sprijin prin revalorizare.

Şi, d-lor deputaţi, să ne înţelegem asupra unui lucru: noi nu suntem, din principiu, împotriva unei mari expansiuni a industriei şi aceasta nu numai pentrucă admitem şi noi realizarea acestei autarhii, care să ne pună în măsură să ne satisfacem singuri, în momente de criză internaţională, în vreme de războiu. Dar noi admitem expansiunea industrială şi pentru un motiv mai special şi anume: pentru crearea unui debuşeu, demografic, pentru plasarea surplusului populaţiunii rurale, surplus care într'o zi va ridica o mare problemă socială. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

D-lor deputaţi, ceea ce nu înţelegem însă şi ceea ce nu împărtăşim noi, este ca desvoltarea acestor industrii să se facă pe căi artificiale şi în paguba vădită a unor altor interese care în concepţiunea noastră sunt primordiale pentru

viața Statului Român. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Și d-voastră ați dus tocmai această politică pe trei căi: ați dus-o mai întâiu prin ceea ce d-voastră înșivă ați numit naționalizarea bunurilor foștilor vrăjmași.

Vedeți, ca să evit orice iritațiuni, nici măcar nu întrebuințez termenul cunoscut în polemica dintre partide. Constat numai faptul. Știu că ați răspuns: de cât să intre aceste bunuri în stăpânirea străinilor, mai bine să intre în stăpânirea unor români. Foarte bine. Dar mă întreb, dacă nu ar fi fost mai bine încă să intre în stăpânirea tuturor românilor, reprezentați prin Statul Român, mai ales că pe cât se pare Statul avea și oarecari drepturi? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).* In al doilea rând, ați încurajat capitalurile prin politica comercializărilor. Nu voiu face înaintea d-voastră examenul . . . *(Intreruperi pe băncile majorității).*

D. Lazăr Popescu vrea să fie bine deosebită politica Partidului Poporului de politica Partidului Liberal. Relev acest lucru și țin să-l satisfac pe dată.

D. Vintilă I. C. Brătianu: Eu vă rog să nu relevați chestiunea aceasta, ca să nu se dea prilej

la discuțiuni nepotrivite cu ocaziunea discursului bugetului general.

D. Ar. M. Călinescu: Ați încurajat capitalurile prin politica comercializărilor. Zic, că nu vreau să intru în examenul acestui sistem de exploatare economică. Nu voiu cerceta nici măcar modul cum este compus organul însărcinat cu controlul și îndrumarea acestor întreprinderi. Ca să păstrez maximul de obiectivitate, voiu presupune că legea d-voastră nu avea niciun defect. Dar un lucru trebue să-mi concedeți, că date fiind slăbiciunile omenești, date fiind moravurile înrădăcinate la noi în țară, nu se poate ca, cu prilejul evaluării diferitelor aporturi ale Statului, să nu se petreacă... cum să zic, oarecari toleranțe, încât și pe această cale și pe cea dintâiu, Statul a făcut sacrificii însemnate pentru desvoltarea capitalurilor particulare. Și vă voiu aminti, în al treilea rând, politica vamală pe care ați dus-o. Și ca să vă dau o imagine precisă a rezultatului acestei politici din punctul de vedere al foloaselor aduse intereselor favorizate de d-voastre, vă voiu semnala, că pe când indicele prețurilor la obiectele de exportațiune, la cereale, este de 4.050, indicele prețurilor la obiecte de importațiune, la textile și la fabricate, este de 7.010. Prin urmare, în loc să fie indice

comun echivalent cu cel de pe pieţele mondiale, prin politica vamală care aţi dus-o, agricultorul a fost de două ori lovit. A fost lovit ca producător prin comprimarea preţurilor la cereale şi a fost lovit ca consumator prin umflarea preţurilor la fabricate.

D-lor, cu toate că această politică a păgubit serios interesele de care atârnă desvoltarea economică a României, eu nu voiu zice că d-voastre aţi făcut-o din lipsă patriotism. Aţi făcut-o de sigur dintr'o înţelegere unilaterală, dintr'o înţelegere greşită a adevăratelor interese ale acestei ţări. Aţi luat înclinaţiunile d-voastre drept directive, pe care trebuia să meargă desvoltarea economică a României şi aţi abătut-o în chipul acesta din calea pe care o indica un echilibru normal al factorilor ei reali.

Ori noi credem, d-lor, că această politică s'a experimentat deajuns până acuma, pentru ca să fi sosit momentul unei abandonări a ei. Prea multe proteste s'au ridicat, prea multe plângeri vedem de pretutindeni, pentru ca oricât de îndărătnici am fi, să nu înţelegem totuşi că s'au adus pagube însemnate intereselor naţionale. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

Cu toate acestea, d-lor deputaţi, nu vă vom acuza de lipsă de patriotism. Şi nu vă vom acuza

de acest lucru pentrucă și noi am avut de suferit adesea după urma unor asemenea învinuiri nedrepte, pentru ca să cădem acum, la rându-ne, într'o așa neîngăduită greșeală. Căci este o greșeală să acuzi un partid politic de nepatriotism, o greșeală în care d-voastre ați căzut adeseori. Cum credeți într'adevăr că puteți servi țării, când afirmați că o forță politică care, oricât ați huli-o d-voastre, lumea știe că are adeziunea maselor populare, când afirmați că o asemenea forță politică nu lucrează pentru interesele Statului? Ce situație creați d-voastră României, atunci când denunțați străinătății că în hotarele noastre sunt elemente pe cari le pot întrebuința vrăjmașii? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Nu vi se pare că pe această cale tocmai ațâțați mașinațiunile vrăjmașilor și că tocmai le deschideți apetiturile? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

O voce de pe băncile majorității: Asta e discuțiune la buget? Asta e discuțiune la Mesaj, nu la buget.

D. Ar. M. Călinescu: O asemenea acuzațiune a adus-o împotriva noastră la sfârșitul legislaturei trecute onorabilul domn Duca. Și-mi pare rău că d-sa nu este aici, dar relev acest lucru, fiindcă cel puțin eu personal am fost surprins

că un om ca d-sa care, fără îndoială, este unul din cei mai fini bărbați politici ai acestei țări, a putut să adopte față de noi o asemenea politică. Știu, d. Duca a lămurit de atunci că în calitate de ministru de externe a fost pus în cunoștință de unele articole dușmănoase apărute în presa rusească și care, spunea d-sa, se rezemau pe discursul ținut în Cameră de un deputat basarabean. D-lor, era mai întâiu o chestiune, până la ce punct un deputat care denunța o serie de abuzuri periclita situațiunea țării mai mult decât organele cari comiteau însăși acele abuzuri? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*. Și, mă întreb dacă n'ar fi fost mai bine ca d. Duca să vină să spună: «iată, d-le Iacobescu — despre d-l Iacobescu era vorba — chestiunea pe care o ridici d-ta poate fi răstălmăcită peste Nistru. Aceasta nu este în interesul țării, aceasta n'o doresc eu, precum sunt sigur că n'o poți dori nici d-ta. Prin urmare, hai să cercetăm împreună ce soluțiune trebue să dau acestei chestiuni». Și vă asigur eu că d-l Iacobescu care nu urmărea decât ceea ce, în calitate de reprezentant al basarabenilor, avea nu numai dreptul, dar și datoria să urmărească, adică înlăturarea unor abuzuri, s'ar fi declarat mulțumit cu aceasta.

Voci de pe băncile majorității: La chestiune.

D. Ar. M. Călinescu: D-voastre însă ne-ați acuzat de lipsă de patriotism. Și am fost cu atât mai puțin surprins că această acuzațiune a făcut-o d-l Duca, cu cât d-sa mai bine decât oricine, cunoștea istoria Partidului Liberal și știa cât a suferit și Partidul Liberal în trecutul lui, de pe urma unor asemenea acuzații. Mai mult, acuzațiuni de acestea aduse de adversarii de pe vremuri, de conservatori și de fracțiuni de liberali, s'au îndreptat împotrivă-le, nu numai ca partid, dar, ceea ce era mai trist, și ca guvern. Vă aduceți aminte de campania dusă împotriva guvernului Dimitrie Sturdza dela 1898, care a fost acuzat de trădarea intereselor naționale, în legătură cu afacerea lezenschi. Era o chestiune care a pasionat atât opinia publică de atunci, și anume: decorarea procurorului care urmărise pe românii semnatari ai Memorandului.

D. I. Luca: Noi ne aducem aminte, dar adu-ți și d-ta aminte că vorbești la buget.

D. Ar. M. Călinescu: Și vă aduceți aminte, mai târziu, în 1917, când d-voastre erați în culmea gloriei politice...

O voce de pe băncile majorității: D-le președinte să vorbească la buget!

D. M. Popovici: La buget se poate discuta toată politica țării.

D. Ar. M. Călinescu: ...prezidați războiul și cercetați reformele constituționale la Iași; vă aduceți aminte de cuvintele pe cari vi le-a spus Barbu Delavrancea. Barbu Delavrancea care apărea la tribuna Camerei pentru ultima oară în viața lui — câteva luni mai târziu se stingea într'un colț trist al Moldovei — Barbu Delavrancea, al cărui suflet a tresărit la toate bucuriile și la toate durerile acestei țări, va strigat d-voastre cu accentul vibrător și adânc, pe care îl punea în toate chestiunile naționale:

« Sturdza tatăl a trădat în timp de pace, Sturdza fiul a trădat în timp de război ».

Ei bine, de sigur, așa pusă chestiunea cuprindea o exagerare inerentă pasiunilor politice. Dar eram în drept să așteptăm că cel puțin, după asemenea exagerare, nu avea să mai apară în viața politică a noastră acuzații de acest fel. Fiindcă d-lor, spre mândria trecutului acestei țări, spre siguranța viitorului ei, nici Partidul Național-Liberal, nici Partidul Național-Țărănesc nu au trădat și nu vor trăda nicicând interesele țării. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Pot fi între noi controverse ascuțite, se pot deslănțui pasiuni inerente spiritului vioi de român, dar pe deasupra lor găsim un lucru comun, găsim un lucru pe care l-a probat istoria în toate momentele ei grele și care formează chezășia viitorului nostru: este munca intensă, este dragostea caldă, pe care cu toții o închinăm aceleiași patrii scumpe, României noui și mari. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

III

LA LEGEA TIMBRULUI

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 14 APRILIE 1927)

D. Ar. M. Călinescu: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, proiectul de lege care vine în desbaterea d-voastre în acest moment, prezintă o importanţă deosebită dintr'un îndoit punct de vedere. In primul rând, din punct de vedere al materiei pe care o tratează: este vorba de a desvolta un capitol din legea veniturilor generale ale Statului, şi anume: acela privitor la taxele de timbru şi înregistrate. In bugetul pe exerciţiul în curs veniturile izvorîte din acest capitol ating suma de circa trei miliarde, ceea ce însemnează cam 10 la sută din totalul veniturilor publice. Privită din an în an evoluţiunea acestui capitol prezintă o creştere regulată de 400 milioane lei. Dar însemnătatea lui apare şi mai mult dacă ţinem seamă că, în comparaţiune cu alte State, noi n'am tras până astăzi toate bene-

ficiile pe care le putem trage dintr'un asemenea izvor. In buletinul statistic italian, — ca să iau această publicațiune din cercul predilecților d-lor miniștri de finanțe, — se constată că înainte de războiu exista o serie de State impuse în mod exorbitant în materie de succesiuni, între care Anglia venea în frunte cu un procent mijlociu de 12, pe succesiunile în linie directă; venea după aceea Franța cu un procent de 6, iar România și Ungaria erau cele mai puțin apăsate, abia înregistrând un procent de 1,5 în aceeași ordine de impuneri. Prin urmare, iată un domeniu fiscal susceptibil de o mare desvoltare.

Dar în al doilea rând, d-lor, însemnătatea acestui proiect de lege rezultă și din problemele de ordin social pe care le ridică. Știți, într'adevăr, că sunt doctrine politice care văd în aceste taxațiuni un instrument de îndrumare a evoluțiunii sociale. In deosebi, taxațiunile pe succesiuni sunt privite de unii ca un mijloc de corectare a inegalităților sociale și de restabilire a unui just echilibru.

In ceea ce ne privește pe noi, s'ar putea cerceta și o altă latură a chestiunii și anume, date fiind condițiunile de multe ori criticabile, în care au luat ființă avuțiile la noi, în epoca turbure prin care am trecut, fie din cauza eveni-

mentelor războiului, fie din cauza fluctuațiunilor valutare și dat fiind că noi n'am statornicit încă o lege de verificare a acestor avuții, ar fi fost poate locul să se vadă dacă pe calea unor taxațiuni la transmiterea de bunuri sau pe calea unei impuneri deosebite a succesiunilor viitoare, n'ar fi cazul să se aducă atenuări de ordin moral situațiunilor create.

Iată, d-lor deputați, semnalate numai, o serie de probleme pe care proiectul d-voastre de lege le ridică în mod natural și pe care ar trebui să le examinăm cu acest prilej. Nu vom putea face aceasta însă. Și nu o vom putea face, fiindcă d-voastre ați socotit că este bine să începeți discuțiunea acestui proiect de lege în ceasul din urmă.

Când un ministru de finanțe din cabinetul britanic a venit pentru prima oară cu un proiect mai complet de taxațiune a succesiunilor, desbaterile parlamentare au durat un an de zile și istoria consemnează că a fost un an de lungi și laborioase desbateri. D-voastre însă, pentru acest proiect de lege ați rezervat numai câteva zile.

Acum, d-lor, evident, eu știu că între Parlamentul englez și al nostru este o deosebire.

D. C. Argetoianu: Crezi? Vorbești serios? Este oare vreo diferență? *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu: Eu ştiu că spiritul român sesisează mai repede; şi mai ştiu, de asemenea că miniştrii dela noi exercită asupra deputaţilor...

D. C. Argetoianu: Nu este şi între miniştri o diferenţă?

D. Ar. M. Călinescu: ... o putere de convingere, pe care aş numi-o că este mai accelerată decât acolo. Dar, oricum, contrastul e prea mare.

De altminteri, d-lor deputaţi, eu îmi explic întârzierea care s'a pus în aducerea în discuţie a acestui proiect de lege. Ea se datoreşte fără îndoială situaţiei confuze care a dăinuit până mai deunăzi la Ministerul de Finanţe.

Este o chestiune cu un caracter pur politic asupra căreia nu aş vrea să insist cu prilejul unei discuţii speciale, cu toate că ar merita o consemnare în desbaterile Adunării, ca să fie relevat un simptom al vremurilor prin care trecem.

Nu voiu insista însă; mă voiu mărgini numai să amintesc că am avut un ministru de finanţe care în ceea ce priveşte acţiunea lui în linie generală, a avut uneori adeziunea acestei părţi a Adunării, fiindcă el era un ministru cumpătat şi fiindcă în vremurile de azi se impune o precauţiune excesivă în girarea finanţelor Statului.

Dar, d-lor deputați, din nefericire, d. Lapedatu nu a avut și încrederea majorității d-voastre.

O voce de pe băncile majorității: Ce-ți pasă?

D. Ar. M. Călinescu: Și atunci d-sa a trebuit să plece, și după plecarea d-sale, a rămas d-l Manoilescu și a venit și d. președinte al consiliului. Situația s'a clarificat abia din acest moment și firește din punctul d-voastre de vedere, ea s'a și consolidat. Pentrucă s'a adăugat incontestabila autoritate politică a șefului guvernului, la cunoscuta competință de specialitate a d-lui subsecretar de stat. Autoritatea politică a d-lui președinte al consiliului a fost destul de puternică încât a isbutit să impună d-lui Manoilescu proiectul de lege al d-lui Vintilă Brătianu *(exclamări, ilaritate)*, iar competința d-lui Manoilescu a fost destul de eficace, pentrucă la rândul ei să isbutească a sugera d-lui președinte al consiliului, scoaterea unor părți bune din acel proiect. *(Ilaritate)*.

O voce: Au rămas atunci numai cele rele?

D. Ar. M. Călinescu: Oricum ar fi, ați adus în ceasul din urmă un proiect de lege vast, însoțit de câteva file de expunere de motive, în care nu se găsește o directivă generală și în care se găsește numai o parafrazare a dispozițiunilor

din articolele din text. In asemenea condițiuni, d-lor deputați, înțelegeți că noi nu vom putea face astăzi un examen amănunțit al legii și nu vom putea întreprinde o discuțiune mai largă a acestui proiect; ne vom mărgini numai să desprindem, în linii mari, concepțiunile care au prezidat la întocmirea acestui proiect, scopurile pe care le-ați urmărit d-voastre și în ce măsură ați atins aceste scopuri.

D-lor deputați, în expunerea de motive se afirmă că proiectul acesta urmărește, în prim rând, unificarea legislativă în acest domeniu. Fără îndoială, este un punct, care a atras preocuparea oamenilor noștri de guvernământ, totdeauna. Statul Român, în compunerea lui de după războiu, a trebuit să trăiască sub regimul unor legislațiuni diferite. In materie fiscală, ca și de altminteri în celelalte domenii, am avut dispozițiunile legilor din Vechiul Regat, acelea ale legilor din Ungaria, din Austria și Rusia. Cum se putea ajunge la un regim unitar? Exista un prim mijloc, acela de a adopta una din legiuirile existente, cea socotită mai bună și a întinde pur și simplu, aplicarea dispozițiunilor ei în nouile ținuturi. Acest sistem a fost încercat deja; printr'un decret lege din 1919, dispozițiunile legii de timbru și înregistrare din Vechiul Re-

gat au fost întinse în Basarabia. Când a fost însă vorba de aplicarea practică, s'au ivit numeroase dificultăți. Și aceste dificultăți proveneau din faptul că legea trebuia să se aplice actelor și faptelor juridice; și în ținutul de peste Prut existând codul civil rus și codul de procedură rusă, am găsit instituțiuni juridice care nu se potriveau cu acelea din legislația din Vechiul Regat; și atunci s'a venit cu un nou decret, s'a stabilit o analogie între actele juridice și s'a hotărît impunerea și taxarea acestor acte pe bază de analogie. Dar s'a lăsat stabilirea categoriilor și fixarea acestei analogii în competința unor organe administrative. Ori, d-lor, de multe ori instanțele judecătorești nu sunt de acord în materie de interpretare, cu atât mai puțin aveau să fie de acord organele administrative și s'au comis astfel abuzuri. Atunci s'a renunțat la această analogie. Și atunci, d-lor, care este sistemul d-voastră? D-voastră, ați venit și ați strâns laolaltă, cuprinzând, înșirate în cadrul aceleiași legiuiri, toate actele și faptele juridice existente sub regimul legiuirilor din provincii, și le-ați impus. Ați întins uneori impunerile din Vechiul Regat în nouile ținuturi. Ați introdus la noui impuneri care vi s'au părut bune de dincolo. Fără îndoială, legea d-voastră constitue

un progres din punctul de vedere al concentrării materiei şi al sistematizării ei. Mai mult încă: legea constitue un pas înainte şi din punctul de vedere al pregătirii unificării. Dar legea d-voastră nu săvârşeşte unificarea însăşi, fiindcă, d-lor deputaţi, legea pentru timbru şi impunerea actelor juridice nu se poate compara cu reforma contribuţiunilor directe. In aceasta din urmă a fost posibilă unificarea, pentrucă materia impozabilă era de îndată susceptibilă de unificare. In domeniul, pe care îl examinăm însă, va trebui să întreprindeţi mai întâiu unificarea legislaţiei civile şi până ce nu veţi ajunge la această epocă, în care legislaţiunea civilă să poată fi unificată, nu se poate vorbi de impuneri unitare, pe tot cuprinsul României, asupra actelor juridice. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

Prin urmare, primul ţel pe care l-aţi urmărit, nu l-aţi atins decât în mod parţial şi era necesar ca el să fie redus la proporţiile exacte.

Dar, d-lor deputaţi, dacă n'aţi reuşit să faceţi unificare, v'aţi gândit poate la un scop de ordin social, v'aţi gândit să întrebuinţaţi acest instrument fiscal, pentru a da o anume îndrumare evoluţiei sociale, sau v'aţi gândit cel puţin să încetăţeniţi în legislaţia noastră unele con-

cepții noui, care s'ar putea desvolta în viitor. O asemenea operă s'ar fi putut realiza cu prilejul statornicirii regimului succesiunilor.

Ori, d-lor deputați, în materie de succesiuni există două concepțiuni: există, mai întâiu, o concepție, după care Statul ar avea un drept asupra averii decujus-ului; el ar fi un adevărat coerede, alături de ceilalți moștenitori. Este concepția pe care a formulat-o în chipul cel mai sugestiv un fost ministru de finanțe englez, sir Wiliam Harcourt, care cu prilejul desbaterii legii de impunere succesorală în Anglia, spunea că Statul are asupra patrimoniului ereditar un drept anterior celorlalți interesați, că natura nu dă individului dicnolo de limita existenții sale niciun drept și nicio autoritate asupra bunurilor terestre.

D. M. Manoilescu, subsecretar de Stat al finanțelor: Recunoașteți că concepția astăzi este perimată?

D. Ar. M. Călinescu: Dimpotrivă această concepție este actualmente legiferată în Anglia.

D. M. Manoilescu, subsecretar de Stat al finanțelor: Anglia evoluiază mai ușor în idei decât în legislație.

D. Ar. M. Călinescu: Se spune că dacă omul are puterea să-și întindă acțiunea lui dincolo de

vieața lui, este rezultatul unei pure creațiuni a legii.

Atunci Statul are dreptul să stabilească și limitele și condițiunile acestei puteri.

Prin urmare, Statul, într'o succesiune își deduce pur și simplu partea lui, iar moștenitorii iau restul. Aceasta este una din concepțiuni.

A doua concepțiune nu recunoaște Statului niciun drept. Moștenirea testamentară este rezultatul natural al unui act de voință liberă manifestată de o persoană în vieață fiind, iar moștenirea ab-intestat, este rezultatul natural al unui act de voință asemănător, însă legalmente prezumat.

In chestiunile dintre defuncți și moștenitori, Statul nu intervine cu niciun drept; el profită numai de mutațiunea bunurilor și percepe cu prilejul acestor mutațiuni o taxă. Statul percepe o primă pentru faptul de a fi asigurat, în ordinea constituită, o transmisiune liniștită a bunurilor.

Prima concepțiune are în ea mai mult un fundament social; a doua concepțiune are mai mult un fundament fiscal. Și, d-lor deputați, n'am schițat această formulare numai pentru discuția teoretică a chestiunii, ci fiindcă ea are consecințe practice imediate.

In primul sistem taxația succesiunii se face pe ansamblul patrimoniului, ca și când moștenirea ar aparține încă defunctului. Moștenitorii, parțial, suportă prin resfrângere cotele aplicate moștenirii în ansamblul ei. Este concepția care a stat la baza legiferării în Anglia. Eu o cred mai bună fiindcă este mai fecundă în rezultate.

In a doua concepțiune, taxarea se face numai asupra părților de moștenire, care sunt individualizate și cotele progresive se aplică fiecăreia din aceste părți de moștenire. Este concepția legiferată în Franța. Și atunci, între aceste două care a fost concepțiunea d-voastre.

D-voastră ați luat concepțiunea franceză. Sistemul legiferat de d-voastră se poate rezuma astfel: Ați taxat moștenirile nete, sau mai exact, părțile de moșteniri nete, aplicând cote progresive, pe tranșe, cu exonerare la prima tranșă la 2.500 lei aur.

Trebue să recunoaștem că în acest sistem nu domină preocuparea de ordin social.

Și atunci, d-lor deputați, dacă n'a fost unificarea, dacă n'a fost o preocupare de ordin social, atunci, fără îndoială proiectul d-voastră vădește mai mult o preocupare de ordin fiscal. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D-lor deputați, mai întâi, în materie de succesiune și de liberalități între vii, este în expunerea de motive un punct foarte curios pe care-l constat. D. ministru spune că prin inovațiunea d-sale a adus o ușurare contribuabilului și d-sa aduce o serie de cifre, pentru ca să facă afirmațiunea mai concludentă.

D. Manoilescu are un mare avantaj; d-sa este inginer, și prin urmare deprins cu cifrele. Atunci aduce aceste cifre, le enunță, le combină, construește un eșafodaj inextricabil, în care profanii abia se regăsesc.

O voce: O recunoști?

D. Ar. M. Călinescu: Veți vedea îndată în ce măsură o recunosc. Aceste cifre sunt așa de interesante și așa de complicate, încât uneori, în desbaterile comisiunii, am avut prilejul să constat că s'a încurcat chiar d. Manoilescu. *(Ilaritate)*.

Dar, d-lor, dacă ar fi numai cifrele; mai sunt însă și graficele. In anexă ați publicat o diagramă. In fața ei, d-voastră exclamați triumfător: priviți aceste linii, câtă deosebire între ele, constatați că eu am ușurat pe contribuabili.

D-lor deputați, vă mărturisesc un lucru: eu am o mare admirațiune pentru d. subsecretar de Stat; d-sa are un talent remarcabil. In deosebi, când vroiește să demonstreze o teză, d-sa

pune la contribuție o subtilitate inegalabilă. Și ori de câte ori am prilejul să-l admir, făcând aceste demonstrațiuni, eu mă întreb: ce vroiește d-nealui să disimuleze?

Și atunci să inspectăm puțin aceste grafice. Sunt două curbe, reprezentând impunerile pe succesiuni. Prima poartă numele: « curba Titulescu »; a doua, dintr'un sentiment de modestie, nu poartă niciun nume, dar eu îmi voiu permite s'o numesc « curba Manoilescu ».

Și atunci, d-lor, aceste curbe pornesc din puncte disparate, se apropie la mijloc, merg multă vreme paralel sau aproape suprapuse și la sfârșit devin din nou disparate.

Acum eu recunosc un lucru, că în părțile în care aceste curbe sunt disparate, în părțile excentrice, curba d-lui Manoilescu este mai jos. Dar vă rog un lucru, d-le ministru de finanțe; ați uitat un mic detaliu; ați uitat să ne dați nouă cifra anuității devolutive din România și mai ales valoarea acestei anuități, pe categorie de moșteniri; fiindcă în adevăr, dacă numărul și valoarea succesiunilor foarte mici și a celor foarte mari este superioară valorii succesiunilor mijlocii, atunci d-voastră aveți dreptate.

Dacă, dimpotrivă, cifra și valoarea moștenirilor foarte mici și foarte mari intră puțin în

calculul fiscului român, atunci teza d-voastră nu este tocmai exactă. Imi pare rău că nu ați adus aceste cifre, d-voastră care aveți un oficiu de studii la Ministerul de Finanțe; eu nu pot să le am, dar judecând după structura generală a averilor, eu înclin a crede că valoarea moștenirilor mijlocii este mult superioară valorii moștenirilor mari.

Și mai este un lucru: curbele d-voastre sunt disparate în părțile excentrice. Dar ce se întâmplă? La început, prin exonerarea până la 2.500 de lei, această disparare nu mai are nicio importanță, iar la sfârșit, prin efectele constatării d-lui raportor, că în România nu există averi mari, dispare și această deosebire. In aceste condițiuni, să-mi dați voie să privesc afirmațiunea d-voastră, cum se vorbește în materie de succesiune, sub beneficiu de inventar. *(Ilaritate pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Dar, pentru a învedera preocupările de ordin fiscal ale acestui proiect, să-mi dați voie să relev încă două serii de dispoziții. Printr'o primă serie de dispoziții, d-voastră ați introdus impuneri noi. Ați introdus: 1) Taxe și impuneri la bunurile de mână moartă, așa numita taxă de echivalent. 2) La bunurile transmise prin efectul

transcripțiunii. 3) La depunerile spre fructificare și conturile curente și al 4-lea, acțiunile și căile de atac penale.

Nu voiu face observațiuni asupra acestor noui impuneri, fiindcă unele din ele erau inevitabile. Voiu face o rezervă de ordin juridic asupra impunerii în materie penală. Dar, ceea ce voiam să relev, este faptul că d-voastră ați introdus impuneri noui. Prin a doua serie de dispozițiuni, ați sporit taxele actualmente în vigoare, și aceasta este ușor de constatat dacă inspectați tabloul publicat în anexe. Din aceste anexe se constată că în 56 categorii de acte ați dublat impunerea; în 36 ați încincit taxele; în 20 de categorii de acte ați înzecit și în 23 de categorii de acte ați introdus taxa dela înzecit până la însutit. In aceste condițiuni, cred că este evident că preocupările d-voastră au fost mai mult de ordin fiscal și nu avea dreptate d. raportor, când își încheie raportul cu cuvintele: « Comisiunea Camerei socotește proiectul de o mare importanță, nu atât din punct de vedere fiscal, cât mai mult din punctul de vedere al unificării legislațiunii ». Nu-l va fi considerând comisiunea din punct de vedere mai mult fiscal, dar sunt sigur că populațiunea îl va considera mai mult din punct de vedere fiscal. De altminteri, nici nu se putea altfel.

D-lor, în expunerea de motive a bugetului prezentat în toamna anului trecut de către d. Lapedatu, fostul ministru de finanțe, citesc această frază: « In scopul acesta am convenit ca fondul să fie augmentat cu încă un miliard din plusul de venituri ce se vor produce prin aplicarea nouei legi a timbrului și impunerii pe acte și fapte juridice, lege al cărui proiect va fi supus în termenul cel mai scurt deliberării Corpurilor legiuitoare ».

Prin urmare, încă dela întocmirea bugetului, d-voastră scontați un spor considerabil din aplicarea acestei legi. Nu știu în ce măsură veți realiza acest spor, fiindcă, vedeți, din punct de vedere al științei financiare, impozitele pe acte juridice și taxele de timbru au această particularitate, că sunt ușor de stabilit și comod de încasat. Dar tocmai din cauza acestor calități, miniștrii de finanțe sunt înclinați spre exagerare și spre abuz, și, din această exagerare și din acest abuz, puteți să ajungeți, după aceea, la micșorarea și, uneori, la distrugerea materiei impozabile, încât se impune o precauțiune deosebită în acest domeniu.

Oricum ar fi, d-le ministru, prin acest proiect de lege, d-voastră nu ați făcut unificarea, n'ați urmărit scopuri de ordin social, ci ați urmărit

numai preocupării de ordin fiscal. Aţi venit cu acest proiect de lege fiindcă vă trebuiau subsidii şi, în asemenea condiţii, noi, membrii grupului parlamentar al Partidului Naţional-Ţărănesc, regretăm foarte mult, dar nu putem fi alături de d-voastră. Fără a prejudicia întru nimic nevoile pe care trebue să le acoperiţi, conform uzanţelor parlamentare, noi nu putem să acordăm subsidii unui guvern în a cărui acţiune nu avem încredere. De aceea, vom vota contra luării în considerare a acestui proiect de lege. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

IN TIMPUL GUVERNULUI G. G. MIRONESCU

IV

DESORDINELE DIN CALEA GRIVIȚEI

(ȘEDINȚA CAMEREI DELA 4 FEBRUARIE 1931)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: D-le președinte, d-lor deputați, voiu răspunde foarte limpede și franc la întrebările care s'au pus.

In primul rând țin să observ că este un punct, în expunerile pe care le-am auzit, pe care îl împărtășesc și cu care mă declar pe de-a'ntregul de acord. Este acela în care se deplând urmările nenorocite ale întrunirii de pe calea Griviței: doi muncitori au căzut victimă învălmășelii care s'a produs. *(Protestări, zgomot pe băncile Partidului Social-Democrat).*

D. Lotar Rădăceanu: Victimele poliției, nu ale învălmășelii!

D. Eduard Mirto: Ne cereți să ne pronunțăm. Pentru aceasta e nevoie să ascultăm pe toată lumea, nu numai pe d-voastră.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Mi s'a pus o întrebare; nu știu dacă se așteaptă și un răspuns.

Voci de pe băncile Partidului Social-Democrat: Se așteaptă.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: In cazul când se așteaptă acest răspuns, să binevoiți a-mi îngădui să dau răspunsul pe care îl cred eu.

Doi muncitori au căzut victime învălmășelii care s'a produs. Niciunul, nici altul nu avea o vină specială; nici dintr'o parte, nici din cealaltă nu exista un motiv pentru ca să fie vizați personal, încât este neîndoios că amândoi au căzut victime ale unui hazard nenorocit. Am fost cei dintâi care să deplângem această întâmplare; și ca să poată vedea d. Mirescu, până la ce punct regretăm noi acest incident, voiu releva că una dintre victime, lucrătorul Crăciun, era membru militant al Partidului Național-Țărănesc. Prin urmare, în această primă chestiune, îmi veți da voie să spun că regretul nostru este cel puțin tot atât de viu ca și al d-lui deputat Mirescu.

In al doilea rând, d-lor deputați, țin să declar că Ministerul de Interne nu s'a gândit niciun moment, să interzică și nici să disolve adu-

narea muncitorilor ceferişti. Fără îndoială, noi am socotit că acea adunare, din punct de vedere al chestiunilor care urmau să se discute acolo era inoportună, pentrucă, — precum am spus şi cu alt prilej, — guvernul se sesizase deja de doleanţele muncitorilor, le examinase cu toată atenţiunea cuvenită într'o şedinţă a Consiliului de Miniştri, şi se şi desemnase o comisiune care să formuleze o soluţiune împăciuitoare. Prin urmare, astfel fiind lucrurile, noi socotim că acea adunare era cel puţin prematură. Oricum ar fi fost, însă, din momentul în care o categorie de cetăţeni înţelegea să folosească una din libertăţile constituţionale, aceea de a se aduna şi de a se consfătui asupra intereselor ei, nu noi aveam să-i împiedecăm de a-şi exercita un drept legalmente recunoscut. Avem prea mult simţul legalităţii şi ne rezemăm pe încrederea unui partid care şi-a făcut în deajuns probele în lupta pentru triumful ideilor democratice şi al libertăţilor publice, pentru ca trecerea noastră vremelnică pe aceste bănci să ne facă să uităm ceea ce constitue patrimoniul nostru cel mai preţios. *(Aplause pe băncile majorităţii)*.

D-lor deputaţi, întrunirea a fost liberă; de altminteri muncitorii căilor ferate s'au putut aduna în sală şi în împrejurimea Sindicatului

din calea Griviței, nestingheriți de nimeni, în număr de peste 5.000 inși.

D. M. Negură: 5.000 lei.....

D. Ar. M. Călinescu, susbecretar de Stat la Ministerul de Interne: Este foarte semnificativ că un reprezentant al Partidului Social-Democrat are o asemenea obsesiune.

O voce: Nu, este liberal.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, fac rectificarea cu toată plăcerea; era vorba de un reprezentant al Partidului Liberal. *(Ilaritate).*

Prin urmare, d-lor deputați, întrunirea a fost liberă.

Până aci cred că suntem toți de acord.

Dar să mergem mai departe. Cine a fost la acea întrunire, d-lor deputați?

O voce de pe băncile Partidului Social-Democrat: Marinescu... *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Au fost desigur mulți, foarte mulți muncitori liniștiți și printre aceștia eu număr, firește, și pe membrii Partidului Social-Democrat. Dar au mai fost și alții. Iată am aci o atestare, pe care cred că nu o poate pune nimeni la îndoială. Este comunicatul însuși al sindicatului, care convocase și care patrona adunarea....

D. I. I. Mirescu: L-am citit eu.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: L-ați citit, d-le Mirescu, dar să-mi dați voie să-l repet și eu, fiindcă e foarte interesant:

« Comitetul Uniunii recunoaște că în mijlocul massei muncitorești au fost tot felul de agenți provocatori, comuniști și burghezi, cari au încercat să folosească nemulțumirea muncitorilor ».

O voce de pe băncile Partidului Social-Democrat: Vorbești ca un liberal.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Prin urmare, au fost agenți provocatori, agenți comuniști.

D. I. M. Leon: După ce s'au cunoscut aceștia? Avea scris pe frunte că sunt comuniști?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Este comunicatul sindicatului muncitoresc.

D. I. I. Mirescu: Dar prefectul de poliție ce fel de agent era?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: De altminteri, în întrunirea următoare, cea de Vineri, 1 Februarie, au fost de asemenea agenți provocatori și s'a născut și o încăerare între muncitorii social-democrați și muncitorii comuniști. Reportajul presei declară

aci, că cei dintâi au bătut şi au voit să linşeze pe cei din urmă. Prin urmare, a lipsit foarte puţin ca să înregistrăm încă o serie de incidente sângeroase.

D. Eftimie Gherman: Aceasta a fost la a doua adunare.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: D-lor deputaţi, ce căutau agenţii comunişti acolo?

D. I. I. Mirescu: Când? La întâia sau la a doua adunare?

D. Eftimie Gherman: Aceasta a fost la a doua adunare.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Iată, d-lor deputaţi, tot din comunicatul sindicatului: « Comitetul mai recunoaşte de asemenea că agenţii comunişti au împărţit o serie de manifeste provocătoare ». Am aci aceste manifeste.

D. I. I. Mirescu: Aceasta legitima intervenţia d-voastră?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: « Trudiţi şi exploataţi, grevele isbucnite şi cele în curs de isbucnire ne arată că ne găsim în faţa unui mare număr de greve. Pentru fiecare muncitor este foarte clar că nu este vorba de mici conflicte locale între muncitori şi patron. Nu, aceste greve nu sunt

locale, nici întâmplătoare. Este lupta pe vieață și moarte între exploatați și exploatatori ».

Al doilea manifest, semnat de « comitetul central al ajutorului roșu din România ».

« Ieșiți cu toții în stradă să demonstrați în contra fascismului ».

D-lor, am aci declarațiile conducătorilor autorizați oficiali ai organizațiilor muncitorești. Iată ce spune unul din președinții de sindicat: « Din mulțime, de afară, am auzit vociferări, care îndemnau mulțimea să plece, să manifesteze cu toții ».

D. Eftimie Gherman: Dar la întrunirile d-voastră, când erați în opoziție, ce spuneați atunci?

D. Lotar Rădăceanu: La aceasta răspundeți cu gloanțe?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Vă înșelați. Aceste declarațiuni, aceste îndemnuri veneau din afară. « Din mulțime, din afară, am auzit voci strigând în spre noi: « haideți în fruntea noastră, lașilor: destul ne-ați dus doi ani! ».

Un al treilea conducător de sindicat zice: « Am auzit însă pe Bogătoiu declarând dela balcon — acesta însuși era la balcon — că mulțimea trebue să treacă peste capul comitetului și să

manifesteze pe străzi, pe propria răspundere a muncitorilor ».

D. Lotar Rădăceanu: Bogătoiu este un agent al poliției. De ce nu l-ați arestat și pe dânsul?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Dar, d-lor deputați, a venit la mine, în aceeași seară, d. Mirescu, și am discutat împreună. Cred că este dela sine înțeles că un deputat social-democrat n'a venit în cabinetul meu de subsecretar de stat burghez, ca să vorbească lucruri care să rămână secrete între noi; prin urmare, se poate foarte bine ști și de alții ce am vorbit. Și dacă memoria nu mă înșeală, d. Mirescu n'a contestat că printre muncitori au fost și agenți provocători.

D. I. I. Mirescu: Nici acum nu o contest.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Mai mult chiar, d. Mirescu n'a contestat că s'ar putea ca tendințele extremiste să-i depășească pe d-nealor.

Este, dar, evident, că agenții provocători au venit să antreneze masele muncitorești, surescitate, nemulțumite, într'o manifestație spre centrul orașului.

Ei bine, d-lor deputați, în fața acestei perspective serioase, vă întreb: care om cu răspundere de guvern ar fi putut să privească lucrurile

cu ușurință? In vremurile acestea, în care agenții provocatori extremiști fac eforturi extraordinare ca să capete ascendență asupra maselor muncitorești; când dificultățile economice sunt exploatate în mod atât de interesat; când experiența de pretutindeni ne arată cum se poate păși dela manifestație la desordine, eu cred că ar fi fost o greșeală neiertată ca noi să fi slăbit vigilența.

Nu, d-lor deputați, organele de poliție sunt datoare să împiedece manifestațiunile care ar putea să degenereze în desordini și în turburări grave. Fiindcă, d-lor, în măsura în care respectăm drepturile și libertățile cetățenești, câtă vreme suntem pe aceste bănci, avem și conștiința răspunderilor noastre.

De aceea, este evident că noi vom avea obligațiunea, oricând și împotriva oricui va încerca să turbure liniștea publică, să întrebuințăm forța.

D. N. Iorga: Ca la Rădăuți!

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: D-le profesor Iorga, întreruperea d-voastră nu mă surprinde și dați-mi voie să adaug pe dată, că înțeleg că forța publică nu poate să aibă autoritate morală și nici eficacitate decât atunci când este pusă în slujba ideii

de ordine şi când este întrebuinţată cu tact. De aceea, mă grăbesc să adaug că, oricât de fermi am fi în măsurile pe care le luăm, pentru menţinerea ordinei, nu vom îngădui niciodată să se comită excese şi mai ales excese inutile. *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

D. N. Iorga: La Rădăuţi, o întrunire cu caracter revoluţionar a fost provocată. Zeci de mii de ţărani au mers asupra unui oraş. Armata a ieşit în faţa acestor ţărani. Ofiţerii au fost loviţi în cap cu ciomegele, apoi s'a dat voie să se ţină întrunirea. Niciun fel de sancţiune nu s'a pronunţat. Dacă aceasta însemnează a avea o unitate de acţiune între Bucureşti, unde în faţa unei mulţimi, care nu a lovit pe nimeni, se trage — şi rămâne a se vedea din ce parte s'a tras — şi între Rădăuţi, unde, de pe urma unor agitatori fără conştinţă, ţăranii înebuniţi şi-au bătut joc de armată, supremul argument pentru păstrarea ordinei, atunci eu nu mai înţeleg nimic.

Dar de altfel nu este primul caz când nu mai înţeleg nimic din ceea ce se petrece de mai multe luni de zile aci în ţară.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Daţi-mi voie, d-le profesor, vă raportaţi la cele petrecute zilele trecute la Rădăuţi?

D. N. Iorga: Da, la aceste lucruri și, când nu le poți împiedeca, cu inima frântă tragi. *(Murmure pe băncile majorității).*

Da, da, vă rog să nu vă emoționați, ca să nu vină ziua când din filantropia aceasta să iasă ruina țării. Blândețe față de cei buni și asprime față de cei răi, până la șefi, sus; nu blândețe față de cei răi, fiindcă te temi de șefi, și asprime față de cei cari nu au șefi de care să te temi.

D. Ar. M. Călineascu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, vă spuneam că în niciun caz nu vom îngădui să se comită excese inutile.

In legătură cu evenimentele de Vinerea trecută s'a spus că poliția a fost abuzivă. Poliția a raportat că agenții ei au fost atacați cu pietre și cu lemne, că au fost 14 răniți. Mi s'au trimis certificatele, pe care le am aci.

Dar, d-lor deputați, am citit și o declarație cinică, pe care o găsesc inserată în manifestul apărut în ziua următoare, sub semnătura « Comitetul local al ajutorului roșu »: « Pietrele, pavajele, ulucile și gardurile, precum și alte obiecte, pe care înfrățirea momentană a întregii populații le-a oferit, s'au transformat în tot atâtea arme cu care am lovit brutele polițienești. Cinste muncitorilor ceferiști ».

D. I. I. Mirescu: Este făcut de Siguranță. *(Protestări pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, s'a spus că agenții de poliție au tras focuri de armă. Poliția a raportat că nu a avut ordin să se tragă, că nu a tras și că s'a verificat toată armătura. Am aci un act oficial certificatul eliberat de d. dr. Minovici, care constată că, cu prilejul autopsiei făcute celor două victime, a găsit plăgi făcute de glonte calibru 6,25.

Am aci glonțul, îl puteți vedea.

D. I. M. Leon: Ieşti în regulă. *(Zgomot, protestări).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: Ori, d-lor deputați, se ştie că armătura gardienilor publici are calibru 9 mm.

Oricum ar fi însă, în fața acestei controverse, Ministerul de Interne, din primul moment, a hotărît să facă o anchetă administrativă severă și a însărcinat cu efectuarea ei pe d. Victor Cădere, secretar general, a cărei pricepere și seriozitate nu poate fi contestată de nimeni.

Ancheta este aproape terminată și pot să vă asigur că, dacă din această anchetă administrativă va reieşi vreo vină, nu noi am avea vreun

interes să nu aplicăm sancțiunile cuvenite. Mai mult chiar, autoritatea judecătorească, cabinetul III de instrucție, este sesizată.

Se va face anchetă judiciară și sper că, cel puțin pe această latură, nu puteți să suspectați desăvârșita obiectivitate.

Prin urmare d-lor, această chestiune este îndrumată pe căile ei firești, spre o soluționare legală.

Am înțeles întrebările care s'au pus. Ele erau foarte firești și de aceea m'am și grăbit să răspund. Cred însă că nu este cuminte, că nu este patriotic ca cineva să folosească acest incident pentru a face supralicitație de partid în fața muncitorimii năcăjite. *(Aplauze pe băncile majorității).*

(ȘEDINȚA CAMEREI DELA 13 FEBRUARIE 1931)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de Stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, în ședința în care am fost întrebat pentru prima oară asupra incidentelor din Calea Griviței, m'am mărginit să formulez trei norme de conduită în această chestiune. Am spus mai întâi că noi n'am împiedecat adunarea publică a muncitorilor ceferiști, fie că în această adunare avea să se desbată chestiuni cu caracter politic, fie că aveau să se desbată chestiuni de interes profesional; și

n'am interzis adunarea, pentru un motiv foarte simplu: întreg trecutul nostru și ideologia pe care o avem, ne impun imperios respectul libertăților publice.

D. M. Negură: Dar nu urmați aceste principii. *(Protestări pe băncile majorității, întreruperi).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: In al doilea rând am spus că manifestațiunile de stradă, atunci când pot degenera în dezordini și mai ales când sunt pornite sub instigația notorie a unor agenți comuniști, asemenea manifestațiuni noi nu le putem tolera. Avem prea vie conștiința răspunderilor noastre, că să nu veghem cu toată hotărîrea la siguranța statului.

In fine în al treilea rând, adăugam că oricum ar fi, noi întrebuințăm forța publică cu hotărîre, dar și cu circumspecțiune...

D. Richard Franasovici: Foarte parcimonios.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: ... că nu vom îngădui excese inutile din partea organelor de execuțiune și că suntem gata să luăm măsuri împotriva acelora cari se vor dovedi vinovați.

Prin urmare, d-lor deputați, punctul nostru de vedere era limpede formulat din capul locului și (*arătând spre băncile opoziției*) nu cred să

existe cineva, chiar pe acele bănci, care să aibă vreo obiecțiune de făcut asupra acestei chestiuni de principiu.

D. Richard Franasovici: Principial și teoretic foarte frumos.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Acum, în chestiunea incidentelor din calea Griviței voiu recunoaște, că în răspunsul pe care l-am dat rândul trecut, am fost foarte rezervat în ce privește împrejurările de fapt în care s'au desfășurat acele incidente și am fost foarte rezervat, pentrucă nici nu puteam fi altfel. In momentul acela nu aveam la îndemână decât simple informațiuni.

Este drept că am citit înaintea Adunării o serie de manifeste din care se vedea că agenții comuniști îndemnase muncitorimea la desordine. Este drept de asemenea că am arătat declarațiunile unor conducători de sindicate, din care declarațiuni se constata că agenții provocatori au ținut un limbaj violent și au cerut mulțimii să meargă în centrul Capitalei. Este drept în fine, că m'am referit la declarațiile însăși ale unui membru al partidului social-democrat, care mărturisise că în acel moment agenții extremiști căpătase ascendență asupra mulțimii. Dar am adăogat că, asupra acestor puncte, deocamdată

eu socotesc că este controversă, şi că, pentru a stabili adevărul, voiu ordona o anchetă administrativă. O anchetă care avea să fixeze cu desăvârşită obiectivitate şi preciziune împrejurările de fapt.

Mi se pare, d-lor deputaţi, că nu se putea cere guvernului să ia o altă cale; mi se pare că era elementar să nu se ceară ca să avizăm la o măsură, oricare ar fi ea, înainte de a se face lumină completă asupra chestiunii.

Mai mult încă. Am informat atunci onorata Cameră, că pe lângă cercetarea administrativă, parchetul însuşi din oficiu s'a sesizat de această chestiune şi că este incontestabil că el va face investigaţiunile cu toate garanţiile pe care le pot oferi astăzi legile şi justiţia ţării.

Prin urmare, d-lor deputaţi, ţinuta noastră a fost foarte limpede. Ministerul de Interne n'a interzis adunarea şi n'a ordonat să se facă violenţe. Din momentul în care cineva a semnalat că în acest loc s'au petrecut lucruri neîngăduite, Ministerul de Interne, fără nicio rezervă, a dat actele în cercetarea organelor care aveau şi posibilitatea de fapt şi calificaţiunea legală să le cerceteze şi să le sancţioneze.

D-lor, anchetele s'au făcut. D-voastră mi-aţi cerut şi noi imediat am depus trei dosare pe bi-

roul Camerei. Aţi putut să le examinaţi. Sunt acolo declaraţiuni de martori. Foarte multe declaraţiuni de martori; peste 150, de toate categoriile: muncitori, comercianţi, funcţionari, bărbaţi, femei, martori propuşi de autorităţi, martori propuşi de reclamanţi, mai ales martori propuşi de reclamanţi; sunt acte medico-legale; sunt corpuri delicte; schiţe de plan, care stabilesc situaţiunea pe teren, şi sunt în fine comentarii asupra acestor dovezi cuprinse în raportul de anchetă şi în ordonanţa de clasare a judecătorului de instrucţie.

Eu trebue să felicit pe anchetatori, pentru minuţiozitatea cu care au făcut aceste cercetări. Au primit toate dovezile care li s'au înfăţişat, au urmat toate propunerile care li s'au făcut de reclamanţi, n'au respins pe nimeni şi nimic. N'am văzut cel puţin până astăzi nicio reclamaţiune. Au făcut după aceea analiza dovezilor, interpretarea şi cântărirea lor, cu cea mai perfectă grijă de stabilirea adevărului. In asemenea condiţiuni, cred că se poate discuta în cunoştinţă de cauză.

Care sunt concluziile anchetei?

D-lor deputaţi, ce doriţi d-voastră?

Să delimităm problema. Mi se pare mai întâi că, cu tot regretul d-voastră, nu puteți să vorbiți de răspunderea directă a Ministerului de Interne. Pentrucă nimeni n'a pretins și n'a putut să pretindă, că Ministerul de Interne ar fi oprit adunarea sau că ar fi ordonat violențe și cu atât mai puțin uciderea muncitorilor. In cazul cel mai favorabil pentru d-voastră puteți să vorbiți de răspunderea unor organe de execuțiune.

Care acte ale organelor de execuțiune ar fi putut antrena această răspundere? D-voastră înși-vă ați relevat două: prima, lipsa de tact a organelor de poliție și a doua, moartea celor doi muncitori.

D. Richard Franasovici: Imi dați voie? Am impresia după modul cum d-ta aduci chestiunea în desbaterea acestei onorate Camere, că vei termina cerând Adunării deputaților să voteze felicitări pentru modul cum poliția și-a făcut datoria la 29 Ianuarie. *(Intreruperi pe băncile majorității).*

Aceasta este impresia mea. *(Zgomot, întreruperi pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Cum voiu termina eu, se va vedea de îndată; dar ceea ce presupune d-l Fra-

nasovici, este evident rezultatul obiceiului din vremea d-sale. *(Aplauze pe băncile majorității, ilaritate).*

D. Richard Franasovici: Este o mare măgulire pentru mine să fiu imitat, dar nu sunt imitat. *(Intreruperi pe băncile majorității).* Voci din majoritate spun că suntem complet asemănători. *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Franasovici, d-voastră sunteți un om pentru care am o perfectă stimă.

D. Richard Franasovici: Și reciproc.

D. Eduard Mirto: Pleci cu o groază de stimă, dar fără niciun pic de anchetă parlamentară. *(Ilaritate pe băncile majorității).*

D. Richard Franasovici: D. Mirto a clarificat lucrul, și a pus punctul pe i: « stimă, fără anchetă parlamentară ».

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Franasovici, ați spus că ați fi foarte bucuros să vă urmez. Pe de o parte vă răspund, că am o perfectă stimă pentru d-voastră; iar pe de altă parte, sunt destul de modest, pentru ca să știu, că am totdeauna de învățat dela alții. Dar dați-mi voie un lucru: în materie de represiune să nu iau exemplu dela d-voastră. *(Aplauze prelungite pe băncile majorității).*

D. Richard Franasovici: Dovada că nu ați luat lecții dela mine este că s'a întâmplat ceea ce s'a întâmplat la 29 Ianuarie.

D. D. Iuca: Dar cu invalizii dela cine ați luat lecții d-le Călinescu?

D. M. Negură: Dar cu comercianții? *(Intreruperi pe băncile majorității).*

D. Eduard Mirto: In astfel de materie să nu căutați să faceți compensație dela partid la partid căci este dureros.

D. Richard Franasovici: Aveți ceva de reproșat atitudinii pe care eu, ca reprezentant al Partidului Național-Liberal, am avut-o în această chestiune înaintea d-voastră? Sunteți cel puțin nedrept. *(Intreruperi pe băncile majorității).*

D. Eduard Mirto: Noi obișnuiam să ne înțelegem. Am spus: Partidul Liberal, pe care eu personal l-am cunoscut, am avut onoare de a-l combate și de a-i cere câteva anchete parlamentare; dar niciodată nu le-am cerut contra vreunui subaltern, am vizat direct capul departamentului...

D. M. Negură: Ca și noi.

D. Eduard Mirto: Spun că Partidul Liberal, care are la trecutul său pentru apărarea intereselor partidului, și menținerea lui la putere, atâtea victime...

D. Richard Franasovici: Va să zică, compensațiuni! Apărarea este slabă.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Eu cer iertare onoratei Camere, dar cred că onorata Cameră a fost nedreaptă cu minoritatea liberală. Fiindcă din moment ce reprezentanții Partidului Liberal au venit aci cu toată francheța, cu tot cavalerismul și au declarat că regretă tot trecutul d-nealor în această ordine de idei. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. I. Gr. Perieteanu, vicepreședinte: D-le Franasovici, vreți să aplic regulamentul? D-voastră împiedicați desbaterile. De trei sferturi de oră am tolerat să faceți toate întreruperile. Veți avea cuvântul în replică ca să răspundeți, dar lăsați pe d-l subsecretar de stat să-și continue cuvântarea. *(Zgomot, întreruperi).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, cred că este momentul să regretăm această vioiciune a desbaterilor, cu atât mai mult cu cât a intervenit în momentul când dedeam explicațiunile cele mai liniștite și cele mai obiective.

Dați-mi voie acum să reiau firul cuvântării mele.

D. M. Negură: Vino la chestiune.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Aș întreba pe d. Franasovici, care adineauri s'a pus sub protecțiunea majorității, dacă d-sa crede că întreruperea colegului său, d. Negură, nu a fost cel puțin grăbită.

Și atunci, d-lor deputați, spuneam: care sunt concluziunile anchetei? Ce doreați d-voastră să stabilească? Ați vorbit de două chestiuni: lipsa de tact a organelor de poliție și moartea celor 2 muncitori. Să le examinăm. In ce privește lipsa de tact, mi se pare că ea nu poate să rezulte din violențele care s'au desfășurat, fiindcă, fără îndoială violențe au existat și nici nu se putea să nu existe din momentul ce două forțe contrarii se întâlneau.

Violențe au fost și de o parte și de alta. Muncitorii au lovit cu pietre și cu lemne, sergenții au lovit cu bastoane de cauciuc. Prin urmare violențe au fost de amândouă părțile, și cred, că nu ele însile antrenează răspunderea, ci provocarea.

Cine a provocat, iată elementul esențial.

D-lor deputați, ce spune ancheta. Ați convenit aci, după cererea d-lui ministru al justiției, să nu se mai ia în desbatere ordonanța judecătorului de instrucție. Eu cred însă că această ordonanță nu este un act secret. Nu voiu intra

în examinarea ei, fără îndoială, fiindcă așa ați convenit, dar în treacăt pot să spun că ordonanța din momentul ce urmează să fie comunicată părții, nu mai este un act secret. Prin urmare, pot cel puțin să mă refer la un pasaj din ea, în care se spune hotărît că, în condițiile în care se prezintă probele « este peste putință să se formeze o părere precisă asupra provocării ».

Din moment ce în acest act se spune că nu se poate preciza cine a provocat, este evident că nu putem aduce o acuzațiune cuiva. In ce privește moartea celor doi muncitori, ce concluzie pot trage?

D-lor deputați, să presupunem un moment că sergenții de stradă, împotriva ordinelor categorice ale șefilor lor de a nu trage, totuși ar fi făcut uz de arme și ar fi ucis. Este incontestabil că un asemenea act antrenează responsabilitatea personală a celui care a tras și această responsabilitate trebue să fie urmată de o sancțiune penală, dată de organele judecătorești.

Ce spune ordonanța judecătorului de instrucție? Că este imposibil să identifice persoana care a tras.

Și din momentul ce nu am această persoană eu nu știu împotriva cui să îndrept urmărirea.

Cunoaşteţi d-voastră această persoană? Foarte bine, binevoiţi a o comunica judecătorului de instrucţie şi vă asigur că nimeni nu va avea, nici curajul nici posibilitatea să împiedice urmărirea.

Atunci, d-lor deputaţi, problema se precizează foarte limpede: de o parte guvernul, Ministerul de Interne, nu a împiedicat adunarea muncitorilor, nu a dat ordin să se recurgă la violenţe, şi cu atât mai puţin să se ucidă muncitorii. Mai mult, din momentul ce a fost sesizat de acest lucru, guvernul, cu toată sinceritatea, neacoperind şi neascunzând nimic, a dat chestiunea pe mâna justiţiei, care are să facă cercetările şi să aplice sancţiunile.

A! Ştiu ce vreţi d-voastră. Anchetă parlamentară. Ce fel de anchetă parlamentară? Sunt dovezile incomplete? Vreţi să audiaţi d-voastră alţi martori? De ce nu i-aţi dus la judecătorul de instrucţie? Ce v'a împiedicat pe d-voastră să comunicaţi parchetului toate informaţiile pe care le aveţi? Nu vă convin concluziile din ordonanţă? Vi se pare că aceste concluzii nu sunt consecinţa logică a premiselor care s'au pus? Foarte bine, aveţi o cale legală, faceţi opoziţie la Camera de punere sub acuzare.

D. Richard Franasovici: Ne obligi pe noi la la aceasta? Extraordinar!

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Şi atunci ce vreţi să faceţi prin ancheta parlamentară? Vreţi să aduceţi muncitorii să facă declaraţiuni înaintea deputaţilor din toate partidele? Aceasta vreţi d-voastră?

Ei, bine d-lor deputaţi din opoziţie, să mă iertaţi, dar pe această cale eu nu vă pot urma. Vreţi d-voastră să stabiliţi adevărul? Sunt de acord cu d-voastră să mergem să ajutăm justiţia să stabilească adevărul în toată lumina lui şi să stabilească sancţiunile. Vreţi să faceţi agitaţii demagogice de partid din acest eveniment nefericit? Nu vă felicit pentru calea pe care aţi apucat, şi, în orice caz nu vă urmez. *(Aplauze prelungite pe băncile majorităţii).*

(REPLICA)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputaţi, să-mi daţi voie să vă declar cu toţ regretul că intervenţia d-lui Franasovici în acest moment, mie, cel puţin, mi-a făcut o impresie penibilă.

D. Richard Franasovici: Iar este reciproca. Eu nu am spus-o, dar acum o spun.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Minirterul de Interne: Prima parte a obiecţiunii d-lui Franasovici a fost inexactă, nu a fost de

bună credință, și, în orice caz, lipsită de eleganța la care mă așteptam din partea d-sale.

Inexactă, d-lor deputați, fiindcă în cuvântarea mea m'am referit deopotrivă la ancheta administrativă ca și la ancheta judiciară.

De altminteri era firesc să se întâmple așa, fiindcă concluziile ambelor anchete concordau.

Este și un element mai precis; m'am referit la actul medico-legal, la corpul delict, la schița de plan, la tot ce era cuprins în dosarul anchetei administrative.

Prin urmare, obiecțiunea d-sale nu era exactă. Dar obiecțiunea d-sale nu era nici de bună credință, fiindcă d-lor deputați, este cel puțin ciudat ca pe de o parte să vii în cuvântarea primă și să reproșezi ministrului de interne că-și bazează întreaga lui argumentare pe un act, care după d. interpelator este prin definiție lipsit de o desăvârșită obiectivitate, și să vii în partea a doua să-i reproșezi: rău ai făcut că nu te-ai bizuit pe ancheta pe care eu, din capul locului și din oficiu, am declarat-o părtinitoare.

Dar, d-lor deputați, d. Franasovici mă cunoaște bine, și este partea a treia, care pe mine personal m'a afectat, este lipsa acelei perfecte eleganțe la care mă așteptam dela d-sa.

D. Richard Franasovici: De, îmi dau şi eu în petic câteodată.

D. M. Negură: Mai vreţi să fim şi eleganţi când aţi omorît? *(Intreruperi pe băncile majorităţii, zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Intrene: D-le Negură, sunt un om de o perfectă urbanitate în cuvântările mele. Dar, oricum aş fi, am câteodată impresiunea că sunt persoane pe care dacă le pui alături de noţiunea de eleganţă sunt într'o aşa de totală incompatibilitate încât nu merită să mă mai opresc. *(Aplauze prelungite pe băncile majorităţii).*

D. M. Negură: De eleganţa monoclului vreţi să vorbiţi d-voastră?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Negură, cred că nu vă pot face un rău mai mare decât lăsându-vă să vă expuneţi mai departe eleganţa d-voastră. *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

D-le Franasovici, aţi spus aici că eu nu am vorbit de ancheta d-lui secretar general Cădere. Credeţi-mă este o încercare pe care eu mă abţin de a o califica, dar, în orice caz, vă rog să fiţi încredinţat că intenţiunile d-voastră nu vor izbuti. D. secretar general al Ministerului de Interne, aş putea să zic amicul meu d. Cădere, se

bucură de cea mai completă afecțiune a mea, încât cred că vă înșelați, dacă vă închipuiți că prin intervențiunea pe care ați făcut-o cu atâta ciudată eleganță, veți fi izbutit să turburați raporturile dintre noi. Prin urmare, d-le Franasovici, această parte trebue să o recunoașteți și d-voastră că este cel puțin neelegantă.

D-lor, vin acum la partea a doua. D. Franasovici spunea: ați refuzat ancheta parlamentară și v'ați bizuit pe rezultatul cercetării judecătorești și ordonanța de clasare a judecătorului de instrucție. Vă înșelați d-le Franasovici, nu m'am bazat pe această ordonanță, și cu atât mai puțin, pe ce cuprindea ea. M'am bazat pe faptul că întreaga chestiune a fost deferită unor organe, care singure erau în cădere să ajungă la concluziunile legale și asupra cărora spre deosebire de reprezentanții Partidului Social-Democrat, nu veți face niciun moment obiecțiune în ce privește seriozitatea și obiectivitatea la care va ajunge cercetarea justiției. Eu am zis altceva. Am spus că din moment ce în discuție nu mai este pentru moment responsabilitatea unui membru al guvernului sau chiar a guvernului, din moment ce în discuție nu se găsește decât stabilirea unor împrejurări de fapt, aceea a provocării și aceea a omorîrii, amândouă sesi-

zate de justiție, din acest moment ancheta parlamentară nu-și mai are rostul, și v'am adăugat: ce vreți d-voastră să facă ancheta parlamentară? Să audieze alți martori? De ce nu i-ați trimis la justiție? Aveți alți martori acum după închiderea anchetei judecătorești? Dacă da, aveți încă dreptul să-i aduceți în fața justiției. Prin urmare, în ceea ce privește audierea informatorilor, calea nu este închisă. Ce vreți d-voastră să contestați? Acordul dintre premiză și concluziunile din ordonanța de clasare? Dar atunci, d-lor deputați, duceți-vă la Camera de punere sub acuzare, duceți-vă la organele judecătorești...

D. Richard Franasovici: D-ta glumești?!

D. D. Iuca: Atunci să trimiteți și apelul nominal la Camera de punere sub acuzare, să știe cel puțin că suntem deputați și avem dreptul să intrăm acolo.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Eu vă trimit să combateți concluziunile unui act judecătoresc pe căile pe care le arată legile țării. Dar d-voastră vreți altceva. D-voastre nu vreți să stabiliți adevărul.

D. Richard Franasovici: Dar sunteți în necunoștința principiilor de procedură.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Dacă ați fi vrut să stabiliți adevărul vă duceați cu toate informațiunile la justiție, dar d-voastră prin ancheta parlamentară nu voiți decât un singur lucru: să întrețineți o atmosferă de agitație, să faceți demagogie în fața maselor muncitorești, și pe această cale v'am spus că eu nu vă pot urma. *(Aplauze pe băncile majorității).*

V

RĂSPUNS LA DOUĂ INTREBĂRI IN SENAT

(ŞEDINŢA SENATULUI DELA 2 DECEMBRIE 1932)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor senatori, daţi-mi voie să vă mărturisesc surprinderea mea faţă de întrebarea făcută de d-l senator Popa. Fără îndoială, este dreptul oricărui membru al Parlamentului să adreseze întrebări guvernului, precum este incontestabil că membrii guvernului sunt datori cu răspunsul cerut.

Socoteam însă, că după lămuririle pe care le-am dat în şedinţa de ieri a Adunării deputaţilor, chestiunea este definitiv pusă la punct şi că nu mai era nevoie şi astăzi înaintea Senatului să dau explicaţiuni complimentare. Cu atât mai mult cu cât, în şedinţa de ieri, am înlăturat toate părţile de exagerаţiune, de dramatizare a faptelor întâmplate şi redusesem lucrurile la

proporțiile adevărate și modeste ale unui neînsemnat incident de stradă.

Fiindcă însă, d. Popa repetă întrebarea astăzi, îmi veți permite să repet la rându-mi explicațiunile pe care le-am dat ieri la Cameră.

D-lor senatori, iată despre ce este vorba: Acum câteva zile Sfatul Negustoresc s'a adresat prefecturii poliției Capitalei pentru a obține autorizațiunea să țină un congres și o întrunire, în zilele de Duminică și Luni. Autorizațiunea a fost de îndată acordată — precum era și natural să fie acordată. Prefectul poliției a comunicat însă în scris reprezentanților Sfatului Negustoresc, că este interzisă orice manifestație de stradă și aceștia s'au declarat de acord cu condițiile puse de autoritatea polițienească. Așa dar Congresul s'a ținut în ziua de Duminică și s'a desfășurat în condițiuni normale. In sânul congresului s'a discutat firește o serie de chestiuni în legătură cu interesele profesionale ale negustorilor, s'a redactat și s'a votat o moțiune, care rezuma doleanțele lor.

După aceea, în congres s'a făcut propunerea să se închidă magazinele în dimineața următoare, în semn de protest.

Propunerea a fost desbătută în contradictoriu. Parte din negustori, cei din București fi-

reşte, au fost împotriva închiderii magazinelor. Cei din provincie au insistat dimpotrivă şi, ca să-şi asigure realizarea acestui desiderat, au hotărît să trimită, în ziua următoare, echipe, care să oblige pe negustori să închidă.

In faţa acestei situaţiuni, organele poliţieneşti au luat măsura ca să circule patrule în cartierele negustoreşti şi, ori de câte ori cei interesaţi vor face apel la forţa publică — şi numai când vor face apel la forţa publică — să intervină.

Intr'adevăr, d-lor senatori, în dimineaţa de Luni, în unele cartiere, prăvăliile au fost închise, în altele însă nu au fost închise, şi, ori de câte ori echipele de manifestanţi s'au prezentat şi au încercat să intimideze pe negustori, patrulele au intervenit şi echipele au fost împrăştiate.

Pe la ora 12, negustorii s'au strâns din nou în sala Frascati. Cum desbaterile congresului erau deja încheiate din ajun, prin moţiunea votată, firește că autorităţile au fost surprinse de rostul acestei noui întruniri. Au cerut atunci informaţiile necesare şi au aflat că negustorii s'au strâns acolo, pentru ca să meargă în procesiune la Mormântul Eroului Necunoscut. unde să depună o coroană.

Prefectura poliției a gândit, firește, că ar fi fost mai rațional să se facă această procesiune în ajun — cu prilejul congresului.

Dar, în definitiv, fiindcă voiau s'o facă Luni, li s'au îngăduit aceasta, cu singura observație că drumul către Mormântul Eroului Necunoscut merge pe Calea Victoriei în jos, nu pe Calea Victoriei în sus.

La ieșirea din sala de întrunire, însă, negustorii, în frunte cu d. Niculescu-Ritz, nu au mers spre Mormântul Eroului Necunoscut, ci în sus, pe Calea Victoriei. D. Popa mărturisește astăzi că intențiunea negustorilor era să facă o manifestațiune de respect și devotament la adresa M. S. Regelui. Eu aș avea de observat un lucru:

Dacă era vorba în adevăr de o manifestațiune de respect față de Coroană, de ce au tăinuit acest lucru și de ce s'a adoptat formula unei manifestațiuni la Mormântul Eroului Necunoscut? In al doilea rând, manifestațiunea de devotament față de Coroană se produsese deja în ajun cu prilejul congresului.

In orice caz, o asemenea manifestațiune în condițiuni gălăgioase și de desordine în care se pregătea acum, nu era de sigur din cele mai nemerite.

Pentru menținerea liniștei, prefectul poliției a luat măsuri și s'a barat Calea Victoriei. Și ve-

deți, nu s'a pus niciun cordon de soldați, niciun cordon de jandarmi, ci sergenți de stradă. Aceștia nu au fost înarmați cu mitraliere, nici cu arme. Și pentrucă trebuiau în definitiv să aibă ceva în mână, au fost înarmați cu niște bastoane de cauciuc. *(Ilaritate pe băncile opoziției).*

D-lor, s'a marcat o linie peste care d-nii manifestanți nu trebuiau să treacă. D. Niculescu-Ritz a crezut însă că poate să meargă mai departe, și s'a îndreptat către cordonul de sergenți. Atunci negustorii au recurs la acte de violență: un sergent de stradă a fost lovit cu cuțitul în față — ne-a fost înfățișat la Minister și azi este internat — altor sergenți de stradă li s'au smuls plăcile de metal, pe care le aveau pe mantalele lor și au fost bruscați.

Gardienii de stradă au ripostat. Și atunci s'a întâmplat o mică învălmășeală care, se înțelege, a fost pentru unii puțin agreabilă și a determinat pe d-l Niculescu-Ritz și prietenii săi să se retragă.

Manifestanții s'au retras: unii mai repejor, alții mai încetinel, fiecare după împrejurări și după temperament!...

Și atunci, d-lor senatori, o parte dintre acești negustori, în frunte cu d. Niculescu-Ritz, a mers pe strada Regală, după aceea pe strada Acade-

miei şi a venit la Ministerul de Interne ca să protesteze.

D. Ministru Mihalache văzând pe d. Niculescu-Ritz, i-a spus: D-le Niculescu-Ritz nu pot să te primesc în condiţiunile în care te înfăţişezi, în fruntea unei cete de oameni gălăgioşi, cari au ocupat curtea Ministerului; fii bun d-ta şi îndeamnă pe prietenii d-tale să se risipească, şi, după aceea, când veţi fi în ordine, voiu sta la dispoziţiunea d-voastră. *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

D-l Niculescu-Ritz a fost de acord. S'a întors în mijlocul prietenilor săi şi i-a îndemnat să se risipească. După ce s'au risipit, d-sa a revenit, a fost primit îndată de d. Mihalache şi au stat de vorbă împreună.

Intr'o jumătate de oră lucrurile erau complet intrate în ordine.

Iată adevăratele proporţii ale incidentelor de ieri.

Cum vedeţi şi d-voastră, d-lor senatori, nu puteam proceda altfel.

D. Niculescu-Ritz, împreună cu un grup de prieteni ai să-i, au înţeles să înfrângă dispoziţiunile de menţinere a ordinei. Eu sunt de acord că oricine este liber să creadă că poate să înfrângă aceste măsuri.

D. C. Argetoianu: Noi nu suntem de acord.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de interne: Dați-mi voie, d-le Argetoianu, o să vedeți îndată unde vom fi de acord.

D. C. Argetoianu: La cauciuc. *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Socotesc așa dar că oricine e liber să creadă că poate înfrânge ordinea, dar dacă a întâlnit o forță mai mare pe care nu a putut să o înfrângă, în orice caz nu mai are dreptul să se plângă. Incât ne privește, noi am crezut de datoria noastră să opunem această forță mai mare și am făcut-o.

Acum, d-lor senatori, dacă, precum spune d. senator Popa, eu vă mărturisesc că după rapoartele care mi s'au făcut și după informațiunile pe care le-am cules, nu am această impresiune, dar în sfârșit, dacă se vor fi petrecut oarecare excese, sunt de acord cu d-l senator Popa ca să le verificăm prin organele de control și suntem gata să rânduim o cercetare. Il rog pe d. Popa să fie bun și să ne dea concursul pentru a restabili adevărul și să ne dea indicațiuni precise și cazuri speciale, individuale, în care asemenea excese se vor fi petrecut.

Iată, d-lor senatori, ce aveam de spus. *(Aplauze).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le preşedinte, cer cuvântul.

D. Profesor Traian Bratu, preşedinte: D. subsecretar de stat are cuvântul.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor senatori, în întrebarea formulată de d. senator Gussi, eu voiu distinge două părţi: prima care se referă la candidaturile depuse în alegeri de diferite partide şi în special de Partidul Naţional-Ţărănesc, şi cea de a doua, care se referă la pretinsele abuzuri semnalate de d-sa, abuzuri ce s'ar fi săvârşit de organele administrative.

In ceea ce priveşte prima parte, să-mi daţi voie să exprim surprinderea mea, că un om cu o lungă experienţă parlamentară, precum este d. Gussi, a putut să ridice o asemenea chestiune.

Eu nu ştiu, ca Ministrul de Interne să aibă căderea să se pronunţe asupra candidaturilor care se propun în alegeri. Această chestiune nu priveşte guvernul ci partidele în luptă şi nu ministrul de interne este acela care are să aprecieze dacă o candidatură este bună sau nu.

O voce: Aveţi dreptul să o împiedicaţi.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Eu aş putea să îndrumez pe

d. Gussi să binevoiască să afle că are o altă armă şi mai preţioasă, în cazul când unele candidaturi sunt neregulat propuse, şi anume, după efectuarea alegerii, Parlamentul este acela care are, în mod legal, căderea să examineze valabilitatea sau nevalabilitatea unei candidaturi.

D. Al. Gussi: Să ridice mâinile şi să voteze pentru.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Cred, dimpotrivă, că d. Gussi ar fi foarte îndreptăţit să combată pe ministrul de interne care ar interveni în luptele dintre partide, ca să spună că o candidatură este bună sau nu este bună. *(Aplauze).*

Acesta este, după părerea mea, adevăratul constituţionalism, la care se referea onorabilul domn Gussi.

Acum, pentru satisfacerea personală a d-sale, eu, cu titlul de informaţie, aş putea să-i comunic d-lui Gussi, că se înşeală în ceea ce priveşte pe d-l Teianu, pentrucă d. Teianu nu mai este secretar general al Ministerului de Finanţe.

D. C. Leontieş: Dar are delegaţie.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Vă înşelaţi! Nu are nici chiar delegaţie. Această chestiune a fost deja discutată într'o şedinţă anterioară a Adunării

deputaților. D-l Teianu și-a dat demisia, în termen legal, din postul de secretar general al Ministerului de Finanțe și...

D. N. N. Botez: O ține d. ministru în buzunar, fără să o rezolve. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Liberal).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: ... această demisie a fost și acceptată.

Evident, d. Teianu care era funcționar, trebuia să rămână la post și să gireze lucrările până la prezentarea noului titular. Vasăzică aceasta este situațiunea, din punct de vedere legal.

D. N. N. Botez: Și în timpul candidaturii?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Fiindcă văd că d. Botez — care, nu este așa, este un eminent jurist — surâde, dați-mi voie să adaug un lucru.

Dacă demisiunea d-lui Teianu, n'ar fi reală, dacă ea n'ar fi realmente înregistrată, ei bine, d-voastră ați putea să vă felicitați de acest lucru. Veți avea în curând posibilitatea, după efectuarea alegerilor, să verificați actele și să cereți Adunării să se pronunțe dacă d-l Teianu avea căderea sau n'avea căderea, să candideze în alegeri. Aceasta este foarte simplu.

Acum, d-lor senatori, d. Gussi combate unele candidaturi şi din punctul de vedere al valorii personale, din punctul de vedere al însuşirilor personale ale candidaţilor.

Vedeţi, eu protestez împotriva acestui sistem de a aduce la tribuna Senatului lupta politică.

Lupta politică o veţi face înaintea alegătorilor. Prietenii d-voastră vor putea să combată prin toate mijloacele pe candidaţii adverşi.

Socotesc, însă, că este cu desăvârşire împotriva tradiţiunii parlamentare, ca în ajunul alegerilor să se aducă la tribuna Senatului aprecieri de un fel sau altul asupra candidaţilor. *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

Mai întâiu este şi o chestiune de convenienţă. Candidaţii nu se găsesc în mijlocul nostru. Ei nu se pot apăra şi este cel puţin de un cavalerism ciudat ca să vii să-i critici, când ştii că nu se pot apăra.

Acum, d-lor senatori, vin la partea cealaltă.

D. Gussi a adus înaintea d-voastre, sub titlul pompos de abuzuri şi de ingerinţe electorale, cele întâmplate la Putna.

Or, sub acest titlu general nu se adăpostea decât un singur caz.

Am ascultat cu atenţiune întreaga expunere a d-lui Gussi şi n'am auzit decât un singur caz,

cel dela Putna. Eu pot să vă comunic că am primit o telegramă din partea d-lui Chirculescu, relativ la acest incident petrecut în gara Mărăşeşti şi asigur pe d. Gussi că noi din primul moment am fost rău impresionaţi de acest incident şi am dat cele mai severe ordine ca să nu se mai repete.

Este drept că după ce am cercetat şi am ascultat rapoartele care ni s'au prezentat asupra acestei chestiuni, am putut să aflăm că incidentul se reducea la proporţii cu mult mai reduse ca acele arătate de d. senator Gussi.

In orice caz, suntem cei dintâi cari să regretăm ori de câte ori cineva ar întrebuinţa mijloace din acelea care să atingă bunele raporturi între partide şi candidaţi, atunci când se înfăţişează înaintea corpului electoral.

D. General Artur Văitoianu: Şi nu s'au mai repetat asemenea cazuri?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Mai este cazul semnalat de d-voastră. Aceasta s'a întâmplat însă exact în aceeaşi zi.

Noi am dat dispoziţiunile cele mai severe şi în cazul semnalat de d-voastră.

D. I. Mihalache, ministru de Interne: Aţi recunoscut, că am luat dispoziţiuni.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D. senator Văitoianu s'a plâns, că un primar a încercat să împiedece trecerea d-sale printr'o comună. Imediat însă ce d-sa a făcut apel la postul de jandarmi, s'au luat măsuri şi d. general Văitoianu însuşi a recunoscut că a fost satisfăcut.

D. I. Mihalache, ministru de interne: Spre deosebire de alte vremuri!

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Dacă aşi fi maliţios aş putea spune d-lui general Văitoianu, că în scena aceia era poate redeşteptarea unui obiceiu mai vechi, pe care este greu să-l ştergem din amintirea tuturor!

In orice caz, ori de câte ori ne veţi aduce la cunoştinţă fapte precise, vă declarăm că vom lua măsurile cele mai severe pe dată.

D. General Artur Văitoianu: După ce s'a întâmplat.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Cum vreţi să luăm măsuri împotriva unui lucru, înainte de a se fi petrecut? *(Intreruperi).*

De altfel trebue să mai constatăm un lucru. Ne mai despart numai câteva zile de data alegerilor şi toate abuzurile s'au redus la modestul caz semnalat de d. senator Gussi.

D. General Artur Văitoianu: Nu m'ar fi impresionat de loc faptul, dacă niște simplii cetățeni, ca să exprime o indignare cetățenească, ar fi provocat oprirea aceasta, punând căruțele de-a-curmezișul drumului, dar când administrația, când primarul însuși, împreună cu notarul și cu alți agenți, pun căruțele de-a-curmezișul și te oprește din drum, un asemenea gest, din partea lor, nu este îngăduit.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Vedeți, d-le general, este cel puțin excesiv să se vorbească de administrație în general, atunci când acest incident se reduce la fapta unui singur funcționar.

Acum d-lor, eu cred că d. senator Gussi, care de sigur, n'a voit să vorbească atât în numele său personal, cât a voit să vorbească în numele Partidului Național-Liberal, nu a fost suficient informat de conducerea partidului d-sale, despre măsurile ce s'au luat de Ministerul de Interne, fiindcă eu am constatat că reprezentanții Partidului Național-Liberal, ori de câte ori în zilele din urmă au venit la Ministerul de Interne și ne-au exprimat o dorință, i-am satisfăcut pe dată și reprezentanții Partidului Național-Liberal — și în special d. Dimitriu — s'au declarat completamente mulțumiți.

Nu numai atât, dar noi am pus la dispoziția d-lui Dimitriu copii de pe toate ordinele pe care le-am dat organelor administrative. D. C. Dimitriu nici într'un singur moment nu mi-a adresat vreo plângere în această direcțiune. De aceea l-aș ruga pe d. Gussi să binevoiască să se informeze dela d. Dimitriu și numai după aceea să vie la Senat și să vadă dacă mai poate să vorbească așa cum a vorbit. *(Aplauze)*.

IN TIMPUL GUVERNULUI N. IORGA

IN TIMPUL GUVERNULUI N. IORGA

VI

MODIFICAREA LEGII ADMINISTRATIVE

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 3 IULIE 1931)

D. Ar. M. Călinescu: D-lor deputaţi, proiectul de lege pe care-l examinăm, are aerul de a cuprinde numai câteva dispoziţiuni cu caracter transitoriu. D. ministru de interne ne anunţă că va veni mai târziu cu o nouă reformă administrativă. Până atunci, d-sa ne cere să aprobăm unele măsuri provizorii.

De sigur, d-lor deputaţi, noi nu putem să ştim care sunt intenţiunile d-voastre pentru mai târziu şi nici în ce condiţiuni veţi isbuti să le aduceţi la îndeplinire.

Să-mi permită însă d. ministru de interne să-i spun că, după părerea mea, proiectul acesta nu are caracterul anodin pe care voieşte să-l acrediteze d-sa.

D. C. Argentoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Nu am declarat că are un caracter anodin.

D. Ar. M. Călinescu: Cel puțin transitoriu.

D. C. Argentoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Transitoriu da, dar nu anodin.

D. Ar. M. Călinescu: Eu voiu recunoaște că este înfățișat cu multă abilitate. Că pentru toți cei cari nu sunt deprinși cu problemele administrative, articolul unic pe care îl examinăm poate să treacă ușor drept un lucru fără importanță excepțională. Dar pentru cei cari știu să întrevadă rezultatele practice ale măsurilor din proiectul d-voastră, nu mai încape nicio îndoială: d-voastră desființați în întregime regimul administrativ în vigoare. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Mai întâiu, d-lor deputați, să precizăm un lucru: prin regimul administrativ eu înțeleg totalitatea dispozițiunilor de detaliu din legea de organizare. Fără îndoială, asemenea dispoziții nu pot avea un caracter permanent. Intr'un domeniu esențialmente variabil și complicat, cum este acela al vieții administrative, nu poate nimeni pretinde că a găsit formula definitivă.

Intr'un asemenea domeniu sunt necesare adaptări continui, pentru ca să mergem către un acord cât mai complet între viața reală a cetățenilor și forma legală a ei. Și aceasta, cu atât mai mult la noi, unde este vorba de tradiții vechi, de tradiții diferite și de viața din mai multe provincii.

Așa trebue să vă explicați d-voastră, pentru ce guvernul național-liberal al lui Ion Brătianu a venit cu o legiuire administrativă, în 1925, pentru ca, după o scurtă aplicare, să pună în studiu o serie de modificări ale ei.

Așa trebue să vă explicați, de asemenea, că mai târziu guvernul național-țărănesc a venit cu o nouă reformă administrativă în anul 1929, pentru ca și după o aplicare a acesteia să se simtă nevoia unor ajustări.

Prin urmare, d-lor deputați, nu despre aceasta este vorba. Prin regim administrativ noi înțelegem principiile generale, concepțiunile diriguitoare, care dau însuși caracterul esențial al legiuirii.

Și atunci, d-le ministru de interne, trebue să recunoaștem cu toții că, în această privință, nici d-voastră, nici noi nu avem de făcut o alegere; fiindcă aceste principii sunt de mai înainte fixate într'un text constituțional.

Intr'adevăr în art. 108 al Constituției dela 1923 sunt inserate aceste dispoziții categorice: « administrațiunea locală trebue să fie încredințată consiliilor comunale și consiliilor județene, recrutate prin sufragiul universal direct și egal ».

Și în acelaș articol se adaugă de asemenea, că atribuțiunile acestui consiliu trebue să fie reglementate pe baza celei mai largi descentralizări sau autonomii.

De altminteri, d-lor, era și natural să fie așa. Din momentul în care organizarea de stat din România este așezată pe ideea de suveranitate națională, nu se putea ca administrația locală, atât în ce privește organele ei, cât și în ce privește atribuțiunile acestor organe, să nu se inspire din aceeași idee fundamentală.

Prin urmare, d-lor deputați, ceea ce este esențial în legiuirea administrativă, este, cu toată părerea de rău a unora din d-voastră, ideea democratică. Democrația sau pseudo-democrația, cum vă place să o numiți uneori — nu interesează aceasta — ceea ce interesează însă, este ca cetățenii să-și poată rezolvi problemele de interes local într'o completă competență și prin organe alese de ei cu sufragiu universal. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Iată, d-lor deputați, care este regimul constituțional, dela care d-voastre nu vă puteți abate în mod normal.

Acum, d-lor, de sigur eu recunosc că în ce privește realizarea principiilor sunt nuanțe: mai moderate și nuanțe mai avansate, sunt nuanțe de dreapta și sunt nuanțe mai de stânga și legislația noastră administrativă evolua, în timpul din urmă, dela dreapta înspre stânga.

Intr'adevăr, legea dela 1925, deși concepută de autorii însăși ai Constituției, nu reda în întregime spiritul din textul constituțional. Să-mi dați voie să vă arăt în această privință câteva exemple.

Mai întâiu organele de administrație locală erau într'adevăr alese prin sufragiul universal; dar ele nu erau la adăpost de orice imixtiune a puterii centrale. Din momentul în care era introdus dreptul de disolvare în numeroase cazuri, aceste organe erau în realitate la dispoziția puterii guvernamentale. Experiența din 1926, când guvernul d-lui Mareșal Averescu, păstrându-se din punct de vedere pur formal în cadrul legii, a putut totuși să înlăture toate consiliile, este o dovadă a insuficienții legii de atunci.

Al doilea exemplu: organele locale aveau atribuțiuni destul de complete în aparență. In legea

din 1925 era un text special, care lăsa în competența lor toate chestiunile de interes local. Dar forța decizorie a deliberărilor consiliilor era redusă, fiindcă era supusă unei largi tutele a organelor superioare, care desființa în fond autonomia locală. Nicio decizie a acestor consilii nu putea fi pusă în aplicare fără aprobarea unui organ superior, în care puterea guvernamentală avea cuvânt hotărîtor.

In al treilea rând, în acea lege nu exista un instrument juridic împotriva actelor ilegale comise de administrațiile locale. Cetățenii nu erau suficient garantați împotriva unor asemenea acte. Nu exista contenciosul în anularea actelor făcute cu călcarea legii. De sigur, cetățenii, atunci când erau lezați, se puteau adresa, pe baza legii speciale a contenciosului administrativ, înaintea instanțelor judecătorești, pentru repararea prejudiciilor cauzate. Dar actele administrațiilor rămâneau nereformate. Prin urmare noi nu aveam o garanție că administrația locală se va desfășura pe terenul strict al legalității.

D-lor deputați, am venit atunci noi la guvern și am reluat aceleași probleme. Prin legea din 1929 noi am făcut un pas simțitor înainte, în sensul realizării dezideratelor din Constituție. In ceea ce privește viața locală, noi am împins

organele de administrație până la centrele naturale de populație, până la sate. Am lăsat în umbră comuna, care era o creație de origine mai recentă și care își datora rațiunea de cele mai multe ori, intereselor politice ale vreunui proprietar influent.

Am așezat, așa dar, administrația pe baza realității, a singurei realități care conta, satul. După aceea am împins electoratul și am acordat dreptul de vot femeilor în consiliile administrative. Imi aduc aminte de o vorbă spirituală a d-lui președinte al Consiliului, de care n'ar strica să ne amintim din când în când, cu toții. D. profesor Iorga, în discuția generală a legii din 1929, spunea că « am deschis un drum mai larg decât odinioară, către dreptul care se cuvine femeii »; și d-sa adăuga: « dacă ar fi un Parlament de bărbați de o parte și un Parlament de femei de altă parte, vă asigur că hotărîrile Parlamentului de femei ar fi mai practice și în orice caz deliberările lor mai amabile decât astăzi ».

Așa dar, am întins electoratul. Am făcut însă mai mult, am limitat dreptul de disolvare, păstrându-l numai în cazurile în care interesele superioare ale țării erau în joc. Am înlăturat cu grije toate împrejurările în care puterea centrală ar fi putut să stânjenească administrarea gospodăriilor locale.

Dar, d-lor deputați, ideile cele mai esențiale, care după părerea noastră trebuiau să realizeze o cât mai largă descentralizare administrativă, erau următoarele două: o distincție între funcția de gospodărie și funcția de autoritate. Am lăsat pe cea dintâiu în sarcina organelor locale autonome și am dat pe cea de a doua în sarcina organelor de control. Această distincție era și în legea din 1925, în ceea ce privește comuna, dar noi am întins-o mai departe și am aplicat-o și la județe. Nu numai nicio rațiune de principiu nu se împotrivea la aceasta, dar logica însăși impunea această concluzie. Și atunci, noi am dat gospodăria intereselor județene în mâna exclusiv a organelor elective.

A doua idee era aceea de a așeza administrația pe o bază de legalitate, prin crearea instanțelor speciale pentru contenciosul de anulațiune.

Iată, în liniile ei mari, legea pe care am făcut-o noi.

Acum, d-lor deputați, eu sunt dator să recunosc un lucru. Diferența considerabilă, pe care o socoteam noi din punct de vedere democratic, între legea ce proiectam în 1929 și legea din 1925 a partidului Național-Liberal, această diferență apare astăzi, în raport cu ceea ce intenționați să faceți d-voastră, numai ca o simplă nuanță.

Fiindcă, d-lor deputați, atunci și noi și d-nealor ne mișcam pe același teren, ne mișcam pe linia constituțională. Unii mai temperați, alții mai avansați, fiecare după tradiții și după temperament.

Dar d-voastră, d-le ministru de interne, d-voastră veniți astăzi și aruncați peste bord toate principiile constituționale.

Fiindcă ce alt înțeles poate să aibă înlocuirea consiliilor comunale și județene prin comisii interimare? Ce alt înțeles poate să aibă înlăturarea unor organe alese cu sufragiul universal și instituirea unor organe după voința și la discreția exclusivă a forței guvernamentale? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

O voce de pe băncile majorității: Am înlocuit sovietele.

D. Ar. M. Călinescu: Cum poate să cadreze această măsură cu dispozițiunile art. 108 din Constituție?

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Cum cadra atunci când le disolvați d-voastră?

D. Ar. M. Călinescu: Mă iertați, d-le ministru, nu este același lucru, pentrucă eu sunt convins că măsura pe care o luați d-voastră nu este o

măsură provizorie, ci e definitivă. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Eu socotesc, d-le ministru de interne, că d-voastră ați abandonat astăzi principiul electivității în administrația locală. Am văzut ce spuneți d-voastră. D-voastră spuneți că nu este o măsură definitivă, că este numai o măsură provizorie.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: D-le Călinescu, d-voastră sunteți un om civilizat, cum puteți să-mi faceți mie proces de intenție? Când vom veni cu măsura definitivă vom discuta.

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru de interne, eu n'aș vrea să turbur optimismul acestei majorități...

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Nici nu puteți.

D. Ar. M. Călinescu: ...care cu toată sinceritatea și încrederea vă sprijină în acțiunea pe care o întreprindeți.

D. I. Mihalache: Din instinct de conservare.

D. Ar. M. Călinescu: Dar d-voastră personal știți prea bine că nu veți mai face alegeri administrative. Când d-voastră, vorbind în numele unui guvern nou, care prin chiar aceasta putea să exercite o atracțiune asupra maselor populare;

rezemați pe aportul puternic al unui partid ca cel național-liberal, și în alegeri legislative n'ați putut obține majoritatea sufragiilor, cine poate să creadă că mai târziu uzați de o guvernare, fără îndoială dificilă, abandonați propriile d-voastră forțe, și având împotriva d-voastră acțiunea din ce în ce mai dârză a partidelor veți mai cuteza să vă prezentați înaintea corpului electoral? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Dar bine, d-le ministru de interne, d-voastră aveți dificultăți pentru a numi comisiuni interimare la sate, necum să mai obțineți sufragii în favoarea lor.

Iată, de pildă, la mine în județ, au fost disolvate toate consiliile comunale, și ce ați numit în loc? Ați numit pe alocurea oameni cari erau morți de mult; ați numit în alte părți oameni certați cu justiția. Nu vă fac un reproș din aceasta. Prefectul d-voastră dela Argeș este un om foarte de treabă, dar nu cunoaște pe nimeni în județ. Și atunci a primit pe cine i s'a sugerat, pe cine i s'a oferit. Și în împrejurările acestea, ca întotdeauna, s'au oferit cei mai răi. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).* Ceea ce s'a întâmplat la Argeș, s'a întâmplat pretutindeni, și d-voastră, d-le ministru, trebue să știți, că popu-

lațiunea, în generalitatea cazurilor, nu a primit cu ochi buni numirile pe care le-ați făcut d-voastră. Iată de ce vă spun că d-voastră nu veți mai face alegeri administrative. Veți rămâne cu comisiile interimare, ca să întrebuințez expresiunea simpatică odinioară d-lui ministru de interne, veți rămâne cu comisiile interimare « usque ad finem ». Iată pentru ce eu vă spuneam că ați abandonat principiul electivității în materie de administrație.

Dar, d-lor ați făcut mai mult. Ați desființat autonomia. Fiindcă din nomentul în care d-voastre ați reintrodus cel mai larg drept de disolvare, ați omărît orice inițiativă locală. Să nu spuneți ca această măsură era necesară pentru a se supraveghea administrația bunului public. Dreptul de control exista și în legea veche și dacă au fost cazuri când nu s'a executat cu toată vigilența, este o căestiune de văzut și în orice caz, d-voastră nu aveți decât să întăriți vigilența.

O voce depe băncile majorității: Nu există sancțiuni.

D. Ar. M. Călinescu: D-voastră nu cunoașteți legea administrativă. Dreptul de control era și atunci, după cum este și astăzi, același. Și vă rog, care este dispoziția pe care ați introdus-o în

textul de astăzi, prin care întăriți dreptul de control? Exista și atunci cum există și astăzi, cu o deosebire, că după legea noastră era încredințat unor organe constituite cu toate garanțiile de obiectivitate: comitetele de revizuire. D-voastră azi, prin măsura pe care o introduceți în proiect, nu veți ajunge la rezultatul dorit. Veți izbuti în schimb să lăsați administrația locală pe seama funcționarilor din Ministerul de Interne *(aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*, care vor decide de cele mai multe ori după influențe lăturalnice, și, în orice caz, în totală necunoștință a împrejurărilor locale și în paguba acestor interese.

In sfârșit, în al 3-lea rând, ați desființat baza însăși a organizației administrative, fiindcă ați lăsat în umbră o realitate, pe care noi o adusesem la lumină și care era singura realitate: satul.

D-le ministru de interne, să-mi permiteți să vă divulg d-lui președinte al Consiliului, fiindcă d-voastră ați fost fără îndoială totdeauna în completă conformitate de păreri cu d. profesor Iorga, dar d-voastră ați lipsit într'o vreme și în vremea aceea am fost noi aci și am auzit aceste cuvinte frumoase rostite de pe acea bancă (a opoziției): « In lege (legea dela 1929) sunt două

idei destul de interesante şi foarte folositoare. Se vor învrednici să se devoteze un şir întreg de oameni pentru a populariza şi a forma regimul potrivit. Aceste două idei sunt: întâiu, valoarea satului...

« Până acum se socotea că satul este inexistent, că satul este un grup de oameni cari s'au întâmplat să trăiască aceştia împreună, dar nu merită niciun fel de interes, decât că dela comună vine cineva la sat. Dar satul prin el însuşi colaborează în chip foarte larg la alcătuirea comunei.

« Pe când comuna nu are decât vreo 140 de ani, atâta este viaţa comunei, satul este cu mult mai vechiu şi... de câte ori legiuitorul crede că trebue să schimbe hotarul comunei, vine câte un deputat influent şi iată ce spune: mi-ar conveni pentru interese electorale să iau câteva sate; se face aşa, şi alcătueşte o comună. Şi dacă ar fi adevărat interese politice, dar de cele mai multe ori sunt interese de ordin material pentru care se face comuna.

« Dar d-voastră aţi luat acest cuvânt, satul, şi va ajunge o vreme când se va crede în această mare şi rodnică realitate care este satul, singura realitate, singura chiar, faţă de oraş ».

Iată care erau părerile d-lui profesor Iorga. D-voastre le-ați abandonat, ați trecut peste ele.

D. C. Argentoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: D-lor deputați, nu aș voi să las ca această încercare de a face o despărțire între d. profesor Iorga și mine, să treacă fără să pun lucrurile la punct. D. profesor Iorga și cu mine nu facem parte dintr'un partid, prin urmare nu suntem din același partid. D. Iorga este șeful unui guvern al cărui membru sunt și eu și toți membrii acestui guvern sunt legați prin hotărîrea pe care o au de a pune o muncă cinstită în serviciul statului. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Se poate întâmpla ca în anumite chestiuni, nu toți colegii de pe această bancă să credem la fel și atunci ne facem concesiuni reciproce. Se poate ca în această chestiune d. prim ministru Iorga să aibă o altă opiniune decât mine, după cum se poate foarte bine ca în anumite probleme de învățământ să am și eu alte idei decât d. profesor Iorga.

Vă asigur, d-le Călinescu, că colaborarea noastră de guvern e cât se poate de intimă și cât se poate de neștirbită, prin nicio frecare politică. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. I. Mihalache: Dacă d. Iorga rămânea la Ministerul de Interne, aveam o altă lege?

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: De sigur. Și dacă eu eram la Ministerul de Instrucție, poate aveam alte idei.

D. I. Mihalache: Și aceasta se chiamă comunitate de idei și stabilitate!

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru de interne, eu sunt încântat că v'am dat prilejul să faceți această declarațiune prețioasă, că d-voastră, deși nu aparțineți astăzi aceluiași partid, sunteți totuși într'o comunitate de idei pentru rezolvarea anumitelor probleme la ordinea zilei.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Încă o întrerupere, cea din urmă.

Am vrut să relev numai încercarea d-tale de a face o spărtură între noi. Nici nu am atacat problema pe care ai pus-o d-ta. D-ta ai căutat să pui în discuțiune părerea d-lui profesor Iorga asupra acestei entități: satul.

D. I. Mihalache: Cea de acum trei ani.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Și care vă garantez că este și cea de astăzi.

D. I Mihalache: Sunt foarte mulțumit.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: D-voastră nu știți ce părere am eu asupra satului, și faptul că nu am făcut din sat o unitate administrativă, cum ați făcut d-voastră, poate să fie și din faptul că sunt animat de un spirit mai practic ca d-voastră, și mi-am dat seama că nu este posibil în condițiunile materiale de astăzi. D-voastră ați creat celula unitară, satul și noi suntem forțați s'o desființăm, fiindcă nu avem parale să o întreținem. Poate vom ajunge într'o zi la acest ideal, de a face o unitate periferică din sat. Astăzi nu putem. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru de interne îmi pare foarte rău, când d-voastră vă închipuiți că eu, prin citațiunea pe care am făcut-o, am încercat să vă despart de d. prim-ministru. Vă înșelați. Sunteți deja, fără citațiunea mea, în deajuns de despărțiți. Nu pentru acest motiv am făcut această citațiune. Dar d-voastră ați spus că acțiunea d-voastră de guvernare se bazează pe concesiuni reciproce. Foarte bine, decât se întâmplă un lucru, că în momentul chiar când a avut loc desbaterea asupra legii la Senat, d. președinte al consiliului a declarat din nou că își menține și își însușește ideea de sat, și că va găsi cândva o formulă pentru realizarea

ei. Şi d. ministru Argetoianu a declarat că d-sa nu este de aceeaşi părere.

Dar, în sfârşit, d-lor, dacă lucrurile stau aşa, dacă măsurile pe care le cereţi d-voastră astăzi sunt împotriva principiilor înscrise formal în Constituţie, dacă ele nu au nici măcar meritul de a fi în acord cu propriile credinţe pe care le-au împărtăşit unii din d-voastră odinioară, daţi-mi voie să vă întreb: pentru ce aţi venit cu acest proiect? Ce rost are el?

O voce pe băncile majorităţii: Economia.

D. Ar. M. Călinescu: Foarte bine. Este un argument pe care l-aţi întrebuinţat foarte frecvent, şi am impresiunea în acest moment că toţi îi daţi cea mai mare importanţă. Aţi spus că reforma noastră administrativă este costisitoare şi că aplicarea ei a dat naştere la o serie de cheltueli inutile şi sporite, şi că în momentele acestea, de criză în finanţele publice, se impune o revizuire a ei.

Mai întâiu, d-lor deputaţi, în treacăt fie spus, d-voastră nu aveţi paternitatea acestui argument. D-voastră aţi reluat o veche critică, pe care ne-o aduceau reprezentanţii Partidului Naţional-Liberal, care deja în Parlamentul trecut au spus dela această tribună, că aplicarea reformei admininistrative a urcat cheltuelile publice

cu peste două miliarde lei. Şi d-voastră, d-lor, nu aveţi nici măcar meritul de a fi controlat această afirmaţiune.

Să-mi daţi voie atunci să folosesc acest prilej şi să pun chestiunea la punct. Iată, d-le ministru de interne, am aci cifrele, pe care sunt sigur că le aveţi şi d-voastră, şi sunt sigur că aceste cifre sunt în concordanţă. Le-am luat şi eu din aceeaşi sursă, din biurourile Ministerului de Interne.

Să privim mai întâiu cheltuelile de stat. Atât în administraţia centrală, cât şi în administraţia exterioară, în bugetul anului 1929, prin urmare înainte de aplicarea reformei administrative, aceste cheltuieli se ridică la suma de 415.743.000 lei; în 1930, după aplicarea reformei administrative, aceste cheltueli se ridică la 381 milioane lei, prin urmare cu un minus de 35.724.000 lei. Aşa dar bugetul Ministerului de Interne nu numai că nu a fost încărcat cu nicio centimă, dar el a fost degrevat cu aproape 36 milioane.

Să luăm acum cifrele din administraţiile locale. Totalul cheltuelilor de personal şi material dela judeţe şi comune, după bugetele lor, se ridică: în 1929 la lei 2.380.000.000; iar în 1930, după aplicarea legii, la lei 2.515.000.000, prin urmare cu un plus de 135 milioane lei. Acest plus era mai mult aparent, în realitate el cu-

prinde salariile subprefecților și salariile notarilor, care înainte erau trecute în bugetul Ministerului de Interne și cari după aplicarea legii erau trecute în bugetele comunelor și județelor.

Dar să luăm acum cifra cheltuelilor totale și rog pe d. Radu Matei, care este ziarist, și care prin urmare prin profesiunea sa informează opinia publică, să reție aceste cifre. Totalul cheltuelilor administrației la stat, comune și județe, era, după bugetele din 1929, de 2.796.000.000 lei; iar după bugetele din 1930, 2.896.000.000 lei, prin urmare cu un plus de 100.000.000 lei. Și atunci vedeți enormitatea afirmațiunii care s'a făcut: s'a spus că aplicarea reformei administrative a sporit cheltuelile de stat cu peste 2 miliarde, când, în realitate, totalul sarcinelor publice pentru administrațiile și de stat și locale abia atingea această cifră. Suma la care s'a ridicat sporul este numai de o sută de milioane, și se datorește înmulțirii unităților administrative, adică a satelor. Și d-voastră veți avea prilejul să constatați că aceste cheltueli au avut ca echivalent avantajul care s'a dat populației de a i se pune la îndemână o administrație pentru satisfacerea intereselor ei. Și veți vedea că cea mai mare dificultate pe care o veți întâmpina, și cea mai mare rezistență din partea locuitorilor va fi

tocmai în momentul când se va reveni la vechea comună *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*.

Iată la ce se rezumă argumentul d-voastră.

D-lor, eu trebue să fiu drept și să recunosc că d-voastră înșivă ați micșorat valoarea acestui argument.

In adevăr, în expunerea de motive care însoțește proiectul de lege găsesc o pagină întreagă relativ la cheltuelile necesitate de aplicarea reformei administrative. D-voastră înșiruiți o serie de cifre pe care le repetați, pentru ca să faceți impresiune. Și după aceea le adiționați, le înmulțiți și le împărțiți, pentru ca din aceste operațiuni aritmetice să iasă mai multe. Dar când citesc mai cu atenție textul însăși al expunerii, constat acest lucru extraordinar: observările d-voastră nu se referă la situația de prezent, ci se referă la ceea ce presupuneți d-voastră că se va putea întâmpla în viitor. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*. Ei bine, d-le ministru de interne, pentru ce vă trudiți d-voastră mintea, pentru ce ne duceți și pe noi prin acest dedal inextricabil de cifre ipotetice și fanteziste, când ați putea să vă mărginiți la starea din prezent? Ce, legiferați asupra ceea ce credeți că se va petrece în viitor, și nu asupra ceea ce este în prezent?

D. C. Toma: Dar care este totalul bugetelor dela unitățile administrative? *(Zgomot, întreruperi).*

D. Ar. M. Călinescu: D-lor, trebue să recunoașteți că această argumentare nu a fost fericită, fiindcă ce se întâmplă? La punctul 1, d-voastră spuneți că legea este inaplicabilă, și la punctul 2, că dacă s'ar aplica ar costa 2 miliarde și jumătate! Vă las pe d-voastră să savurați seriozitatea acestei argumentațiuni. Dar vă rog, d-le ministru de interne, d-voastră vreți să faceți economii, foarte bine, nimic mai explicabil...

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Nu fac economii, nu pot aplica acea lege.

D. Ar. M. Călinescu: Eu vă rog să cercetați lucrările dela ministerul d-voastră și vă veți convinge că noi am făcut maximum de comprimări posibile și suntem gata să vă sprijinim și pe d-voastră în această direcțiune. Dar vă rog un lucru, d-le ministru: pentru a face economii nu distrugeți așezămintele țării. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).* Fiindcă d-voastră faceți impresiunea — și vă rog să-mi iertați această expresiune cam vulgară — că ați recurs la vechea metodă: « ca să ardă șoarecii, dați foc la moară! ». Și ceea ce este mai rău, este că am

impresia că până la sfârșit veți arde moara, dar șoarecii vor scăpa! *(Ilaritate).*

Al doilea motiv pe care l-ați invocat în sprijinul legii d-voastră, este așa zisa întărire a autorității prefectului. Și pentru ca lucrul să fie și mai sugestiv, d-voastră agitați o clipă spectrul ideilor extremiste. Reluând stilul polițist, d-voastră anunțați că autoritatea de Stat este pretutindeni diluată și că ideile subversive mocnesc. Și toate acestea pentrucă reforma administrativă garanta descentralizarea gospodăriilor locale! Aș putea să vă răspund cu un argument de fapt și să vă amintesc, d-le ministru de interne, că a fost rezervată regimului d-voastră de autoritate surpriza primului contact cu comuniștii în Parlamentul țării.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Este rezultatul guvernării d-voastră și a activității d-voastră personale la Ministerul de Interne. *(Intreruperi, zgomot).*

D. I. Mihalache: Mare parte dintre ei nu sunt comuniști, sunt protestatori. *(Intreruperi, zgomot).*

D. Eduard Mirto: Candidează Pătrășcanu și reușește numai unde candidezi d-ta și d. Iorga. *(Intreruperi, zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru de interne, vă mărturisesc că mă așteptam la această ri-

postă. Dar se întâmplă că nu aveți noroc aci.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Eu nu am niciodată noroc. *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu: Fiindcă, d-le ministru de interne, noi am făcut alegeri parțiale cu câteva luni înainte de a pleca dela guvern, într'un județ în care astăzi s'au ales comuniștii, la Bihor. Și atunci comuniștii au luat un număr infim de voturi. *(Intreruperi, zgomot).*

D. N. Ottescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Aceasta înseamnă că știți să faceți alegeri.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Nimeni nu vă contestă că ați luat 80%. Lumea vă contestă modul d-voastră de a fi guvernat. Cineva poate să-ți ia mult, dar să guverneze prost. *(Zgomot).*

D. Eduard Mirto: Bine, dar când mergi cu 80 kilometri pe oră, unde ajungi? Dar unde ajungi când pornești cu o saca cu 40 kilometri! *(Ilaritate pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Dar se poate să guvernezi bine.

D. Ar. M. Călinescu: In orice caz să-mi dați voie să vă întreb un lucru: ce puteri, ce atribuțiuni, care lipseau prefectului după legiuirea noastră, i-ați dat d-voastră acum pentru a-i spori prestigiul? Niciuna, absolut niciuna din atribuțiile care caracterizează puterea publică.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: D-le Călinescu, dacă nu vă convine legea votați contra.

D. Eduard Mirto: Aveați vreo grije în această privință?! *(Ilaritate pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Eu credeam că veți vota pentru. *(Ilaritate pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu: Vedeți, d-le ministru de interne, este un lucru ciudat în această întrebare a d-voastră; aveți aerul să credeți că noi vă vom da încrederea noastră pentru acest proiect? Ați avut o decepție. Dar se întâmplă un lucru: noi vrem să explicăm de ce nu vă dăm votul nostru *(aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)* fiindcă suntem siguri, d-le ministru de interne, că în urma explicațiunilor pe care le vom da și în urma luminii în care se va prezenta acest proiect al d-voastră, opinia publică din țară nu va mai fi alături de d-voastră nici cel

puțin atât cât a fost în timpul actualelor alegeri generale. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Și atunci ce ați dat prefectului? Prefectul a fost și a rămas același reprezentant al puterii centrale în județul său; prefectul a rămas același șef al poliției, al siguranței și al jandarmeriei în circumscripția sa. Ce i-ați dat d-voastră în schimb? Un singur lucru: mânuirea fondurilor județului.

O voce de pe băncile majorității: Autorizată. *(Întreruperi).*

D. Ar. M. Călinescu: Și vă gândiți d-voastră serios că ideile subversive au încolțit în țară numai fiindcă prefecții nu puteau să aprobe bugetele comunelor? Vă închipuiți că în viitor prestigiul prefectului va crește numai prin simplul fapt că îi dați acum în atribuțiune să semneze ordonanțele pentru cumpărare de registre și cerneală la județ? Aceasta credeți d-voastră? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc, protestări pe băncile majorității, întreruperi, mare zgomot).* Vă înșelați.

D. Romulus E. Grigorescu: Curentele subversive sunt acolo unde ați furat bugetele gropilor de pe șoselele d-voastră. *(Exclamații, întreruperi pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. I. Mihalache: Ce vorbeşti de gropi? Ce înseamna aceasta? *(Intreruperi, zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu: D-le Grigorescu, cel mai subversiv deputat din Parlament sunteţi d-voastră. *(Ilaritate pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc, întreruperi).*

Al doilea argument, care s'a invocat în favoarea proiectului, eu îl trag din dispoziţia introdusă în alineatul dela Senat. Prin alineatul introdus la Senat d-voastră veniţi să ratificaţi toate disolvările, toate revocările şi toate suspendările făcute sub orice formă de organele administrative până la promulgarea legii. Ce însemnează această dispoziţie? Pentru ce era necesară ea? Fiindcă, d-lor deputaţi, din două una: sau disolvările erau legale şi atunci d-voastră nu aveaţi nevoie de nicio ratificare, sau disolvările nu erau făcute cu paza formelor legale şi atunci sustragerea autorilor dela responsabilitatea judecătorească nu are o bază morală. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).* Noi înţelegem mobilul acestei acţiuni, fiindcă cunoaştem cu toţii împrejurările care au precedat alegerile legislative; dar credeţi-mă, nu mi-aş fi închipuit niciun moment, că aţi fi putut ajunge la o formulare atât de temerară. Vedeţi, d-le ministru, eu nu voiu examina aci latura juridică a

chestiunii. Situațiile pe care le-ați modificat prin actele administrative, abuzive, erau situațiuni născute în temeiul unei legi, acestea născuse drepturi personale, care erau drepturi câștigate. Și este o chestiune de a se ști până la ce punct d-voastră prin măsuri legislative ulterioare puteți să sustrageți justiției censurarea unor acte care calcă astfel de drepturi câștigate. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Am auzit pe un domn orator spunând la această tribună, cu o suficiență care nu era explicată decât prin faptul că urca pentru prima oară treptele tribunei, că lucrul acesta ar fi posibil.

Ei bine, d-lor, să-mi dați voie să nu iau această opiniune drept o judecată definitivă, pentrucă, vedeți d-voastră, eu sunt un om pățit în această privire. Când noi eram la Ministerul de Interne d. Mihalache și cu mine am făcut un proiect de lege pentru modificarea reformei administative și, ca să avem o opinie obiectivă asupra acestei lucrări, ne-am gândit că ar fi bine să invităm la discuție câțiva profesori de drept administrativ. D-nealor au răspuns cu multă amabilitate la invitația noastră și au venit. A urmat atunci în comisiune o discuțiune foarte amplă și

foarte laborioasă. Am ajuns la o soluțiune care împăca și intențiunile noastre de legiuitor și opinia d-nealor de profesori. Am avut fericirea să ajungem la o formulă care căpăta astfel consecrațiunea doctrinei.

A trebuit după aceea să trimitem proiectul înaintea Consiliului legislativ și ne-am gândit din nou că n'ar fi rău să adăogăm, ca membri temporari în consiliu, pe unii din colaboratorii noștri profesori, cari prin autoritatea lor de specialiști ar putea să explice mai bine consiliului textul legii. Atunci s'a întâmplat acest lucru. M'am dus la Consiliul legislativ ca membru al guvernului și am explicat economia legii. A luat după aceea cuvântul un colaborator de al nostru, profesor. Spre surprinderea mea am constatat că a început să desfășure cu frenezie o teorie diametral opusă celei din proiectul de lege. In urma discuțiunilor care au urmat s'a făcut divergență în consiliu. D-nii magistrați au rămas de o părere, d-nii profesori firește de alta. S'au retras în laborator și după o compulsare de texte timp de 24 ore au adus o a treia părere.

Dar lucrurile nu s'au oprit aci...

D. deputat I. V. Gruia: (Intrerupe).

D. Ar. M. Călinescu: Am plecat noi dela guvern și a venit la Ministerul de Interne d.

Argetoianu. D. Argetoianu a făcut și d-sa apel la profesori, la aceeași profesori. Firește, din momentul ce sunt specialiști, d-nealor au dat consultația cerută. Doar pentru aceea sunt specialiști. Și au exprimat o opiniune cu totul nouă. Aceasta e a patra teorie care a fost desvoltată și la Senat și în parte la Cameră și care, în cinstea d-lui Argetoianu, a culminat prin amintirea teoriei lui Iehring și a biciului lui Atila. *(Ilaritate, aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Atunci, d-lor deputați, în asemenea condițiuni, față de această varietate de teorii susținute succesiv cu același lux de texte, să-mi dați voie să mărturisesc că am rămas impresionat de dexteritatea cu care se pot așeza argumentele, pentru ca să se sprijine teorii cu totul contradictorii. Dar să-mi dați voie să vă spun că am rămas foarte sceptic în ceea ce privește convingerile care se ascund în dosul acestor teorii. *(Ilaritate, aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D-lor deputați, nu voiu intra în această controversă juridică, pentrucă voiu lăsa ca instanțele judecătorești, care de sigur vor fi sesizate, să examineze și să curme această controversă...

D. Marin Stănoiu: Să numim un supra arbitru, ca la afacerea Tischler.

D. Ar. M. Călinescu: Vă somez, dacă d-voastră aveți deprinderea să vă luați răspunderea cuvintelor pe care le pronunțați în Adunare, să vă explicați imediat.

D. Marin Stănoiu: O să aduc mâine gazetele.

D. Ar. M. Călinescu: Vă somez să vă explicați imediat, iar dacă nu o faceți, sunteți un calomniator.

D. Marin Stănoiu: Veți vedea gazetele mâine, în cari sunteți denumit « tischlerică » de ani de zile și n'ați spus odată o vorbă.

D. I. Mihalache: D-nealui care întrerupe e reprezentantul Parlamentului subțire! Aceasta o declară un reprezentant al Parlamentului subțire!

D. Marin Stănoiu: Am cerut un supra arbitru, ca în afacerea Tischler. Care este calomnia?

D. Ar. M. Călinescu: Am răspuns la calomniile care s'au adus prin gazete, cum se cuvenea prin intentarea unei acțiuni penale și în public prin cel mai profund dispreț față de asemenea calomnii.

Să-mi permiteți ca atunci când în mijlocul acestei Adunări faceți o asemenea afirmație, pe care nu sunteți în stare să o sprijiniți, să vă arăt disprețul meu. *(Zgomot).*

D. Marin Stănoiu: Ați acceptat să fiți supra arbitru, plătit cu 600 de mii de lei de ministerul unde erați subsecretar de stat.

D. Ar. M. Călinescu: Aceasta este o minciună sfruntată.

D. Marin Stănoiu: Vi s'a spus « tischler » prin toate gazetele.

D. Ar. M. Călinescu: Așa, precum d-lui Argetoianu i s'a spus câțiva ani « Schuller ». *(Zgomot).*

Vedeți unde vă duce, dacă vă întoarcem cuvintele.

D. I. Mihalache: Este pentru prima dată când aud o astfel de întrerupere și văd o astfel de uzanță de pe băncile deputaților. Altă dată se obișnuia să se spună astfel de lucruri numai din partea unor oameni fără răspundere, din cafenele. Astăzi, se spun aceste lucruri de pe băncile deputaților, și când sunteți somați să vă explicați, dați înapoi. Este rușinos acest lucru și ar trebui ca guvernul să vă disciplineze odată. *(Zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu: D-lor deputați, prin urmare reiau firul argumentării mele. Eu nu voiu examina această chestiune din punct de vedere juridic. Las aceasta instanțelor judecătorești. Eu voiu face aprecieri din punct de vedere

politic, şi atunci vă spun că această dispoziţie, prin care ratificaţi toate disolvările, înseamnă trei lucruri:

Inseamnă mai întâi, o recunoaştere a regimului de ilegalitate în care aţi ţinut administraţia ţării până astăzi.

Inseamnă, în al doilea rând, o atingere a ideii de autoritate şi a ideii de justiţie.

D. Aurel Vlad: Aceasta este anarhie.

D. Ar. M. Călinescu: Inseamnă, în al treilea rând, demascarea adevăratului mobil al acţiunii d-voastre.

Şi atunci, vă spun că proiectul de lege care se înfăţişează nu are, după mine, importanţă din punct de vedere al soluţiunilor pe care le aduce, cât este important prin revelarea concepţiunilor d-voastre şi a regimului politic pe care îl instauraţi. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

D-lor, deputaţi ca să fixez acest regim am luat eu cuvântul. Eu nu am venit aici la tribună, în gândul de a vă stânjeni acţiunea d-voastre.

Voci depe băncile majorităţii: Nici nu puteţi.

D. Ar. M. Călinescu: D-voastră legiferaţi astăzi. Sunteţi liberi să o faceţi. Este drept că aţi fi putut începe cu o operă constructivă, nu cu distrugerea operei predecesorilor d-voastre *(în-*

treruperi pe băncile majorității), fiindcă, d-lor deputați, la discuția generală a reformei administrative din 1929, vorbind tocmai despre soarta reformei acesteia, am auzit un bărbat politic, aci, spunând aceste cuvinte: « Fiecare partid, revenind la putere, ar declara că nu este angajat prin legile care s'au votat, fie în prezența sa, fie în absența sa; atunci ar veni cu alt sistem legislativ, și am avea de fapt două regimuri legislative, care s'ar succeda cu oamenii lor, cu punctul de vedere al lor, cu legile lor, și atunci ar fi mai bine ca fiecare să se prezinte pe rând, cu legile lui, ca fiecare să se prezinte cu Constituția, cu legile fundamentale și cu toate celelalte legi, și să se știe, fără a discuta, că a venit partidul, s'a instalat cu România lui, în fața României celuilalt care ducându-se, a dus împreună cu el Constituția sa, legile sale fundamentale, împreună cu celelate legi ».

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Tocmai așa ați făcut d-voastră.

D. Ar. M. Călinescu: Și mai zicea: « Vedeți, astfel de procedeuri compromit opera politică ».

Voci de pe băncile majorității: Cine a spus ce ați cetit d-voastră?

D. Ar. M. Călinescu: Aceasta a spus-o d. președinte al Consiliului!

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Foarte bine a vorbit.

D. Ar. M. Călinescu: D-voastră, cum vă spuneam și adineauri, sunteți liberi să faceți ce vreți.

Voci de pe băncile majorității: Vasăzică, amenințări?

D. Ar. M. Călinescu: Eu vă mărturisesc că aș fi fost bucuros ca opera d-voastre să reușească în interesul țării. Din nefericire, d-lor deputați, nu veți izbuti pentrucă d-voastră nu reprezentați o forță politică rezemată de necesitățile reale ale țării.

Voci de pe băncile majorității: Nu suntem clică.

D. C. Stoianovici: Am fost prea proști că v'am toleral trei ani.

D. Ar. M. Călinescu: Vreau să știu din vârful cărei forțe ne-a tolerat d. Stoianovici? Oare din vârful popularității sale dela Ciuc. *(Ilaritate pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D-lor, nu intră în intențiunea mea să contest valoarea personală a membrilor care compun această majoritate. Personal am toată stima pentru dânșii.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Știm teoria aceasta.

D. Ar. M. Călinescu: Dar d-voastră nu sunteți un partid politic.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Nu vă cerem să vă puneți de acord cu noi. Ar fi bine să vă puneți de acord cu ceasornicul vremii din țările civilizate, unde discursuri ca acestea nu ar fi ascultate. Ați putea spune lucrurile acestea într'o Cameră franceză sau germană?

D. Eduard Mirto: Dar ar putea veni cineva cu un asemenea proiect în Camerele de care vorbiți? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Ar veni, cu proiecte și mai drastice, dacă ar găsi situația pe care am găsit-o noi. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Nu există un județ, o comună, un sat, în țara aceasta cu bugetul aprobat mulțumită ideologiei d-voastră, ca bugetele să treacă prin 70 de filiere. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. Ar M. Călinescu: Dacă toate informațiunile d-voastră sunt de felul acesta, d-le ministru vă rog să-mi permiteți să spun că nu vă felicit.

D. Eduard Mirto: Știți d-voastră că situația internă este de așa fel, încât trebue să ridicăm garanțiile constituționale?

D. Ar. M. Călinescu: D-voastră nu sunteți un partid politic.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Ne felicităm.

D. Ar. M. Călinescu: Vă felicitați, dar atunci dacă nu sunteți un partid, d-voastră socotiți în întâmplătoarea colectivitate de astăzi, nu aveți nicio tradiție. *(Ilaritate pe băncile majorității).*

Voci de pe băncile majorității: Nu avem tradiția demagogiei.

D. Traian Dimitriu-Șoimu: Avem tradiția bunului simț și a bunei credințe.

D. Ar. M. Călinescu: Imi pare bine că repudiați orice tradiție, dar îmi dați voie să adaog că nu aveți niciun fel de viitor.

Voci de pe băncile majorității: Avem prezentul.

D. Ar. M. Călinescu: D-lor, presupunând că d-voastră veți rămâne în acest Parlament, un an, doi....

Voci de pe băncile majorității: Patru ani!

D. Ar. M. Călinescu: Presupunând chiar — și vreau să vă fac plăcerea — că după expirarea acestui termen convențional va veni d. ministru de interne și cu mintea sa foarte ageră și foarte fecundă în această privință, va spune: în definitiv, de ce să fiți aleși pe patru ani și nu pe opt ani? Este destul ca d-sa să conceapă un fel

de decret, ca acela cu care ne-a deprins mai zilele trecute, și cred că nu fac o afirmație hazardată când vă spun că după patru sau opt ani nu vă veți mai întoarce niciodată în fața corpului alegătorilor. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Tăiați de orice tradiție în trecut, închiși oricărei perspective de viitor, d-voastră trăiți astăzi suspendați în aer. *(Întreruperi pe băncile majorității).* D-voastră nu ați fost emanația unor organizații de partid. Ați fost altceva. Ați fost un lucru foarte respectabil, ați fost tehnicieni, personalități. Ce este drept, tehnicieni nu se prea cunosc între dânșii. Știe toată lumea că nu se găsesc așa pretutindeni, în toate județele, personalități. Eu vă mărturisesc că, personal, am fost întristat când am văzut că în județul meu nu s'a găsit nicio personalitate Nu este vorba, până la urmă s'au găsit pe aiurea încât județul meu tot a avut cinstea să se vadă reprezentat de d. Cavaleru dela București, de d. Niculescu dela Vălenii-de-Munte și așa mai departe.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Oameni foarte cumsecade.

D. Ar. M. Călinescu: Foarte cumsecade, dar reprezentanți întâmplători ai unor oameni și ai

unor interese pe care în generalitatea cazurilor nici nu i-ați cunoscut.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Nici nu avem nevoie să-i cunoaștem.

D. Ar. M. Călinescu: V'ați adunat aci ca să faceți bine.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Ca să facem legi.

D. Ar. M. Călinescu: Nu vă pun la îndoială bunele intenții. Din nenorocire însă, intențiile nu sunt deajuns.

D. General G. Cantacuzino-Grănicerul: Noi facem legi bune.

D. Ar. M. Călinescu: Cine nu ar vrea să facă bine, d-le general? D-voastră vreți să faceți bine, construind pe temeiul ideilor de dreapta, cum zice, d. președinte al Consiliului de Miniștri, pe temeiul ideilor reacționare, cum spunem noi.

D. General G. Cantacuzino-Grănicerul: Sunt eu reacționar? Dar sunt mai la stânga decât d-ta. Eu am trăit cu soldații și cu țăranii; eu cunosc țara.

D. Ar. M. Călinescu: Este adevărat că exemplul l-am luat greșit. Din punct de vedere al celerității cu care d-voastră adoptați ideile, sunteți foarte avansat.

D. General G. Cantacuzino-Grănicerul: Eu sunt stânga d-tale; d-ta eşti în dreapta mea şi de aceea mă uit la d-ta de sus. *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

D. Ar. M. Călinescu: D-le general, d-voastră din vârful ideilor d-voastră, pe temeiul cărora construiţi, vă uitaţi în jos. Dar eu vă previn de un lucru, că din vârful acestor idei, care sunt în contradicţie cu evoluţia tuturor statelor moderne, d-voastră nu veţi putea guverna. Guvernarea d-voastră va rămâne ca o experienţă neizbutită. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

VII

LA BUGET

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 7 DECEMBRIE 1931)

D. Ar. M. Călinescu: In Mesajul Tronului, prin care s'a deschis actuala sesiune parlamentară, există o frază pe care țin s'o relev astăzi. Se spune anume, că: « atât țara cât şi Coroana, ne cer nouă, tuturor, ca să ne inspirăm în discuțiunile pe care le facem, dintr'un sentiment de onestitate şi de patriotism ».

Să-mi dați voie, d-lor deputați, să afirm că îmbrățişez pe de-a-'ntregul această concepțiune.

D. A. C. Cuza: Ieşti foarte generos. Aş putea să vă numesc d. Călinescu « charmant ». *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu: D. Cuza a fost totdeauna dulce.

D. A. C. Cuza: Insă fără să mă înfrupt dela zahărul d-voastră. *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu: D-lor, cred chiar, că această concepțiune se impune, în deosebi, cu prilejul discuțiunii bugetului general al statului. Prin urmare, pe această linie de conduită ne găsim cu toții de acord. Decât, d-lor, mi-aș permite să adaug un lucru, și anume: că această onestitate și acest patriotism, să înceapă nu numai de astăzi, ci să fie o normă, după care să se judece acțiunea de stat din totdeauna. Pentrucă, urmărind firul evenimentelor desfășurate, găsim guverne care au avut grija de a veghea la interesele statului, în momente mai grele, și găsim guverne care și-au asumat această răspundere în momente mai puțin grele. Fie unele însă, fie celelalte, au adus partea lor de contribuție proprie la desvoltarea țării. Recunoscând cu onestitate partea de contribuțiune a fiecăruia, noi facem un serviciu țării, pentrucă întărim încrederea în factorii ei conducători, sporim optimismul în destinele acestei țări și întărim rezistența poporului în fața dificultăților.

D-lor, în această lumină, aș voi eu să examinez situațiunea financiară a statului și proiectul de buget.

De altminteri, d-lor deputați, trebue să recunosc că guvernul însuși ne înlesnește această situațiune, prin obiectivul pe care și-l propune

In adevăr, d-voastre ştiţi, că în principiu, bugetul este instrumentul prin care un guvern îşi realizează politica sa constructivă, în domeniul economic, în domeniul social, în domeniul cultural. Şi o asemenea politică este totdeauna susceptibilă de controversă încât, în deosebi, cu prilejul discuţiunii bugetului, se expun concepţiile diferitelor partide. Ori, d-lor, guvernul de astăzi nu-şi propune să realizeze o anumită politică. Nici prin reparţiţia impozitelor şi nici prin preferinţa acordată creditelor deschise nu se urmăreşte ceva. Nu voiesc să aduc o învinuire fiindcă, în definitiv, se va zice că, în situaţiunea de astăzi, nu se poate altfel; constat nu mai că guvernul a înlăturat din discuţiune orice controverse, şi că prin felul acesta a contribuit la realizarea unui acord. Şi atunci, d-lor deputaţi, ce-şi propune d. ministru de finanţe să realizeze astăzi? Atât din expunerea de motive a bugetului, cât şi din felul cum el este întocmit, rezultă, în mod neîndoios, că se urmăreşte un singur lucru, şi anume: realizarea echilibrului bugetar. Ori, d-le ministru al finanţelor, pe această chestiune suntem cu toţii de acord. De altminteri acest obiectiv a fost pus în programul de stabilizare din 1929. In capitolul II al acelei legiuiri se punea acest principiu funda-

mental: « echilibrul bugetului riguros menținut ».

Și această situațiune era necesară, atât din punctul de vedere al regimului nostru monetar, cât și din punctul de vedere al creditului țării în străinătate.

Prin urmare, d-voastre nu faceți azi decât să continuați cu aceeași grije o preocupare pe care am avut-o și noi. Socotesc că este cu atât mai necesar să subliniez acest lucru acum, cu cât vă mărturisesc că a existat un moment de nedumerire în opinia publică. Nu aș voi să fac un proces de intenție și să trag o concluzie dintr'un fapt izolat, dar trebue să afirm că felul cum ați făcut rectificarea bugetului în sesiunea trecută, cu înscrierea unui deficit formal, nu a fost tocmai fericit, și, în orice caz, nu a învederat o concepție clară în această privință.

Oricum ar fi, însă, constatăm că principiul echilibrării bugetare este un punct esențial al politicii financiare a Statului Român, oricine s'ar afla pe acele bănci.

Dacă, d-lor deputați, sunt de acord pe chestii de principiu, nu pot împărtăși fără rezervă mijloacele pe care le întrebuințați pentru realizarea lui.

In adevăr, cum voiți d-voastre să înlăturați deficitul bugetar? V'ați propus să reduceți bu-

getul la 25 de miliarde şi atunci sunt trei serii de dispoziţii pe care le-aţi luat. Mai întâiu, aţi făcut o reducere la cheltuelile de personal şi de material, după un anumit procentaj. Prin urmare, o metodă oarecum mecanică.

In al doilea rând, aţi trecut cheltuelile de investiţiuni într'un cont special, în afară de bugetul ordinar şi, în fine, în al treilea rând, pentru ceea ce nu vă ajungea, pentru ca să coborîţi la 25 de miliarde, aţi luat cheltueli de stat şi le-aţi trecut în sarcina administraţiilor locale.

Acestea sunt mijloacele pe care le-aţi întrebuinţat d-voastră.

Ori, d-lor deputaţi, valoarea lor noi o socotim contestabilă.

Nu voi insista asupra primului punct şi nu voi cerceta dacă, cu reducerea cheltuelilor de material, va fi posibilă funcţionarea serviciilor de stat în viitor. Nu voiu cerceta nici dacă la nivelul la care fixaţi d-voastră salariile va fi posibil un trai omenesc pentru funcţionari. In definitiv, d-voastră aţi comprimat cheltuelile în limita resurselor pe care le realizaţi astăzi şi atunci aţi venit cu tăvălugul şi aţi apăsat peste tot, în jos. Aţi venit cu tăvălugul şi aţi trecut asupra întregului nostru aparat de stat, astfel cum era organizat, cum era dotat şi l-aţi apăsat

munelor și județelor, să acorde o atențiune specială intereselor locale, căci situația financiară locală era și ea precară. Deja înainte de izbucnirea crizei economice, prin urmare, într'o perioadă normală, bugetele comunelor și județelor nu se mai puteau echilibra. Fiindcă statul a dus întotdeauna o politică greșită în această privință. De o parte și-a însușit veniturile comunelor și județelor, iar pe de altă parte le-a aruncat în spinare sarcini noui. Să-mi dați voie să vă dau un singur exemplu. Este cazul așa numitului fond comunal și județean. Prin legea din 1903 s'au desființat accizele și perceperea taxelor pe articolele de consumație a fost trecută la stat. Dar la început, întreg produsul acestor taxe a fost afectat exclusiv comunelor și județelor. Sub Petre Carp, în 1911, 90 la sută din produsul taxelor de consumație se întorcea la comune și județe. Mai târziu, în 1926, situația se inversează: fondul comunal devine numai o simplă subvenție, acordată de stat județelor; ea nu mai atinge decât 20—30 la sută, iar astăzi d-voastră însușiți în întregime, pentru stat, fondul comunal și județean. Acesta este sensul destinării fondului la acoperirea unor cheltueli de stat.

Pe de altă parte, toate departamentele au aruncat în spinarea județelor și comunelor chel-

tueli de ale lor, fără să le acorde resursele corespunzătoare. Întreținerea dispensariilor și spitalelor, întreținerea judecătoriilor și a tribunalelor, subvenția la Cassa de pensii și altele. Toate departamentele au aruncat câte ceva în spinarea comunelor și județelor. Ori, această îndoită mișcare, pe de o parte, de confiscare a veniturilor locale, pe de alta, de sporire a sarcinilor administrative locale, ajunsese la ultima limită. S'a vorbit întotdeauna de autonomia locală și de încurajarea pe care trebue să o dăm inițiativei gospodărești a comunelor și județelor. Toți oamenii politici au fost de acord să recunoască în această autonomie, un mijloc de progres; d-voastră veniți astăzi și le tăiați complet mijloacele de trai.

Voiu examina mai târziu, când veți veni cu proiectul de lege special, această chestiune; deocamdată mă mărginesc să întreb dacă s'a arătat d-lui președinte al Consiliului situația reală a finanțelor locale, și prin urmare, în ce măsură ar putea ele să facă față sarcinii ce li se dă, fiindcă, după cum cunosc lucrul — am avut prilejul să supraveghez finanțele locale — în condițiunile de astăzi trecerea salarizării corpului didactic la comune și județe echivalează cu suprimarea acestor salarii. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. Profesor N. Iorga, preşedintele Consiliului de Miniştri şi ministrul instrucţiunii, al cultelor şi artelor: Daţi-mi voie să vă răspund.

S'a mai pus întrebarea aceasta şi în cazul când prevederile d-voastră s'ar adeveri — ceea ce nici nu cred, nici nu doresc — atunci, vom aviza la alte măsuri.

D. Ar. M. Călinescu: D-le preşedinte al Consiliului, să-mi permiteţi deocamdată să reţin extrema d-voastră bunăvoinţă şi solicitudine pentru plata salariilor corpului didactic; dar pe baza experienţii pe care o am în această materie, v'aş ruga să vă îngrijiţi din vreme, pentrucă această eventualitate vi se va impune cu siguranţă. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

D. Profesor N. Iorga, preşedintele Consiliului de Miniştri şi ministrul instrucţiunii, al cultelor şi artelor: Vom vedea.

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanţelor: Imi permiteţi şi mie o mică explicaţie.

Bugetele judeţelor şi comunelor urbane şi rurale se ridică la un total de 10.580.000.000 lei. In această sumă se cuprind la comunele rurale şi veniturile extraordinare. Cu alte cuvinte, veniturile ordinare ale acestor două colectivităţi:

județe și comune în general, se ridică la 9 miliarde lei.

Prin urmare, dacă este vorba de aruncarea unei părți din această plată, de circa un miliard, este aruncată asupra acestor nouă miliarde lei. Acestea sunt bugetele comunelor și județelor.

D. M. Ghelmegeanu: E vorba cum se încasează, d-le ministru.

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru eu prefer răspunsul pe care mi l-a dat d. președinte al Consiliului, fiindcă optimismul d-voastră, să mă iertați, nu corespunde realității.

De altminteri, mâine când veți veni cu proiectul de lege special, prin care salariile corpului didactic sunt trecute la județe și comune, voiu avea prilejul să examinez această chestiune.

D. Profesor N. Iorga, președintele Consililului de Miniștri și ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor: Nu toate salariile; o parte.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: D-le Călinescu, dați-mi voie, să fac o mică întrerupere care are să vă placă foarte puțin, fiindcă n'are să fie în sensul argumentării d-voastră.

Astă vară am găsit, ca ministru de interne, proiecte de bugete alcătuite pentru toate județele țării. Nu erau aprobate, fiindcă formalită-

țile nouei legi administrative — votată de d-voastră, — puneau atâtea greutăți aprobării bugetelor, încât nu ajunsese niciun buget să fie aprobat. Dar erau proiecte de bugete.

Am dispus ca aceste proiecte de bugete să fie revizuite și reduse, având în vedere situațiunea crizei financiare care bântue. Și aceste bugete au fost reduse cu sume care întrec de două, trei și patru ori cota subvenției pe care avem intențiunea să o punem în sarcina județelor.

Prin urmare, dacă nu ar fi fost schimbare de guvern și dacă s'ar fi aprobat bugetele județelor, așa cum au fost alcătuite proiectele sub guvernarea d-voastră, în diferența de buget al județului, care este astăzi, față de ceea ce ar fi fost, intra de trei-patru ori acea cotă de care vă plângeți d-voastră. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu: Intr'adevăr, întreruperea pe care mi-ați făcut-o nu este în sensul în care mă așteptam eu să fie. Eu mă așteptam, dimpotrivă, ca d-voastră să veniți aci, să recunoașteți cu onestitatea pe care o puneți peste tot, că în adevăr când noi am fost la Ministerul de Interne, am venit cu o serie de legi care puneau stavilă abuzurilor din finanțele locale.

D. președinte al Consiliului, care a fost în Parlamentul trecut, își amintește de o lege prin

care noi reduceam alocațiunile de personal la comune și județe, și puneam un plafon; pe de altă parte, de legea prin care noi amelioram situațiunea finanțelor locale, creindu-le resurse noui.

Dacă însă, bugetele județelor nu s'au putut aproba până la data de care vorbește d-l ministru de finanțe, apoi, să-mi dați voie să vă spun, că nu se datorește acest lucru împrejurării că legea autonomiei locale crea dificultăți, cât tocmai împrejurării că județele nu-și puteau echilibra bugetele cu resursele de care dispuneau.

De altminteri, d-le ministru de finanțe, noi vom mai trece peste aceste bănci și vom avea prilej...

D. A. C. Cuza: Aceasta nu se știe. Aceasta este o chestiune.

D. Ar. M. Călinescu: Vedeți, noi pe acestea, d-voastră pe acelea...

D. Profesor N. Iorga, președintele Consiliului de Miniștri și ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor: Să nu facem preziceri care ies totdeauna pe dos.

D. Ar. M. Călinescu: Eu nu aș vrea să vă las singuri pe d-voastre cu decepția rezultatelor ce vor izvorî din această măsură.

D. Profesor N. Iorga, președintele Consiliului de Miniștri și ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor: Doriți să colaborați? Fără caracter de partid!

D. Ar. M. Călinescu: In orice caz, d-lor deputați, vom examina pe larg chestiunea, când va veni legea specială. Eu cred că sunt în realitate când vă afirm ca această măsură va fi periculoasă pentru situațiunea corpului didactic.

Prin urmare, iată cele trei măsuri pe care le-ați luat d-voastră, pentru ca să reduceți bugetul. De altminteri, cifra reducerilor nu este așa considerabilă, precum are aerul s'o înfățișeze d. ministru de finanțe, la pagina 15 din expunerea de motive. Intr'adevăr, ce spuneți d-voastră? Că ați redus bugetul cu 13 miliarde, și obțineți această cifră, apropiind cifra proiectului d-voastră de 25 miliarde, de cifra bugetului trecut, de 38 de miliarde.

Apoi bine, d-le ministru de finanțe, să-mi dați voie, sunt aceste cifre oare comparabile între ele? Apoi, în cele 38 de miliarde ale anului trecut, aveți mai întâiu cifra de 2 miliarde și jumătate deficitul formal, introdus la sesiunea trecută, și care n'a fost acoperit. Aveți după aceea 3 miliarde jumătate curba de sacrificiu cari nu a fost plătită.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Am spus că, contabilicește dă această diferență, dar imediat am adăogat care este suma reală.

D. Ar. M. Călinescu: Cu atât mai bine, dați-mi voie atunci să precizez eu care este cifra reală, — pentrucă d-le ministru, veți fi de acord cu mine că ceea ce ce interesează este cifra reală, nu cea contabilicească.

Și atunci, spuneam, aveți 3 miliarde jumătate curba de sacrificiu, care n'a fost plătită nici anul trecut, prin urmare n'a reprezentat o sarcină.

Cifra care ar fi comparabilă, ar fi 32 miliarde jumătate de anul trecut, cu 25 miliarde ale anului acesta. Dar, chiar această diferență, de 7 miliarde, reprezintă ea în întregime o reducere? Nu, d-lor. In aceasta se găsește mai întâiu un miliard, trecut asupra comunelor și județelor, prin urmare, nu este o reducere. După aceea se găsesc 3 miliarde, 300 milioane trecute în bugetul extraordinar. Reducerea efectivă pe care o faceți d-voastră este numai de 3 miliarde. De altfel, la aceeași cifră ajungem și pe o altă cale de analiză. Intr'adevăr, ce ați făcut d-voastră? Ați luat cheltuelile de material și le-ați aplicat o reducere mijlocie de 30 la sută, ați luat alo-

cațiile de personal și le-ați aplicat o reducere de 15 la sută. Ei bine, am aici tablourile statistice întocmite de d. Auboin asupra bugetului de anul trecut și găsesc că în anul 1931, alocațiile de personal erau de 12 miliarde; prin urmare, aplicându-le 15 la sută, însemnează o reducere de circa un miliard jumătate. Alocațiile de material ordinare, fără datoria publică bine-înțeles, sunt de 9 miliarde.

Aplicându-le o reducere medie de 30 la sută, avem 2 miliarde 700 milioane. Prin urmare, ambele cifre ne dau o reducere de 4 miliarde. Dacă socotim miliardul trecut la comune și județe, ajungem la 3 miliarde, cifra reală a reducerii d-voastră.

De altminteri, d-lor, eu nu vreau să spun că d-voastră nu faceți o reducere a cifrei bugetului. Ceea ce vreau să semnalez, eu, este caracterul măsurii luate de d-voastră. Ceea ce vreau să arăt, este că d-voastră n'ați adus o soluțiune, ci d-voastră ați adus numai paleative. Pentrucă, în adevăr, d-lor deputați, să presupunem un moment că metodele întrebuințate de d-voastre n'ar fi contestabile în sine. Apoi este evident că în situațiunea de astăzi, la nivelul pe care îl fixați d-voastră, alocațiunile de material nu vor fi suficiente pentru întreținerea serviciilor Statului.

In mesajul Tronului, cu care s'a deschis sesiunea parlamentară, d-voastre înşi-vă numiţi actualul buget, « un buget de aşteptare ». Intr'o cuvântare ţinută de d. ministru de finanţe, la consfătuirea majorităţilor, d-sa spunea că cu comprimările actuale, pot fi servicii ameninţate de dezorganizare. Prin urmare, este evident că, cheltuelile nu vor fi suficiente. Pe de altă parte, cine poate asigura că la nivelul prevederilor d-voastre, încasările se vor realiza şi că nu vom mai avea minus valute la venituri?

Aşa încât, d-lor deputaţi, d-voastre puteţi să obţineţi astăzi un echilibru contabilicesc — cum zice d. ministru, — un echilibru de formă, dar nu veţi obţine o situaţie definitivă.

D. C. Argetoianu, ministrul finanţelor şi ad-interim la interne: Nici nu vrem.

D. Ar. M. Călinescu: Pentrucă nu este o chestiune de tehnică bugetară, ci situaţiunea are un aspect mult mai general. De aceea d-voastră trebuia să veniţi cu un ansamblu de măsuri, care să creeze condiţiile generale economice, pentru realizarea echilibrului bugetar.

Pentrucă, într'adevăr, d-lor deputaţi, care este cauza deficitului nostru bugetar? Este necesar să aruncăm o lumină asupra acestei chestiuni, fiindcă de aci rezultă şi măsurile de îndreptare.

Mai întâiu, d-lor deputați, trebue să relevăm, spre mulțumirea tuturor, că deficitul nostru nu se datorește nici vreunei sarcini excepționale, care ar păsa asupra Statului Român, nici vreunei dezordini în mânuirea banului public. Este, în această îndoită constatare, pe de o parte, dovada că păstrăm intacte resursele de desvoltare viitoare și este, pe de altă parte, dovada că trebue să inspirăm încredere în țară și străinătate, pentru felul cum ne administrăm banul public.

D. Profesor N. Iorga, președintele Consiliului de Miniștri și ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor: Foarte bine.

D. Ar. M. Călinescu: Nu este o sarcină excepțională pentru stat. Intr'unul din rapoartele d-lui Auboin, găsim că, chiar la nivelul vechiu al încasărilor statului, de 52 miliarde, socotind bugetul statului împreună cu bugetul regiilor autonome, al C. F. R.-ului, al P. T. T.-ului etc., sarcinile nu apăsau mai mult asupra contribuabilului român ca înainte de războiu. Inainte de războiu, sarcinile de stat erau de 17 dolari pe cap de locuitor; anul trecut aceste sarcini erau numai de 19 dolari. Dacă socotim că, între timp, valoarea aur a dolarului a scăzut, prin pierderea puterii lui de cumpărare, evident că sarcinile nu sunt mai mari.

Prin urmare, contribuabilul român, într'o perioadă normală, nu este într'o situație prea dificilă și avem toată posibilitatea de desvoltare a țării. De ce această situație? Fiindcă noi nu avem sarcini excepționale, nici din desvoltarea istorică a noastră și nici din structura socială a noastră. Nu avem sarcinile pe cari le au, de pildă Englezii, cu întreținerea șomerilor; nu avem datoria publică exorbitantă pe care o au Germanii și Francezii; Datoria noastră publică reprezintă 24 la sută din buget. Inainte de războiu ea era deja reprezentată cu 20 la sută.

Singura sarcină mai mare pe care o avem, rezultă din problema funcționarismului.

Intr'adevăr, d-lor deputați, este ceva de făcut în această direcțiune, cu toate că, eu, cred că nu trebue să exagerăm. După statisticile întocmite, rezultă că noi avem un plus de 40.000 de funcționari, față de ce ar trebui să fie, în raport cu situațiunea de înainte de războiu și plusul teoretic de salarii necesitat de acest corp de funcționari este de circa 2.600.000.000 lei. Dacă descompunem însă această cifră pe categorii de funcționari, atunci constatăm că, din plusul de salarii, 2 miliarde sunt luate de corpul didactic, 300 milioane de armată și numai 300 milioane de ceilalți funcționari. Prin urmare, surplusul

de sarcini, rezultat din numărul funcționarilor, este, în parte compensat prin rolul pe care îl au pentru cultura poporului și pentru apărarea noastră națională.

Incât, d-lor deputați, chestiunea funcționarismului nu este o problemă atât de gravă și nu trebue să o exagerăm.

Cu toate că în această direcțiune, fără îndoială, este de făcut ceva.

In ce privește a doua chestiune, felul cum s'au administrat finanțele Statului, trebue să recunoaștem cu toții că în ultimii ani s'au făcut progrese considerabile în această direcțiune. Să-mi dați voie să amintesc câteva măsuri numai, pentru ca să vedeți în ce stadiu ne găsim astăzi.

Mai întâiu, s'a introdus controlul preventiv: miniștrii nu mai pot ordonanța sume fără viza unui consilier controlor, care trebue să cerceteze, în prelabil, dacă există alocațiune și disponibil bugetar.

Pentru oricine a avut vreodată situațiunea de ordonator de bani publici, această măsură apare în însemnătatea ei, fiindcă înainte miniștrii angajau cheltueli, fără să-și dea seama de situațiunea fondurilor.

D. I. I. Mirescu: Dar la fondurile O. P. cercetează mai întâiu controlul financiar? Te rog

să-mi spui, fiindcă ai fost la Ministerul de Interne.

D. General M. Racoviță: Pentru siguranța statului nu se poate aceasta.

D. I. I. Mirescu: Dar este chestiunea de moralitate publică aci.

D. Ar. M. Călinescu: Această întrebare îmi închipui că nu mi se adresează mie, ci d-lui ministru de interne.

D. I. I. Mirescu: Dar ai fost la Ministerul de Interne și d-ta.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Teoriile d-voastră sunt foarte simpatice cât sunt teorii; când se aplică: vezi Moscova!

D. I. I. Mirescu: D. Cuza nu mai sparge geamurile de atunci! Se vede că a renunțat.

D. A. C. Cuza: Aceasta este o încurajare a geamgiilor d-voastră. *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu: Acum nu se mai pot angaja cheltuelile, cum se făcea înainte, încât nu se puteau lichida angajamentele. Era aici una din sursele arieratelor noastre bugetare.

In al doilea rând, s'au fixat cheltuelile în bugete lunare, proporționându-se cu resursele tezaurului.

In al treilea rând, s'au strâns toate fondurile într'o singură casă, la Banca Națională, care are să facă operațiile de trezorerie.

Ministrul finanțelor are azi, în orice moment, situațiunea limpede a mișcării fondurilor, iar plățile se fac prin acreditive, asupra contului tezaurului.

S'a făcut apoi o despărțire netă între cheltuelile de material și cheltuelile de personal, oprindu-se viramente dintr'o parte la alta.

Exista aci o practică defectuoasă: se făceau sporuri de cheltueli oculte de personal, care după aceea se permanetizau.

S'a înființat un oficiu central de licitațiuni, a cărui funcționare practică a adus însemnate reduceri la cheltuelile de material.

S'au evaluat veniturile după încasările reale ale ultimelor luni; iar pentru ca să se preîntâmpine surpriza unor minus valute, s'a pus un frâu din primul moment: s'au blocat cote de 10 și 20 la sută din cheltuelile de material, care nu se puteau angaja decât în al doilea semestru și numai dacă încasările atingeau cota normală; în caz contrariu, deveneau economii.

S'a dotat tezaurul cu un fond însemnat, care avea să facă față cheltuelilor în perioada de încasări slabe; d-voastră știți că noi, fiind un

stat agricol, şi încasările au un caracter oarecum sezonier, şi în primele luni ale anului veniturile sunt inferioare cheltuelilor.

S'a dotat tezaurul cu un fond de rulment care uşurează facerea plăţilor la începutul anului când sunt încasări slabe. Fondul se reconstitue apoi la sfârşitul anului.

Iată, d-lor, o serie de măsuri care s'au luat pe cale de lege, care s'au aplicat riguros şi au însemnat un progres considerabil în ordinea mânuirii banilor publici.

De sigur, d-lor, aceste măsuri nu au putut să împiedece cu desăvârşire deficitul, care avea cauze mult mai mari. Insă, nu e mai puţin adevărat că a frânat puternic repercursiunile crizei economice asupra finanţelor statului.

Fără aceste măsuri, şi dacă noi am fi continuat vechiul sistem de mânuire a banului public, azi nici d-voastră nu aţi mai fi putut face comprimările în măsura în care le-aţi făcut; iar conturile A. B., din bugetul extraordinar, ar fi ajuns la proporţii considerabile.

Prin urmare, d-lor deputaţi, rămâne bine stabilit că deficitul nostru nu se datoreşte nici vreunei sarcini excepţionale a statului, nici vreunei dezordini în mânuirea banului public. Dimpotrivă, şi într'o privire şi într'alta, măsurile

luate îndreptățesc un robust optimism despre viitorul acestei țări.

Și atunci, care sunt cauzele deficitului?

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Dacă am fi vândut grâul cu 50.000 lei vagonul noi nu am fi avut deficit.

D. Ar. M. Călinescu: Tocmai la aceasta voiam să viu d-le ministru de finanțe.

D-lor deputați, dacă examinăm evoluția bugetelor noastre dela 1922 încoace, constatăm două perioade: prima până la 1927 inclusiv și a doua începând cu 1928.

In prima perioadă veniturile statului cresc în șase ani dela 6 până la 52 miliarde. Incasările nu numai că atingeau evaluările, dar acuzau plus-valute apreciabile. In acest răstimp am avut o diferență între cheltueli și încasări, în favoarea acestora din urmă, de 24 de miliarde. Toată lumea își închipuia că asistă la manifestarea unei prosperități extraordinare. Ori, d-lor deputați, era numai o prosperitate aparentă. In acest răstimp valuta cădea dela 6,44 la 2,40.

Prin urmare, încasările statului nu înregistrau decât o creștere nominală, datorită scăderii puterii de cumpărare a monedei. Transformate în aur, încasările de abia atingeau nivelul dinainte de războiu.

D-lor deputați, din nenorocire, noi n'am sesizat la timp caracterul acestei mișcări și n'am adoptat politica bugetară acestei situațiuni. N'aș voi să fiu rău înțeles, nu vreau să aduc nimănui vreo învinuire. In vremurile acelea, finanțele statului erau administrate de Vintilă Brătianu. Noi n'am împărtășit concepțiunile sale, l-am combătut totdeauna, dar, oricum ar fi fost, n'am contestat niciodată patriotismul acestui bărbat de stat și spiritul de parcimonie pe care-l punea în mânuirea banului public. Prin urmare, nu este vorba să aduc vreo învinuire cuiva.

Dar, d-lor deputați, exista atunci o iluzie. Și din cauza acestei iluzii noi am ajuns în această stranie pozițiune că, în vremea în care veniturile statului creșteau, noi aveam salarii comprimate; în vremea în care echilibrul formal al bugetului se realiza ușor, noi recurgeam la impozite care sângerau producția națională, cum au fost taxele de export; și, în vremea excedentelor contabile, noi aveam deficite oculte care apasă și astăzi asupra finanțelor noastre. Fiindcă, în realitate, asistam la o criză: era o criză monetară.

Vine după aceea epoca a doua, dela 1928 încoace. Deodată situația se inversează. Incasările nu numai că nu ating evaluările, dar ele au

minus valută apreciabilă față de rețetele anului precedent. Curba încasărilor statului atinsese punctul maxim în 1927 și începuse să coboare. In 1928 noi am avut un deficit de 5 miliarde.

Ce se întâmplase, d-lor? Veniturile statului se realizează printr'o prelevare asupra venitului național și ele sunt în funcțiune de acest venit național. Ori, venitul național scădea între timp dela 159 de miliarde la 117 miliarde. Și dacă socotim numai unul din factori și cel mai important, venitul agricol, el cădea dela 120 de miliarde la 85 de miliarde — o pierdere de 35 de miliarde, datorită scăderii prețurilor la cereale pe piața mondială. Față de străinătate această scădere a prețurilor se traducea cu o pierdere netă pentru economia națională. In interior, această scădere a venitului național își manifestă imediat repercursiunile ei: gospodăriile particularilor se dezechilibrau, consumațiunile se restrângeau, relațiunile dela debitori la creditor se agravau și veniturile statului nu se mai puteau încasa. Era o criză economică care se declanșa în începutul anului 1928 și era o criză care se arăta de lungă durată.

D-lor deputați, care a fost atitudinea noastră, care a fost politica noastră față de această criză,

fiindcă între timp, intervine schimbarea de regim și vine la guvern Partidul Național-Țărănesc?

D-lor deputați, noi ne-am pus înainte trei probleme. Mai întâiu ne-am zis, că trebue să reluăm convertibilitatea monedei naționale în aur. Era de altminteri un vechiu principiu al al nostru și asupra acestei chestiuni se aprinsese mai tare controversele între noi și Vintilă Brătianu. Noi credeam că pentru a stabili relațiuni normale economice și financiare, între noi și străinătate, trebuia să creem mijloacele potrivite și acestea nu erau decât adoptarea aurului ca etalon comun de măsurare a valorilor. Și atunci în ultimul timp însuși Vintilă Brătianu împărtășise această concepție și luase unele măsuri tehnice de pregătire. Oricum ar fi, noi am reluat convertibilitatea monedei naționale în aur, prin legea din 7 Februarie 1929 și am făcut toate eforturile pentru a menține această situație, care, de altfel, se menține și astăzi.

In al doilea rând, ne-am zis că, din momentul în care noi avem o scădere a venitului național datorită unor cauze trecătoare, trebue să luăm măsuri pentru a ocoli momentan dificultățile printr'un scont asupra viitorului. Ne-am zis că este bine să supleem pierderea venitului național printr'un apel la creditul străin, cu atât

mai mult, cu cât, după asanarea monetară, puteam obține condițiuni mai avantajoase. Și atunci, am făcut două împrumuturi care au adus în țară peste 20 miliarde lei. Se punea problema de a fixa destinațiunea fondurilor aduse Prin legea de stabilizare, noi am venit și am arătat că produsul împrumutului trebue să fie destinat, pe de o parte, pentru lichidarea trecutului, și, pe de altă parte, pentru învestiții productive. Și am dat pe de o parte peste 6 miliarde pentru acoperirea arieratelor bugetare. Prin această măsură nu numai că întăream poziținea bugetară, dar, plătind furnisorii, aduceam o ameliorare pe piața economică.

D. A. C. Cuza: Plătind furnisorii din străinătate, mai ales!

D. Ar. M. Călinescu: O altă parte, de peste 6 miliarde, am destinat-o ventilării portofoliului Băncii Naționale, ca să creem mijloace noui Primului nostru institut de credit. Și măsura nu a contribuit cu puțin la trecerea crizei bancare pe care am avut-o. A treia tranșă, de peste 8 miliarde, am destinat-o lucrărilor de învestiții productive, la căile ferate, la drumuri, în agricultură, etc.

Prin urmare, în fața crizei economice, politica noastră era aceasta: asanare monetară și

apel la creditul străin, pentru lucrări productive, în vreme ce în interior luam toate măsurile pentru ameliorarea administrării banului public. In timpul din urmă guvernul nostru iniţiase o serie de măsuri noui pentru ameilorarea situaţiei: era valorificarea cerealelor, era încercarea de aşezare a relaţiunilor comerciale pe baza tarifelor preferenţiale şi era asanarea datoriilor prin înfiinţarea Băncii de Agricultură.

Iată în linii mari politica noastră. De sigur, politica aceasta n'a putut să constitue un panaceu pentru un problem a cărui rezolvare integrală nu se putea da decât într'un plan mondial. Dar nu este mai puţin adevărat că noi am avut rezultate apreciabile: în primul an, deficitul de 5 miliarde dispărea complet, exercitiul anului 1929 a fost echilibrat; iar în 1930, cu toată agravarea crizei economice, deficitul nu mai atingea proporţiile din trecut. Şi atunci, faţă de această politică, pe care am dus-o noi, să vedem care a fost politica pe care aţi dus-o d-voastre?

D. Pamfil Şeicaru: D-le Călinescu, dacă îmi daţi voie, echilibrul bugetar, cu împrumuturi, nu poate continua la infinit, fiindcă împrumutul are defectul acesta că trebue să-l plăteşti.

D. Profesor N. Iorga, preşedintele Consiliului de miniştri şi ministrul instrucţiunii, al cultelor

și artelor: Este vorba mai mult de echilibristică, decât de echilibru.

D. Ar. M. Călinescu: Probabil că am fost rău înțeles. Eu nu am spus că împrumuturile au servit la echilibrarea bugetului, nu! Dar destinația acelor împrumuturi a avut un caracter productiv, și au fost de natură să se creeze valori noui...

D. Profesor N. Iorga, președintele Consiliului de Miniștri și ministrul instrucțiunii, al cultelor și artelor: Productiv da, dar cui? *(Ilaritate).*

D. A. C. Cuza: Găsesc că aveți o mare îndrăsneală să veniți să tratați despre finanțele țării.

D. Ar. M. Călinescu: Cunosc teoria d-voastră și mă mir că d-voastră n'ați obosit repetând-o de atâta amar de vreme.

D. Pamfil Șeicaru: Eu recunosc că la 1929, fatal, se ajungea la acest rezultat, în urma erorilor acumulate, timp de 9 ani de zile în urmă. Dar nu e mai puțin adevărat că soluțiunea aceasta nu mai poate continua și dovadă că astăzi nu-ți mai dă nimeni împrumut.

Ceea ce socotesc eu necesar, în momentul de față, este ca toți care discută asupra bugetului, să aducă o contribuție de soluțiuni reale, căci, în definitiv, toată desfășurarea de talent devine inutilă, când țara nu folosește printr'o contribuție de soluțiuni, mai cu seamă că eu recunosc

talentul şi preciziunea d-tale. *(Aplauze pe băncile majorităţiii).*

D. M. Popovici: Atunci când am fost noi la guvern, am venit şi cu soluţiuni reale: stabilizarea, căile ferate, drumurile; dar astăzi nu este misiunea noastră să venim cu soluţiuni reale, ci misiunea guvernului.

D. Pamfil Şeicaru: Dar indiferent dacă eşti la guvern sau în opoziţie, ieşti dator să contribui cu soluţiuni reale, căci la mijloc este ţara, pe care cu toţii trebue să o servim.

D. Ar. M. Călinescu: D-lor, am schiţat politica pe care am dus-o noi, fie că a fost bună, fie că a fost rea.

D. A. C. Cuza: Fără nicio îndoială că a fost politică rea.

D. Ar. M. Călinescu: De sigur, noi nu ne aşteptăm ca majoritatea să subscrie această politică, fiindcă dacă ar fi aşa, evident că noi am fi la guvern şi d-voastră în opoziţie.

Dar, d-lor, după ce am schiţat politica noastră, daţi-mi voie să mă întreb acum, care este politica guvernului? Sunteţi la guvern de 8 luni de zile, prin urmare, în acest timp aţi fi putut, nu numai să vă precizaţi concepţiunea d-voastră, dar aţi fi putut să ne daţi şi unele rezultate practice.

D. Marin Stănoiu: Rezultatele le veți vedea peste doi ani.

D. Ar. M. Călinescu: Prefața politicii financiare ați scris-o, d-le ministru de finanțe, la Craiova, și trebue să mărturișiți, împreună cu mine, că n'ați avut o inspirație fericită. D-voastră ați călcat, cum zice românul, « cu stângul », fiindcă v'ați dus la o întrunire publică și ați afirmat că vă găsiți în fața unui deficit de 12 miliarde lei. Noi, care cunoaștem moravurile politice, știam cât trebue să prețuim o afirmațiune făcută într'o întrunire electorală. Cel mult zâmbeam când vedeam că nici tehnicienii nu pot rezista tentației moravurilor noastre politice. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Lumea din afară, însă, care vedea pe ministrul de finanțe al României luând această poziție, rămânea nedumerită.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: D-le Călinescu, îmi dai voie: eu am zis nu 12 miliarde, ci 10 miliarde deficit, pe care în realitate le avem și astăzi.

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru de finanțe, d-voastră sunteți nenorocos: întotdeauna stenografii nu înregistrează bine părerile d-voastră, încât sunteți nevoiți să rectificați, și îmi pare rău că prilejul vi se dă tocmai după 7 luni de

zile, ca să rectificați ceea ce ați spus la Craiova. In orice caz, cu 10 sau cu 12 miliarde, declarațiunea d-voastră a constituit o greșală. Și vedeți, d-le ministru de finanțe, lumea din afară a rămas nedumerită și valorile au început să scadă. Câteva săptămâni bursele străine au fost influențate de acest alarmism oficial. Și v'ați întrebat, d-le ministru de finanțe, cât s'a pierdut de pe urma acestei prefațe scrise la Craiova?

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Imi dai voie, d-le Călinescu? E prea ușor să spui așa în timpul acesta, când ne acuzați că titlurile românești au fost scăzute în urma declarațiilor mele. Vă atrag atenția că titlurile altor țări, și țări care nici nu au luat parte la războiu, care nu au avut economia lor sdruncinată prin războiu, ca: Suedia, Danemarca, Norvegia, nu mai vorbesc de altele care erau în războiu, au scăzut mult mai mult ca la noi. Credeți că declarațiile mele dela Craiova au influențat renta Suediei? *(Aplauze pe băncile majorității).* Renta suedeză a scăzut cu 54%.

D. M. Popovici: D-le ministru, este adevărat că după declarațiile d-voastră, făcute la Craiova, imediat a fost o scădere grozavă. Două săptămâni de zile mai înainte de declarațiile d-voastră, titlurile erau ferme și după aceea, mai târziu,

a început scăderea catastrofală la care am ajuns astăzi.

D. Ar. M. Călinescu: Credința mea, d-le ministru, este că prefața dela Craiova nu a fost tocmai fericită.

Ați venit după aceea și ați atacat problema bugetară prin legea rectificată din sesiunea trecută. Nu am să o analizez acum. Dar am să constat un lucru. In momentul acela vă găseați de trei luni la guvern, prin urmare, avuseseți posibilitatea să vă puneți la curent cu situația reală a tezaurului și a finanțelor. Pe de altă parte bugetul nu se aplicase decât pe un singur semestru; prin urmare, aveați înaintea d-voastră încă șase luni de zile. Politica d-voastră ar fi găsit un câmp de aplicație. De ce nu ați venit din acel moment cu soluțiile salvatoare, pe care le aduceți astăzi. Ați făcut atunci, iertați-mă că v'o spun, o lucrare de o seriozitate contestabilă și, dacă v'aș întreba astăzi, care sunt rezultatele pozitive, reale ale măsurilor de astăvară, ați fi ambarasați să dați un răspuns.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Intâiu trebuia să fac socoteli și după aceea bugetul.

D. Ar. M. Călinescu: Acum atacați din nou problema bugetară printr'o simplă echilibrare de

cifre. Din nefericire, nu aci este soluția. Dezechilibrul bugetar se datorește deconfiturii contribuabilului. Până când nu veți privi în față această realitate, până când nu veți lua măsuri pentru a anima pe contribuabili, orice combinație de cifre nu poate să dea rezultate. M'aș fi așteptat să veniți cu o politică în această direcție, și v'aș fi cerut, de pildă, să aduceți o scădere a impozitului agricol. Incasările statului nu ar f scăzut. In materie de impozite există un punct dela care în sus impozitele nu mai sunt productive, nu se mai pot încasa. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Astfel impozitul agricol, care a fost fixat într'o perioadă de prețuri urcate la cereale, nu se ma poate menține în situațiunea crizei agricole de astăzi. Trebuia să veniți cu o degrevare a contribuabilului agricultor. Nu a-ți făcut-o; nu ați venit nici cu altă remaniere a impozitelor. M'aș fi așteptat, apoi, ca cel puțin să continuați politica pe care am dus-o noi, pentru ameliorarea condițiilor de producție națională. Aveați fondurile la dispoziție din produsul împrumutului; nu ați mai făcut nimic. Rând pe rând problema sămânței a mașinilor, a silozurilor au fost abandonate. Nu ați mai făcut nimic, iar singurele instituții, care aveau un rol

important în această ordine de preocupări, Camerele Agricole, le-ați adus în situație de biurouri moarte. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*. Bugetul Ministerului Agriculturii a scăzut dela 1 miliard la 400 milioane, ca o icoană vie a delăsării agriculturii. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*. Atunci, fără o politică precisă și hotărîtă de crearea unor condițiuni necesare ameliorării situațiunii contribuabililor, d-voastră nu veți putea obține o soluțiune.

D-lor deputați, în asemenea condițiuni, se ridică o altă problemă, o problemă de ordin psihologic, moral; este încrederea. Opinia publică ne privește și pe noi și pe d-voastră. Ea urmărește acțiunile d-voastră și cântărește rezultatul acestor acțiuni. De pildă, opinia publică, vedea în vara trecută, pe tehnicianul dela domenii venind cu o lege, care promitea urcarea prețurilor la cereale. Această lege, nu numai că nu a dat niciun rezultat, dar a creat o situațiune mai dificilă și opinia publică a rămas nedumerită. După aceea, în mijlocul unei crize bancare, opinia publică l-a văzut pe d. ministru de finanțe dând un comunicat, în care se promitea reorganizarea unui mare institut de credit și a doua zi, institutul își închidea porțile. Lumea și-a zis:

ministrul de finanțe nu mai are frâna în mână este balotat de vremuri, și atunci legenda se risipește. Astăzi nu mai cred să fie mulți cari să-și facă iluzii asupra rezultatului politicii d-voastră. Astăzi, orice ați întreprinde se izbește de neîncredere, de scepticismul opiniei publice.

Firește, d-voastră ați presimțit această eventualitate — nu se putea să nu o presimțiți — și atunci ați venit să creați o stare sufletească, din vârful căreia să întâmpinați sentimentele opiniei publice. Am văzut formula dată de d. raportor general, în partea finală a lucrării d-sale. « Noi — zice d. Corteanu cu oarecare afectațiune — noi putem sta nepăsători la sgomotul care se face ». Și, ca să justifice această bravadă, d. Corteanu adaugă: « noi nu suntem partid. Ce suntem noi? Noi stăm pe aceste bănci majoritare ca simpli invitați ai membrilor din guvern și încă nu am făcut acest sacrificiu decât cu greutate, fiindcă, — zice d-sa, — ne-am abandonat toată liniștea noastră și afacerile noastre, ca să venim aci ».

D-lor deputați, de sigur, oricine a cetit acest pasaj, a trebuit să fie profund impresionat de gestul elegant, care stă la baza existenții acestei onorabile majorități și de cavalerismul cu care ea însăși a acceptat misiunea sa. Dar noi ceilalți

din partea aceea a Adunării, noi cari nu am avut şansa să obţinem asemenea invitaţii şi cari ne-am permis să intrăm aci pe o cale mai prozaică, mai vulgară, — calea voinţei populare, — noi am fi fost înclinaţi să vă întrebăm cum se acordă această concepţiune, oarecum medievală, despre rostul Parlamentului cu ceea ce se găseşte în legiuirile noastre scrise. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).* Eu cel puţin aş fi fost îndemnat să vă întreb acest lucru, dar a trebuit să renunţ, d-le Corteanu, când am văzut cum definiţi d-voastră regimul legal, în baza căruia aveam naivitatea să-mi închipui că trebue să fiinţăm cu toţii. D-voastră numiţi constituţiune « un cod al manierelor politice ». Veţi zice poate, este o formulă literară, d. Corteanu se îndeletniceşte câteodată cu mânuirea condeiului, cu oarecare pretenţii de eleganţă literară. Decât eu cred mai de grabă că d-voastră aţi venit şi cu curaj aţi afirmat concepţiunea pe care o aveţi în realitate. Şi atunci eu nu mai pot să discut această chestiune. Mă mulţumesc să reţin faptul că d-voastră staţi aci pe baza unei invitaţiuni a guvernului. Ei bine, d-le Corteanu, de sigur, d-voastră puteţi să staţi astăzi nepăsători la sgomot, dar eu vă rog să credeţi că va veni o zi — şi este foarte aproape — când

opinia publică vă va prezenta și ea o altă invitațiune: invitațiunea de a vă relua liniștea d-voastră și de a lăsa țara să se guverneze așa cum vrea ea. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

VIII

SALARIZAREA INVĂȚĂTORILOR

(ȘEDINȚA CAMEREI DELA 9 DECEMVRIE 1931)

D. Ar. M. Călinescu: Nu am intenția să fac un discurs; mă voiu mărgini să prezint câteva observațiuni cu o obiectivitate desăvârșită, precum o impune gravitatea chestiei adusă în desbaterile noastre.

Imi pare rău că d. președinte al Consiliului, care, ca ministru de resort la Departamentul Instrucțiunii, este interesat, nu se găsește de față. De sigur, nu-mi fac iluzia că d-sa și-ar fi schimbat hotărîrea, dar sunt încredințat că, după expunerile pe care le-aș fi făcut, d. președinte al Consiliului ar fi rămas îngândurat în ce privește situația care se creează.

D-lor deputați, proiectul acesta de lege are un caracter special. El a fost anunțat prin expu-

nerea de motive a bugetului general al Statului și prezentat ca un mijloc de echilibrare a lui.

Prin urmare, în aceste condiții, mă întreb dacă despre el d. ministru al finanțelor nu va spune ceea ce spunea deunăzi despre proiectul de buget și anume că rămâne cu el, sau pleacă cu el, pentrucă nu poate să admită nicio modificare. Fiindcă în aceste condițiuni s'ar părea că discuția noastră este inutilă și că proiectul va fi până la urmă acceptat în forma întocmai în care el a fost prezentat.

Dacă însă noi ținem să-l analizăm, este pentrucă credem că de pe urma acestei legi va rezulta o serie de greutăți și socotim că este necesar ca aceste greutăți să fie semnalate de pe acum, pentru ca să se stabilească totodată și răspunderile politice.

In adevăr, d-lor deputați, ce cuprinde acest proiect de lege? Mai întâiu se introduce un regim nou prin trecerea întreținerii învățământului primar de stat în sarcina administrațiilor locale.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: O parte.

D. Ar. M. Călinescu: D. președinte al Consiliului deunăzi, când vorbeam la discuția bugetului general al statului, mă întrerupea în același fel și-mi spunea: «o parte din învăță-

mânt». Să-mi dați voie să vă contrazic; nu o parte din învățământ, ci întreg învățământul primar este trecut în sarcina administrației locale. Acesta este principiul, așa rezultă și din expunerea de motive și din textul legii. Deocamdată, d-le ministru, printr'o contribuție a Statului, d-voastră susțineți jumătate din salarii, atât; dar principiul este cel pe care îl arăt eu. Văd că schițați un gest de denegare; să-mi dați voie atunci să vă citesc.

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Cunosc textul.

D. Ar. M. Călinescu: Prin urmare, este un principiu nou care se pune. Am văzut ce spuneți în expunerea de motive, și anume: că nu ar fi o noutate. Pentru ce? Pentrucă ar fi existat un moment în trecut, când plata salariilor corpului didactic ar fi fost suportată de către comune. Să-mi dați voie să nu accept acest fel de a vedea lucrurile și să socotesc mai de grabă că este o inadvertență a redactorului. Plata salariilor corpului didactic apare, pentru anul viitor, ca o sarcină nouă pentru administrațiile locale. Acesta este primul punct.

In al doilea rând, d-voastră veniți și creați un fond special, pe care îl înscriți în bugetele județelor, cu destinația de a acoperi aceste sar-

cini şi alimentaţi acest fond, pe de o parte, dintr'o contribuţie a statului, pe de altă parte, dintr'o serie de venituri actuale, precum este fondul comunal, venitul păşunilor şi altele.

In aceste condiţiuni acoperirea nu este suficientă. In ceea ce priveşte contribuţia, fiindcă ea are caracterul unei subvenţii şi va urma soarta tuturor subvenţiilor, adică se va îngusta treptat cu necesităţile în care se vor găsi miniştrii de finanţe în viitor.

In ceea ce priveşte celelalte elemente ale fondului, voiu observa că nu sunt resurse noui, ci sunt venituri actuale, care îşi au deja o destinaţie a lor şi prin urmare, schimbându-le astăzi destinaţia, d-voastră veţi aduce o perturbare în finanţele locale. Şi în orice caz, fondul acesta nu va fi efectiv decât în ziua în care el se va degaja de angajamentele actuale.

Iată, d-lor, cum se pune problema. Şi atunci, noi trebue să o examinăm dintr'un îndoit punct de vedere: trebue să o examinăm din punctul de vedere al situaţiunii care se creează finanţelor locale şi trebue să o examinăm apoi, din punctul de vedere al situaţiunii care se creează învăţământului.

Ei bine, d-lor deputaţi, ideea de a se degreva bugetul statului de o serie de cheltuieli, pe care

după aceea să le treci în sarcina administrațiilor locale, nu este, după mine, izvorîtă dintr'o cunoaștere reală a situațiunii în care se găsesc aceste administrațiuni.

In adevăr, împrejurările care au determinat desechilibrarea finanțelor de stat, au acționat și asupra finanțelor locale; aceleași cauze care au provocat scăderea veniturilor la stat, au determinat și scăderea veniturilor administrațiilor locale. Și județele se găseau deja în nevoia de a întreprinde o reformă a bugetelor lor, pentru a proporționa cheltuelile după veniturile pe care le încasau efectiv.

Prin urmare, aceleași greutăți.

Dar nu numai atât d-lor, Administrațiile locale, chiar înainte de declanșarea crizei economice, prin urmare, într'o perioadă normală, își aveau finanțele lor într'o situație precară. De ce? Fiindcă niciodată problema finanțelor locale nu-și căpătase o soluționare temeinică. In deosebi, în perioada de după războiu, toți oamenii politici și toate partidele au afirmat și au îmbrățișat ideea descentralizării administrative. Toți au fost de acord să admită că, încurajarea inițiativei locale este cel mai bun mijloc de progres al administrației. Dar, d-lor, inițiativa locală, autonomia locală, fără resurse corespun-

zătoare nu este posibilă. Şi atunci s'a ventilat o serie de idei. Au fost unii cari propuneau cedarea de către stat a impozitului direct pe veniturile agricole, la judeţe, şi cedarea impozitelor pe veniturile dela clădiri, la comune. Nu s'a făcut nimic.

Anul trecut, când eram noi la Ministerul de Interne, d. Mihalache şi cu mine, am încercat o reformă. Am venit cu două legi: prima, prin care reglementam cheltuielile la administraţiile locale; puneam un procent din venituri, care putea fi afectat la plata de personal, ca să înfrânăm abuzurile cu numirile de funcţionari şi stabileam şi un plafon în acelaşi timp, peste care nu se putea trece. In a doua lege schimbam repartiţia veniturilor, între comună şi judeţ, ca să ameliorăm situaţiunea.

In orice caz, acesta era numai un început şi finanţele locale se găsesc şi astăzi cu aceleaşi resurse pe care le-au avut în trecut.

Cari sunt, d-lor, acele resurse?

Intâiu zecimile asupra impozitelor directe, sau cum s'au numit mai târziu, zecimile adiţionale sau cotele adiţionale, cum au fost denumite dela legea din 1923, asupra contribuţiunilor directe.

Al doilea venit: produsul accizelor, transformate mai târziu prin legea din 1903, în fond

comunal și județean. Acestea sunt singurele venituri ordinare ale județelor și comunelor care servesc de bază la acoperirea cheltuelilor locale.

Ei bine, d-lor, în decursul timpului s'a înregistrat o îndoită mișcare: pe de o parte veniturile au fost restrânse, pe de altă parte cheltuelile au fost sporite. Veniturile au fost restrânse mai întâiu prin intervenția statului. La început, comunele și județele aveau dreptul de autoimpunere; își fixau singure veniturile, o zecime, două, trei, patru zecimi, după necesități. Sistemul există și astăzi practicat fără să aibă însă o bază legală, în Ardeal, prin ceea ce se numesc « aruncuri »: îndată ce comunele au de acoperit o cheltuială, stabilesc o impunere, care, după aceea, se împarte asupra contribuabililor, după venitul fiecăruia. Este un sistem de autoimpunere.

Statul, puterea centrală, a intervenit și a limitat acest drept prin stabilirea unor cote maximale. Legea asupra maximului contribuțiunilor a stăvilit dreptul de autoimpunere.

Dar a fost a doua mișcare, prin care Statul a tins să-și însușească veniturile comunelor. Iată, bunăoară, ce s'a întâmplat cu fondul comunal și județean.

Prin legea din 1903 s'au desfiinţat accizele comunale şi perceperea taxelor pe articole de consumaţie — mi se pare era un tablou cu 38 de articole: zahăr, ţuică, alcool, etc. — a trecut la stat. Dar, d-lor, a trecut asupra statului numai perceperea, produsul încasărilor era întors înapoi la comune şi judeţe.

O voce de pe băncile majorităţii: Aceasta se cheamă desfiinţarea accizelor şi barierelor.

D. Ar. M. Călinescu: Da, dar prin desfiinţarea accizelor nu s'a însuşit de către stat veniturile ci numai sistemul de percepere a fost schimbat, iar veniturile se întorceau la judeţe şi comune. Este atât de adevărat acest lucru, încât, prin legea care desfiinţa accizele, se spunea că dacă produsul nouilor taxe nu atinge veniturile din trecut ale comunelor, statul va fi obligat să acopere diferenţa. Este atât de adevărat iarăşi, încât, la 1911, sub Petre Carp, 90% din produsul taxelor de consumaţie se ducea la comune şi judeţe, iar statul nu oprea decât 10%, ca o rambursare a cheltuelilor de percepere.

Prin legea dela 1926, Statul îşi însuşeşte acest drept al comunelor şi lor nu le mai acordă decât un procent neînsemnat de 20—25%, cu titlul de subvenţie.

D-lor, pe lângă această schimbare a bazei legale a veniturilor, a urmat o serie de măsuri, care au îngustat veniturile în fapt, anume: Ministerul de Finanțe n'a mai înscris în buget suma întreagă care se cuvenea comunelor și județelor, ci mai puțin. Și mai mult decât atât: nu se ordonanța întreaga sumă care se înscria în buget. Bunăoară se cuvenea după legea veche cam 4 miliarde comunelor și județelor, din taxele pe articole de consumație. După legea din 1926, nu se mai cuvenea decât un miliard. Se înscria în buget 700 de milioane și în fapt, se ordonanța numai 600 de milioane.

Iată o serie întreagă de dispoziținni care au dus la subtilizarea acestui venit. Să-mi dați voie să vă mai dau un exemplu, ca să vedeți ce rol aveau în trecut aceste taxe în finanțele locale.

Vă voiu cita cazul municipiului București. La 1903, taxa pe accize constituia, în bugetul municipiului, 55% din venituri. La 1930 a dat numai 4%. Vedeți, prin urmare, în ce măsură s'au subtilizat aceste venituri.

Ei bine, d-lor, legiuirea pe care o aduceți d-voastră încheie această mișcare, fiindcă confiscă în întregime venitul care se cuvenea comunelor și județelor.

Iată, așa dar, o primă serie de acțiuni. Vine, d-lor, a doua: cheltuelile comunelor și județelor au fost sporite, în mod nedrept. Toate departamentele, când au avut dificultăți, au degrevat bugetele lor, aruncând aceste sarcini asupra comunelor și județelor. Bunăoară Ministerul Sănătății Publice a trecut comunelor și județelor întreținerea spitalelor, dispensarelor etc.; Ministerul de Justiție a trecut județelor întreținerea penitenciarelor, judecătoriilor, tribunalelor; Ministerul de Interne a trecut plata chiriilor pentru posturile de jandarmi, Ministerul de Finanțe a trecut subvențiile pentru Casa pensiilor. In fine, nu a existat departament care să nu arunce asupra comunelor și județelor sarcini din bugetele lor. Așa încât, d-lor deputați, această îndoită mișcare, pe de o parte de restrângere a veniturilor locale, pe de altă parte, de sporire a sarcinilor lor, ajunsese la un punct maxim. Nu se mai putea merge înainte. In momentul acesta, noi ne așteptam, dimpotrivă, ca să se vină cu legiuiri care să ușureze această situație.

Și, d-lor deputați, în mijloul acestei onorate majorități, sunt de sigur colegi, care din cauza vicisitudinilor politice, nu sunt localnici din județele care i-au trimis aci, dar, este incontestabil, că oricare dintre d-voastră trebue să aveți legături

sufleteşti cu alegătorii cari v'au trimis aici. De aceea aş face apel la d-voastră toţi să luaţi apărarea intereselor locale ale judeţelor care v'au trimis, fiindcă această situaţie este extrem de dificilă.

In adevăr, d-lor deputaţi, să examinăm cifrele.

D. subsecretar de stat dela finanţe îmi dădea deunăzi, pe cale de întrerupere, cifra veniturilor comunelor şi judeţelor. D-sa spunea că aceasta cifră ar fi de 10 miliarde. Să-mi permiteţi să socotesc întreruperea d-lui subsecretar de stat, făcută mai de grabă în intenţia de a produce impresie, fiindcă eu refuz să cred că un ministru îşi poate întemeia calculul său pe tablouri de prevederi din trecut, şi nu pe realizări efective.

Deci, îmi voiu lua libertatea să abandonez cifra de care mi-a dat-o d-sa, şi să iau pe aceea care corespunde realităţii, cifră care este stabilită prin debite fixe, întocmite de organele de constatare ale statului. Care este situaţia după debite? Veniturile ordinare ale comunelor rurale se ridică la un miliard şi jumătate de lei; veniturile ordinare ale judeţelor se ridică la încă un miliard şi jumătate, şi veniturile comunelor urbane se ridică la 4 miliarde şi jumătate. Prin urmare, un total de 7 miliarde şi jumătate.

Dar, d-lor deputați, această sumă nu se va realiza în anul viitor, și acest lucru îl mărturisiți chiar d-voastră, pentrucă d-voastră în bugetul general al statului, la evaluarea veniturilor din impunerile directe, faceți o reducere de 25%, și cu drept cuvânt, pe baza constatării încasărilor efective. Și atunci nu se poate ca, în ce privește veniturile statului să se adopte o metodă, iar în ce privește veniturile comunei o altă metodă. Cu atât mai mult cu cât aceste venituri se încasează deodată, cotele adiționale fiind încasate de aceiași agenți, odată cu celelalte impozite, și, prin urmare, în aceeași măsură în care se încasează veniturile statului, pe aceeași chitanță chiar. Așa încât este natural ca cota de reducere, minus valuta încasărilor, să se aplice și la comune. Aplicând această minus-valută de 25%, vom avea impozite directe de încasat în anul viitor, circa 4 miliarde și jumătate. D-lor deputați, asupra acestor 4 miliarde și jumătate, d-voastră veniți acum și aruncați o sarcină nouă de un miliard. Aceasta înseamnă că reduceți cheltuelile cu care trebue să se întrețină viața locală într'o țară întreagă, numai la 3 miliarde și jumătate. Ca să ajungeți aci d-voastră, va trebui să faceți, prin urmare, o reducere a cheltuielilor administrației locale de 50 la sută.

Vă las pe d-voastră să apreciați dacă o asemenea reducere este admisibilă și posibilă.

Am văzut că în expunerea de motive se aduc două considerente.

Mai întâi se spune că situația veniturilor comunelor rurale s'a ameliorat, prin faptul că statul, prin bugetul actual, a luat asupra sa plata salariilor notarilor. D-le ministru al finanțelor, foarte bine ați făcut că ați trecut plata acestor salarii la stat. Noi le trecusem la comune, și veți recunoaște că cel puțin era mai natural să se treacă la comune plata notarilor lor, decât plata învățătorilor.

Dar, în sfârșit, oricare ar fi justificarea, bine ați făcut că ați revenit. Ne gândeam și noi să o facem. Dar, d-le ministru de finanțe, vă închipuiți că prin aceasta ați obținut vreo ameliorare? Niciuna. Și știți pentru ce? Pentrucă anul trecut salariile notarilor nu s'au putut plăti. Situația finanțelor locale a fost așa de dificilă încât salariile nu s'au putut plăti. Și atunci d-voastră ați degrevat comunele de o sarcină pe care ele nu au putut-o suporta. Dar, d-lor deputați, mai aduceți un al doilea argument și anume spuneți: poziținea bugetelor județelor s'a ameliorat prin faptul că au fost dispensate de a vărsa la drumuri anumite veni-

turi. Ei bine, d-le ministru de finanțe, cum este posibil să se invoace în expunerea de motive un asemenea argument? Care venituri au fost dispensate de a trece la bugetul drumurilor, dați-mi voie să vă spun eu, pentrucă noi am făcut această lege. Noi am zis: Iată un venit care nu va mai fi vărsat de județe la bugetul drumurilor, ci va fi menținut pentru administrația generală. Care venit însă? Apoi, d-lor, tocmai cota din fondul comunal și județean, pe care d-voastră o scoateți întreagă, fiindcă îi dați prin lege o altă destinație. Și atunci, cum mai puteți spune că fondul comunal și județean va profita județelor, când d-voastră prin lege îi dați o cu totul altă destinație?

Iată, prin urmare, d-lor deputați, că situația rămâne întreagă, în ceea ce privește gravitatea pe care v'am arătat-o. De altminteri, ia să examinăm puțin bugetele județelor. Am aci tabelele statistice. Totalul veniturilor probabile pe anul viitor va fi un miliard o sută de milioane. Ori, 500 de milioane trebuesc pentru plata funcționarilor dela administrațiile județene, serviciul sanitar, serviciul sanitar veterinar și așa mai departe. Ar rămâne, prin urmare, o diferență de 600 de milioane, care este necesară pentru întreținerea bolnavilor în spitale, pentru plata mate-

rialelor de furnitură la administrațiile județene și așa mai departe. De unde voiți d-voastră să faceți și reduceri?

Iată acum situația finanțelor comunale. D-lor deputați, minimum necesar pentru întreținerea unei administrații comunale este socotit la circa 200.000 lei...

O voce de pe băncile majorității: La 135.000 lei.

D. Ar. M. Călinescu: Dați-mi voie mie, care am trecut pe acele bănci, să știu mai bine care este suma. Dacă d-voastră inspectați tabelele statistice veți vedea că 50% din comune au sub 200.000 de lei venit. Și atunci, cum credeți d-voastră că este posibil să operați reduceri? De unde?

Dar să presupunem că prin imposibil — vedeți, este o simplă ipoteză pe care o fac — veți izbuti să reduceți atât de sângeros cheltuielile administrațiilor locale încât să degajați întregul fond comunal și județean.

Ei bine, d-lor deputați, ce veț obține? Veți obține exact atât cât ați scris în bugetul Ministerului de Finanțe pentru fondul comunal, adică suma de 700 de milioane, minus cota blocată, adică 600 milioane. Dar d-voastră vă trebue peste un miliard de lei. De unde veți lua această diferență de 400 milioane?

Dar am văzut a doua dispoziţiune. D-voastră aţi spus, mai avem şi alte resurse, şi anume: produsul veniturilor din exploatarea izlazurilor. D-le ministru de finanţe, aici este pentru mine indiciul că birourile care v'au pregătit acest proiect n'au studiat, cu toată seriozitatea chestiunea, fiindcă într'adevăr nu mai insist asupra punctului că aşa cum este înscrisă această dispoziţiune nu are nicio importanţă, pentrucă a spune că veniturile izlazurilor după ce se vor acoperi toate cheltuelile cerute de legea păşunilor, vor fi date la învăţământ, este a repeta ceea ce deja se găsea în legea păşunilor şi prin urmare, era inutil să mai veniţi cu un text de lege. Dar birourile d-voastră aveau datoria să vă arate în ce măsură se poate realiza un beneficiu din acele bugete şi ce sume sunt disponibile pentru acoperirea cheltuelilor învăţământului.

Ori, d-lor deputaţi, dacă birourile d-voastră nu voiau să ceară dela Departamentul Domeniilor datele statistice, apoi, le puteau găsi la departamentul d-voastră. Şi iată de ce le putea găsi acolo. Im aduc aminte că acum un an, când eram la Ministerul de Domenii, m'am găsit în faţa acestei situaţii: Ce se întâmplase? Veniturile izlazurilor proveneau din taxele pe vite la

ierbărit. La început, când aceste taxe erau foarte mari, eu am cunoscut comune în cari se plătea 500 până la 700 lei pe cap de vită mare la izlaz, la început se realizau venituri mai însemnate, din care se plătea Ministerului de Finanțe arenda izlazurilor, iar parte se da ca subvenție Camerelor agricole.

Ori, d-lor, dela un moment dat situația s'a schimbat. Odată cu declanșarea crizei economice, prețurile la izlazuri s'au micșorat. Pe de altă parte treptat se definitivau operațiile de măsurătoare și de cadastrare a izlazurilor. Și atunci se făcea debitarea la stat a prețurilor izlazurilor, împreună cu măsurătoarea și cadastrarea. Și sumele nu au mai ajuns să echilibreze bugetele. După legea agrară se dispune să se facă anuități până la 30 de ani. Ministerul de Finanțe, ca să-și sporească veniturile, a fixat debitarea la zece ani, ceea ce a agravat situația. Și atunci. am intervenit la Ministerul de Finanțe în vremea aceea ca să cer schimbarea calculului anuităților, să se facă pe douăzeci de ani. Acesta e documentul la care mă refer. Nu am reușit atunci. Rezultatul a fost că bugetele izlazurilor s'au îngreuiat și ele și noi a trebuit să renunțăm de a conta pe subvențiile ce le dădea la Camerele de agricultură și să căutăm pentru Camerele de

agricultură o nouă sursă de venituri. Incât vedeți d-voastră, că situația bugetelor izlazurilor este de așa natură încât nu mai poate da prisosul necesar pentru acoperirea altor cheltueli.

Dar, d-lor deputați, sa-mi dați voie să protestez și împotriva unui alt lucru, și-mi pare rău că d. ministru de domenii nu este aici, întru cât m'aș fi așteptat ca d-sa să-și spună cuvântul în această privință.

D-lor deputați, obligația legală și interesul economic cer ca veniturile dela izlazuri să nu fie schimbate dela destinația lor firească, fiindcă legea prevede nu numai ca din venitul izlazurilor să se facă plata pământului, și operația de măsurătoare, dar prevede întocmirea amenajamentelor pastorale, lucrările necesitate de aceste amenajamente, întreținerea reproducătorilor, și așa mai departe, o serie de lucrări de un însemnat interes economic, încât eu protestez împotriva sistemului pe care îl introduceți d-voastră, de a sustrage veniturile izlazurilor dela destinația lor cu caracter economic.

Vedeți deci, d-le ministru de finanțe, în aceste condițiuni, cu veniturile comunelor reduse, d-voastră nu veți avea o acoperire suficientă pentru a susține sarcina nouă dată comunelor și județelor, plata învățământului pri-

mar. Şi, de altminteri, în această privinţă, să nu vă faceţi nicio iluzie: nu aveţi decât să cercetaţi ce s'a întâmplat. Apoi, d-le ministru de finanţe, s'a dat şi până acum în sarcina comunelor anumite cheltueli. Comunele au înscris în bugetele lor aceste cheltueli, dar nu au putut să le facă faţă şi atunci instituţiile au rămas descoperite. Spitalele au suferit, judecătoriile şi tribunalele au suferit. Ministerul de Finanţe a exercitat o presiune asupra administraţiilor locale, a încercat tot felul de mijloace de coerciţiune, le-a sechestrat, le-a urmărit veniturile, dar a fost inutil. Incât şi pe viitor, pe de o parte, administraţiile locale vor cunoaşte o perioadă de dificultăţi considerabile, iar, pe de altă parte, învăţătorii vor fi nevoiţi să alerge în toate părţile după salariile lor, fără să poată să capete nicio satisfacţie.

D-le ministru de finanţe, după mine, proiectul d-voastră cuprinde un expedient pentru a se echilibra bugetul general al statului. Eu nu cred că ideea aceasta vine dela d-voastră; eu cred că această idee v'a fost sugerată de un funcţionar din departament, ale cărei concepţii au fost îngustate de rutina activităţii de birou, şi care a fost complet tăiată de vieaţa reală din afară. Fiindcă este inadmisibil, ca pentru o ne-

cesitate de moment, să se arunce o perturbațiune însemnată în toată viața locală. Eu, d-le ministru de finanțe, să mă iertați dacă v'o spun dacă aș fi fost în locul d-voastră și dacă un funcționar ar fi venit să-mi sugereze o asemenea idee, nu numai că nu aș fi primit-o, dar l-aș fi îndepărtat din serviciu. Intru atât mi se pare de extraordinară ideea care v'a fost dată, fiindcă prin aceasta, nu numai că se întărește o concepțiune de înăbușire a vieții locale, dar totdeodată se lezează atâtea interese și se creează o atmosferă de nemulțumire generală în tot cuprinsul țării.

Pentru aceste considerente, noi nu putem să votăm proiectul de lege pe care îl înfățișați d-voastră. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

IX

LA LEGEA DRUMURILOR

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 10 FEBRUARIE 1932)

D. Ar. M. Călinescu: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, mărturisesc că primul sentiment pe care l-am avut în momentul când s'a anunţat acest proiect de lege, a fost de surprindere. In adevăr pentru ce era nevoie de o lege a drumurilor?

Noi ştiam că în 1929 se aşezase un regim legal în această materie şi aveam toate motivele să credem că se aşezase un regim de lungă durată. Pentru întâia oară se prinsese caracterul adevărat al problemei şi se fixase o formulă care răspundea nouilor necesităţi în materie de drumuri. Prin urmare ar fi fost natural să aşteptăm să treacă un timp dela aplicarea ei, pentru a vedea eventualele lacune. Dar să veniţi d-voastră astăzi dintr'odată şi înainte chiar de a proiecta

lucrări în baza nouilor resurse, să schimbați întregul regim legal, iată ce în mod obiectiv nu se poate înțelege. Fiindcă, d-lor deputați, îmi închipui că nu poate fi vorba de o vanitate personală a d-lui ministru al lucrărilor publice, care ar voi și d-sa să-și vadă pentru posteritate numele legat de o asemenea operă. Firește, ar fi prea meschin. Atunci pentru ce ați venit d-voastră cu acest proiect?

Mai întâiu, care este părerea d-lui ministru asupra reformei votată sub guvernul național-țărănesc? Am cetit expunerea de motive. Poate mă înșel eu, dar judecând după stilul în care este redactată, am impresia că se datorește d-sale și prin urmare, ea redă cu atât mai mult sentimentele d-lui ministru.

Ori d. ministru al lucrărilor publice mărturisește cu o sinceritate care de altminteri îi face cinste, că legea din 1929 înseamnă un real progres față de trecut. Cu aceste cuvinte începe.

Legea înseamnă într'adevăr un real progres pentru trei motive. Mai întâi pentrucă așează un regim unitar în locul unei stări haotice, cârmuită de cinci legiuiri diferite care se ciocneau la hotarele provinciilor. Al doilea pentrucă așează o asietă nouă și largă de venituri necesare pentru acoperirea cheltuelilor. In fine, adăugați d-voa-

stră, legea are şi serioase calităţi din punctul de vedere al preciziei de formă.

Iată ce spuneţi d-voastră. Şi nici nu puteaţi să formulaţi o altă opinie asupra legii din 1929. In adevăr, în acel moment drumurile publice se găseau într'o situaţie poate şi mai dificilă decât astăzi. Şi vă voiu da câteva cifre. Socotind reţeaua noastră de drumuri, după diferitele categorii, noi aveam atunci abia 16% drumuri în stare bună, 36% mediocră şi 46% erau numai terasamente.

D. N. Mareş, raportor: 48%.

D. Ar. M. Călinescu: Sunt fracţiuni care lipsesc, d-le inginer. D-voastră care sunteţi specialist, trebue să le înţelegeţi dela sine.

Privită în raport cu suprafeţele pe care trebuiau să le deservească, drumurile se găseau într'o situaţiune foarte dificilă. Noi aveam 197 de metri liniari de şosea împietruită la km pătrat. Şi, ca să sesizaţi semnificaţia acestei cifre, este destul să vă semnalez că în Franţa, de pildă, sunt 1.000 de ml la km pătrat. Privită pe provincii, situaţiunea era pur şi simplu dezastroasă: 5 ml de şosea împietruită la kmp în Basarabia. Iată care era situaţiunea.

Să vedem, d-lor deputaţi, care erau cauzele acestei situaţiuni.

In primul rând, de sigur, a fost războiul care a îmbinat o uzură excepțională a drumurilor, cu încetarea oricărei activități de refacere a lor. In al doilea rând și poate elementul cel mai determinant a fost schimbarea caracterului circulațiunii. Tracțiunea mecanică lua o desvoltare din ce în ce mai mare. In 1923 noi aveam 1.889 de vehicule cu tracțiune mecanică. In 1928 erau deja peste 34 de mii de vehicule.

Ori, tracțiunea mecanică a revoluționat tehnica drumurilor. Propulsiunea specială a acestor vehicule, viteza superioară, încărcătura mai mare, necesita o altă rezistență a drumurilor. Pentru a avea un pat carosabil, potrivit pentru o circulațiune intensă, de mare trafic, se cereau alte metode de lucru, alte materiale de construcție. Înțelegeți bine că stratul subțire de pietriș necernut, pe care îl asvârlea la întâmplare prestatorul în natură, sbura în urma roților automobilului. Iată a doua cauză.

Dar a mai fost o a treia: lipsa mijloacelor financiare. Noi aveam, pentru drumurile naționale, alocate în bugetul Ministerului Lucrărilor Publice, 70 milioane pe an, în cifră medie. Aceasta însemna cam 6.000 de lei, pentru refacerea unui kilometru, ceea ce reprezenta numai 9% din sumele necesare. Pentru poduri, pentru

lucrările de specialitate, nu se aloca decât 32% din ceea ce era necesar. In ce privește șoselele județene și comunale, aveam la dispoziție numai prestația în natură care, pe de o parte se preta la imense fraude, iar pe de altă parte și ceea ce efectiv mergea la drumuri, însemna o muncă de calitate mediocră.

Iată, d-lor, prin urmare, care era situațiunea și care erau cauzele.

Ce am făcut noi în această situațiune? Cum am privit noi problema?

Mai întâiu, d-lor deputați, am prevăzut o nouă asietă a veniturilor și ne-am inspirat în această privință, dela caracterul nou al circulațiunii. Am privit drumurile naționale, cari erau drumuri de mare trafic și am chemat la contribuție, pentru întreținerea lor, tracțiunea mecanică. Am așezat așa dar taxe pe combustibil și pe cauciucuri, care dădeau măsura chiar în care se utilizau drumurile. Toate aceste venituri mergeau la stat.

Pe de altă parte am privit drumurile comunale și județene, care erau drumuri de un interes local și care serveau numai la operațiile de schimb economic dintr'o regiune determinată și am chemat la contribuție, pentru întreținerea lor, veniturile tuturor ocuitorilor contribuabili din acea regiune. Am abandonat taxarea trac-

țiunii animale și am așezat cote adiționale pe veniturile elementare. Aceste venituri se împărțeau între județe și comune prin bugetele administrațiilor locale și în felul acesta veniturile pe drumuri au putut să crească în urma legii dela 1929, dela 70 milioane până la 400 milioane pentru stat și la peste un miliard și jumătate pentru drumurile locale.

Iată d-le ministru, pentru ce d-voastră înșivă, în expunerea de motive, declarați că legea din 1929 însemnează un imens progres față de trecut.

D. M. Ghelmegeanu: Un pas uriaș.

D. Ar. M. Călinescu: Un pas uriaș față de trecut și iată pentru ce în fața unei constatări atât de categoric formulată, încă odată eu nu pot să înțeleg pentru ce d-voastră ați venit cu un nou proiect de lege.

Dar d-voastră mergeți mai departe și în expunerea de motive relevați, este adevărat și unele lacune. Dar o faceți în termeni atât de acoperiți, cu atâtea rezerve, încât eu nu am impresiunea că observațiile d-voastră trădează o convingere prea fermă.

Ce spuneți d-voastră? D-voastră ne arătați două erori pe care le-am fi făcut noi. Prima, reproșați guvernului precedent că ar fi dat administrației drumurilor un caracter prea apro-

piat de aceasta, ar fi rezultat greutăți în luarea hotărîrilor acestei instituții. Dar d-voastră adăugați imediat că ideea autonomiei, este o idee bună, o idee fecundă pentru instituție și la urmă formulați în chipul cel mai categoric că proiectul d-voastră ar păstra ideea autonomiei, fără de care toată economia legii este compromisă. In asemenea condițiuni eu nu cred să fie în aceste obiecțiuni un punct atât de capital.

In al doilea rând, și vedeți, aci îmi pare bine că d. președinte al Consiliului lipsește un moment dintre noi, fiindcă era o chestiune, pe care vream s'o rezolvăm numai între noi, în absența d-sale. D-voastră d-le ministru al lucrărilor publice, spuneți că legea din 1929 este în contradicție cu Constituția și atunci vă propuneți s'o împăcați cu Constituția. Este propria d-voastră expresie. Ei da, firește, acest rol de mijlocitor între noi și Constituție, pe care și-l asumă cu atâta bună grație onoratul d. ministru al lucrărilor publice, pe noi nu poate decât să ne miște. Și accesul subit de afecțiune pentru constituționalism noi îl salutăm ca un bun augur. Ce este drept, noi am fi făcut urarea ca aceste preocupări să nu se mărginească la o chestie măruntă de cote adiționale dintr'o lege specială a dru-

murilor, ci să se întindă la întregul regim de guvernământ.

D. Eduard Mirto: Adică să nu găsim Constituția pe drumuri cum am găsit-o.

D. Ar. M. Călinescu: Dar în sfârșit, d-voastră ne împăcați cu Constituția. Foarte bine.

In sesiunea precedentă însă ați venit cu un mic proiect de lege în această chestiune și printr'însul ați putut să înlăturați dificultățile fără prea mare greutate. Deci nu am impresia că ar fi aci un motiv atât de determinant pentru schimbarea legii în întregimea ei. Dar în afară de aceste două obiecțiuni nu am găsit nimic, în expunerea de motive nu există nicio altă învinuire, încât eu am convingerea că nu partea de critică a regimului în vigoare este aceea care a fost determinantă în hotărîrea d-lui ministru al lucrărilor publice. Și atunci ce a fost?

D. ministru în expunerea de motive, după ce face analiza regimului în vigoare, trece la schițarea unor principii de politică generală în materie de drumuri. Firește, aci specialistul este în elementul său; onorabilul d. ministru al lucrărilor publice, este un distins specialist, d-sa este profesor la școala politehnică, cea din Timișoara. Și astfel d-sa ne plimbă prin considerațiuni ca acelea, despre « diferența de poten-

țial economic, care face ca trupul națiunii să se resimtă de paralizia aparatului circulator și să devină receptiv la diferite maladii sociale » și așa mai departe, pentru ca dintr'odată să se înalțe la formularea unui grandios program de realizări pe care le-ar ambiționa d-sa și care ar costa oarecare 40 de miliarde! Și atunci mi-am zis: iată motivul pentru care se întocmește această lege; d. ministru are nevoie de un instrument cu care să-și realieze programul.

Dar trebue să mărturisesc că am simțit îndată decepția, fiindcă după câteva momente de emoționantă contemplație, d. ministru se hotărăște și la pagina 6 a expunerii de motive declară că acest program « trebue lăsat pentru mai târziu ». Prin urmare, nici acesta nu era motivul.

Odată angajat pe această pantă descendentă d. ministru ajunge la un moment dat să mărturisească cu oarecare resemnare. *(Intreruperi pe băncile majorității).*

D. V. Vâlcovici, ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor: D-lor, eu vă rog să nu întrerupeți frumusețea expunerii d-lui deputat Călinescu, pe care eu o gust cu toată plăcerea.

D. Eduard Mirto: Și noi, vă promitem că vom gusta frumusețea discursului d-voastră și nu vă vom întrerupe.

D. Ar. M. Călinescu: Dați-mi voie, vă rog, să fiu în schimb de amabilități cu d. ministru și să declar că la rândul meu gust frumusețea scrisului d-sale, dovadă că îl citez cu atâta plăcere.

Spuneam că la un moment dat d. ministru s'a hotărît să declare cu resemnare că « trebue așa dar să ne deprindem cu ideea că vom avea și de aci înainte multă vreme șosele proaste! ».

Și atunci, dacă aceasta este situația, dacă aceasta este perspectiva pe care ne-o deschide legea d-voastră, încă odată nu înțeleg de ce ați venit cu ea?

Care este reforma pe care o faceți?

Mai întâiu se schimbă nomenclatura drumurilor și în loc de « drumuri de stat » se introduc « Drumurile Naționale ».

D-le ministru, vă declar că nu aș voi să vă șicanez pe chestiuni mărunte, dar aș fi foarte curios să aflu explicația acestei modificări.

Noțiunea de « Național » pe cât știm noi, se întrebuințează în opoziție cu aceea de străin. Și în acest înțeles, onoratul d. Cuza ar fi spus că toate drumurile de pe teritoriul României sunt naționale. D-voastră întrebuințați acum termenul de național în opoziție cu drumurile județene și comunale. Trebue să recunoașteți că formula dată de noi de drumuri de stat era mai

potrivită, mai logică, pentrucă își lua calificativul dela organul politic administrativ, care îngrijea aceste drumuri. Prin urmare, prima d-voastră modificare nu este tocmai fericită.

Dar să lăsăm chestiunile de detaliu și să examinăm care sunt reformele principale pe care le faceți și care este valoarea lor.

D-lor deputați, mai întâiu d-voastră faceți o schimbare în repartiția fondurilor pentru drumuri. Noi am adoptat în această privință un criteriu rațional și afectasem fondurile după natura sursei lor. Privisem de o parte șoselele naționale și am dat pentru întreținerea lor fondurile provenite din taxarea tracțiunii mecanice.

Privisem de altă parte drumurile de interes local și le-am dat pentru întreținere produsul cotelor adiționale pe lângă veniturile elementare. D-voastră schimbați această repartiție rațională și luați din veniturile județelor, pentru ca să le treceți apoi la Stat. De altă parte, schimbați procentul de repartiție între veniturile dela județe și veniturile dela comună. Aceasta este o operație pur și simplu arbitrară. Nu are niciun temeiu științific. D-le ministru, să nu ne spuneți că cu veniturile luate dela județ veți plăti personalul trecut la Stat dela județ, pentrucă nu numai această transferare de personal este cri-

ticabilă în sine, dar d-voastră mărturisiți prin lege chiar, creind un fond special de manevră, că luați dela județ mai mult decât îi dați înapoi, pentru plata personalului trecut la direcția drumurilor.

Trebue să recunosc însă că în această privință d-voastră ca guvern sunteți consecvenți cu concepția d-voastră. Am văzut și alte cazuri când d-voastră ați luat veniturile dela administrațiile locale, pentru ca să le treceți la Stat, iar pe de altă parte ați luat sarcini dela Stat, pe cari le-ați trecut în bugetul comunelor și județelor. Am văzut faimoasa lege de salarizare a corpului didactic, am văzut legea administrativă. Tot astfel acum luați câteva sute de milioane dela județe și le treceți la Stat. Pe de altă parte, luați câteva mii de kilometri din rețeaua națională dela Stat și îi treceți la județe. De sigur sunteți logici cu concepția d-voastră. V'aș întreba însă: la ce vă folosește d-voastră, care trebue să supraveghiați situația întregii rețele de drumuri, indiferent de clasarea lor, când scădeți veniturile județelor dela 1.100.000.000 la 590.000.000 și sporiți rețeaua lor cu 3.400 de kilometri. Care este motivul, care este rațiunea, care este argumetul de ordin tehnic, care este utilitatea practică? Evident, d-le ministru, că faceți o politică greșită.

Şi în legătură cu aceasta, daţi-mi voie să relev şi dispoziţiile din art. 32. D-voastră înfiinţaţi prin acest articol un fond special la dispoziţia ministerului. D-le ministru al lucrărilor publice, nu ştiu dacă aţi consultat în această privinţă pe colegul d-voastră dela finanţe, în orice caz trebue să vă semnalez că d-voastră reînviaţi un sistem pe care în interesul unei bune gospodării a banului public îl condamnase definitiv politica financiară dela stabilizare încoace. Sistemul fondurilor speciale mânuite în afară de bugetul regulat al Statului, a dat naştere în trecut la cele mai mari abuzuri şi eu vă pot asigura că cele câteva sute de milioane, pe cari d-voastră le daţi ca să alimentaţi acest fond special, vor fi în realitate sustrase dela destinaţia lor utilă şi dela destinaţia lor firească.

Incât, d-le ministru, eu trebue să protestez împotriva sistemului pe care îl introduceţi d-voastră prin înfiinţarea acestui fond special.

Prin urmare cea dintâi reformă pe care o faceţi, este o schimbare în repartiţie a veniturilor şi faceţi o schimbare şi defectoasă şi păgubitoare.

Dar, mai departe, d-voastră faceţi şi o altă inovaţie. D-voastră creaţi venituri noi. Prin articolele 27, 29 şi 37, înfiinţaţi impozite noui:

50 lei de locuitor, 200 lei de fiecare căruță și 5 zile de muncă în natură. Am la mine notele pe cari le-am luat în comisia specială a Camerei după desbaterile cari au urmat acolo. Și, d. ministru al lucrărilor publice, declara atunci că evaluiază produsul acestor noui resurse, create prin legea sa, la circa un miliard de lei. Eu cred, că este chiar mai mult. De altminteri aci este partea care dă caracterul esențial al acestei legi.

D-voastră, d-le ministru, n'ați venit cu o lege tehnică, n'ați venit cu o lege privind materia specială a drumurilor, ci ați venit cu o lege pur și simplu fiscală. Acesta este adevărul. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).* Ați socotit că este oportun să așezați acum asupra contribuabilului român o dare de peste un miliard lei. Nu știu dacă d. ministru al finanțelor are cunoștință de acest aspect al problemei pe care o pune proiectul d-voastră, pentrucă d. ministru de finanțe este dator să vegheze la păstrarea capacității de plată a contribuabilului român. Vedeți, aci este utilitatea ca proiectele acestea să fie desbătute mai întâiu în Consiliul de Miniștri.

D. Eduard Mirto: D. Ministru al lucrărilor publice este din lotul celălalt, nu al d-lui ministru de finanțe. *(Ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu: In orice caz, fiindcă suntem în materie de drumuri ar fi putut să treacă peste drum!

Fiindcă vedeți, d-le ministru, ar fi foarte ușor altminteri, ca fiecare șef de departament privind latura specială a activității sale, să vină cu câte un proiect ca acesta, să așeze impozite din care să tragă fondurile de care are nevoie. Așa ar putea mâine să vină d. ministru al sănătății publice și să așeze și d-sa un impozit de un miliard pentru politica sanitară; ar putea să vină poimâine d. ministru al instrucțiunii publice și să așeze și d-sa încă un miliard pentru politica școlară. Până și onorabilul d. Buzdugan ar putea să creeze impozite pentru ceea ce privește departamentul său. Vedeți, d-lor deputați, în condițiunile acestea unde am ajunge; în materie de așezare de impozite trebue să procedăm cu o ponderațiune deosebită. Și din cauza caracterului fiscal al legii d-voastră ați văzut că a trebuit să retrageți proiectul dela Senat, unde se îndreptase greșit și să-l aduceți mai întâiu la Cameră. De altminteri din acest punct de vedere cred că încă proiectul este defectuos prezentat, pentrucă eu cred că trebue să poarte și semnătura d-lui ministru de finanțe.

D-lor deputați, s'ar putea crede că evaluațiunea nouilor venituri pe care am dat-o, este în parte teoretică pentrucă cuprinde și prestația în natură. D. ministru al lucrărilor publice ne dă în expunerea de motive o argumentare din cele mai bizare. D-sa pleacă dela premiza că țăranul nu-și măsoară veniturile numai cu banul ci și cu ziua de lucru. Și atunci, cele cinci zile de prestație pe care le adăogați țăranului nu ar prezenta o sarcină efectivă pentru el. Pentru ce? Pentrucă tot d-voastră constatați că țăranul ar sta degeaba 200 de zile într'un an! Și atunci ca să dați o compensație, îi fluturați « jocul demnității comunale », care după părerea d-voastră îl va determina pe contribuabil să primească singur cu un entusiasm spontan noua contribuție. Apoi, d-le ministru, vă rog să mă iertați, dar după părerea mea această explicație este — cum să zic — cam sumară. Aș putea să vă fac o obiecție foarte ușoară: de unde știți d-voastră că țăranul stă de geaba tocmai în momentul când inginerii deschid campania de lucru? Nu credeți d-voastră, din experiența d-voastră de specialist, că lucrul la șosea nu se poate face iarna, de pildă, când este țăranul mai liber? Nu credeți d-voastră că lucrul la șosea coincide cu campania muncilor agricole? Fiindcă, d-le

ministru, eu v'aș semnala un lucru: cea mai mare critică pe care au dus-o țăranii împotriva vechiului regim al prestației în natură a fost tocmai aceasta, că erau scoși la muncă în timpul lucrărilor câmpului. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

O voce de pe băncile majorității: Chiar țăranii cer să muncească în natură.

D Ar. M. Călinescu: Cele cinci zile de lucru nu numai că nu sunt gratuite pentru țărani, dar îi costă pe ei mai mult decât celelalte zile.

De altminteri, d-voastră singur abandonați teoria gratuității prestației, pentrucă d-voastră veniți și adăogați îndată că dacă țăranul nu vrea să lucreze în natură nu are decât să-și răscumpere prestația în bani. Și mai mult, această răscumpărare este obligatorie dacă țăranul nu se prezintă în momentul când a deschis inginerul campania de lucru. In această ipoteză nu numai că se transformă în mod obligatoriu, dar prestația se încarcă cu 25% din valoarea ei. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Prin urmare, vedeți, d-le ministru, că prestația nu este așa de gratuită. Știu explicația d-voastră. D-voastră spuneți că prestația este facultativă, pentrucă în definitiv ea nu este așezată decât atunci când intervine «jocul dem-

nității comunale », cum se exprimă în chip atât de elegant expunerea d-voastră de motive. Dar, d-le ministru, se întâmplă un lucru: mai este și un alt articol, o dispoziție măruntă, strecurată așa, încât probabil că cei mai mulți oratori nici n'au observat-o. Este dispoziția dintr'un articol, după care în ipoteza când consiliile comunale n'ar fi destul de sensibile la nobilele considerațiuni de demnitate, atunci intervine prefectul și prefectul impune din oficiu prestația în natură. Și atunci, vedeți, d-le ministru, că nu mai poate fi vorba nici de facultativ, nici de gratuitatea prestației. Incât al doilea aspect al proiectului pe care îl aduceți d-voastră este acesta: ați creat impozite noui și le-ați creat în forma cea mai condamnabilă, a muncii în natură.

D-le ministru, în limbajul d-voastră înflorit, vorbiți la un moment dat de un paradox rutier. Dați-mi voie să parafrazez ideea d-voastră și să vă spun că tehnicianul de data aceasta ne aduce pe noi în fața unui paradox științific. In adevăr, este știut că toți specialiștii, asociațiile de ingineri, asociațiile de conducători, în congresele lor, ani de-a-rândul au condamnat în mod repetat și definitiv prestația în natură.

D. N. Mareș, raportor: Greșiți, d-le Călinescu. Dați-mi voie să vă spun că greșiți.

D. Ar. M. Călinescu: Şi au condamnat-o pentru următoarele motive. Au socotit că această dare nu mai corespunde timpurilor actuale, că această dare nu se mai potriveşte cu necesităţile tehnice de construcţie a drumurilor moderne; au constatat că prestaţiunea în natură, ca orice muncă neretribuită, este de o calitate inferioară şi au mai constatat, că acest sistem se pretează la o imensă fraudă, astfel încât numai 40% din muncă se realizează în mod efectiv, iar 60% din valoarea debitelor înscrise în roluri se pierde prin fraudă şi prin evaziune. Au constatat, după aceea, că prestaţiunea în natură nu se poate întrebuinţa la lucrările de specialitate, precum la poduri şi celelalte lucrări. *(Intreruperi pe băncile majorităţii).*

D. I. Mihalache: D-le ministru, d-voastră aţi cunoscut punctul meu de vedere, fără metafore şi fără comparaţii literare, atunci când mi-aţi făcut onoarea să aveţi o convorbire cu mine şi când v'am expus exact acest punct de vedere pe care-l reprezintă d. Călinescu. Dar, cu permisiunea biroului şi a d-lui orator, l-aş întreba pe d. inginer Buşilă următoarele:

D-ta, ca specialist, crezi că se pot executa lucrări tehnice cu munca de prestaţie, care în-

seamnă munca de rob ce nu mai există în nicio țară din Europa, nici în Turcia?

A doua întrebare, ca să răspundeți la amândouă deodată.

D-ta crezi că dacă este vorba de munca pentru șosele, ea trebue cerută numai țăranului, ca reprezentând un tip social căruia poți să-i impui prestația medievală? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Și atunci de ce să nu mergi și la proprietarul care stă la țară și de ce să nu-i impui și lui o prestație proporțională cu puterile lui?

De unde cinci zile în mod legal și la cel sărac...

(D. I. Stănculescu-Ghigheanu, întrerupe).

D. I. Stănculescu-Ghigheanu: Numai d-ta pricepi?

D. Ar. M. Călinescu: D-le Ghigheanu, d. Bușilă mi-a cerut permisiunea ca să vorbească, fiindcă d. președinte mi-a acordat numai mie cuvântul. Până și d. ministru a binevoit să-mi ceară permisiunea să mă întrerupă, numai d-ta nu cunoști aceste reguli elementare.

D. I. Mihalache: Prin urmare, înțeleg să întreb: cinci zile de prestație, de muncă obligatorie, țăranului, pentrucă este țăran; și proprietarul, care strică drumul din satul țăranului și strică podurile din satul acestui țăran cu vehiculele

lui grele, să nu-i impui această prestație suplimentară?

D. C. Buşilă: D-le Mihalache, sunt foarte onorat că mi-ați adresat această întrebare şi țin să vă răspund.

In ce priveşte prestația, am spus-o ieri, o consider că este singurul sistem care poate să se aplice astăzi, fără însă ca să fiu un partizan al principiului; am spus ceva mai mult, la 1910, la sfârşit, când am venit de aceleaşi idei, am fost pentru desființarea prestației, ca fiind punct care nu corespunde timpurilor prin cari trecem, din convorbirile avute cu oamenii cari aveau experiență în poduri şi şosele, atât ingineri cât şi prefecții cari au administrat județele, am căpătat convingerea că, cel puțin pentru o parte încă din timp acest sistem trebue menținut pentrucă era sistemul cel mai uşor care se putea întrebuința pentru a avea şosele.

D. I. Mihalache: Concepție medievală.

D. C. Buşilă: Să-mi dați voie să nu accept această apreciere a d-voastră, pentrucă nu o consider mai medievală ca oricare altă muncă.

D. Ar. M. Călinescu: Am ascultat cu interes explicațiile d-lui inginer Buşilă şi mărturisesc că nu mă surprinde dacă d-sa n'ar fi în complet acord cu toți inginerii, pentrucă este un fapt cu-

noscut, că printre specialiști este greu să se găsească un acord complet. Imi permit însă d-le Bușilă să observ că nu m'am mărginit să fac numai o observațiune și să vă invoc o autoritate, ci am mers mai departe și v'am dat și argumentele pentru care credeam că prestațiunea în natură ca orice muncă ce nu este remunerată este de o calitate mediocră. V'am spus după aceasta că prestațiunea în natură se pretează la fraude imense și că 60% se pierde prin evaziune; v'am spus în sfârșit în al treilea rând, că prestațiunea în natură nu se poate utiliza la lucrări de specialitate, ci numai la aprovizionarea de pietriș.

Și mi se pare că în aceste idei sunt considerente tehnice care o condamnă.

Și atunci când astfel stau lucrurile din punctul de vedere tehnic, sunt surprins că d. ministru al lucrărilor publice, care este un distins specialist, să recurgă la această formulă care este rudimentară și arhaică. Aș înțelege aceasta din partea unui profan, dar ca un specialist de distincțiunea d-lui profesor Vâlcovici, să se oprească un moment măcar la această formulă, iată ce cred că este un adevărat paradox.

De altminteri, nu sunteți la primul paradox. Vă voiu semnala încă unul care dovedește că

specialiștii abandonează câteodată bucuroși terenul predilecțiunilor firești, pentru ca să se arunce pe panta politicianismului. Este în materie de administrație. Eu nu am să reiau în amănunte această parte adiministrativă, pe care a tratat-o cu atâta talent colegul meu, d. Ghelmegeanu în ședința de alaltăieri; dar voiu semnala un singur lucru; în art. 9, d-voastră introduceți o dispozițiune și spuneți că programele de lucrări pe șosele naționale se vor întocmi în acord cu prefectul de județ.

Ce înseamnă această dispoziție? Ce rost poate să aibă prefectul de județ, organ politic la întocmirea programului pentru șoselele naționale? D-le ministru, plecați urechea la ceea ce spun inginerii d-voastră, și veți vedea că din toate măsurile, pe care le dictează legea din 1929, făcută totuși de un guvern politic de partid, era una pe care ei o salutau cu mai multă satisfacție, era aceea prin care, în activitatea lor, li se lăsa alegerea criteriilor obiective, de tehnicitate în afară de orice amestec politic. Și d-voastră veniți astăzi și renunțați la regimul de până acum, pentru ca să vă întoarceți la un sistem, pe care nu l-a cunoscut nici chiar legea Grădișteanu, pentrucă nici atunci prefectul nu se amesteca în programul de lucru pentru șoselele naționale.

Dar, d-lor deputați, în afară de aceasta, dați-mi voie să relev un lucru. D-voastră introduceți prestația în natură și o aplicați numai la locuitorii din comunele rurale. Pentru ce această îndoită impunere?

D-voastră păstrați dările în bani, cotele adiționale la veniturile elementare și pe deasupra adăogați numai pentru țărani 50 lei de cap de locuitor, 200 de lei de fiecare căruță și 5 zile de muncă în natură. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Pentru ce această dublă impunere.

D. Eduard Mirto: Pentru o singură clasă.

D. Ar. M. Călinescu: Credeți d-voastră că în momentul acesta, clasa țărănească se găsește într'o asemenea situație economică încât să poată suporta o sarcină fiscală în plus? Credeți d-voastră că starea economică dela sate e astăzi astfel încât să putem cere sacrificii noui? Și o credeți în momentul în care dincolo în comisiune se discută măsurile de asanare a agricultorilor, într'un spirit de solicitudine excepțională, pentru clasa țărănească?

Dar, d-le ministru, d-voastră ați vorbit, când ați justificat prestația în natură, în expunere de motive, despre o mulțime de lucruri. Ați vorbit despre doctrine, despre onoarea princi-

piilor, despre finețele teoretice. Un singur lucru ați uitat însă să spuneți: cum explicați d-voastră această deosebire de tratament, cum explicați d-voastră această impunere excepțională asupra clasei țărănești?

D. V. Vâlcovici, ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor: Am explicat.

D. Ar. M. Călinescu: Dece numai țăranii sunt supuși la anumite dări. Vă închipuiți poate, că țărănimea, prin viața ei tradițională, trebue să suporte încă și azi munca în natură? Vă închipuiți d-voastră că, în regimul sufragiului universal se mai poate impune țăranului beilicul turcesc? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Vedeți, d-le ministru, aceasta nu o veți putea justifica niciodată. Și vă rog să nu-mi aduceți aci mărturiile unora din colegii d-voastră. Eu am toată considerația pentru cei cu cari trăiesc în această Cameră, dar dați-mi voie să observ un lucru, că din cauza vicisitudinelor, din cauza accidentelor politice, sunt aci între noi mulți oameni cari nu păstrează continuu contactul cu masele populare și când d-lor vin și spun aci că țărănimea cere prestația în natură, dați-mi voie să mă înscriu în fals împotriva acestei afirmații.

D. Dr. C. Niculescu: Toată țărănimea o cere, o cere chiar în Argeș, d-le Călinescu.

D. Ar. M. Călinescu: Din toate întreruperile, este una care îmi este cu deosebire simpatică...

D. I. Stănculescu-Ghigheanu: D-le Călinescu, dă-mi voie să spun numai două cuvinte.

D. Ar. M. Călinescu: Nu, a d-tale nu-mi e simpatică, ci a d-lui dr. Niculescu.

D. Eduard Mirto: Lăsați-l să facă declarația, căci am nevoie de declarația d-lui în județ.

D. Ar. M. Călinescu: Să răspund întâiu eu.

D. Mirto voia să îngădui o explicație în același spirit în care eu voiam să relev întreruperea d-lui doctor Niculescu, și iată cum: d. dr. Niculescu este deputat de Argeș, prin urmare din același district cu mine. Când l-am văzut întrerupând pentru a declara că țăranul vrea prestația în natură, m'am simțit cuprins de o vie satisfacție și mi-am zis: iată un motiv pe baza căruia l-am compromis în viitoarele alegeri. Mi-am adus aminte însă îndată, că nu voiu mai avea vreodată ocazia să lupt în alegeri cu d. dr. Niculescu.

D-lor deputați, în orice caz, în ce ne privește nu numai că nu ne dăm adeziunea la această formulă, dar protestăm cu toată hotărîrea în

contra ei. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Așa dar, d-le ministru, proiectul d-voastră de lege cuprinde două elemente: în primul rând, o schimbare defectuoasă și păgubitoare în repartiția fondurilor dela drumuri și în al doilea rând, crearea unor impozite noui, care depășesc suma de un miliard și care sunt așezate în forma cea mai condamnabilă a prestațiunii în natură. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Din punct de vedere formal, proiectul d-voastră este legea din 1929, la care s'a adăogat, s'a suprapus legea Grădișteanu din 1904.

D-le ministru, vă cer iertare, dar nu găsesc în proiectul d-voastră nicio concepțiune, nicio rațiune tehnică, nimic. Dacă mi-ați cere să definesc proiectul d-voastră l-aș numi: o tentativă de speculare a contribuabilului țăran. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Și atunci, în aceste condițiuni, noi nu numai că nu putem vota proiectul d-voastră, dar nu ne este greu să precizăm că, în condițiunile în care este întocmit, el nu va putea trăi. Cel mult, acest proiect va însemna cel mai răsunător faliment al concepțiunii tehnicianiste. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

X

LA LEGEA MONOPOLULUI ALCOOLULUI

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 7 APRILIE 1932)

D. Ar. M. Călinescu: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, să-mi daţi voie ca înainte de a face analiza proiectului de lege, să relev atmosfera neobişnuită în care s'a urmat discuţiunea lui.

Toate legiferările în materie de alcool s'au făcut în trecut în mijlocul unei agitaţii foarte vii.

Pe de o parte viticultorii şi pomicultorii se mişcau ca să-şi apere cu îndârjire interese foarte însemnate, pe de altă parte, fabricanţii de spirit puneau la contribuţie toate mijloacele de persuasiune ca să-şi asigure o situaţiune avantajoasă. Din ciocnirea acestor interese izvora o stare de spirit foarte încordată. De data aceasta am impresiunea că discuţia s'a urmat, dimpotrivă, într'o atmosferă de totală indiferenţă.

D-lor deputaţi, care este cauza acestui fapt? Să fie d. ministru de interne, care prin presti-

giul său, prin abilitatea sa, a izbutit să împiedece manifestarea oricărui curent de opinie contrarie în mijlocul maselor de mici cultivatori? Să fie d. ministru de finanțe, care a reușit să prezinte o formulă liniștitoare pentru fabricanții de spirt? Intru cât mă privește, eu cred că adevărul stă și în prima și în a doua explicațiune și aceasta o voiu dovedi înaintea d-voastră.

Dar, mai întâiu, în ce constă problema alcoolului?

Știu, d-lor deputați, că această problemă a fost înfățișată în totdeauna ca un lucru foarte complicat și a cărei soluțiune ar fi greu de formulat. Să-mi dați voie însă să nu împărtășesc acest punct de vedere. Cred, în adevăr, că, dacă îndepărtăm unele contingențe lăturalnice, ajungem la concluziunea că chestiunea alcoolului este, în fond, o chestiune foarte simplă. Mai mult încă, însăși soluțiunea de principiu a fost aproape unanim admisă. Numai intervențiunea unor interese lăturalnice izbutește să mai aprindă discuțiuni în jurul acestei chestiuni și să falsifice aspectul adevărat al problemei.

D-lor deputați, trebue să plecăm dela o constatare, și anume că populațiunea din România consumă mult alcool în băutură. Și consumă alcool, nu dintr'o necesitate fiziologică, ca o

hrană — în definitiv alcoolul nu este un aliment, — populațiunea consumă această substanță dintr'o înclinațiune naturală, ca un fel de Genussmittel. Statul intervine în aceste împrejurări și își asigură un beneficiu, prin perceperea unor taxe pe consumațiuni.

D-lor deputați, producțiunea alcoolului are posibilități vaste în țară la noi. El se extrage, fie prin distilarea cerealelor, fie prin fermentarea fructelor și dacă am da drumul întregii capacități de absorbțiune a acestei substanțe, fără îndoială, am face pe toată lumea mulțumită; ar fi mulțumiți, firește, producătorii; ar fi mulțumiți consumatorii, din punct de vedere al acelui Genussmittel și ar fi mulțumit, în fine, statul, din punct de vedere al veniturilor sale. In această ipoteză, nu am mai avea, de sigur, o problemă a alcoolului, dar am avea o altă problemă și anume aceea a alcoolismului.

Și atunci intervine un considerent de ordin național; atunci intră în joc necesitatea de a prezerva sănătatea populației noastre. De aici, inaugurarea unei politici de limitare a consumului de băuturi alcoolice.

Dar, d-lor deputați, din momentul în care trebue să mărginim consumul sub capacitatea de producțiune, este evident că ia naștere atunci

un conflict: fiecare categorie de producători va căuta să-şi asigure un debuşeu, fiecare categorie de producători va căuta să acapareze pentru sine cota cea mai însemnată din consumul determinat. Şi lupta va fi cu atât mai vie cu cât, precum ştiţi, există o diferenţă de cost între alcoolul din cereale şi alcoolul din fructe. Prin urmare, în această luptă, pentru debuşeu, apare adevăratul problem al alcoolului.

D-lor, eu nu voiu relua înaintea d-voastră argumentele care s'au adus în favoarea unei teze sau în favoarea celeilalte. Nu voiu cerceta, de pildă, până la ce punct fabricile de spirt sunt la noi un debuşeu indispensabil, pentru culturile care pregătesc asolamentul în agricultură, pentru cartofi şi sfeclă; nu voiu insista asupra rolului pe care îl au, prin utilizarea rezidurilor, la îngrăşarea vitelor pentru export.

Nu voi relua nici argumentele invocate de podgoreni şi de prunari, care pun înainte, pe de o parte, un considerent igienic, şi anume că băuturile naturale sunt mai sănătoase fiindcă au o tărie mai mică, iar pe de altă parte un considerent economic şi social foarte important, şi anume că este vorba de interesul a peste trei milioane de suflete, că este vorba de o întindere de aproape 500.000 ha de pământ care prin plan-

tațiunile actuale constitue una din bogățiile principale ale acestei țări și că fără aceste plantațiuni nu ar putea hrăni populația așezată acolo. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. A. C. Cuza: Aceasta este considerația esențială.

D. Ar. M. Călinescu: Nu voiu examina în amănunte aceste argumente; mă mărginesc numai să le enunț. De altminteri, trebue să adaog că o asemenea analiză ar fi și inutilă, fiindcă, în principiu, controversa a fost deja curmată.

Care a fost, d-lor deputați, soluțiunea care s'a dat problemei alcoolului. Trebue să menționăm mai întâiu soluțiunea dinainte de războiu. In epoca aceea nu s'a marcat o preferință pentru alcoolul de fructe sau pentru alcoolul din cereale. Legiuitorul lăsa atunci jocul liber principiului economic clasic al libertății în concurență. Fiindcă însă era o diferență în costul de producțiune, legiuitorul s'a mărginit să reglementeze punctul de plecare în această cursă, în această alergare. Și atunci a intervenit numai pentru a egaliza șansele. Cum alcoolul din fructe era cam de opt ori mai scump decât cel din cereale, legiuitorul a acoperit această diferență prin o supra-taxare a acestuia din urmă și prin

acest sistem ambele alcooluri plecau în concurență în condițiuni egale.

Ce s'a întâmplat, însă, d-lor deputați? După războiu situațiunea s'a schimbat prin regimul din provinciile unite și în afară de aceasta în perioada de inflație monetară, scăzând puterea de achiziționare a monedei, vechiul nivel al taxelor nu mai avea aceeași eficacitate. El nu mai reușea să acopere diferența de cost. Și atunci, alcoolul din cereale s'a găsit avantajat; fabricile au cunoscut o perioadă de prosperitate; iar podgorenii și prunarii au cunoscut o criză pronunțată.

Din momentul acela problema alcoolului a căpătat o recrudescență nouă.

A intervenit — este adevărat — legea din 1926, care a restabilit vechiul sistem de taxare, dar acest sistem nu mai era suficient acum pentrucă problema schimbase din aspect.

Și atunci, d-lor în fața acestei situații a trebuit căutată o soluție nouă. Vechea controversă dintre alcoolul din cereale și alcoolul din fructe a fost reluată și argumentele în favoarea acestuia din urmă au prevalat. De aceea vă spuneam că nu mai este necesar astăzi să desvoltăm aceste argumente. Prin urmare soluția care s'a dat a fost următoarea: eliminarea alcoolului de

cereale din consumul de băuturi. Alcoolul din cereale trebuia să rămână numai pentru necesitățile industriale, iar alcoolul din fructe trebuia să rămână singur în consumul de băuturi.

Aceasta era formula care se prezenta acum și asupra căreia în principiu mai toată lumea își dase adeziunea.

In congresul internațional agricol dela București s'a și votat o rezoluție în sensul acesta.

Iată așa dar care era directiva care se schița acum. In ce privește modalitățile de realizare, toată lumea a căzut de acord că nu există decât una singură și anume: introducerea monopolului integral de producție și de desfacere. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Au fost, d-lor deputați, este adevărat și divergențe, dar nu au fost divergențe de principiu, ci numai în ceea ce privește oportunitatea.

Au fost într'adevăr unii care au spus că introducerea monopolului nu este încă posibilă în fapt, pentrucă în prealabil statul ar trebui să pregătească terenul și din punctul de vedere al fondurilor necesare pentru asemenea operațiune, fiindcă fabricile actuale trebuesc să fie despăgubite, și din punctul de vedere al unei administrații mai bune. Atunci toate încercările s'au îndreptat în direcția aceasta.

Am avut întâi legea din 1926 a d-lui Garoflid. Prin sistemul care se introducea atunci fabricile erau lăsate să lucreze mai departe, însă consumul spirtului industrial în băuturi era limitat. Și era limitat de două căi principale. Mai întâiu alcoolul industrial nu putea să fie pus în vânzare decât diluat la o tărie de 30 grade și aromatizat în depozitele regionale, sub controlul statului. Pe calea aceasta alcoolul industrial era pus în situațiunea de inferioritate, atât din punctul de vedere al tăriei — tăria la alcoolul din fructe era admisă până la 40 grade — cât și din punctul de vedere al aromatizării, care la băuturi devenea uniformă.

Pe de altă parte, prin regimul din 1926, se prevedea un control mai riguros împotriva fraudelor în viniculturâ, încât întrebuințarea alcoolului industrial pentru falsificarea băuturilor era în bună parte împiedecată.

A venit după aceea legea din 1930 a d-lui Madgearu. Fostul ministru de finanțe formula încăodată categoric principiul eliminării alcoolului industrial din consumul de băuturi și anunța că soluția finală nu poate să fie decât introducerea unui monopol integral. Pentru pregătirea acestei ultime etape însă, în 1930 se face un pas simțitor înainte. D. Madgearu urmărea

închiderea treptată a fabricilor de spirt şi în scopul acesta contingenta producţia de alcool. Sindicatele împărţeau între fabrici contingentul. Acesta era fixat în fiecare an, urmând o linie descrescândă pentru alcoolul din cereale şi o linie crescândă pentru alcoolul de vin. In felul acesta este evident că producţia micşorându-se treptat ajungea un moment când fabricile nu mai aveau interes să lucreze. Şi atunci intervine o dispoziţie complimentară: fabricilor care timp de doi ani nu puteau lucra cota repartizată, li se retrăgea autorizarea de funcţionare şi rămâneau închise pentru totdeauna. In felul acesta se putea realiza o concentraţiune a fabricaţiei şi se micşora numărul fabricilor pe care aveam să le depăgubim în momentul înfiinţării monopolului.

Trebue să subliniez că din punctul de vedere economic, legile din 1926 şi 1930 au dat rezultate, fiindcă în adevăr, în răstimp, consumul alcoolului din cereale, cel puţin la acela ieşit din fabrici, a scăzut şi în locul lui în parte a venit alcoolul din vin şi fructe.

Dar în afară de aceasta este neîndoios că podgorenii şi prunarii au cunoscut o epocă de prosperitate pentrucă au putut să valorifice produsele lor în condiţiuni mai bune. Este adevărat,

în schimb, că legile trecute nu au dat rezultate din punctul de vedere fiscal. Aș putea să dau o explicație foarte simplă, cel puțin pentru legea d-lui Madgearu, și anume că nu a fost aplicată în partea privitoare la control și că în asemenea condițiuni nu poate să fie examinată din punct de vere al rezultatelor.

Cred însă că principala cauză a scăderii veniturilor statului din taxele pe alcool constă într'un alt fapt și anume în evaziunea așa numitului spirt negru. Fabricile de spirt au putut fi controlate mai mult, fraudele la aceste fabrici au putut fi în bună parte împiedecate. Ne-am găsit însă în fața fabricării, pe o scară din ce în ce mai mare, a spirtului clandestin, din cereale și din vinul teras, care se practica la micile cazane și care scăpa controlului efectiv. In asemenea condițiuni consumul alcoolului s'a deplasat spre acest alcool, care scapă taxelor.

Dar în sfârșit, d-lor deputați, în acest stadiu al chestiunii veniți d-voastră cu o nouă formulă. In ce constă această formulă?

Vă spuneam că legile din 1926 și 1930 se inspirau dintr'o singură preocupare și anume aceea de a elimina alcoolul industrial din consumul de băuturi. Pentru a ajunge către acest sfârșit, se pregătea treptat introducerea monopolului integral.

Ce faceți d-voastră? D-voastră plecați dela monopol, pentru ca să mergeți, din contră, la reintroducerea alcoolului din cereale în băuturi. Aceasta este politica d-voastră. Prin urmare d-voastră răsturnați evoluția care s'a urmat până acum și voiți să reveniți la o concepție care a fost deja condamnată. De aceea, baza însăși a legii d-voastră este falsă. Proiectul pe care-l prezentați este fundamental greșit și din punctul de vedere al concepțiunii pe care o urmăriți și din punctul de vedere al modalităților adoptate.

Pentru ce este greșit proiectul d-voastră? Pentru ce înseamnă încurajarea spirtului de cereale?

In primul rând, pentrucă d-voastră sporiți consumul de spirt și îl sporiți dela 250 de vagoane la 3.500. Și să nu comparați cu contingentul actual, consumul normal din 1926, care atingea 3.800 vagoane. Pentrucă în adevăr d-voastră ar fi trebuit să țineți seamă mai întâiu de o reducere de 30 la sută provocată de criza generală și pentrucă, în al doilea rând, trebuia să țineți seamă și de consumul spirtului clandestin, pe care, în orice caz, nu-l veți putea împiedeca dintr'odată. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).* Prin urmare, d-voastră îm-

pingeți la un consum cu mult superior celui normal. Dar mai mult, în compunerea acestei contingentări, d-voastră nu aveți politica pe care ar fi trebuit să o aveți. Pentrucă urmând tendințele de până acum, d-voastră ar fi trebuit să încurajați spirtul din vin și să-i acordați o cotă mult mai însemnată. Ar fi trebuit să încurajați spirtul din vin și din considerente igienice și pentru a asigura un debușeu vinului teras care va face o concurență păgubitoare vinului nobil. D-voastră acordați spirtului din vin numai 450 vagoane și asigurați spirtului industrial peste 2.500 vagoane.

Mă întreb, d-le ministru de finanțe, ce fel de politică este aceasta când împingeți la un consum exagerat și când împingeți la consumul unui alcool care trebue să rămână condamnat? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Politica noastră este ca să stingem treptat alcoolul de orice proveniență, este vorba de alcoolul tare, iar politica dusă și întinsă la extrem, ca din fructe și din vin să se fabrice spirt, este o politică greșită.

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru, vedeți, ne găsim aici în fața a două legi: ne găsim în fața legii pe care ați prezentat-o pe biroul Camerei

şi în faţa legii pe care o elaboraţi d-voastră prin declaraţiuni zilnice de pe banca ministerială. Dacă d-voastră vă luaţi angajamentul ca să propuneţi la promulgare, nu această lege, ci colecţiunea declaraţiunilor de pe banca ministerială, eu aş cădea de acord cu d-voastră.

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanţelor: Contingentarea prevăzută la art. 20 sprijină complet aceste idei. Prin această contingentare, unde se scrie că maximum este atât — este vorba de un maximum, — acest maximum poate să fie redus, adică cantitatea pusă în consumaţie poate să fie redusă.

D. Ar. M. Călinescu: Cine reduce?

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanţelor: Reduc conducătorii statului, factorii dirigenţi care vor avea să aplice această lege.

D. Ar. M. Călinescu: Foarte bine, voiu veni atunci şi la acest argument.

D. M. Ghelmegeanu: « Conducătorii statului » nu este o expresie de lege, este o expresie politică. Ce înseamnă « conducătorii statului într'o lege? »

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanţelor: Ministerul de Finanţe şi guvernele, care îşi vor da seama atunci că se poate

ca această cantitate de băuturi tari să fie comprimată.

D. M. Ghelmegeanu: Ați uitat atunci de comitetul de direcție.

D. N. Schina, raportor: Pentru d-voastră statul organizat în starea actuală înseamnă anarhie?

D. Ar. M. Călinescu: D. ministru se referea la conducerea monopolului. Voiu examina îndată și această latură a problemei. Deocamdată, dați-mi voie să constat că d-voastră fixați o limită care este exagerată.

D. Radu Matei: Dar d-voastră nu ați fixat nicio limită.

D. Ar. M. Călinescu: Vă rog să ne explicăm odată pentru totdeauna. Eu nu vă recunosc o specialitate deosebită în această materie a spirtului.

D. I. Mihalache: Adevărul este că întrerupe numai când este lângă banca ministerială.

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru, în al doilea rând concepțiunea d-voastră este greșită fiindcă tindeți la reînvierea fabricilor de spirt. Și să nu-mi puneți înainte dispoziția din lege după care este interzisă înființarea de fabrici noui, fiindcă această dispozițiune nu are nicio importanță dat fiind numărul mare de fabrici

și capacitatea excepțională pe care o au aceste fabrici la noi. D-voastră lăsați să lucreze mai departe toate fabricile care au avut autorizare de funcționare la 1 Februarie 1932. Și nu țineți seamă în această privință de situația la care se ajunsese prin aplicarea art. 27 din legea Madgearu. V'am semnalat deja adineauri cuprinsul acestei dispoziții și vă spuneam că dacă o fabrică nu lucrează contingentul stabilit timp de 2 ani, atunci această fabrică poate fi închisă pentru totdeauna. Se împlinește în toamna acestui an termenul fixat și deci d-voastră ați fi putut să închideți cele mai multe fabrici pe baza legii în vigoare. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Dar nu numai atât. Aveți fabrici contravenient. Există în legea actuală text precis pe baza căruia d-voastră puteți să închideți aceste fabrici. D-voastră le redeschideți! *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Toate sunt închise acelea de care vorbiți d-voastră, unele pentru totdeauna, altele pentru 2—3 ani, după gravitatea faptului.

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru, declarația d-voastră mă satisface, cu o observație: să binevoiți ca articolul din lege la care mă refer,

să-l schimbați în felul acela, că vor avea drept să funcționeze mai departe nu fabricile care au avut autorizație la 1 Februarie, ci acelea care lucrau efectiv la 1 Februarie 1930.

D. I. Mihalache: Și că fabricile închise în prezent în baza legii actuale nu se deschid până la toamnă.

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Care sunt închise pentru totdeauna, rămân închise.

D. I. Mihalache: Dar care sunt închise în prezent se pot redeschide acum, după votarea legii?

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Nu, repet încăodată, nu.

D. Ar. M. Călinescu: Această declarație trebue înregistrată. D-voastră abandonați avantaje în favoarea acestor fabrici și aruncați dificultăți extraordinare în calea realizării monopolului integral. Vă dați seama, d-le ministru, cât va trebui să plătească statul în acel moment această greșeală, dacă într'adevăr este numai o greșeală.

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Deocamdată le plătim noi, d-le Călinescu.

D. Ar. M. Călinescu: In orice caz țin să constat că îl plătiți cu prea mare largheță în fa-

voarea fabricilor de spirt. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. A. C. Cuza: Așa este.

D. Ar. M. Călinescu: De altminteri, d-le ministru, d-voastră nu sunteți la primul avantaj pe care-l consimțiți fabricilor. Statul este astăzi creditorul acestor fabrici pentru câteva sute de milioane rezultate din păsuirea încasării taxelor. Ce ați făcut d-voastră pentru a intra în posesiunea acestor sume? Tezaurul se găsește astăzi în asemenea situație, încât puteți avea asemenea liberalități? Aș fi înțeles, dacă d-voastră ați fi întrebuințat acest credit pentru a vă realiza o politică de expropriere a fabricilor. Aceasta da! Dar d-voastră nu aveți această politică. D-voastră acordați fabricilor facultăți pe care le vom plăti mult mai greu în viitor. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Imi dați voie?

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru, nu am terminat raționamentul meu. Prin urmare, d-voastră reînviați fabricile. Dar dacă ați fi avut cel puțin o scuză, de a urmări un interes în legătură cu agricultura. Nu vă ocupați însă de fabricile agricole! Prin legea în vigoare noi acordasem un avantaj fabricilor agricole, în raport cu fa-

bricile mari, atunci când fixam cota de producțiune. D-voastră nici măcar nu păstrați această distincțiune și vă mărginiți să îmbrățișați fabricile mari care sunt cele mai puțin interesante.

Dar în al treilea rând, d-le ministru, politica d-voastră este greșită, fiindcă veți supune pe micii producători la o concurență neleală. In adevăr, d-voastră introduceți un monopol de vânzare parțial și lăsați unele băuturi în comerțul liber. Eu nu voiu face obiecțiuni de principiu asupra exceptării țuicii dela monopol, dar voiu constata că în condițiunile în care d-voastră reglementați funcționarea monopolului, veți crea o situație îngrijorătoare...

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Toată vara aceasta d-voastră ați dus campanie în contra monopolului integral. In special din rândurile acelea (arătând spre băncile Partidului Național-Țărănesc) a pornit acea acțiune în contra monopolului. Și tocmai d-voastră faceți această observațiune? *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu: Dar, d-le ministru, de ce nu sunteți mai calm? Eu am spus că nu fac o obiecțiune asupra exceptării țuicii dela monopol. Ci v'am spus un lucru: că în condițiile în care

d-vostră reglementați funcționarea monopolului, d-voastră creați o situație îngrijorătoare. In adevăr, în monopol piesa de rezistență a sistemului este politica prețurilor; de felul cum va fi mânuită această politică a prețului va atârna și reușita întreprinderii și situația economică socială a producătorilor. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Și d-voastră lăsați mânuirea acestei politici la un biet comitet de direcție, întocmit așa cum l-ați întocmit. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: In orice caz mai bine acel comitet, decât toate consiliile de administrație ale regiilor autonome. *(Vii aplauze pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu: D-lor deputați, din moment ce d. ministru se vede nevoit să recurgă la explicațiuni străine de chestiune, dați-mi voie să cred că este nițel strâns cu ușa. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Este greu să spui adevărul, dar acesta este adevărul.

D. I. Mihalache: Când tehnicienii încep să facă politică, însemnează că nu mai pot să facă

tehnică; dar politica o fac prost. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. Ar. M. Călinescu: In orice caz, d-lor, d-voastră lăsați politica prețurilor în mâna unui comitet de direcție. *(Intreruperi).*

D. General G. Cantacuzino-Grănicerul: Auzi că în materie de spirt voi vedeți negru! *(Mare ilaritate).*

D. Ar. M. Călinescu: D-le general, dacă vă închipuiți d-voastră că prin această întrerupere mi-ați creat o dificultate, vă înșelați, fiindcă eu vă pot întoarce observația: când ne vede pe noi, d. ministru al finanțelor, vede roșu. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D-lor deputați, dar să revenim la problema noastră. D-voastră lăsați așa dar mânuirea politicii de prețuri unui biet comitet de direcție. Nu stabiliți nicio normă precisă, nu puneți nicio îngrădire, nu dați nici măcar o directivă generală, rezervați întreaga libertate de decidere acestui comitet de direcție.

Și atunci, d-lor deputați, ce se va întâmpla? Mai întâi este evident că monopolul va avea, din capul locului, o îndoită tendință. Pe de o parte să sporească veniturile statului, — motivul principal pentru care s'a venit cu legiuirea

era tocmai recuperarea acestor drepturi — și pe de altă parte să îngrădească frauda.

Pentru realizarea și a unuia și a celiulalt din aceste scopuri, instrumentul cel mai eficace este o abilă mânuire a politicii de prețuri. In deosebi, în ce privește frauda, ea nu va putea fi limitată prin administrație, prin același biurocratism pe care îl avem și astăzi. Frauda nu va putea fi stăpânită decât prin scăderea prețurilor, fiindcă o va face inutilă.

Și atunci, d-lor deputați, în fața acestei situații, prima tendință, pe care o va avea monopolul, va fi de a folosi întregul contingent la care îi dă dreptul legea. Și atunci va scădea prețul la alcool.

In cazul acesta, vă dați d-voastră seama ce se va întâmpla? Vă dați d-voastră seama ce situație creați viticultorilor și prunarilor? Mărfurile lor nu vor mai putea fi desfăcute, sau vor ajunge la prețuri derizorii. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Dar să presupunem, dimpotrivă că, monopolul va practica o politică de prețuri ridicate și că o va face exclusiv din solicitudine pentru producătorii de băuturi nemonopolizate. Înțelegeți prea bine cât de puțin firesc ar fi acest lucru; să presupunem totuși un moment că aceasta se va realiza.

In acest caz, d-lor deputați, care va fi rezultatul? Urcându-se prețul, veniturile statului vor scădea, iar frauda va fi din nou încurajată, fiindcă înțelegeți prea bine că față de prețul ridicat al băuturilor din monopol, producătorii clandestini de alcool vor fi încurajați, vor avea un avantaj foarte mare.

Așa încât, d-lor deputați, fără o reglementare precisă a politicii de prețuri, d-voastră vă veți găsi în această alternativă: sau veți scădea prețurile și atunci se va naște o mișcare violentă din partea podgorenilor și a prunarilor; sau veți urca prețurile și atunci vor scădea veniturile statului și veți avea o recrudescență a fraudei. Din acest cleşte fatal, monopolul d-voastră nu va putea să scape. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. Gr. L. Trancu-Iași: Tocmai politica prețurilor este principală în această chestiune. Or, în această chestiune, d-nealor au dat extrase din legiuirea germană, însă se calculează modul de stabilire a prețurilor, calculându-se prețul materiei prime, cheltuelile de investiție, de dobândă și celelalte, așa încât se puteau găsi norme după care să se precizeze criteriul de stabilire a prețurilor.

Eu cred că punctul culminant al problemei monopolului alcoolului este stabilirea prețurilor.

D. Ar. M. Călinescu: Deci recunoașteți și d-voastră că problema nu este rezolvată în proiectul acesta.

Dar, d-lor deputați, d-voastră ați putea spune în definitiv, aceasta este o chestiune care depinde de politica socială a guvernului, care are controlul monopolului; și dacă se vor ivi mișcări sociale, este evident că nu va fi niciun guvern care să nu le dea satisfacție.

Să-mi dați voie să-mi exprim rezervele mele asupra eficacității acestui sistem. Pentrucă mai întâiu ori de câte ori un guvern se va găsi în alternativa de a alege între interesul fiscal și interesul social, va predomina interesul fiscal.

In al doilea rând, se vor imagina în totdeauna argumente care să dovedească că scăderea prețurilor băuturilor nu s'ar datori politicii monopolului, ci s'ar datori cine știe căror împrejurări economice generale, încât producătorii vor fi ținuți în frâu.

Dar, oricum ar fi, dacă este nevoie de mișcări violente continue, de mișcări sociale, pentru ca să dirijăm politica de prețuri a monopolului, atunci nu angajați această țară pe drumul unei desvoltări liniștite.

Prin urmare iată motivele pentru care noi spunem că legea d-voastră răstoarnă evoluția de până acum în politica alcoolului și însemnează o încurajare a alcoolului industrial și a fabricilor de spirt.

Dar, d-lor deputați, să mergem mai departe. Să-mi dați voie să relev dispozițiunile din lege care vor aduce un prejudiciu direct micilor producători de băuturi nemonopolizate, producătorilor de țuică.

Reprezint un județ în care pomicultura constitue izvorul principal de traiu al populației. După datele statistice ale Ministerului de Agricultură, în județul Argeș ar fi cam 4.700.000 de pomi roditori. Prin urmare, județul Argeș ar avea locul întâi în țară, în al doilea loc fiind Gorjul cu 4.500.000 de pomi roditori.

In județul Argeș, dela Pitești în sus, trăiește o populație foarte inteligentă și foarte harnică, dar care din nenorocire este așezată într'o regiune neproductivă din punctul de vedere al culturii cerealelor. Oamenii aceștia își au locuințele risipite pe dealuri, atât de risipite, încât de cele mai multe ori nu pot constitui sate regulat așezate. Pământurile lor, supuse eroziunii, sunt acoperite cu pruni și pomi fructiferi. In ogrăzi se cultivă câteodată porumbul, dar mai mult

ca nutreț pentru vite. Recolta de pruni și de fructe constitue pentru această populație singurul mijloc, singura marfă de schimb pentru a-și asigura existența. Este atât de adevărat, încât în anii de criză, când nu se fac prune, populația muncitoare din această regiune pleacă într'un adevărat exod în regiunile de câmp din alte județe pentru a-și asigura existența.

D. Dr. N. Lupu: Toată populația dela munte face așa.

D. Ar. M. Călinescu: Și ceea ce se întâmplă în Argeș se întâmplă în toate județele dela poalele Carpaților, începând dela Mehedinți și până la Putna.

D. Dr. N. Lupu: 3.700.000 de suflete de țărani trăiesc din aceasta.

D. Ar. M. Călinescu: Este exact. Acești oameni cultivă numai pomi. Cei mai mulți dintre ei n'au alambicuri pentru ca să distileze materia primă. In fiecare sat sunt 10—12 proprietari de alambicuri. Dar mai mult încă, micii producători nu pot aștepta, din cauza necesităților existenței, epoca de fabricațiune; și atunci vând prunele neculese sau în borhot, proprietarilor de alambicuri.

Iată care este situația. Ce faceți d-voastră, d-le ministru? D-voastră faceți o declarație de

principiu, care firește este bună pentrucă spuneți că micii cultivatori vor continua să fabrice ca în trecut la cazanele altora.

Aceasta însă este numai o declarație teoretică, fiindcă după aceea d-voastră veniți să adăogați... — și aceasta este foarte grav — că proprietarii de alambicuri, care vor fabrica materie primă cumpărată sau care vor închiria aparetele lor, vor fi taxați ca fabricanți.

D. Gr. L. Trancu-Iași: Dispozițiunile acestui proiect se bat cap în cap.

D. Ar. M. Călinescu: Aici este ceva mai grav, fiindcă alineatele acestea se succed.

Tot în art. 38 se spune: « Cazanele cultivatorilor de livezi de pruni și vii, în care se prelucrează materia primă, fie că sunt cumpărate, fie că sunt arendate pentru fabricație, pierd caracterul ce îl au și sunt socotite industriale ».

Și atunci d-le doctor Lupu, în asemenea condițiuni...

D. dr. N. Lupu: Dar n'am făcut eu legea.

D. Ar. M. Călinescu: ... proprietarii de alambicuri nu vor mai cumpăra materie primă și nu vor mai închiria aparatele lor. Marfa micilor producători se va deprecia complet. Vă întreb pe d-voastră d-le ministru, ce vor face țăranii? D-voastră nu le mai dați voie să-și cumpere

cazane; d-voastră nu le mai dați posibilitatea să fabrice la alții și îi împiedecați să-și vândă materia primă.

D. A. C. Cuza: Dar în interesul cui?

D. Ar. M. Călinescu: D-le profesor Cuza, veți vedea imediat în interesul cui. Imi pare bine că d-voastră ați sesizat importanța acestei chestiuni.

Eu întreb pe d. ministru Brătescu, ce vor face acești oameni din județul Argeș și din celelalte județe de deal? Cum vor mai putea ei valorifica unica lor marfă de schimb cu care își asigură existența?

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: D-ta mă întrebi și nu-mi dai voie să răspund.

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru, să-mi dați voie, este cu atât mai însemnat acest lucru, cu cât eu vă rog să recitiți dispozițiunile art. 33 din legea din 1930, votată în Parlamentul Național-Țărănesc. Iată ce se spune acolo: «In aceste cazane pot distila cultivatorii de vii și pomi care își fabrică producțiunea lor, cât și aceia care prelucrează pe lângă producția lor și materia primă cumpărată dela alții».

Prin urmare, noi dăm posibilitatea sătenilor să-și valorifice pe căi mai numeroase marfa lor. Acest text noi vi-l vom propune să-l introduceți

și în legea d-voastră și dacă realmente d-voastră aveți solicitudine pentru pomicultori, ei bine, aici este încercarea la care vă punem, fiindcă va trebui să admiteți acest text. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*. Aceasta este situația în ce privește producătorii care nu au alambicuri.

Să trecem acum la acei care au alambicuri. Nu voiu insista asupra unor formalități șicanatorii pentru țărani, ca: sigilii, aparate de control, registre și așa mai departe. Să-mi dați voie să relev un singur lucru și aici mă adresez în special d-lui doctor Lupu, fiindcă este o chestiune de igienă la mijloc.

D-lor, d-voastră prin acest proiect ați înființat o categorie nouă, anume aceea a cazanelor industriale. Ce sunt acestea? Cea mai mare parte din proprietarii de alambicuri au modificat aparatele lor, intercalând între cazanul de fierbere și aparatul de răcire o căldare numită deflegmator, în care se reține, prin condensare la o temperatură mai ridicată, impuritățile din materia primă, acizii, furfurol și altele, iar alcoolul etilic trece mai departe în răcitor.

De ce au introdus proprietarii de alambicuri aceste aparate? Pentru un îndoit scop. Întâiu dintr'un scop economic ca să extragă întreg

alcoolul din materia primă — în vechile sisteme rămânea alcool în borhot — şi în al doilea rând, dintr'un motiv igienic ca să obţină o băutură mai sănătoasă, curăţită de acizi. D-voastră acum socotiţi aceste aparate drept fabrică şi le supuneţi regimului industrial. Apoi, bine, d-le ministru, ce vreţi să facem noi? Să aruncăm căldările dela alambicuri? Atunci, din punctul de vedere economic pierdem, pentrucă alcoolul rămâne în borhot, iar din punctul de vedere igienic ne obligaţi să dăm o băutură nesănătoasă. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

D. M. Ghelmegeanu: Partea aceasta o cunoaşte mai puţin d. Zamfir Brătescu.

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanţelor: In orice caz nu iau lecţie dela d-voastră în această chestiune. *(Aplauze pe băncile majorităţii). (Intreruperi pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

D. Ar. M. Călinescu: Eu sunt foarte bucuros în totdeauna să aud explicaţiile d-voastră.

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanţelor: Le veţi auzi.

D. Ar. M. Călinescu: Eu înţeleg explicaţiunile pe care le daţi, de exemplu asupra gradului de ebulitiune şi toxicităţii alcoolurilor fiindcă d-voastră sunteţi chimist; înţeleg de asemenea expli-

cațiuni asupra costului de producțiune al alcoolului industrial și asupra beneficiului fabricilor, fiindcă, în definitiv, ați fost în sindicatul de spirt, dar ca să veniți să mă învățați pe mine, care sunt pomicultor, care trăiesc într'o regiune de pomicultură, cum stă chestiunea cu prunele și cu cazanele, vă rog să binevoiți a renunța.

D. dr. N. Lupu: Mai este și altceva. D-voastră toți de pe banca ministerială sunteți tehnicieni și nu vă stă bine limbajul acesta politic; trebue nițică ucenicie pentru aceasta.

D. Zamfir Brătescu, subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor: Eu am vorbit numai despre chestiunile cu caracter tehnic.

D. Ar. M. Călinescu: D-voastră creați pomicultorilor o situațiune foarte îngrijorătoare dintr'un îndoit punct de vedere. Pe de o parte prin felul cum reglementați monopolul, pe de altă parte prin dispozițiunile care se referă direct la ei le agravați această situațiune; încât, eu cred că, în aceste condițiuni, d-voastră îngenunchiați fabricilor de spirt din cereale pe viticultori și pomicultori. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Dar, d-lor deputați și din punctul de vedere al felului cum organizați administrația monopolului, proiectul d-voastră este greșit. V'am spus

încă dela început, că de felul cum va fi organizată această administrație va depinde reușita întreprinderii, Or, d-voastră dați această importantă întreprindere în mâinile unei direcțiuni din Ministerul Finanțelor, care va fi însuflețită de același spirit strâmt, de același biurocratism pe care l-a avut până astăzi. D-voastră veți da, probabil, în mâna aceluiași personal această întreprindere. Eu nu știu, d-le ministru, dacă vă faceți iluzie asupra calității acestui personal, dar dacă aveți vreo îndoială v'aș sugera o experiență, una singură. Chemați pe unul din directorii d-voastră și dați-i, de pildă, ordin să urmărească o fabrică. Știți ce se va întâmpla? Inainte de a vă urca în automobil ca să plecați dela minister, vor și sosi reprezentanții fabricii în chestiune sau intermediarii ei, să facă intervenții! Și unei asemenea administrații vreți să dați monopolul, cumpărarea alcoolului, pregătirea lui, pentru ca să-l pună în vânzare, politica de prețuri? D-voastră, d-le ministru, compromiteți ideea monopolului. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Ar trebui să examinez puțin și partea privitoare la finanțele monopolului.

Nu aș vrea să am însă aerul că vă șicanez, dar vedeți d-le subsecretar de stat, fiindcă sunteți

la un departament care are un caracter tehnic din punctul de vedere al chestiunilor financiare, este surprinzător că ne prezentați textul pe care ni-l prezentați la cap. 4.

Mai întâi titlul: Buget și cheltueli.

Ce însemnează aceasta? In concepția d-voastră bugetul nu cuprinde și cheltuelile.

In concepția d-voastră noțiunea de buget este poate sinonimă cu noțiunea de venituri? Credeți-mă, acest titlu este compromițător pentru cunoștințele tehnice ale redactorilor proiectului.

D. Gr. L. Trancu-Iași: Sunt dela Ministerul de Finanțe.

D. Ar. M. Călinescu: Dar mai departe d-voastră creați un sistem de buget prin compartimente.

D. M. Ghelmegeanu: Ca și activitatea miniștrilor.

D. Ar. M. Călinescu: Fiecare cheltuială trebue să fie alimentată din anumite venituri; mai mult unele cheltueli trebuesc să fie alimentate prin dozaj: jumătate dintr'un venit jumătate din alt venit, încât va trebui o contabilitate foarte complicată, adevărată alambicare a veniturilor, pentru ca să știți ce direcțiune trebue să le dați.

D. I. Mihalache: Aci d-lor fac apel la alambicuri.

D. Ar. M. Călinescu: Din punct de vedere al unității bugetare formula dată de d-voastră constitue o așa de mare anomalie, încât înainte de terminarea acestui an va trebui să se renunțe la ea.

Așa dar și din punct de vedere tehnic financiar proiectul d-voastră este greșit.

Nu aș vrea să încheiu observațiile mele, fără să relev și un alt fapt caracteristic. Vă spuneam dela început că problemul alcoolului are mai multe laturi interesante. Are o latură economică, una socială și una fiscală. In totdeauna însă latura economică a predominat precum și trebue să predomine. Din cauza aceasta toate legiuirile în materie de alcool au fost pregătite și prezentate de două departamente interesate: de Ministerul Agriculturii și de Ministerul Finanțelor.

D. Gr. L. Trancu-Iași: Ministerul Agriculturii nu prea a avut mare amestec. Dacă avea amestec, era altceva. Nu e așa, d-le ministru?

D. G. Ionescu-Sisești, ministrul agriculturii și domeniilor: Suntem perfect solidari.

D. Gr. L. Trancu-Iași: Solidari, dar nu sunteți de acord.

D. Ar. M. Călinescu: Era aci un mijloc de a se găsi o soluție care să armonizeze interesele statului cu interesele economice ale țării. De

data aceasta însă, proiectul de lege pentru introducerea monopolului a fost pregătit numai în birourile Ministerului de Finanțe, a fost prezentat și susținut exclusiv de conducătorii acestui departament.

D. I. Mihalache: Chiar și dispozițiile privitoare la producții.

D. Ar. M. Călinescu: Este aci dovada cea mai elocventă a preocupării pur fiscale pe care ați avut-o d-voastră. Noi regretăm că d. ministru al agriculturii nu a intervenit în această chestie.

Personal, eu am multă stimă pentru d. ministru Ionescu-Sișești, cu care am lucrat la Ministerul Agriculturii.

D. G. Ionescu-Sișești, ministrul agriculturii și domeniilor: Reciproc.

D. Ar. M. Călinescu: Prin urmare, d. Ionescu-Sișești nu a intervenit în această discuțiune. Eu îl știam gata să dea contribuțiunea sa de specialitate foarte prețioasă, dar d. ministru al agriculturii este un om care nu se amestecă în discuțiune atunci când nu este întrebat și atunci am văzut acest lucru foarte regretabil, că la proiecte care interesează în așa largă măsură agricultura, ministrul agriculturii nu a intervenit. Nici în problema asanării datoriilor agricole,

nici în problema monopolului spirtului nu a intervenit.

In asemenea condițiuni, proiectul de lege pe care îl prezentați nu poate să constitue o armonizare a intereselor în joc. Din această pricină proiectul d-voastră nu poáte să aibă un caracter de durabilitate. Mie să-mi dați voie să interpretez rezerva d-lui ministru al agriculturii ca un protest împotriva acestei legi și la acest protest ne asociem și noi.

In numele intereselor prunarilor și podgorenilor declarăm că vom vota contra acestui proiect de lege. *(Aplauze prelungite pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

XI

LA LEGEA CONVERSIUNII

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 8 MARTIE 1932)

D. Ar. M. Călinescu: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, în ceasul acesta, când lumea din afară aşteaptă cu nerăbdare votul Adunării, nu mai este de sigur locul pentru un discurs şi mai ales pentru un lung discurs. De aceea, îmi veţi da voie să fac numai câteva observaţiuni generale şi mai ales să schiţez poziţiunea pe care o are problema adusă în desbaterile noastre.

S'a spus, d-lor deputaţi, că asanarea datoriilor este impusă de nevoia de a înviora pe agricultori ca factor principal al producţiunii naţionale; s'a spus, de asemenea, că o conversiune este necesară şi pentru a veni în ajutorul însuşi al creditorilor şi pentru a da lichiditate unor instituţiuni atât de importante.

Fără îndoială şi unii şi alţii au avut dreptate; dar a privi chestiunea numai sub acest aspect,

înseamnă a avea o idee incompletă asupra ei și, în orice caz, nu cea mai interesantă.

Adevărul este că chestiunea datoriilor agricole pune în discuțiune un problem mult mai grav, și anume un problem de ordin social. Criza economică prin care trecem, dacă am continua să ne mișcăm pe liniile actualei ordine de drept, ne-ar duce la un dureros conflict social. Rezultatul inevitabil al acestei crize ar fi: o vastă schimbare în repartiția actuală a averilor din țară și este de sigur un mare punct de întrebare, dacă societatea noastră ar putea suporta în liniște un imens transfer de proprietate pe care l-ar impune actuala ordine de drept.

De aceea, astfel fiind, nu mai este vorba să ajutăm pe singuraticii agricultori sau pe singuraticii creditori, ci trebue să legiferăm pentru ca să asigurăm liniștea socială în țară. Acesta este adevăratul aspect al problemei.

De altminteri, d-lor deputați, trebue să recunoaștem că situația în care ne găsim era inevitabilă; că ea trebuia să vină la capătul turburărilor monetare prin care am trecut. A fost o lungă epocă de iluziuni în care abundența de numerar și urcarea valorii nominale a bunurilor a antrenat pe agricultorii care, ispitiți de o rentabilitate factice a pământului, au început în-

vestițiuni largi, scontând câștiguri mereu crescânde; a antrenat pe creditori, care, în fața creșterii valorii pământului și-au închipuit că vor găsi garanții suficiente pentru plasamentele lor. Și astfel, în câțiva ani, în acest vârtej au fost antrenați patru milioane capi de familie din țară și a fost angrenat 40 la sută din portofoliul instituțiunilor românești de credit.

Când, după aceasta, criza mondială a împins viața pe panta cealaltă, au început suferințele.

D-lor deputați, cunoscutul scriitor Sir Henry Strakosh a întocmit o diagramă foarte interesantă în care urmărește conflictele economice și sociale, rezultate din turburările monetare de inflație și deflație.

Să-mi dați voie să localizez cu oarecare aproximație formula lui Strakosh la situația dela noi ca să vedem sensul mișcării la care asistăm.

Presupuneți că venitul național al țării ar fi la un moment dat de o sută de miliarde și că acest venit s'ar repartiza astfel: șasezeci de miliarde ar reveni claselor producătoare, agricultori și muncitori și patruzeci de miliarde ar reveni rentierilor de orice categorie.

Presupuneți de asemenea că ar interveni la un moment dat o scădere generală de prețuri de 20 la sută. Care va fi repercursiunea acestui

eveniment asupra repartiției venitului național?

Creditorii rentieri, pe baza titlurilor de drept, vor primi aceeași valoare nominală, adică tot patruzeci de miliarde. Agricultorii vor primi restul, adică patruzeci de miliarde; prin urmare vor avea o primă pierdere de două zeci de miliarde.

Presupuneți că scăderea prețurilor merge mai departe și atinge 40 la sută. Care va fi în această ipoteză repartiția venitului național? Creditorii rentieri vor primi mai departe cele patruzeci de miliarde, pentrucă titlurile lor de credit rămân neschimbate, iar agricultorii vor primi numai ceea ce mai rămâne, adică douăzeci de miliarde.

D-lor deputați, teoricește am putea merge mai departe și la o nouă scădere de prețuri, creditorii rentieri ar confisca în întregime venitul național. Zic teoreticește numai, fiindcă în realitate există o limită peste care nu se poate trece și această limită este minimum de existență. In jurul acestei limite se angajează conflictul social, fiindcă este evident că pe baza titlurilor lor de drept, creditorii vor voi să-și realizeze avutul și vor face execuții silite. Pe de altă parte agricultorii, în baza necesităților vitale ale existenței, se vor opune. De sigur, societatea intervine

și asigură respectul dreptului. De altminteri, acesta este semnul unei vieți civilizate.

Dar societatea poate să intervină câtă vreme în joc este un număr neînsemnat de indivizi, fiindcă aceștia pot deveni niște victime, fără ca societatea să fie turburată.

Când însă numărul acelora asupra cărora trebue să se aplice sancțiunile dreptului este considerabil, când este interesată cea mai mare parte din populația unei țări și când, mai ales, este interesată o categorie socială, cum este aceea a țărănimii, asupra căreia o execuție în masă nu este posibilă, pentrucă, în definitiv, pe proprietarul țăran nu ai cu cine să-l înlocuești, atunci problema capătă o altă gravitate.

In acest caz, pentru noi întrebarea care se pune este următoarea: rămânem mai departe cu intangibilitatea principiilor de drept și riscăm o turburare socială, sau facem concesii pe terenul principiilor și evităm o turburare socială? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

Iată, d-lor, cum se pune problema. Am auzit aci, deunăzi, ridicându-se dela această tribună de către onorabilul domn deputat Otulescu două mari obiecțiuni de principiu. D-sa a vorbit cu mult talent — și-mi fac o plăcere s'o recunosc,

— d. Otulescu a scris, fără îndoială, una din acele rare pagini de elocință. D-sa, spunea: pentru ce faceți acest act de nedreptate? Pentru ce amputați creanțele? Dobânzile uzurare? Foarte bine. Dar atunci să examinăm dela caz la caz. D-voastră nu puneți însă astfel problema. Și d. Otulescu mai spunea: pentru ce distrugeți atmosfera de siguranță în care trebue să trăiască societatea noastră și în care trebue să se realizeze dreptul? Vă dați seama d-voastră de rezultatele sociale ale unei asemenea măsuri?

D-lor, reducerea creanțelor, un act de nedreptate? Dar ați văzut demonstrația pe care am făcut-o adineauri. D. Otulescu scapă din vedere un fapt care a intervenit între timp. D-sa uită că, în locul unei monede slabe, creditorii d-sale primeau o monedă forte. S'a întrebat d. Otulescu, care ar fi fost puterea de achiziție a monedei pe care ar fi primit-o creditoriii d-sale pe baza valorii nominale a titlurilor de credit? Nu-și închipue d-sa că acești creditori ar fi realizat un beneficiu nedrept în paguba debitorilor? Pentru ce nu și-a pus această problemă. Siguranța creanțelor? Cum, d-lor, când noi legiferăm într'un regim de monedă stabilizată, dar ce siguranță mai extraordinară poate să fie decât acest regim pentru capital?

Imi pare rău că d. Otulescu nu este aci, pentrucă l-aş fi întrebat: dacă, de pildă, s'ar fi întâmplat o nebunie şi cineva ar fi venit şi ar fi spus d-lui Otulescu: păstrez intacte creanţele d-voastră, nu fac nicio amputare, prin urmare creditorii îşi au regimul de drept intact; dar, schimb valoarea monetei şi o micşorez. Işi dă d-sa seama ce ar fi devenit creanţele într'o asemenea ipoteză? Care ar fi valoarea în regimul unei monete nestabile? S'ar fi consolat d. Otulescu cu păstrarea intactă a titlului de drept?

Nu, de sigur. Aş fi văzut atunci pe d. Otulescu venind la această tribună şi cu aceleaşi talent şi în numele aceleiaşi dreptăţi, cerând revalorizarea creanţelor.

D. Pamfil Şeicaru: Pe baza teoriei impreviziunii.

D. Ar. M. Călinescu: De aceea, d-lor, eu v'aş ruga să fim liniştiţi, principiul echităţii este asigurat în raport cu puterea de achiziţie a monedei cu care lichidăm creanţele. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc şi al Ligii Apărării Naţionale Creştine).* Securitatea este desăvârşită prin păstrarea unui regim de monedă convertibilă în aur.

D. C. Argetoianu, ministrul finanţelor şi ad-interim la interne: D-le Călinescu, îmi daţi voie să vă întrerup?

Eu cred că ipoteza pe care o faceți d-voastră, nu este o ipoteză fantezistă, cum ați calificat-o, ci este însăși realitatea. Dacă noi nu am regula astăzi situația între creditori și debitori, cu siguranță că am ajunge acolo la deprecierea monedei noastre și atunci, ceea ce d-voastră evocați ca o ipoteză fantezistă, ar deveni o realitate.

D. Ar. M. Călinescu: In orice caz am spus că ar fi o nebunie.

D. G. Ștefănescu-Goiceanu: Noi spuneam că așa necomplet cum se rezolvă problema acum, tot o să ajungem acolo.

D. Ar. M. Călinescu: D-lor deputați, să-mi dați voie să nu examinez situația datoriilor agricole astfel, cum rezultă ea din datele statistice. Este o chestiune care s'a expus aici cu toată amploarea. Voiu face însă o constatare de ordin general, și anume că problema nu a avut totdeauna aceeași acuitate și, prin urmare, astfel fiind, nici rezolvarea ei nu putea să fie totdeauna aceeași. Fără îndoială, dificultățile s'au accentuat pe măsura în care prețul cerealelor a scăzut, dar sensibilitatea problemei nu a fost uniformă pretutindeni și totdeauna. In această privire avem un termometru foarte interesant. In meritoria lucrare publicată de colegul nostru, d. Cornățeanu, sub îngrijirea Institutului

de cercetări agronomice, se găsește un tablou statistic, care indică cuantumul datoriilor la hectar pe provincii. In acest tablou se poate vedea ordinea în care sunt agricultorii îndatorați. Cei din Bucovina vin întâiu, după aceea vin cei din Oltenia, și așa mai departe; cei din Basarabia sunt cei din urmă.

Prin urmare, din acest tablou statistic rezultă și gradul de intensitate al problemei și ordinea în timp în care s'a pus această problemă.

D. Pamfil Șeicaru: In Bucovina sunt cei mai buni plugari, ceea ce înseamnă că, cu cât agricultorul a fost mai bun plugar, cu atât s'a înglobat mai mult în datorii.

D. A. C. Cuza: Acolo mai este o particularitate: cămătarii toți sunt jidani.

D. Ar. M. Călinescu: De altminteri, d-lor deputați, vă mărturisesc că personal am avut prilejul să ajung și pe o altă cale la aceeași constatare. Când eram la Ministerul de Interne urmăream, firește, după rapoartele Siguranței și Jandarmeriei, zilnic starea de spirit din țară, precum o faceți de sigur și d-voastră, d-le ministru de interne. Din aceste date noi am putut să observăm că toate fenomenele în legătură cu datoriile agricole: proteste, urmăriri, împotriviri la execuțiunile silite, mișcări populare, au

apărut tocmai în aceleaşi regiuni: în Bucovina mai întâiu, după aceea în Oltenia, şi aşa mai departe.

Prin urmare, pe amândouă căile de observaţie ajungem la aceleaşi concluziuni: nemulţumirile au avut la început un caracter sporadic şi s'au accentuat pe măsura în care a scăzut preţul cerealelor. Aş putea fixa punctul culminant al greutăţilor în vara trecută a anului 1931.

De altminteri, d-lor deputaţi, nici opinia publică din ţară nu a fost unanimă în a recunoaşte şi gravitatea problemei şi necesitatea unei soluţiuni radicale.

De aceea nici această soluţie nu putea să fie totdeauna aceeaşi.

Am văzut de multe ori ridicându-se dela această tribună chestiunea paternităţii conversiunii. Cred, că astfel pusă chestiunea, constitue o greşeală. Aş putea să spun mai de grabă că interesează mai mult cine a dat ultima adeziune la conversiune, pentrucă în felul acesta s'a putut realiza un consens mai general, singurul care putea asigura aplicarea unei soluţii radicale.

Imi aduc aminte că în 1930, în August, guvernul din vremea aceea a avut să examineze memoriile unor miniştri, care sesizând problema

datoriilor agricole, propuneau tocmai unele formule de conversiune. Nu voiu examina, firește, acum cuprinsul acelor formule. Care a fost însă în acel timp ecoul preocupărilor guvernului în opinia publică?

Aș ruga pe colegii noștri din Partidul Liberal să nu interpreteze faptul pe care îl voiu releva drept o învinuire, fiindcă nu este vorba acum despre așa ceva. Dar în ziarul oficios al Partidului Liberal « Viitorul » din 5 Septemvrie 1930 apărea această notă:

« Un nou pericol! La sate, în special, agricultorii dau semne vădite de agitație. Cauza acestei situații neliniștitoare nu trebue căutată nici în datoriile cele au sătenii, nici în impozite, ci ele nasc din politica guvernului, care a lansat conversiunea datoriilor agricole ».

Prin urmare, d-lor în acel moment, este evident că apărea o controversă asupra existenții însăși a problemei. Eu presupun că punctul de vedere al Partidului Liberal era exact în momentul acela, — nu discut aceasta.

D. Gh. Tătărăscu: Căutați-l în program, nu în « Viitorul ».

D. Ar. M. Călinescu: Relev numai că exista un desacord între noi. D-lor deputați, să-mi dați voie să nu mă ocup de opinia Partidului

Liberal, din punct de vedere politic, nu o voiu examina ca atare.

In vremea aceea cum se punea problema? Partidul Liberal nu constituia un pericol pentru guvern. Partidul Liberal traversa una din cele mai grele crize pe care le-a cunoscut în istoria sa. In vremea aceea onorabilul d. George Brătianu desfășurase drapelul său și deștepta un interes crescând în opinia publică. Prin urmare, în aceste condițiuni nu era vorba atunci — noi cel puțin nu credem — că Partidul Liberal ambiționa să ia răspunderea guvernării. Noi, chiar, ne închipuiam că Partidul Liberal nu putea ambiționa nici măcar să țină trena unui guvern Nicolae Iorga, cum s'a întâmplat mai în urmă.

Prin urmare, d-lor deputați, nu despre acest aspect politic al problemei este vorba. Dar, în acel moment, Partidul Național-Liberal trecea — precum trece și astăzi de altminteri, — drept reprezentantul cel mai autorizat al intereselor și al mișcărilor bancare.

D. Gh. Tătărăscu: Cel puțin cât d-voastră în Ardeal, d-le Călinescu, dacă puneți în discuție asemenea chestiune.

D. Ar. M. Călinescu: Imi pare rău că mă duceți pe o pantă pe care n'aș fi vrut să alunec; însă declarația d-voastră nu va schimba de fel

realitatea; cel mult această declarație poate să învedereze că d-voastră astăzi vă simțiți oarecum jenați în compania băncilor.

Prin urmare, d-lor, astfel fiind, este evident că nu se putea realiza atunci o reformă care ar fi putut avea o înrâurire asupra instituțiunilor de credit când se opunea un « non possumus » atât de categoric.

De altminteri, același punct de vedere l-a reprezentat Partidul Liberal și mai târziu, când guvernul național-țărănesc a încercat o soluțiune mai redusă de asanare a datoriilor.

Când a fost aci în Cameră discuțiunea generală asupra legii împotriva cametei, a venit onorabilul domn deputat Djuvara, în numele Partidului Liberal și d-sa a fixat punctul de vedere al partidului său, astfel:

D. Gh. Tătărăscu: Dar s'a explicat.

D. Ar. M. Călinescu: « Garanția legală în favoarea creditorilor » — vedeți cât eram de departe unii de alții —; « trebue să se asigure o rapidă și eficace realizare a creanței; ce iluzii vă puteți pune într'o lege care stabilește maximum de dobândă de 16 la sută. In realitate, o serie de bănci, cu toate capitalurile lor, vor merge la pierdere sau la faliment. Cum ați admis apoi ca această dobândă să fie redusă la 16

la sută, când jocul normal al dobânzii merge până la 20 la sută »?

D-lor deputați, nu înțeleg să spun că partidul d-lui Djuvara justifica uzura, nu; dar există o mare controversă asupra punctului de a se ști până unde merge dobânda normală și de unde începe camăta. Prin urmare, d-lor deputați, vedeți cu câtă greutate s'a putut face în opinia publică un consens mai general asupra soluțiunii de dat problemei.

Dar, în sfârșit, după aceea, consensul s'a realizat. Ar fi fost natural ca reforma să poată fi înfăptuită imediat. Din nefericire, d-lor deputați, s'a mai ivit în cale o dificultate foarte bizară. Pe lângă unitatea între factorii politici mai era necesar să se realizeze încă o unitate, să se realizeze o unitate în aceeași persoană, în mintea aceluiași om chiar, cel mai interesant, de sigur, însuși autorul proiectului de lege. Fiindcă, d-lor deputați, vă mărturisesc un lucru: pentru noi cei din opoziție chestiunea cea mai grea a fost să sesizăm care este gândul d-lui ministru și mai ales care este ultimul d-sale gând. Ne-am încordat atențiunea și ori de câte ori ne închipuiam că am prins intențiile d-sale, deodată d-sa se deroba și-și schimba formula. Timp de patru luni ați fost impenetrabil, d-le ministru

de finanțe; ca un adevărat Proteu, ați scăpat tuturor tentativelor noastre de a vă prinde într'un punct fix. *(Ilaritate, aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D-lor, nu relev aceste metamorfoze ca să fac o învinuire d-lui ministru al finanțelor. De sigur că nu. Am auzit explicația care s'a dat de pe banca ministerială; d. ministru făcea exerciții, abilități, ca să deprindă opinia publică. *(Ilaritate pe băncile Partidului Național-Țărănesc, exclamații pe băncile majorității).* Și nu voiu face o învinuire personală d-lui ministru al finanțelor și pentru un alt motiv: d-sa este, fără îndoială, o personalitate recunoscută, concepțiunile sale, supleța de spirit au fost de atâtea ori apreciate, și mai ales noi, membrii partidelor care am avut rând pe rând distinsa onoare să-l enumerăm printre noi, am fi nedrepți să nu i le recunoaștem. *(Ilaritate, aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: V'am lăsat câte ceva. *(Ilaritate pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu: D-lor, de altminteri trebue să fiu drept și să recunosc că d. ministru al finanțelor, din primul moment a declarat cu toată sinceritatea că d-sa nu face o chestie de

amor propriu din formula pe care o prezenta, şi că este gata să primească orice sugestie nouă.

D. C. Argetoianu, ministrul finanţelor şi ad-interim la interne: Eu merg mai departe, eu sunt gata să declar că sunt prost şi d-voastră toţi sunteţi inteligenţi. *(Ilaritate pe băncile majorităţii, întreruperi).*

D. Ar. M. Călinescu: Nu d-le ministru, vedeţi d-voastră aţi fost chiar foarte inteligent. *(Intreruperi).*

Noi am fost foarte impresionaţi de aceste declaraţii ale d-lui ministru, de aceea am examinat imediat chestiunea cu toată atenţiunea şi am concretizat punctul nostru de vedere într'o formulă scrisă pe care am prezentat-o comisiunii speciale.

Ce este drept, mai în urmă, d. ministru al finanţelor a revenit la comisiune, — şi de data aceea probabil într'o dispoziţie mai puţin favorabilă, — ne-a anunţat că nu numai primeşte nicio schimbare. Punctuând declaraţiile cu unele expresive gesturi, a adăogat, pentru ca lucrul să fie mai limpede, că nu este vorba decât de unele chestiuni de detalii.

Noi, d-le ministru de finanţe, nu ne-am emoţionat atunci, pentrucă cunoşteam temperamentul d-voastră; ne-am retras dela comisiunea

specială şi am aşteptat. Şi am avut dreptate, pentrucă după o lună, luând cunoştinţă şi de memoriile prezentate de partidele de opoziţie, d. ministru de finanţe ne-a reunit din nou pe toţi şi într'un memorabil discurs a schiţat un nou proiect în care concepţia iniţială era completamente schimbată.

Cât despre laborioasele lucrări ale comisiunii speciale, care între timp fusese concretizate într'un text tipărit, cea dintâi grijă a d-lui ministru de finanţe a fost să interzică riguros distribuirea acelui text.

D-lor deputaţi, de sigur, ar fi foarte greu să urmărim proiectul de-a-lungul tribulaţiilor prin care a trecut şi mai ales inepuizabilele variante pe aceeaşi temă.

Să-mi daţi voie însă, ca de-a-lungul acestor tribulaţii să prind trei momente, momentele cele mai caracteristice, care ne dau concepţiile ce s'au succedat în această privinţă.

Mai întâiu, d-lor deputaţi, a fost proiectul care s'a depus pe Biroul Camerei de d. ministru al finanţelor.

In formula care se da atunci nu se rezolva nimic. Intr'adevăr, d-voastră împărţeaţi debitorii în categorii şi-i supuneaţi la tratamente deosebite. Uneia din categorii îi daţi, este ade-

vărat, o conversiune de drept, şi d-voastră fluturaţi aceasta ca un mare avantaj care se dădea proprietăţii ţărăneşti.

Omiteaţi însă, d-le ministru al finanţelor, două lucruri: omiteaţi mai întâiu că proprietatea ţărănească nu se mărginea până la limita fixată de d-voastră, ci trecea şi dincolo; iar dincolo era o jumătate milion ţărani şi peste 3 milioane hectare; prin urmare, o treime, chiar din proprietatea ţărănească, nu putea beneficia de foloasele legii d-voastră.

Dar aţi mai uitat un lucru: aţi omis să faceţi o reducere a creanţelor şi era tocmai punctul cel mai esenţial pe care trebuia să-l reţinem, pentrucă noi v'am semnalat creşterea volumului datoriilor ca efect al dobânzilor uzurare. D-voastră păstraţi datoriile ţărăneşti în volumul lor intact şi îi obligaţi pe ţărani să le plătească astfel.

Cât pentru categoria cealaltă a proprietarilor mari, pentru dânşii legea nu prezenta niciun interes, pentrucă din moment ce conversiunea era supusă consimţământului prealabil al creditorului, este evident că legea nu ar fi fost operantă niciodată, cel mult în cazurile debitorilor ultra-oberaţi. Dar, tocmai agricultorii cari meritau o solicitudine specială nu puteau beneficia de această lege.

Prin urmare, prin această formulă, cum a fost prezentată de d. ministru, nu se rezolva nimic şi toate categoriile de proprietari agricoli ar fi fost decepţionate.

Dar, după aceea a venit a doua formulă, aceea dată de d. ministru în discursul memorabil, după întoarcerea d-sale din străinătate.

Eu voiu recunoaşte că în această nouă formulă, d-voastră încercaţi să aşezaţi un regim avantajos pentru debitori, pentrucă mai întâiu ridicaţi conversiunea de drept până la 10 hectare şi pentrucă după aceea introduceţi reducerea creanţelor prin efectul recalculării dobânzilor. Şi adoptaţi un tratament radical pentru proprietatea mare.

Noi, cei din Partidul Naţional-Ţărănesc, nu putem să fim decât satisfăcuţi de aceste măsuri; pentrucă, în definitiv, ele însemnau adoptarea punctului de vedere pe care Partidul Naţional-Ţărănesc îl formulase în propunerile prezentate comisiunii speciale.

Noi am spus dela început că instrumentul principal de asanare trebue să fie recalcularea dobânzilor. Acesta era şi temeiul moral al reformei.

De aceea noi compusesem o scară de reducere a datoriilor după vechimea lor, scară care trebue

aplicată la toate datoriile, fără nicio distincție și înainte de orice asanare. Pentrucă noi ne-am spus că nu discutăm asanarea până ce mai întâiu nu aducem datoriile în situațiunea lor normală, astfel cum rezultă din eliminarea efectelor cametei.

D-voastră ați primit numai în parte formula noastră; dar în sfârșit, ați introdus principiul recalculării dobânzilor. Noi nu avem decât să fim satisfăcuți.

V'am cerut de asemenea și d-voastră ați primit să ridicați conversiunea de drept până la 10 hectare.

Cel puțin, în felul acesta, o proprietate țărănească până la 9 milioane hectare putea beneficia de conversiune. Dar, mai mult, eu voiu recunoaște că s'a ameliorat și situația debitorilor peste 10 hectare, pentrucă ați înlăturat consimțământul prealabil al creditorului.

De sigur, în noua formulă nu mai era vorba de o conversiune, era vorba de asanare prin concordat; de sigur iarăși că modalitatea concordatului era încă destul de incompletă, încât eu sunt foarte sceptic, dacă va fi operantă sau nu. Insă este evident că, în momentul când ați înlocuit consimțământul creditorului prin arbitrajul justiției, ați făcut un pas înainte.

Prin urmare, în această a doua formulă, d-voastră ați dat o orientare favorabilă debitorilor. Trebue să recunoașteți că această formulă era înrâurită, incontestabil, de propunerile făcute de către partidele de opoziție.

Dar a venit apoi a treia formulă. De data aceasta se dădea legii o orientare netă în favoarea creditorilor. De-a-lungul proiectului de lege apăreau acum dispoziții cari se luau în favoarea instituțiunilor de credit.

Aș voi să nu fiu rău înțeles. Nu relev acest punct pentru a aduce o critică, ci pentru a arăta caracterizarea legii.

Prin urmare, în această formulă favorabilă creditorilor, mai întâi ați imaginat o contribuție națională, un împrumut forțat, — noțiunea nu era tocmai bine definită — care trebuia să producă vreo 10 miliarde pentru a se acoperi pagubele eventuale ale instituțiunilor bancare.

După aceea ați introdus măsuri ca acelea despre utilizarea rezervelor băncilor, autorizarea de a emite titluri ipotecare, împiedecarea declarării în stare de failiment și așa mai departe.

De-a-lungul proiectului de lege apare vizibilă preocuparea d-voastră de a ocroti interesele creditorului. Dar mai mult, această preocupare apare nu numai în dispozițiiunile pe cari le intro-

duceți formal în favoarea creditorului, dar ea apare și în modificările pe cari le introduceți în ce privește situația debitorilor.

Să-mi dați voie să vă semnalez două cazuri: în ce privește pe micii debitori, d-le ministru, ați introdus la art. 3 o dispoziție după care, în cazul când reducerea datoriei ar trece peste valoarea nominală a capitalului împrumutat, să nu mai fie operantă.

Vă dați d-voastră seama ce însemnează această dispoziție, mai ales în cadrul împrumuturilor constatate prin cambii? Apoi, d-le ministru, un debitor sau și-a plătit dobânzile — și atunci evident că el nu va mai putea beneficia de nicio reducere, pentrucă rămâne prin cambie numai capitalul împrumutat — sau nu și-a plătit dobânzile și dobânzile au fost introduse în cambie, prezentându-se aceasta ca o constatare a datoriei actuale, și atunci nu va fi operantă reducerea.

Și vin la al treilea caz: Presupuneți d-voastră, că cel mai tipic exemplu de împrumuturi uzurare, acelea ale cămătarilor, au fost scontate în bănci. Apoi acestea nu mai pot să se bucure de nicio reducere, fiindcă aceste cambii constată sumele pe care banca pretinde că le-a împrumutat efectiv, fiindcă mijloacele de probațiune rămân în mâinile instituției de credit, iar nu

ale debitorului. In felul acesta dispoziţiunile din art. 3 anihilează complet principiul reductibilităţii creanţei. Nu pot să mai fie creanţe reduse în cazul când ele sunt constatate prin cambii. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Ţărănesc).*

Trecem la datoriile mai mari ale proprietarilor mari şi mijlocii. Aici, în ceea ce priveşte concordatul, aţi făcut o schimbare de text care este în favoarea creditorilor. D-voastră aţi introdus admisibilitatea în principiu a concordatului. In discursul pe care l-a ţinut d. ministru al finanţelor la întoarcerea din străinătate, noi am avut impresiunea că în intenţia d-sale era: concordatul să fie operant mai totdeauna, să nu poată fi respins de judecător decât într'o singură ipoteză, când cu o cotă concordatară minimă nu s'ar fi putut amortiza datoria în 30 de ani. Dar în afară de acest caz, concordatul este admis totdeauna. Dar d-voastră introduceţi admisibilitatea în principiu. Această măsură nu poate fi interpretată decât în sensul restrictiv pentru debitor; altfel nu poate fi interpretat. Dar, mai mult, aţi ridicat cota concordatară dela 50% la 60%, ceea ce de asemenea marchează o îngreunare a situaţiei.

Şi în fine, la art. 15, aţi introdus o dispoziţie în adevăr bizară, d-le ministru al finanţelor.

D-voastră spuneți că amortismentul se va calcula pe baza a cel puțin jumătate din venitul debitorului. Cum jumătate din venit, d-le ministru al finanțelor? Este aici o chestiune pe care noi am pus accentul când am formulat propunerile noastre. Noi v'am spus că pe lângă recalcularea dobânzilor, un principiu esențial în materie de asanare a agriculturii este menajarea capacității de plată a debitorilor. Și atunci noi am zis că pentru a menține pe agricultor în funcțiunea lui economică utilă, nu îi luăm tot venitul, îi grevăm o porțiune, o treime bunăoară și pe baza acestei sarcini anuale urma să se calculeze cota concordatară și termenul de amortizare. D-voastră schimbați situația și spuneți: Minimum 50%, ceea ce însemnează că judecătorul ar putea să ia întregul venit. In felul acesta răsturnați situația și este evident că ați agravat condițiile debitorului.

Iată de ce vă spuneam că a treia formulă a însemnat o orientare în favoarea creditorilor.

Prin urmare, d-lor deputați, de-a-lungul tribulațiilor proiectului constatăm trei faze: Intâiu, proiectul astfel cum a fost depus de d. ministru al finanțelor era inoperant; al doilea, formula înrâurită de partidele de opoziție, favorabilă debitorilor și, în al treilea rând, ultima formulă

înrâurită de intervenția instituțiilor de credit, favorabilă creditorilor.

Iată diagrama concepțiilor pe cari le-ați avut în materie de asanare. De altfel, aceeași curbă o putem vedea și când examinăm contribuția pe care trebuia s'o aibă Statul în această chestiune.

In primul proiect Statul lua parte. Statul contribuia la suportarea unei părți din procente, 5% sau 3½%. Statul garanta obligațiunile Băncii de Agricultură. Pin urmare, este evident că Statul în toate modalitățile de conversiune își avea participația lui.

Vine a doua formulă: Statul dispare. In discursul său d. ministru al finanțelor a fost foarte categoric. Nu mai bag Statul în această chestiune; situația bugetului este astfel încât nu mai poate să suporte nici dobânzi, nu mai poate să suporte nici garanții și chiar Banca de Agricultură, dacă ar fi să mai rămâie, ar fi un intermediar particular între debitor și creditor.

Dar vin acum la a treia formulă. De data aceasta Statul iar intervine. Și contribuțiunea Statului nu se mărginește la neînsemnatul sprijin pe care îl dă cooperației; Statul se împrumută contra-rentă pentru zece miliarde, cu care trebue să se acopere pierderile eventuale ale băncilor; Statul se obligă să primească, drept plată la

impozit, această rentă; Statul garantează obligațiunile Casei de Amortizare.

Prin urmare de data aceasta Statul participa la operațiune și este evident că dădea o contribuție chiar imprudentă.

D-lor deputați, nu am relevat aceste variațiuni numai pentru ca să aduc o acuzațiune d-lui ministru al finanțelor, pentru ca să arăt că d-sa a avut sau nu a avut o concepțiune limpede în această problemă, ci eu am urmărit un alt scop și anume: am voit să invederez că în asemenea condițiuni, cu asemenea oscilațiuni, formula finală nu putea să rămână neinfluențată. Ar fi fost într'adevăr foarte greu ca pe firul aceluiași proiect să se brodeze, rând pe rând, când o formulă, când alta, fără ca textul să nu rămâie confuz, incomplet și însăși concepțiunea fundamentală schimbată.

Intr'adevăr, în ce privește situațiunea creditorilor, în forma actuală nu aveți nicio soluțiune. Este o constatare pe care o fac. Atunci când noi ne-am împotrivit la introducerea împrumutului forțat, d. ministru al finanțelor a cedat. Și d-sa, închipuindu-și probabil că ne poate pune într'o situațiune dificilă, anunța că renunță la orice soluție și că lasă succesorilor sarcina de a rezolvi această problemă.

D-le ministru al finanțelor, eu nu pot să știu dacă partidele din opoziție au fost sau nu ambarasate de perspectiva pe care d-voastră o fluturați, dar știu un lucru: că în momentul acela d-voastră capitulați! Și în momentul în care vorbeați de succesorii d-voastră, mărturiseați propria d-voastră condamnare. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D. C. Argetoianu, ministrul finanțelor și ad-interim la interne: Voiu răspunde, d-le Călinescu, fiindcă succesorii mei sunt tot eu. *(Ilaritate, aplauze pe băncile majorității, întreruperi de pe băncile opoziției).*

D. Ar. M. Călinescu: D-le ministru, nu este vorba de succesiuni de câteva săptămâni.

In ce privește partea cealaltă: a situațiunii creditorilor, obiecțiunea care se face ultimei d-voastră formule este următoarea: pentru ce mai păstrați împărțirea pe categoriile dintre proprietari? Există o deosebire organică între felul cum au fost contractate datoriile unei categorii și ale celeilalte, ca să le aplicați o diferență de tratament? Sau poate agricultorul mai mare nu se bucură de solicitudinea legiuitorului actual, fiindcă nu ar avea o însemnătate? Aceasta poate fi o concepție. Dar în cazul acesta n'ar trebui să vă preocupați de loc de ea. Dar asa-

narea în compartimente, iată ce din punctul de vedere al principiilor nu se poate susține. Eu cred, d-lor deputați, că această împărțire este mai de grabă o reminiscență a proiectului d-voastră inițial. Ați voit probabil să mai păstrați cel puțin o formă din proiectul cu care v'ați înfățișat și ați ales acest detaliu arhitectonic, fără să băgați de seamă că schimbând concepția de bază și împărțirea proprietarilor pe categorii devenea perimată.

Care a fost explicația dată atunci de d. ministru al finanțelor? D-sa spunea: fac conversiunea prin Banca de Agricultură, obligațiile acestei instituții vor fi garantate de Stat și vor trebui să aibă un plasament convenabil. Prin urmare, preocuparea mea este ca volumul acestor hârtii să nu fie prea mare, căci altminteri s'ar deprecia.

Atunci d-sa, din totalul datoriilor, defalca o parte pe care o lăsa să se lichideze direct între creditori și debitori, iar partea cealaltă o lăsa Băncii de Agricultură. Dar pentru ca nici aci emisiunea să nu fie prea mare, arunca o frână: consimțământul creditorilor.

Dar, de atunci ați schimbat formula. Astăzi nu mai este aceeași situație. D-voastră ați ridicat conversiunea de drept până la 10 ha. Prin urmare, ați înglobat aci 15.000.000.000 da-

torii, adică aproape 40%. Pentru aceştia nu mai poate fi vorba de o mobilizare efectivă a titlurilor.

Aţi renunţat la Banca de Agricultură şi în ce priveşte proprietatea mare şi, în cazul acesta, asanarea se face tot direct prin raporturi dela creditor la debitor. Prin urmare, din punctul de vedere al relaţiilor juridice şi al sistemului de lichidare nu mai este niciun interes ca să deosebeşti pe proprietarii de o categorie de cei de altă categorie. Această deosebire nu mai rămâne decât ca o piedecă, care se aruncă uneia din categorii, pentru a nu obţine asanarea: atât şi nimic mai mult.

Această deosebire rămâne numai ca să îngreuneze proiectul cu o serie de proceduri şicanatorii. Din momentul în care d-voastră aţi admis principiul lichidării prin raporturi directe dela creditor la debitor, nu există decât o singură formulă logică, o singură conversiune pentru toată lumea fără proceduri şicanatoare.

De altminteri, d-lor deputaţi, este cu atât mai surprinzător că d-voastră nu aţi venit cu o soluţie radicală, cu cât problema datoriilor agricole nu rezolvă criza agriculturii. Fără îndoială, datoriile agricole constituesc una din greutăţile prin care trece azi agricultura, foarte impor-

tantă prin efectul ei, foarte importantă prin transfertul de proprietate, pe care l-ar fi adus execuția silită, dar nu este singura.

Agricultura are astăzi încă două mari greutăți asupra ei. Agricultura este mai întâiu apăsată de o fiscalitate excesivă. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*. Impozite și taxe, așezate în favoarea Statului, județelor, comunelor și instituțiilor profesionale, într'o vreme în care rentabilitatea pământului era mult mai mare. Astăzi agricultura nu mai poate suporta aceste sarcini. *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Țărănesc)*.

In discuția generală a bugetului am ridicat această problemă și v'am cerut să veniți cu o degrevare a agriculturii de sarcinile fiscale.

In al doilea rând agricultura suferă de o lipsă de rentabilitate. Lipsă de rentabilitate pur și simplu, indiferent de sarcinile care ar apăsa, indiferent de impozite și datorii. Când astăzi indicele prețurilor este de 58, în raport cu situația dinainte de războiu, când valoarea producției agricole a scăzut dela 80.000.000.000, cât era acum câțiva ani, la 20 miliarde, nu mai poate să fie vorba ca agricultura să suporte sarcini excepționale. Agricultura abia se poate întreține pe ea însăși.

Agricultura nu mai poate suporta sarcini excepționale. Agricultorul nu mai este astăzi un factor viu în economia țării. De aceea d-voastră ar fi trebuit să veniți cu o formulă largă și efectivă de asanare a datoriilor. Nu ați făcut-o. Ați fost ezitanți, ați navigat, d-le ministru, în bătaia vântului și v'ați lăsat aplecat când într'o parte când într'alta. Și ați ancorat într'un port în care sunt sigur că cel mai puțin se aștepta să sosească d. ministru de finanțe.

In asemenea condițiuni ar fi trebuit, d-le ministru, să vă refuzăm încrederea noastră și, în orice caz, nimic în atitudinea noastră nu poate fi socotit ca o adeziune la politica pe care o duceți. Dimpotrivă, tribulațiunile prin care a trecut proiectul de lege al conversiunii constitue un motiv mai mult pentru a arăta insuficiența acțiunii d-voastră de guvernământ.

Dacă totuși vom lua în considerare proiectul d-voastră, este pentrucă, în momentul acesta, situațiunea este atât de încordată, lumea din afară așteaptă, încât o soluțiune, chiar mai slabă, este preferabilă lipsei oricărei soluțiuni pe care d-voastră ați întârziat-o până acum. *(Aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

IN TIMPUL GUVERNULUI AL. VAIDA VOEVOD

XII

LA VALIDĂRI. RĂSPUNS IN NUMELE GUVERNULUI

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 9 AUGUST 1932)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: (Primit cu aplauze prelungite). Discuţiunile asupra validării mandatelor noilor deputaţi au durat relativ puţin. In afară de unele incidente cu caracter personal, ele s'au desfăşurat într'o atmosferă liniştită. Ce este drept, ele au început prin cetirea unei declaraţii vehemente făcută în numele grupării parlamentare de sub conducerea d-lui Ion Duca. Să-mi permiteţi însă mie să nu iau această declaraţie într'un sens tragic şi să o interpretez mai de grabă ca o manifestare de principii.

Partidul Liberal afirmă anume necesitatea libertăţii alegerilor şi stabileşte această regulă generală, că este nevoie de o consultare sinceră şi cinstită pentru a aşeza baza morală a unui guvern constituţional.

D-lor deputați, întru cât ne privește, noi, cari am luptat totdeauna pentru triumful acestui principiu, nu putem decât să fim satisfăcuți când vedem că astăzi chiar și Partidul Liberal simte necesitatea afirmării lui. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Să-mi dați voie astfel să salut această declarație a Partidului Liberal ca o raliere — cam tardivă, este adevărat — dar în sfârșit ca o raliere la adevăratele norme constituționale. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Dintr'un punct de vedere egoist aș fi fost ispitit, poate să doresc ca în cursul actualelor alegeri, reprezentanții Partidului Liberal să treacă prin aceleași dificultăți prin care am trecut noi când erau dumnealor la guvern, pentru ca să constate prin propria experiență ce înseamnă alegeri violente. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Dar, în sfârșit, fiindcă afirmați acest punct de vedere, asupra căruia noi nu putem să fim decât de acord în principiu, să ne declarăm cu toții satisfăcuți și să sperăm că sistemul alegerilor viciate va fi pentru totdeauna dispărut din viața publică a României. *(Aplauze pe băncile majorității).*

(D. Iuliu Maniu, luând loc în incintă, este primit în aplauzele majorității).

Asupra aspectului actualelor alegeri, să-mi dați voie, d-lor, să nu mă refer la părerea pe care au exprimat-o partidele de opoziție. Eu, care am trecut deja prin mai multe legislaturi, am avut prilejul să văd destule, pentru ca să-mi mai fac astăzi iluziuni despre obiectivitatea și buna credință cu care opoziția face această discuțiune. Aș putea numai să amintesc o întâmplare cu totul caracteristică.

In dimineața zilei de 1 Iulie am fost chemat la telefon de șeful Partidului Liberal, onorabilul domn Duca, pentru ca să-mi reclame, cu o vădită revoltă, împotriva pretinsei arestări a unui candidat al d-sale dela Buzău, colonel Marinescu, dacă nu mă înșel. Am răspuns d-lui Duca, că voiu cerceta îndată și am chemat la telefon pe prefectul de județ, căruia i-am exprimat din capul locului supărarea mea. Prefectul mi-a răspuns că reclamațiunea nu era întemeiată...

D. D. Iuca: Nici cu arestarea lui Laurențiu Oanea nu era adevărat? *(Protestări pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D. Iuca nu dorește să afle rezultatul cercetărilor mele?

D. D. Iuca: Ba da.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Ei bine, d-le Iuca, prefectul, ca să-mi facă dovada, m'a pus în comunicare telefonică cu secțiunea de votare, unde se afla candidatul în chestiune. Am putut astfel să verific, prin însuși magistratul președinte al secțiunii de votare, care era situațiunea. Am lăsat legătura cu Buzăul deschisă și am revenit la d. Duca, spunându-i că reclamațiunea d-sale nu era întemeiată. D. Duca a insistat mai aprins. Și atunci i-am zis: d-le Duca, dacă vrei d-ta să te convingi personal, iată îți trec legătura telefonică cu candidatul d-tale. Atunci, d. Duca mi-a răspuns grăbit: nu se poate; candidatul este arestat, pentrucă am fost încredințat că este arestat. *(Exclamări pe băncile majorității).*

Și atunci, d-lor deputați, când un șef de partid, de talia d-lui Duca, stărue totuși într'un asemenea caz, în opinia sa, cum vreți d-voastră să-mi mai fac eu iluziuni despre obiectivitatea criticilor care se fac aici? *(Aplauze pe băncile majorității).*

Dați-mi voie dar să recuz, din capul locului, opiniunea opoziției despre felul cum s'au desfășurat alegerile. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Mă voiu referi atunci la opinia publică generală din țară. Există în adevăr un simț just,

care sfârșește prin a se stabili asupra faptelor desfășurate, oricât aceste fapte ar fi înfățișate într'o atmosferă interesată. Incetul cu încetul ele străbat ceața, vin la lumina adevărată.

Sunt oameni neînregimentați în partide, sunt străini, sunt ziariști, cari văd, cari constată, cari vorbesc și își spun părerea lor.

In țară se afirmă astăzi că alegerile din Iulie trecut nu numai au fost cele mai libere din câte a cunoscut România, dar au fost scandalos de libere. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Că au fost pe alocuri incidente, este adevărat. Aș putea însă să vă dau un răspuns foarte simplu; aș putea să reiau în această privire formula pe care a dat-o d. Duca la 1927 și să vă spun: în definitiv nu puteți să mă acuzați pe mine, guvern, de diferitele incidente întâmplate în cutare sau cutare colț de țară; eu nu răspund decât de actele pe care le ordon eu și de concepția pe care o am eu ca guvern.

Aș putea să vă dau acest răspuns și aș putea să o fac cu atât mai mult cu cât, iată, care a fost ordinul dat de Ministerul de Interne în actualele alegeri:

« Către prefecți,

« Guvernul fiind hotărît să asigure cu orice preț libertatea alegerilor, sunteți invitat a lua

imediat măsuri efective, pentru ca: 1. organele administrative să nu influenţeze asupra voinţei alegătorilor; 2. pretorii, jandarmii şi agenţii de poliţie să nu staţioneze în raza secţiunilor de votare; 3. delegaţii şi asistenţii partidelor să nu fie împiedecaţi de nimeni prin niciun mijloc, de a-şi exercita dreptul acordat de lege. Orice reclamaţie în această privinţă va fi satisfăcută de d-voastră de îndată.

« Veţi veghea cu atenţie la păstrarea liniştei pe teritoriul judeţului.

« Organele de execuţie vor proceda cu tact, dar şi cu hotărîre pentru preîntâmpinarea oricărui act de provocaţie şi de violenţă.

« Binevoiţi a cunoaşte că executarea acestor dispoziţii va trebui făcută sub personala d-voastră răspundere. ». *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

Acest ordin este cu atât mai important cu cât iată care au fost ordinele pe care le-a primit administraţia înaintea noastră: « Circulară către d-nii prefecţi, Nr. 305 din Mai 1931 »:

« Rugăm cu insistenţă luaţi măsuri pentru asigurarea reuşitei listei guvernamentale. *(Ilaritate şi aplauze pe băncile majorităţii).*

« Vă ţinem personal răspunzători de aceste alegeri ».

« Ministru de Interne, (ss) Argetoianu ». *(Ilaritate, aplauze pe băncile majorității).*

Nu era în intenția mea să alunec mai mult pe această pantă. Fiindcă însă, d. Iuca mă provoacă, permiteți-mi ca din acest caiet să-i comunic un ordin emanat tot dela Ministerul de Interne, anul trecut:

« Vi se atrage serios atenția că actuala campanie electorală se va săvârși sub directiva candidatului Partidului Liberal ». *(Aplauze pe băncile majorității, ilaritate).*

Fiindcă situația, însă, nu este complet precizată, dați-mi voie să vă comunic al doilea ordin, în legătură cu cel dintâiu, pe care îl preciza:

« Vă atrag atenția că el trebue interpretat în sensul ca organizațiilor politice să nu li se dea voie să țină întruniri sau să facă propagandă de orice fel în comunele rurale, aplicându-se în tot procedeele prescrise în caz de neexecutare de ordine ». *(Mare ilaritate, aplauze pe băncile majorității).*

D-lor, ce au înțeles prefecții?

D. C. Turtureanu: Știm noi mai bine ce au înțeles prefecții, fiindcă alegerile, anul trecut, s'au făcut pe spinarea noastră. *(D. Negură întrerupe).*

D-le Negură, d-ta mi-ai fost prieten și știu că ești câteodată de bună credință. Te rog, recu-

noaște că ați fost tehnicienii alegerilor și nu faceți pe îngerii acum. *(Aplauze).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Iuca, cum credeți că au înțeles prefecții de județ ordinul Ministerului de Interne? Iată, bunăoară, prefectul de Cahul, care raportează:

«La Nr.... în ziua de 7 Mai fiind informat de comandamentul legiunii de jandarmi că Botezatu (candidatul național-țărănist) umblă prin sate și face propagandă contra noului guvern, l-am chemat la cabinetul meu și i-am pus în vedere să înceteze, căci dacă voiu dovedi că continuă, voiu lua măsuri contra lui. *(Aplauze, ilaritate pe băncile majorității).*

D. D. Iuca: Vreți răspunsul meu? Un tehnician pe care poți să-l califici, pentrucă termenul este declarat parlamentar, un tehnician dobitoc. *(D. Negură întrerupe).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le deputat Negură, enervarea d-voastră nu are decât o explicație. D-voastră ați fost beneficiarii sistemului aplicat anul trecut. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Dar, d-lor deputați, dați-mi voie să conturez mai precis sistemul acesta. Un alt ordin dat de Ministerul de Interne: « Circulară către d-nii prefecți »:

« Ministerul de Justiție a luat dispoziția de a se distribui la cererea d-voastră cărțile de alegători prin primar. Binevoiți a lua măsuri pentru ca să dispuneți conform interesului electoral local ». *(Ilaritate)*.

Care era interesul electoral local? Iată o telegramă cifrată extra-urgentă cu mare precădere: *(Ilaritate)*.

« Luați măsurile necesare ca alegătorii din circumscripția cutare să fie reținuți dela vot fiind din opoziție ». *(Ilaritate)*.

« Suntem informați că au plecat din comună pe cont propriu ». *(Ilaritate, aplauze pe băncile majorității)*.

Să-mi dați voie un lucru: eu înțeleg ca d. Negură și colegii săi de pe băncile Partidului Liberal să fie iritați atunci când li se aduce în față o asemenea telegramă, dar să pretindă că d-nealor nu cunosc conținutul acestei telegrame, aceasta îi rog să mă ierte. Ați cunoscut aceste telegrame, ați beneficiat de ele și le-ați aplicat cu toții. *(Aplauze pe băncile majorității)*.

Prin urmare, d-lor deputați, vedeți dacă puneți în cumpănă ordinele pe care le-am dat noi cu ordinele pe care le-au primit administrațiile dinaintea noastră, vedeți cât suntem la largul nostru.

Am putea să ne oprim aci, totuşi daţi-mi voie să merg mai departe şi să încerc să fixez caracterul incidentelor petrecute în decursul actualelor alegeri.

Au fost incidente, cum spuneam adineauri, este adevărat. Dar ce aţi fi voit d-voastră, să se pună în mişcare trei milioane de alegători frământaţi şi asmuţiţi unii contra altora, de 844 de liste de candidaţi, cu tot cortegiul de propagandişti?

Să fie puşi în mişcare 3 milioane de cetăţeni cu temperamentul vioi al românului şi să rămână impasibili?! Dar ce aţi fi vrut d-voastră? Să pun câte un soldat la spatele fiecărui alegător, ca să-l protejez sau să-l supraveghez? *(Intreruperi)*.

Au fost incidente. Dar, d-lor, gândiţi-vă la violenţele din toate alegerile precedente, care în mod constant, au fost acoperite de amnistie, încât ajunsese la sate această mentalitate: când doi vecini aveau o ceartă pe pământ, îşi spuneau: lasă că vin iar alegerile şi-ţi arăt eu. Aceasta era mentalitatea pe care aţi creat-o d-voastră. Şi atunci d-lor, incidentele au fost inevitabile. Dar vă rog, n'au fost incidente provocate de organele de administraţie; n'au fost

incidente cu organele de poliție, de jandarmerie sau de administrație.

In această privire guvernul a izbutit în misiunea pe care și-a propus-o. *(Aplauze pe băncile majorității)*. Au fost incidente între cetățeni în absența administrației. Au fost incidente provocate și de unii și de alții, și dacă ar trebui să ținem o contabilitate cinstită, nu știu de partea cui ar fi vinovății mai mari. *(Aplauze pe băncile majorității)*.

Dar, d-lor deputați, eu v'aș ruga să abandonăm acest sistem învechit de a comenta alegerile. Alegerile nu sunt numai o meschină repartiție de mandate. Să ne ridicăm puțin mai sus, să le comentăm și să le privim din punctul dela care se pot stabili constatări generale asupra curentelor de opinii cari frământă țara. Să ne ridicăm și să privim dela punctul de unde putem trage învățăminte asupra nevoilor obștești.

Și mai întâiu, d-lor deputați, trebue să subliniez participarea însemnată a alegătorilor la vot.

Cu toate că ne-am găsit în toiul muncilor agricole, am avut un procent de participare de peste 70%, adică un procent egal cu acel din anul trecut.

In al doilea rând, trebue să observăm că de data aceasta au fost în luptă 844 de liste de can-

didați față de 600 din anul precedent și față numai de 370 din 1928. Vă dați d-voastră seama în ce condiții s'a desfășurat propaganda electorală? Vă dați seama d-voastră ce varietate de idei, de credințe au fost aruncate, ce revărsare imensă de pasiuni politice?

D-lor deputați, n'aș voi să fac o incriminare nimănui. Să-mi dați voie însă să frunzăresc, cu titlul documentar, câteva din manifestele cari s'au răspândit. Bunăoară: « Voiți să scăpați de sărăcie? Voiți nălogurile să fie împuținate ca pe vremea dela 1922? Voiți ca pâinea voastră așa de greu muncită, să aibă preț bun? Voiți ca muncitorii să găsească de lucru? Voiți ca munca voastră să fie răsplătită? Voiți ca văduvele, orfanii și invalizii de războiu să primească bruma lor de pensie? Votați... » cu cutare partid.

« Veți plăti dări și nălogurі până la un sfert. Veți avea conversia datoriilor fără să fiți bancruți.

« Veți avea credite cu dobânzi mici. Banul iar va umbla. Se va scădea accizul » și alături portretul d-lui Inculeț. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Iată, d-lor în alt manifest ce se oferă și ce se promite alegătorilor:

« Vom reduce învățământul primar dela șapte ani la patru ani, dându-le mai de vreme copiilor

drumul pentru ajutor la munca câmpului; vom da libertatea plantării viilor, vom da drept agricultorului să poarte arme; vom lăsa liber vânatul şi pescuitul; vom scădea dările, vom ierta datoriile ».

Sau alta: « Vom da pensie obştească. *(Mare ilaritate)*. Vom scuti de orice dări, pe oricine, dela 60 de ani în sus ». *(Ilaritate)*.

Alt manifest: « Vom lupta pentru scăderea tuturor impozitelor de orice fel; pentru înfiinţarea clasei a IV-a la trenuri cu vagoane de persoane; pentru înlesniri şi reduceri de impozite celor cu copii mulţi şi pentru desfiinţarea tuturor taxelor puse de serviciul veterinar pe vitele voastre şi căutarea acelor bolnave în mod gratuit ».

In fine, d-lor: « Alarna a sunat! In lături cu filozofarea politică; în lături cu îndoiala, la fapte. Semnalul s'a dat! Blesteme şi nenorocirea pe capul şi casa celui care se vinde în ceasul de faţă! Nenorocirea ţării este aşa de mare, prăbuşirea este atât de aproape şi îngrozitoare, încât nu vă mai rugăm, nu vă mai cerşim! In numele patriei, al morţilor, al copiilor, ordonăm: ieşiţi la lupta cea sfântă!

D. I. Zelea-Codreanu: Dar nu văd nicio făgăduinţă acolo.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Dar eu văd cum vă recunoașteți fiecare în manifest. *(Mare ilaritate).*

Ei bine, d-lor deputați, în asemenea condițiuni, înțelegeți d-voastră cât de greu a fost pentru corpul electoral ca să-și formeze o opinie bine precizată. Cu toate acestea, Partidul Național-Țărănesc, a obținut majoritatea relativă a voturilor, adică 40% din voturile exprimate. Al doilea partid, după noi, Partidul Național-Liberal, a obținut numai 13%.

Privind repartiția voturilor pe provincii, avem unele constatări caracteristice.

D. dr. Lupu obține în țară 4 – 5 procente; în Oltenia obține 12 procente. Liga d-lui profesor Cuza obține 1 – 2% în țară; în Bucovina, în Moldova și Basarabia obține 14%, situându-se în locul al doilea. Și ca un compliment al acestei situațiuni, Partidul Evreesc obține cel mai mare număr de voturi, pe același teritoriu pe care se exercită acțiunea Ligii Apărării Creștine.

Partidul Social-Democrat obține în Basarabia mult mai mare procent decât în centrele industriale din Ardeal.

In genere, d-lor deputați, în Bucovina, în Moldova și Basarabia, rezultatul alegerilor prezintă un caracter interesant. Aci nu s'a putut forma

un curent prea dominant; aci voturile au fost împărțite, iar curentele extremiste au obținut cel mai mare procent al lor în ținutul dela răsăritul țării.

D-lor deputați, voturile pe care le-a obținut d. dr. Lupu, sau tânărul Codreanu ori ceilalți, pe mine nu mă îngrijorează; pe mine nici nu mă impresionează. Pe mine mă interesează, fiindcă aceste liste au fost un fel de barometru cu care s'a putut măsura starea de spirit din diferitele părți ale țării. Voturile d-voastră, au constituit pentru noi un mijloc prin care am putut verifica resonanța pe care o pot avea diferitele curente în țară, resonanță pe care o poate avea demagogia unora și nebunia altora. *(Aplauze prelungite pe băncile majorității).*

D. Leonte Moldovanu: Vorbiți puțin și de voturile pe cari Partidul Național-Țărănesc le-a obținut în diverse părți ale țării.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, la întrebarea onorabilului d. Leonte Moldovanu, eu am un răspuns foarte simplu și foarte precis, vreți bunăoară să știți numărul voturilor noastre din Ardeal? Am avut atâtea, încât d-voastră ați obținut acolo un singur mandat.

D-lor deputați, dacă aceasta este situațiunea cred că mai presus de încriminările pe care le aruncăm unii asupra altora, mai presus de ambițiile și rancunele personale trebue să privim cu toții rezultatele acestor alegeri sub lumina învățămintelor pe care ni le dau și să ne orientăm cu toții în acțiunea de guvern, în sensul satisfacerii nevoilor obștești din diferitele ținuturi ale țării. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Dar d-lor deputați, în declarațiunea cetită în numele Partidului Liberal, există un pasaj asupra căruia este necesar să dăm numaidecât o lămurire: este acela relativ la pretinsa ilegalitate a constituirii uneia din Adunările Legiuitoare.

Imi închipui d-lor deputați, că acest pasaj nu a fost introdus în scop de polemică de partid, ci că a răspuns unei serioase preocupări a Partidului Liberal.

Atunci să-mi dați voie să risipesc nedumeririle d-voastră și să examinez pe scurt această chestiune cu toată obiectivitatea.

Aș ruga pe reprezentanții Partidului Liberal să binevoiască a urmării explicațiile mele în acelaș spirit.

De unde a ieșit această discuție?

Potrivit Constituției o parte din Senat este recrutată într'un colegiu restrâns, compus din

consilieri administrativi. In momentul convocării corpului electoral pentru noui alegeri de Senat, exista în fapt în această privire o situaţie specială.

In marea lor majoritate consiliile administrative erau disolvate, fără ca în locul lor să se fi instituit alte consilii şi atunci s'a născut chestiunea: cine avea să-şi exercite dreptul de vot în acest colegiu? Din capul locului, d-lor deputaţi, trebue să relev că guvernul nu avea să facă el o atribuire a dreptului. Dreptul de vot izvora dela lege şi puterea executivă nu avea nici să-l atribue, nici să-l retragă cuiva. Puterea executivă nu avea decât o singură atribuţie: aceea de a asigura exerciţiul votului.

Şi atunci, guvernul a făcut ceea ce era obligat să facă: a dat dispoziţii prefecţilor de judeţ ca să execute prevederile legii electorale din art. 20 şi să trimită preşedinţilor de tribunal tabloul consilierilor aleşi.

Este drept, d-lor deputaţi, că între timp s'a întâmplat un lucru. Inainte de a emite ordinul nostru, s'a încins în opinia publică o vie discuţie asupra acestui punct. In cât ne priveşte, noi am urmărit cu interes această discuţie. Aş putea să adaog că am fost chiar mulţumiţi că am putut să asistăm mai întâiu la discuţiunile făcute şi numai după aceea să avizăm.

S'au rostit, d-lor, asupra acestei chestiuni toți factorii politici. Am văzut, de pildă, opinia formulată în presă de onorabilul domn Constantin Dimitriu, același domn Dimitriu care cetea deunăzi declarația în numele Partidului Liberal: d-sa se îndeletnicește uneori cu chestiunile de drept public.

Am văzut după aceea declarațiile unui factor și mai important, un fel de instituție nouă care reușise să adune laolaltă cele mai bizare tradiții electorale, redeșteptate într'un acces subit de dragoste pentru legalitate. Este vorba de faimoasa « poliție a alegerilor ».

Am aci un mic dosar, care cuprinde cele 13 ședințe ale poliției alegerilor. Ce este drept, forul acesta a avut o existență efemeră și a sucombat repede de o adevărată inaniție. Dar cât a trăit s'a pronunțat.

Și ce au spus, d-lor deputați? Au spus mai întâiu că consiliile disolvate nu pot să participe la vot. Nu voiu examina argumentarea, subliniez principiul. Prin urmare, acolo unde sunt consilii disolvate, nu se pot face alegeri pentru Senat.

S'ar fi putut crede că cel puțin consiliile care sunt încă în ființă pot să participe la vot. La aceasta s'a răspuns cu formularea unui al doilea

principiu: nu se pot face alegeri numai în județele unde sunt consilii alese. Aceasta ar fi neconstituțional, fiindcă corpul electoral nu poate să fie convocat decât în întregime.

Atunci, d-lor deputați, care este soluția?

S'ar fi putut crede că soluția firească este să facem în prealabil alegeri administrative. Este o concepție. Ea ar fi putut ispiti pe mulți.

D. D. Iuca: Aceasta era.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Aceasta este — spune d. Iuca. Iată, însă, că nici aceasta nu este posibil, fiindcă se dă un comunicat în care se spune: nici măcar prin convocarea imediată a alegătorilor pentru consiliile comunale și județene nu se poate acoperi vițiul, deoarece termenele fatale pentru asemenea convocări și pentru constituirea consiliilor alese nu pot fi împlinite până la data convocării Parlamentului.

D. D. Iuca: Nu trebue disolvat Senatul.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Și aceasta nu o spunem noi, aceasta o spuneți d-voastră.

Prin urmare, să fim înțeleși: nu pot să voteze Consiliile disolvate; Consiliile în ființă nu pot să voteze nici ele singure, iar alegeri administrative nu putem face. S'ar părea că d-nealor ajung

la un impas, că nu au nicio soluție. Ei bine nu, trebue să fiu drept și să recunosc că d-lor au o soluție. Această soluție este de sigur foarte elegantă, foarte interesantă. Iată în ce termeni este concepută: « Singurul mijloc de a evita consecințele foarte grave ale unor alegeri făcute în condițiile de astăzi, nu este după părerea noastră, decât revenirea asupra decretului de disolvare a Senatului ». *(Ilaritate pe băncile majorității)*.

Foarte interesant, de sigur, și foarte dezinteresat din partea d-nealor; decât se întâmplă că asupra acestui lucru avem și noi obiecțiuni de făcut, și cu toată părerea de rău, noi credem că condițiile în care a fost ales vechiul Senat și activitatea lui impuneau necesar curmarea de îndată a existenții lui. *(Aplauze pe băncile majorității)*. Senatul a fost disolvat prin exercițiul unei prerogative constituționale *(aplauze pe băncile majorității)*, ale cărui efecte sunt definitive. Astfel am avut regretul să ne despărțim de Senatul d-nealor.

D-lor deputați, ca să asigurăm mersul normal al vieții de Stat, trebuia să facem alegeri de Senat. In colegiul administrativ au fost lăsați să voteze, conform art. 4 din legea electorală, consilierii județeni și comunali aleși. Care con-

silieri? Intr'o comună nu poate să fie, în acelaşi timp, decât un singur rând de consilieri aleşi. Prin urmare, au votat ultimii consilieri aleşi, singurii consilieri aleşi.

D. Leonte Moldovan: Care fuseseră disolvaţi.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Că au fost consilii disolvate, este adevărat. Decât, disolvarea ia dreptul de administrare, curmă funcţiunea administrativă, nu şi dreptul de vot. Constituţia nouă, organizând acest sistem de recrutare a Senatului, nu atribue dreptul de vot consilierilor, întru cât ei sunt membrii unei corporaţii administrative. Precum de asemenea, atunci când a dat deputaţilor şi senatorilor dreptul de a alege pe capul Statului, n'a făcut-o în legătură cu funcţiunea legiuitoare. Şi într'un caz şi în altul, dreptul de vot al consilierilor nu rezidă în funcţiunea lor specială, pe care o au, ca nişte corpuri constituite, ci izvorăşte din suveranitatea naţională. *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

D. Leonte Moldovan: Aceasta este o erezie juridică. In ce priveşte pe capul Statului Constituţia spune expres că cei disolvaţi vor putea să voteze dacă altă cale nu există. In privinţa consiliilor administrative nu se spune nicăieri. D-ta eşti om de drept, vezi dacă n'am dreptate.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D. Leonte Moldovan, să-mi dea voie să-l previn foarte amical de un lucru: In această chestiune eu vă am pe d-voastră la strâmtoare şi dacă vă închipuiţi d-voastră că n'am să merg până la sfârşit cu această argumentare, vă înşelaţi. Vă rog să aveţi răbdare.

D-lor deputaţi, întru cât consilierii şi parlamentarii sunt ei înşăşi aleşi prin sufragiu direct şi reprezintă suveranitatea naţională, au acest drept, electoratul, ca un drept personal şi independent de funcţiunea lor. De aceea, când un corp electiv este disolvat, el continuă să-şi exercite dreptul atâta vreme cât un alt corp electiv nu a fost ales. *(Aplauze pe băncile majorităţii).* Aşa a rezolvat Constituţia această chestiune, în ce priveşte Parlamentul, căci în art. 80 se spune precis: « în caz de disolavre şi dacă nu s'a făcut încă o nouă alegere, între timp, vechile Adunări sunt chemate să-şi exercite dreptul de a alege pe Suveran ». Aşa este cazul şi cu consiliile comunale; aşa o afirmă întreaga doctrină a dreptului public. *(Intreruperi pe băncile Partidului Naţional-Liberal).*

De altminteri, d-lor, disolvările nu au fost definitive. S'a citat aici legea Argetoianu din 1931. Imi daţi voie să relev că interpretarea

textelor a fost eronată. Legea Argetoianu lărgea dreptul de disolvare, adăugând pe lângă cazurile prevăzute de regimul cel vechiu şi cazul relei administraţiuni. Şi atunci, legea Argetoianu spune: Consiliile pot fi disolvate prin deciziune, pe lângă cazurile... şi în cazul cutare. Mai departe: « Consiliile municipale şi judeţene pot fi disolvate pe lângă cazurile cutare şi pentru rea administraţie ».

Şi atunci, d-lor deputaţi, când se spune: consiliile « pot » fi disolvate, ele nu sunt disolvate dela lege, ci trebue să intervie o decizie a autorităţii superioare, precum de altminteri a şi intervenit.

Iar atunci, când consiliile pot fi disolvate numai în anumite cazuri, de autoritatea superioară, este evident că actul autorităţii este supus cenzurii judecătoreşti, căci, fără această cenzură, ar fi însemnat să consacrăm arbitrarul.

Aţi produs un text, pe care l-aţi relevat: « Sunt şi rămân disolvate consiliile ».

D. D. Iuca: Aşa.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Aşa, exclamă d. Iuca, într'un acces de satisfacţie. Ei bine, d. Iuca acest text este completat astfel: Consiliile să-

teşti sunt şi rămân disolvate. Ori, membrii consiliilor săteşti nu au avut drept de vot şi nici nu au fost chemaţi la vot. *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

Vorbiţi d-voastră de o stare nelegală, de o stare neconstituţională?! Cum! d-voastră care aţi creat această stare?! D-voastră care aţi îndepărtat, în mod abuziv, consiliile alese! D-voastră care le-aţi răpit dreptul legitim, izvorît din suveranitatea naţională, de a administra comunele şi judeţele! D-voastră care aţi ţinut mai bine de un an, judeţele şi comunele sub conducerea unor comisiuni, numite de puterea executivă! *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

D. Richard Franasovici: Ţin să aduc la cunoştinţă străduinţa pe care am pus-o în numele Partidului Liberal, ridicând chestiunea permanentizării consiliilor comunale, înaintea guvernului trecut, şi mai ales înaintea d-lui Argetoianu.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputaţi, să-mi permiteţi să răspund d-lui Franasovici. Este adevărat că noi ne-am ridicat ca să protestăm împotriva consiliilor interimare, cum este iarăşi adevărat că d-nealor s'au alăturat la deciziile fostului ministru.

Un fapt este incontestabil că atunci, când fostul guvern a vrut să numească comisii interimare, le-a recrutat exclusiv din rândurile Partidului Liberal. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Şi atunci, d-lor deputați, când este aşa, d-nealor invoacă greşeala împotriva noastră?

Da, d-lor. este adevărat că avem şi noi o greşeală, şi anume: aceea că am acordat consiliilor numai dreptul de vot; trebuia să facem mai mult, trebuia să le restituim dreptul legitim de a administra comuna, trebuia să facem o adevărată restitutio in integrum *(aplauze pe băncile majorității)*, trebuia să reinstalăm vechile consilii cu atât mai mult cu cât nici măcar nu am fi inovat în această privință.

In adevăr, în 1927, se dă o decizie ministerială, pe care o am aci şi care reinstalează consiliile comunale disolvate şi le cheamă la vot. Guvernul Mareşal Averescu disolvase consiliile comunale alese de liberali. Timp de mai bine de un an alte organe au condus comunele şi județele. In 1927 revine Partidul Liberal la putere şi deodată se avizează că deciziile vechi nu erau legale, vine şi le anulează şi reinstalează consiliile disolvate, chemându-le la vot. Dar ați făcut mai mult decât atât: ați chemat la vot consiliile

alese de d-voastră chiar când, între timp, alte consilii fuseseră legalmente alese.

Şi d-voastră numiţi ceea ce aţi făcut, legalitate? Cum? Consiliile sunt disolvate, se fac alegeri noui, se constitue noui organe de administraţie, care mai bine de un an administrează comunele, şi deodată, în ajunul alegerilor de Senat, la 18 Iunie d-voastră trimeteţi la plimbare consiliile legalmente alese şi formal constituite! Şi numiţi aceasta legalitate? *(Intreruperi, zgomot pe băncile Partidului Naţional-Liberal).*

Am fi putut să facem o farsă, şi anume: să venim cu o decizie, care să reproducă textual, cuvânt cu cuvânt, decizia Nr. 10.265, adică să zicem aşa: «se revine asupra tuturor deciziilor luate de minister, în ce priveşte disolvările date şi, în consecinţă, toate consiliile comunale disolvate în acest mod se vor reinstala de urgenţă». Aş fi vrut să văd pe d. Dimitriu, care cetea deunăzi declaraţia în numele Partidului Liberal, şi care a făcut parte din guvernul dela 1927, aş fi voit să-l mai văd protestând.

Dar d. Dimitriu a mers mai departe: d. Dimitriu refuză consiliilor vechi dreptul de vot şi pentru alt motiv, şi anume: pe motivul manoperilor întâmplate cu prilejul alegerilor. *(Intreruperi pe băncile Partidului Naţional-Liberal).*

Cum, d-lor, anul trecut d-voastră le-ați chemat la vot, ați beneficiat de încrederea lor și nu ați ridicat niciun protest, iar astăzi sensibilitatea d-voastră se pune în mișcare pe această chestiune. *(Aplauze pe băncile majorității)*. Toate argumentele care s'au adus în această privință nu au niciun temeiu.

D-lor deputați, alegerile actuale s'au făcut cu respectul riguros al legilor țării. *(Aplauze prelungite pe băncile majorității, ilaritate pe băncile opoziției)*. Vă rog să aveți toată liniștea sufletească în ceea ce privește fundamentul moral și legal al actualului Parlament. *(Aplauze pe băncile majorității)*.

De aceea eu nu am decât să vă fac d-voastră un apel: să respingeți cu hotărîre întâmpinările aduse de opoziție și să treceți la ordinea zilei. *(Aplauze prelungite pe băncile majorității, strigăte de bravo)*.

XIII

PENTRU ALEGERI ADMINISTRATIVE

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 6 SEPTEMVRIE 1932)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, am adus în desbaterea d-voastră un proiect de lege transitoriu, cu un scop determinat, şi anume: acela de a face posibile alegeri pentru consiliile administrative. Am fi fost prin urmare în drept să ne aşteptăm ca discuţiunea să se mărginească la amintirea acestui obiect foarte simplu şi foarte precis. In loc de aceasta, am asistat însă la o desbatere lungă asupra problemelor generale administrative. Rând pe rând, reprezentanţii grupărilor din Cameră au expus punctul lor de vedere. Mai mult încă, onoratul d. Franasovici, în numele grupării naţional-liberale, a mers mai departe şi a folosit acest prilej pentru a face o critică a politicei generale a guvernului.

In asemenea condițiuni îmi veți permite, d-lor deputați, cel puțin mie, să revin la proiectul prezentat Adunării și să dau câteva scurte lămuriri asupra lui.

Este drept, d-lor deputați, că aș fi fost ispitit să urmez pe d. Franasovici pe calea pe care a mers d-sa, fiindcă, vă mărturisesc că noi ne simțim la largul nostru pe acest teren.

Problemele administrative? Dar au format obiectul preocupărilor noastre în timpul guvernării precedente. Principiile de descentralizare și autonomie administrativă? Dar acestea sunt principiile noastre; ele formează o parte esențială din doctrina noastră politică și din programul nostru de guvern. Mai mult încă, noi am realizat în fapt aceste principii. Dacă nu mă înșel una din criticile cele mai vehemente pe care le îndrepta Partidul Liberal împotriva noastră, era tocmai aceea că noi am împins prea departe ideea de autonomie locală.

Dacă nu aș semnala decât trei puncte din legea dela 1929 și d-voastră veți înțelege însemnătatea acelei legiuiri sub acest raport.

Intr'adevăr ceea ce contribue la realizarea efectivă a unei autonomii administrative, este în primul rând asigurarea existenței consiliilor alese; este, după aceea, competența consiliilor

și în fine, regimul de legalitate, sub care este asigurată funcționarea lor.

Prin legea din 1929 noi am limitat dreptul de disolvare al consiliilor și le-am pus astfel la adăpost de arbitrariul puterii executive. In al doilea rând, noi am întins forța decizorie a deliberărilor consiliilor și am dat cenzura acestor deliberări unor organe de jurisdicție administrativă, care aveau să se pronunțe cu toată obiectivitatea și cu toate garanțiile pe care le oferă instanțele judecătorești.

Iată care au fost ideile esențiale ale legii dela 1929.

Și când d-voastră vă închipuiți că noi am abandona azi aceste principii, sau că am subestima azi legea dela 1929, vă înșelați.

Au putut fi unele insuficiențe, unele puncte care trebuiau adaptate la situațiunea de moment. Aceasta este inevitabil într'o reformă atât de importantă.

Dar d-voastră chiar, după un an numai de aplicare a legii din 1925, ați venit cu modificări esențiale ale acestei legi.

D-lor, ideile dominante ale reformei noastre administrative, acelea au însemnat un pas considerabil în realizarea unei autonomii efective. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Noi ne mândrim cu această reformă.

Dar d-lor deputați, aș fi ispitit să urmez pe d. Franasovici pe calea discuției principiilor și fiindcă mărturisesc că eu nu am văzut care sunt titlurile din vârful cărora d-sa credea că Partidul Liberal poate vorbi cu atâta desinvoltură.

Partidul Liberal și descentralizarea administrativă!? Dar, vă rog, când ați realizat d-voastră așa ceva?

Să-mi dați voie să vă amintesc mai întâiu că atunci când ați chemat pentru prima oară pe cetățeni să aleagă consiliile comunale, nici măcar nu ați dat această consultare sub președinția unor magistrați; sub pretextul insuficienței numărului de judecători ați pus la prezidare niște bărbați de încredere după liste fabricate în cluburile politice ale d-voastră. *(Aplauze prelungite pe băncile majorității).*

D-lor deputați, știți ce înseamnă alegeri liberale cu magistrați, ca să puteți înțelege ce au însemnat alegeri fără magistrați. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Vedeți deci care este sinceritatea d-voastră atunci când este vorba de constituirea unor astfel de organe.

In al doilea rând, în legea dela 1925, d-voastră ați înscris largi posibilități de disolvare a consi-

liilor, atât de largi, încât în 1926, când a venit la guvern Mareşalul Averescu, a putut, menţinându-se în cadrul formal al legii, să disolve fără dificultate consiliile dela un capăt la altul al ţării.

Cât pentru regimul de legalitate, credeţi d-voastră serios că timidul consiliu administrativ permanent realizase acest deziderat?

Iată în ce condiţiuni aţi legiferat d-voastră în materie administrativă, şi iată de ce vă spuneam că noi suntem la largul nostru să discutăm cu d-voastră problema aceasta.

D-lor deputaţi nu voiu merge mai departe pe acest teren, fiindcă sunt sigur că d-voastră veţi relua această discuţiune la toamnă când noi vom veni cu proiectul de organizare generală a administraţiei locale.

Vin la proiectul de faţă. Ce urmărim noi prin proiectul acesta? Un lucru foarte simplu, şi anume: să facem alegeri pentru consiliile administrative şi să punem capăt, cu un moment mai de vreme, existenţei comisiunilor interimare, cari au făcut administraţia locală dependinte de puterea executivă.

Trebue să recunosc că asupra acestui punct am găsit o adeziune unanimă.

Şi d. Hegedüs, în numele minorităţii maghiare, şi d. Franasovici, în numele grupării naţional-

liberale, şi d. Rădăceanu, în numele grupării social-democrate, şi-au exprimat satisfacţia d-lor la anunţarea alegerilor comunale şi judeţene.

De altfel era şi inevitabil să se întâmple aceasta, fiindcă alegerile sunt impuse de o îndoită necesitate. In prim rând, sunt cerute imperios de un text constituţional. Art. 18 din Constituţie pune principiul că organele de administraţie locală trebue să fie elective. Prin urmare, câtă vreme acest deziderat nu este satisfăcut, ne găsim în afară de Constituţie.

In al doilea rând trebue să observ că administraţia locală nu are astăzi un temeiu legal şi fiindcă legea dela 1931 i-a dat un mandat limitat. Când d. Argetoianu a venit anul trecut şi a înlocuit consiliile comunale cu comisiile interimare, noi am protestat dela tribuna Camerei, arătând pericolul acesuti sistem. Fostul ministru de interne ne-a răspuns atunci că este vorba numai de o măsură provizorie şi, ca să ne asigure, introducea obligaţiunea de a se face alegeri în interval de zece luni.

Prin urmare, mandatul comisiilor interimare avea un termen limitat. Din nefericire, acest termen a expirat fără ca înlăuntrul lui să se fi făcut alegeri administrative şi fără să fi intervenit vreun nou text de lege, care să-l prelungească.

Prin urmare, noi ne aflăm în afară de lege.

De altfel, acest lucru l-a observat și fostul guvern, de aceea a venit cu un jurnal al Consiliului de Miniștri prin care înțelegea să acopere acest viciu și să prelungească existența comisiilor interimare.

Ori, acest jurnal al Consiliului de Miniștri nu avea valoarea legală, fiindcă nu se putea prelungi un mandat limitat de lege printr'o decizie a puterii executive. Iată pentru ce și sub acest raport era nevoie să procedăm de îndată la alegeri administrative.

Dar dacă asupra efectuării alegerilor toată lumea era de acord, am auzit pe unii oratori spunând: « In definitiv, de ce nu faceți alegeri fără un text de lege, de ce nu vă mărginiți să convocați corpul electoral? ».

Această procedură nu este posibilă. Nu este posibilă mai întâiu fiindcă legea d-lui Argetoianu desființând împărțirea administrativă a făcut prin aceasta chiar inaplicabile și dispozițiile privitoare la compunerea consiliilor.

După legea din 1929 și numărul consilierilor și modul de recrutare al lor depinde de categoria comunelor la care trebue să fie aleși. Ori, anul trecut, creindu-se o nouă formațiune administrativă, nu s'a venit în același timp cu

dispoziţiuni legale, care să determine compunerea organelor de conducere. Atunci din acest punct de vedere era nevoie să venim cu un asemenea text de lege. Dar, pe lângă aceasta în anul trecut s'a făcut o regrupare a satelor în mod defectuos; atât de defectuos încât a dat naştere la vii nemulţumiri în mijlocul păturii rurale. Era necesar să punem şi această parte la punct, fiindcă nu se puteau face alegeri până ce mai întâiu nu aveam determinată în condiţii mulţumitoare fiinţa însăşi a unităţilor administrative.

Am văzut proteste care s'au ridicat împotriva frecventei schimbări a hotarelor comunelor. D. Franasovici enumera toate arondările care s'au făcut dela războiu încoace. Aş putea să-i dau un răspuns foarte simplu, şi anume: că în definitiv, nu suntem noi vinovaţi dacă o nouă grupare a satelor a devenit necesară în urma aplicaţiei legii d-lui Argetoianu, a acelei legi pe care în treacăt fie zis, d. Franasovici o saluta cu satisfacţie anul trecut.

Prin urmare, trebuia să facem o nouă arondare. Noi am dat această operaţiune, care se face odată pentru totdeauna acum, în sarcina prefectului de judeţ, şi i-am îngrădit acţiunea de anume criterii obiective şi precise: am spus

că trebue să țină seamă de așezarea geografică de numărul populației și de veniturile necesare pentru constituirea unei administrații locale. D-voastră ați întâmpinat: foarte bine, înțelegem aceste criterii, dar ele nu sunt suficiente, fiindcă lipsește unul, cel mai însemnat, și anume: voința populației.

D-lor deputați, dați-mi voie să observ că însăși operația arondării a izvorît dintr'un act de manifestație a voinței populare. Trebue să știți că în momentul acesta la toate prefecturile, mai ales din Vechiul Regat și din Basarabia, sunt numeroase plângeri, numeroase petițiuni ale locuitorilor, care cer schimbarea grupării actuale a satelor.

Prin urmare, este evident că prefectul de județ, când va face această operațiune, va ține seamă în primul rând de dorința populației, dorință pe care noi de altfel am subliniat-o în expunerea de motive, ca o accentuare a intențiunilor pe care le avem. D. Rădăceanu ne făcea o critică foarte aspră, fiindcă spunea: veți ține seamă de interesele de partid. Ce anume interese de partid? Eu nu văd decât unul și pe acesta îl afirmăm cu hotărîre: Este interesul de a satisface dorința populațiunii. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Dar, d-lor, nu numai atât. Nu numai că prefectul va lucra după aceste criterii. Dar noi am dat populațiunii un drept formal de a introduce contestații împotriva deciziunii prefectului, deciziune despre care ia cunoștință prin afișare în fiecare sat. A! spuneți d-voastră, foarte bine; populația va face contestație, dar, d-voastră dați judecarea acestei contestații în căderea Ministerului, a puterii centrale, care nu va judeca cu toată obiectivitatea; ar trebui mai de grabă să o dați în competența comitetelor de revizuire.

Noi nu îngăduim să se pună la îndoială sinceritatea noastră și noi nu îngăduim să ni se facă proces de intenție. Suntem hotărîți să aplicăm cu strictețe principiile pe care le împărtășim. Și ca să vedeți d-voastră care sunt intențiile noastre și până la ce punct ne străduim să ajungem la o soluțiune trainică, ei bine eu vă pot afirma, că vom da judecarea contestațiilor în competența comitetelor de revizuire. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Prin urmare, d-lor deputați, iată dreptul populațiunii recunoscut.

Dar spunea d. Hegedüs: pentru ce nu faceți d-voastră alegeri cu actuala împărțire a comunelor? Consiliile comunale vor putea ulterior

să-şi spună părerea lor şi să decidă o regrupare, dacă este nevoie de o asemenea regrupare.

Ei, d-lor deputaţi, să-mi daţi voie să observ un lucru. Cum adică, actuala arondare, care este făcută tot de prefectul de judeţ şi fără garanţiile cerute de noi, actuala arondare este bună şi poate fi luată de bază, cu toate că populaţia s'a pronunţat împotriva ei; şi o nouă arondare, pe care am face-o noi, d-voastră o refuzaţi? Dar ce fel de argument este acesta? Dar daţi-mi voie să vă întorc argumentul: consiliile comunale se pot pronunţa şi după arondarea noastră. Nimic nu le împiedecă ca în cazul când această arondare nu satisface interesele locale, consiliile comunale să se pronunţe împotriva ei şi să ceară o nouă regrupare a satelor.

Prin urmare, vedeţi că se recunoaşte posibilitatea schimbării, după dorinţa populaţiunii.

D-lor deputaţi, noi a trebuit să facem această arondare din nou, pentru ca să corectăm unele erori care există astăzi în fapt şi pentru ca să evităm două rânduri de alegeri inutile, mâine.

S'a propus în Adunare, în cursul discuţiunii generale, un amendament care tinde la anularea dispoziţiunilor de ratificare a disolvărilor ilegale, făcute sub guvernul trecut şi la reinstalarea vechilor consilii îndepărtate în mod abu-

siv. Guvernul a acceptat această soluțiune și voiu explica îndată motivul care ne-a determinat să o acceptăm.

Mai întâiu sunt dator un răspuns d-lui Franasovici. D. Franasovici amintea un pasaj din cuvântarea mea, făcută cu ocaziunea discuțiunii validărilor și avea aerul de a descoperi în afirmațiunile mele o inexactitate. Eu am spus un un lucru foarte limpede, și anume: că la 1927 s'a dat decizia Nr. 10.265, pe baza căreia ministrul de interne a anulat disolvările și a reinstalat consiliile cele vechi.

Și am adăugat textual: « aș fi vrut să văd pe d. Dimitriu, care a făcut parte din guvernul dela 1927, protestând împotriva reinstalării ».

D-lor, ce constat eu? Constat că d. Franasovici a venit aci și a cetit d-sa însuși decizia dela 1927. Prin urmare această decizie există.

Iată ce spune d. Franasovici: da, este adevărat, această decizie există și este incontestabil că vechile consilii au fost reinstalate. Acesta nu se poate tăgădui, pentrucă acesta este un fapt. Dar zice, d. Franasovici: aceasta nu este răspunderea noastră, pentrucă în definitiv, la data aceea nu eram noi la guvern, ci era d. Știrbey și ca dovadă este că în acel guvern figurau și reprezentanți de ai Partidului Național-Țărănesc.

Onorabile d-le deputat Franasovici, d-voastră aveți dreptate. In adevăr, în guvernul Știrbey erau membri de ai Partidului Național-Țărănesc; dar d-voastră aveți aerul de a uita un lucru.

Vedeți, în această adunare sunt oameni care au fost de față la desfășurarea acelor evenimente și eu nu aș vrea să se spună că uităm așa de ușor lucrurile petrecute. De aceea să-mi dai voie să ne ajutăm unul pe altul și să restabilim aceste fapte.

In guvernul Știrbey au figurat, în adevăr, unii membri ai Partidului Național-Țărănesc, dar mi se pare că acești membri au demisionat repede din guvern și, dacă nu mă înșel, ei au demisionat tocmai fiindcă au constatat că guvernul Știrbey era un guvern liberal camuflat *(aplauze pe băncile majorității)* și că făcea politică liberală.

D. Richard Franasovici: V'a desmințit d. Mirto. Acum un ceas chiar a recunoscut d-lui dr. Lupu, că partizanii d-voastră: d. Sever Dan, d. Mihai Popovici și d. Grigore Iunian, au demisionat din guvernul Știrbey, pentru simplul și singurul motiv că nu admiteați d-voastră liste comune cu Partidul Liberal. Există un oarecare respect al adevărului. *(Protestări pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Şi mi se pare de asemenea că d. Dimitriu nu a demisionat din acest guvern, ci d-sa a rămas în guvernul Ştirbey, care s'a transformat într'un guvern Brătianu numai prin schimbarea preşedintelui de Consiliu. In orice caz, d-le Franasovici, trebue să fiţi de acord cu mine...

D. Richard Franasovici: Văd că nu prea cunoaşteţi istoria exactă a acestui eveniment. D-voastră ştiţi că guvernul Ştirbey, a căzut la 23 Mai, iar d-voastră demisionaserăţi cu o zi mai înainte. Guvernul Ştirbey nu a durat nici 24 de ore, după ce partizanii d-voastră au demisionat din el.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Şi dacă nu mă înşel eu...

D. Richard Franasovici: Vă cam înşelaţi mereu.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: ... deciziunea amintită şi reinstalarea consiliilor v'au profitat d-voastră.

D. D. Iuca: Şi d-voastră. De ce nu sunteţi drept?

D. Richard Franasovici: D-voastră nu aţi protestat în contra acestei măsuri. Acest lucru l-am afirmat.

D. G. Beldie: Consiliile țărăniste nu au fost reinstalate.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Este adevărat că au fost reinstalate atunci consiliile; dar, zicea d-sa, că aceasta s'a făcut pentru alte motive, și anume: fiindcă disolvarea se pronunțase cu călcarea legii; nu se luase avizul Consiliului administrativ permanent.

Adică ce, d-lor, vă închipuiți d-voastră că deciziunile d-lui Argetoianu s'au luat cu respectarea legii? Vă închipuiți d-voastră, că între situațiunea dela 1927 și situațiunea dela 1931, era o diferență din punctul de vedere al respectului legii?.

D-lor, după legea din 1929 nu se putea face disolvarea — și vă rog să rețineți aceste detalii — decât într'un caz limitat, cu judecata comitetului de revizuire și cu decret regal. Eu, d-lor deputați, desfid să mi se aducă un singur exemplu în care disolvarea sub d. Argetoianu să fi avut loc cu decret regal, pe baza judecății înaintea comitetului de revizuire. Toate disolvările, dar absolut toate, au fost pronunțate din oficiu de Ministerul de Interne.

Motivele? Ia să vedem puțin. Să-mi dați voie să frunzăresc puțin din acest dosar — îl

am aici în original și îl țin la dispoziția d-voastră.

Iată d-lor, bunăoară la Timiș-Torontal. Ce spune decizia Ministerului de Interne:

«Având în vedere dispozițiunile art. 351, art. 356 și art. 357»... Ori articolele se referă la judecata comitetului de revizuire. Nu găsesc la dosar nici urmă de judecată a comitetului de revizuire, prin urmare această deciziune este falsă.

D. Victor Iamandi: Este o lucrare tehnică. *(Ilaritate).*

D. Richard Franasovici: Vă întrerup ca să vă dau dreptate d-voastră. Eu calific majoritatea deciziunilor de disolvare, date sub guvernul Argetoianu, de scandaloase.

D. C. Algiu, raportor: Dar comisiunile interimare instalate de d-voastră?

D. I. Mihalache, ministru de interne: Atunci nu este natural și consecvent ca aceste deciziuni scandaloase să fie anulate și pe aceia care au suferit consecința deciziunilor scandaloase să-i reintegrăm la posturile lor? *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Eu cred că nu este deajuns să se afirme așa cum făcea d. Franasovici că de-

ciziile din trecut « sunt scandaloase », ci aceste decizii trebuesc aduse la cunoştinţa opiniei publice.

Al doilea caz: judeţul Durostor. Ce spune decizia? « Având în vedere raportul d-lui prefect »... — nu se poate face disolvarea pe baza raportului. Dar în sfârşit: « Având în vedere raportul d-lui prefect »... Ori, nu găsesc în acest dosar niciun raport.

Iată ce se spune la judeţul Arad: « Având în vedere raportul d-lui prefect »... Eu găsesc la dosar o singură foiţă pe care scrie aşa: « Această listă este propusă de subsemnatul » şi semnează: G. Ionescu-Siseşti. De când d. Siseşti este comitetul local de revizuire eu nu ştiu. *(Ilaritate)*.

D-lor deputaţi, mai departe, iată ce se spune la Ialomiţa: « Având în vedere raportul d-lui prefect » — se vede că aceasta era o formulă stereotipă. Intr'adevăr există raportul d-lui prefect. Ce spune raportul d-lui prefect? D. prefect enumără cazurile câtorva membri din delegaţiunea permanentă judeţeană, care au fost reclamaţi de d-sa la parchet. El spune: pentru aceste motive vă rog să schimbaţi delegaţia consiliului. D. ministru de interne disolvă întregul consiliu *(Mare ilaritate)*. Mai departe, la judeţul Bacău aceeaşi deciziune: « Având în vedere

raportul d-lui prefect... » Ce spune d. prefect? D. prefect spune așa: « Vă rog să disolvați consiliul asigurându-vă că prin aceasta vom determina succesul alegerilor ce vin ». *(Mare ilaritate, aplauze pe băncile majorității)*. Dar mai departe găsesc un alt gen de decizie. Se vede că dela un moment nu mai era posibil să se aștepte nici măcar raportul d-lui prefect și atunci am o serie de dosare în care se spune în deciziune așa: « Având în vedere modul cum înțelege consiliul să administreze... » *(Ilaritate)*.

D-lor deputați, veți conveni cu mine că asemenea decizii erau absolut ilegale. De altminteri, trebue să recunosc că însuși guvernul precedent și-a dat seama de această situație și s'a gândit să ratifice actele ilegale printr'un text de lege. In proiectul inițial a introdus un asemenea text de ratificare, însă după informațiunile pe care le am eu, când s'a prezentat acest text înaintea Consiliului Legislativ, Consiliul Legislativ a făcut serioase obiecțiuni asupra constituționalității acestei dispoziții. Ministerul a retras atunci acest text de ratificare, a prezentat legea în Senat fără el, și a reintrodus un amendament pe cale piezișă în comisiunea Senatului, pentru ca să ocolească avizul Consiliului Legislativ, pe care îl știa protivnic.

In asemenea condițiuni noi credem că acest text de lege nu poate rămâne în vigoare și că el trebue să fie abrogat. Nu se ratifică acte inexistente în drept. Ar fi un sistem periculos, ar fi un adevărat act revoluționar ca puterea executivă să poată, în mod deliberat, să calce legea și după aceea să-și ratifice actele. O asemenea măsură ar face inutilă funcțiunea legiuitoare; o asemenea măsură ar însemna o negațiune a regimului parlamentar, o asemenea măsură este în contra spiritului Constituției noastre.

Dar nu numai atât, d-lor deputați, este și împotriva textelor constituționale, fiindcă prin lege se dăduse consiliilor comunale anumite organe de judecată, înaintea cărora ele aveau dreptul să se plângă pentru ca să-și salveze interesele și nu se poate să le răpim această cale de judecată.

Dar mai presus de toate, este un motiv de adevărată moralitate publică. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Cred că este necesar să se vină cu o sancțiune care să anuleze efectele unui act abuziv. Credem că este necesar să se știe că o măsură care constitue un adevărat scandal nu poate crea în ordinea de drept situații definitive. *(Aplauze pe băncile majorității).* Este în interesul însuși

și al ideii de drept și al ideii de ordine, să adoptăm asemenea soluțiune.

Este evident, d-lor deputați, că reinstalarea consiliilor se va face în situația chiar în care ele se găseau în momentul când li s'a suspendat existența.

Acestea sunt considerentele pentru care noi am acceptat amendamentul propus.

D-lor deputați, cu aceste explicațiuni, eu vă rog să votați proiectul de lege, fiind încredințați că ajutăm cu un moment mai de vreme reintrarea în legalitate. *(Aplauze pe băncile majorității).*

ÎN TIMPUL GUVERNULUI IULIU MANIU

XIV

LA O INTERVENȚIE A D-LUI DUCA

(ȘEDINȚA CAMEREI DELA 25 NOEMVRIE 1932)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le președinte, d-lor deputați, vă mărturisesc că n'aș fi intervenit în aceste desbateri, dacă d. Duca, începându-și vorbirea d-sale, nu m'ar fi vizat direct. N'aș fi intervenit în aceste desbateri pentrucă, mai întâiu, d. deputat Brătianu, în prima parte a cuvântării sale, s'a ocupat de o pleodarie făcută înaintea Curții de Casație, de colegul nostru Rădulescu — și de sigur este o chestiune care îl privește pe d. Rădulescu, dacă răspunde sau nu.

D. V. Rădulescu: Am cerut cuvântul.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: N'aș fi intervenit pentrucă, în al doilea rând, o bună parte, poate cea mai importantă parte din expunerea d-lui Dinu Brătianu, se referă la explicarea atitudinii Creditu-

lui Rural şi a părţii pe care a avut-o d-sa în sprijinirea acelei instituţii.

D-lor deputaţi, este, fără îndoială, explicabil pentru toată lumea, ca d. Brătianu să ia apărarea acestei instituţii şi niciun moment nu a intrat în gândul nostru să punem la îndoială sinceritatea pe care o pune d. Dinu Brătianu atunci când sprijină Creditul rural. Noi ştim că d-sa, care conduce de atâta vreme această instituţie, este pe de-a-'ntregul identificat cu interesele ei şi noi ştim că d. Dinu Brătianu pune toată pasiunea şi toată căldura sufletească pentru ca să susţie interese cu care d-sa este identificat.

Prin urmare, d-lor deputaţi, era natural ca d-sa să vină la această tribună şi să facă apologia Creditului Rural. Aş putea spune chiar că în ochii nu numai ai Adunării, dar chiar ai întregii opinii publice, este o identificare perfectă între persoana d-lui Dinu Brătianu şi această instituţie.

Prin urmare, era naturală această atitudine şi nu eu aş fi intervenit în desbateri pentru ca să turbur această impresiune, care este netă, şi aci şi dincolo de incinta acestei Adunări.

Dar, d-lor deputaţi, d. Duca a avut aerul să arate Adunării că chestiunea este pusă pe un

teren politic şi că dedesubtul acestei desbateri ar fi un interes electoral. Şi nu ştiu de ce...

D. I. G. Duca: Am să-ţi aduc discursurile prefecţilor dumitale dacă eşti aşa naiv.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Nu ştiu de ce a pus această chestiune în legătură cu alegerile...

D. I. G. Duca: Am să-ţi cetesc discursurile prefecţilor dumitale, ca să vezi ce spun.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Prefecţii mei nu ţin discursuri electorale. *(Aplauze pe băncile majorităţii, întreruperi pe băncile Partidului Naţional-Liberal).*

D. I. Manolescu-Strunga: Toată ziua ţin discursuri. *(Întreruperi, zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Eu mărturisesc că nu înţeleg...

D. I. G. Duca: D-le Călinescu, nu sunt decât două ipoteze: ori că d-ta nu ştii ce fac prefecţii dumitale, ori că prefecţii dumitale urmează instrucţiunile dumitale. Şi cunoscându-te nici nu mă îndoiesc că d-ta ştii ce fac prefecţii dumitale. *(Aplauze pe băncile Partidului Naţional-Liberal, întreruperi pe băncile majorităţii).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Duca, eu ştiu ce fac

prefecții mei și ce instrucțiuni le dau. Imi închipui că și d-voastră știați când erați la Ministerul de Interne, ce instrucțiuni dădeați prefecților d-voastră. *(Ilaritate, aplauze pe băncile majorității).*

Să-mi permiteți, d-lor deputați, să spun în această chestiune numai câteva cuvinte și să le spun cu toată liniștea și cu toată obiectivitatea pe care le comportă o asemenea discuție.

D-lor deputați, din desbaterile care s'au făcut, în ce privește atitudinile avute de partide, se desprind trei constatări. In primul rând, noi constatăm un fapt și anume, că reprezentanții Partidului Național-Liberal, în Adunarea trecută, au votat pentru conversiune.

D. *dr. I. Costinescu:* Cu observațiunile cuvenite.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Eu, d-lor deputați, n'am pus la îndoială sinceritatea Partidului Liberal, atunci când a votat pentru conversiune. Eu credeam, d-le Duca, că d-voastră ați votat atunci, așa cum o facem cu toții când ne dăm părerea noastră, și anume cu convingere. Am aflat ieri ca d-voastră ați votat altfel și anume ați votat cu condițiune.

D. I. G. Duca: Vezi că nu iești de bună credință? Iartă-mă că-ți spun aceasta. Declara-

ținînile pe care le-am făcut în această chestiune nu sunt de ieri, le-ați auzit de pe această bancă de două luni de zile.

Prin urmare, de ce vrei să spui, așa cum ai aerul, că această declarațiune este inventată astăzi pentru utilitatea cauzei?

Te rog să fii de bună credință. Explică mai bine Camerei de ce, dacă legea Iorga-Argetoianu era o lege bună, de ce primul d-voastră gest la guvern a fost ca să înlăturați această lege? De ce? Explică!

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Dacă vă închipuiți că n'am să răspund la această chestiune, vă înșelați.

Este un punct în care aveați dreptate...

D. I. G. Duca: Avem dreptate în toate...

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: ...că observarea n'ați făcut-o ieri, ci acum câteva zile...

D. I. G. Duca: Acum câteva luni.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: ... că d-voastră, aici în Adunare, ați votat cu condițiune.

D. I. G. Duca: Repet, acum câteva luni.

D-le Călinescu, eu nu pot să admit să denaturezi, în acest fel, adevărul. Această desbatere a avut loc în cursul lunii August, și în cursul

acelei luni am făcut exact aceleaşi declaraţiuni pe care le-am făcut şi acum. D-ta eşti liber să nu le cunoşti, dar eu trebue să restabilesc adevărul.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Duca, pentru felul cum trebue să urmeze această desbatere, eu sunt foarte bucuros când d-voastră veniţi să rectificaţi unele lucruri, în privinţa cărora aş putea să fiu în eroare. Dar fac apel la această Adunare, şi vă rog să punem la contribuţie şi stenograma, ca să vedem dacă acum trei zile, d-voastră, în Adunare, nu aţi spus că aţi votat cu condiţiune.

D. I. G. Duca: Da. *(Exclamaţii pe băncile majorităţii, întreruperi pe băncile Partidului Naţional-Liberal).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Mai mult, mărturisesc că eu nu am ştiut ce condiţiune.

D. I. G. Duca: Am spus-o din luna August.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Foarte bine. Eu nu discut ce fel de condiţiuni. Vedeţi, eu nu merg pe calea pe care a mers d. dr. Lupu, care făcea o corelaţiune între primirea articolului privitor la Creditul Rural, şi votul d-voastră asupra legii

conversiunii în întregul ei. Dar este un fapt: ați votat pentru conversiune.

Al doilea fapt: după ce ați votat pentru conversiune, ați atacat legea înaintea Curții de Casație, pentru motivul de neconstituționalitate.

D. I. G. Duca: Nu noi.

D. M. Ralea, vicepreședinte: D-le Duca, vă rog să nu mai întrerupeți.

D. I. G. Duca: D-le președinte, am fost destul de mult întrerupt, ca să pot întrerupe și eu.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le președinte, vă rog să lăsați pe d. Duca să întrerupă.

D. I. G. Duca: D-le Călinescu, noi n'am atacat legea în fața Curții de Casație. *(Zgomot, întreruperi pe băncile majorității).*

D. Demostene Botez: Prea ne credeți naivi. *(Întreruperi pe băncile Partidului Național-Liberal).*

D. I. G. Duca: D-le Călinescu, prin urmare, afirmația d-tale este inexactă. Dar, eu merg mai departe: admit că am fi atacat-o. Te rog să-mi spui d-ta atunci: întru cât situațiunea mea ar fi inferioară situațiunii d-tale, care ai declarat de pe banca ministerială că nu vei aplica legea Iorga-Argetoianu și că vei modifica-o? Aceasta să-mi explici. *(Aplauze pe băn-*

cile Partidului Național-Liberal, întreruperi pe băncile majorității).

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Eu reținde deocamdată că d. Duca are răspunsul și pentru cazul în care Partidul Național-Liberal ar fi atacat legea înaintea Curții de Casație; de altfel vedeți d-le Duca, nici nu puteați să faceți altfel, pentrucă nu numai Creditul Rural a atacat legea conversiunii înaintea Curții de Casație, dar a mai atacat-o și Banca Românească a Orientului. *(Întreruperi pe băncile Partidului Național-Liberal).*

D. I. G. Duca: Și « Solidaritatea », și toate băncile din Ardeal au atacat-o.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Băncile acestea au atacat-o. Așa dar sunt aci două fapte: pe de o parte ați votat legea, iar pe de altă parte ați atacat-o înaintea Curții de Casație. Eu vă întreb atunci: d-voastră, care vorbeați adineauri cu atâta desinvoltură de lipsa de logică la noi, care este logica d-voastră.

D. I. G. Duca: Dar logica d-tale care este? Ai votat-o și ai aruncat-o la coș.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Ce am făcut noi? Vă voiu spune ce am făcut noi.

D. I. G. Duca: Sunteți de rea credință. Aceasta nu prinde în opinia publică. Ești prins în dilemă și nu ai pe unde să ieși. *(Protestări pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Duca, pe chestiuni de bună credință vă asigur, că între felul cum expuneți și susțineți tezele d-voastră și între felul cum expunem și susținem tezele noi, reprezentanții Partidului Național-Țărănesc, eu nu primesc comparație. *(Aprobări pe băncile majorității).*

Dar, d-le Duca, să-mi dați voie să vă întreb un lucru: Cum sunt apărate interesele debitorilor prin atitudinea d-voastră?

D. I. G. Duca: Vrei un răspuns?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Și ce am făcut noi? Noi, d-le Duca, mai întâiu n'am susținut niciodată că legea conversiunii este anticonstituțională. Dimpotrivă, părerea noastră a fost că legea este constituțională și de aceea am făcut ca Statul să fie reprezentat înaintea înaltei instanțe și să susțină punctul de vedere contrar.

D. I. G. Duca: Dar nu este aceasta chestiunea.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de interne: Dar noi am spus altceva: din

momentul în care Inalta Curte de Casație s'a pronunțat, acesta este un fapt, aceasta este o situație de drept cu care trebue să contăm. Și atunci când legea conversiunii a fost declarată neconstituțională, prin intervenția d-voastră, care era situația debitorilor?

Aci într'a în joc legea pe care am votat-o în sesiunea trecută, și anume aceea, prin care am acordat un moratoriu, înăuntrul căruia debitorii să nu poată fi executați, în starea de insolvabilitate în care se găsesc. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D-le Duca, între cele ce am dat noi și ceea ce ați dat d-voastră debitorilor, să-mi dați voie să vă spun că nu există alegere.

D. I. G. Duca: Dacă legea aceasta, la care ai contribuit d-ta în mod personal într'o așa de largă măsură, era bună, atunci de ce ai modificat-o d-ta fiind subsecretar de stat pe banca ministerială ?

Acest lucru să-l explici, nu să-l ocolești mereu.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Noi, reprezentanții Partidului Național-Țărănesc, am participat la elaborarea acestei legi; dar am făcut-o cu convingerea că apărăm interesele legitime ale debitorilor. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. dr. I. Costinescu: Noi constatăm că ați făcut o lege proastă.

D. M. Ghelmeceanu, subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor: In orice caz, d. Duca va avea timp să facă o deosebire între ce va să zică a modifica o lege și ce va să zică a o anula. Noi am urmărit modificarea legii; d-voastră ați urmărit anularea ei. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, noi credem că suntem cu toții lămuriți — după atitudinea din ultimul timp a Partidului Liberal — cum ar fi elaborat acest partid legea conversiunii și cum ar fi salvgardat interesele debitorilor, dacă ar fi fost la guvern...

D. I. Manolescu-Strunga: O să vezi când vom veni la guvern. *(Ilaritate pe băncile majorității).*

D. Eduard Mirto, ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor: De ce cereți un termen așa de lung? *(Ilaritate pe băncile majorității).* Până atunci o să ajungeți toți debitori, din creditori. *(Ilaritate pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: In fine d-lor deputați, în al treilea rând trebue să constat un lucru, și anume că pe această chestiune, în Partidul Li-

beral, azi nu mai este un echivoc. In adevăr, d-le Duca, noi, cari am trăit împreună în Parlamentul trecut, ştim — şi nu vă facem din aceasta un cap de acuzare — că în Partidul Liberal erau nuanţe. *(Intreruperi pe băncile Partidului Liberal, sgomot).*

Voci de pe băncile Partidului Liberal: Niciuna.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Aş vrea să aud pe d. Tătărăscu făcând această întrerupere.

D. I. Manolescu-Strunga: Să o facă d. Vlad al d-voastră.

D. I. G. Duca: D-le Călinescu, d-ta recurgi la intrigi aşa de uşoare!

D. Eduard Mirto, ministrul lucrărilor publice şi al comunicaţiilor: De ce nu răspunde d. Tătărăscu? Nu are voie?

Daţi-i voie să răspundă.

D. I. G. Duca: D. Tărărăscu va răspunde şi dânsul.

Partidul nostru a fost absolut solidar pe această chestiune. D-voastră aţi făcut aluziune la d. Dinu Brătianu, care v'a declarat astăzi, chiar dela această tribună — şi d-sa este un om ale cărui cuvinte nu pot fi puse la îndoială — că a fost şi este neîncetat în complet acord cu partidul său şi noi cu dânsul.

D. Eduard Mirto, ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor: Adică contra conversiunii.

D. I. G. Duca: D-le Călinescu, d-ta, care vrei să faci abilități ușoare și inutile, explică: crezi că ești d-ta indrituit să ne faci imputări imaginare, când d-voastră ne-ați oferit aici, în Parlament, spectacolul pe care l-ați oferit, în momentul votării legii, când ați rămas 3 sau 4 inși la vot, când toți ardelenii au iești afară din incintă, pe ușa de colo? *(Intreruperi pe băncile majorității).*

Abilitățile acestea, eu pricep, să le faci cu d-nealor, din majoritate, cari nu erau aici, dar cu noi, cari am fost împreună și cari i-am văzut pe colegii ardeleni ieșind pe ușe, d-le Călinescu, aceste abilități nu merg.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Eu constat, deocamdată, că abilitatea d-lui Duca l-a subtilizat pe d. Tătărăscu.

D. G. Tătărăscu: D-le Călinescu, fiindcă m'ai provocat, îți datorez răspuns, și nu vreau să-ți rămân debitor fiindcă văd că situația debitorilor se cam încurcă.

D-le subsecretar de stat, au putut să fie, mai ales când se discută chestiuni de amploarea acesteia, discuțiuni în Partidul Liberal. Discu-

țiuni au fost, dar și o hotărîre unitară a fost și este. Dar fiindcă m'ai provocat, dă-mi voie ca, la rândul meu, să-ți pun o întrebare: Dar la d-voastră?

De ce nu discutați atitudinile care au fost și care continuă încă?

Adineauri, și iertați-mă că în momentul când vorbeați nu v'ați uitat la mine, voiam, cu privirea, să vă anunț că vă paște o mare primejdie.

Acum o lună, prietenul și fruntașul d-voastră politic, d. Vlad — îmi pare rău că nu este aici — în plină comisie parlamentară, pregătise câte o spânzurătoare pentru fiecare din autorii și coautorii acestei legi a conversiunii.

D. Eduard Mirto, ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor: D-voastră scăpați cu viață. *(Ilaritate).*

D. G. Tătărăscu: D-ta ești un om abil, dar foarte imprudent.

Dar eu îmi explic această imprudență prin stagiul relativ redus pe care îl ai pe acea banca. Este foarte importantă atitudinea d-tale; dar care a fost atitudinea și opera d-lui Mironescu, fost ministru de finanțe, în această chestiune? Și nu vreau să citez nume, fiindcă nu este felul meu de a fi, să fac personalități, dar câți, în momentul de față, din cei ce se găsesc aici pe

aceste bănci — cel puțin zece personalități ardelene — astăzi, în mod public, nu caută să saboteze, nu aplicarea unei legi neaplicabile, ci însuși principiul conversiunii datoriilor agricole? *(Aplauze pe băncile Partidului Național-Liberal).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Nu știu dacă din intervenția d-lui Tătărăscu trebue să trag concluzia că d-sa este de acord cu d. Brătianu.

D. G. Ștefănescu-Goiceanu: Concluzia este că și d-voastră și d-nealor sunteți în echivoc.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Dacă sunteți de acord, atunci, d-le Tătărăscu, vreau să recunosc, ca un al treilea punct în aceste desbateri, că d-voastră ați ieșit din echivoc, fiindcă cel puțin înainte erați o fracțiune cari susțineați interesele debitorilor, astăzi sunteți unanimi de partea d-lui Brătianu. Aceasta este constatarea pe care o fac. *(Aplauze pe băncile majorității).*

V'aș ruga un lucru — și cu aceasta închei — ca atitudinea d-voastră de astăzi, d-le Duca, fiindcă suntem în preajma alegerilor comunale, să nu fie dictată de aceleași considerațiuni pe care le invocați alaltăeri. Cetesc după stenogramă: « Și, d-lor, de ce să nu o spunem? Noi eram în momentul acela expuși unei campanii

sistematice, unei campanii perfide, care consta în a arăta țării că suntem vrăjmașii conversiunii ». Asta era preocuparea d-voastră, asta este și azi preocuparea d-voastră, pur electorală Adevărul însă rămâne întreg, d-voastră ați avut o atitudine fermă, hotărîtă împotriva legii conversiunii și ați căutat prin hotărîrea Casației să anulați această lege.

D. I. G. Duca: Este un neadevăr.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Din fericire Partidul Național-Țărănesc se găsește azi pe aceste bănci ca să avizeze la timp la măsurile necesare pentru salvgardarea intereselor legitime ale debitorilor agricoli. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. I. G. Duca: Țin să constat numai că d. subsecretar de stat nu a răspuns la principala mea învinuire...

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Constat că sunteți enervat permanent.

IN TIMPUL GUVERNULUI AL. VAIDA-VOEVOD

XV

IN CHESTIUNEA SELETZKY

(ŞEDINŢA CAMEREI DELA 28 MARTIE 1933)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: (Este primit cu aplauze prelungite de către majoritate; protestări, întreruperi pe băncile opoziţiei). D-le preşedinte, d-lor deputaţi, fără îndoială că la această oră târzie... *(Intreruperi, protestări vehemente pe băncile opoziţiei).*

D. Gh. Ştefănescu-Goiceanu: Cer cuvântul la Regulament.

D. I. Mitache: D-ta, care ai călcat Regulamentul, când a vorbit d. dr. Lupu, vrei să vorbeşti la Regulament? *(Intreruperi; sgomot mare, care durează câteva minute).*

D. dr. N. Lupu: D-le preşedinte...

D. St. Cicio-Pop, preşedinte: N'aveţi cuvântul.

D. dr. N. Lupu: Cu învoirea d-lui subsecretar de stat Călinescu.

D-lor deputați, îmi pare foarte rău, dar eu îmi explic că la o oră atât de înaintată sunteți cu toții nervoși.

Suntem de acord că în conformitate cu Regulamentul Camerei, d. subsecretar de stat n'ar avea dreptul să răspundă, deoarece noi n'am interpelat necum pe d-sa, dar nici măcar pe blajinul său șef, d. ministru de interne, noi am interpelat pe d. președinte al Consiliului și, în subsidiar, pe d-nii miniștri Madgearu și Popovici. Acești trei puteau să răspundă. Insă eu trebue să fiu drept. Materia este foarte vastă și chiar d. prim-ministru v'a vorbit despre « o cireadă de paperaserie », cum zicea d-sa, deși cireadă se zice numai la vaci... *(Ilaritate).*

Voci de pe băncile majorității: Gireadă, nu cireadă.

D. dr. N. Lupu: Eu am înțeles « cireadă ».

Prin urmare, d. prim-ministru n'a putut să studieze tot dosarul. Și recunosc că, după cum am făcut apel și eu la doi colegi de ai mei să mă asiste aci, are și d. prim-ministru acest drept, să-l asiste cineva aci, și în această calitate d. Călinescu poate să vorbească și-l ascultăm. *(Aplause pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le președinte, d-lor de-

putați, permiteți-mi să nu interpretez manifestația care s'a produs ca având un caracter personal.

D. I. Manolescu-Strunga: De loc.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: De sigur că este datoria unui scrupul explicabil, de respect față de regulament și în această privire eu sunt cel dintâiu care să recunosc că intervenția mea la tribună trebuia prec'zată din capul locului. Eu mulțumesc d-lui dr. Lupu că a venit și a dat această interpretare, cu o singură observație, și anume: că d-sa, care este un temperament prea viu, prea grăbit, a venit la tribună în momentul când eu trebuia să încep să vorbesc și să spun exact același lucru.

D. dr. N. Lupu: Mai mare autoritate am eu decât d-ta nu numai la opoziție, dar și la majoritate. *(Ilaritate pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, eu sunt mulțumit că s'a ajuns la un acord cu această interpretare, și, indiferent dacă onorabilul d. Duca sau onorabilul d. Brătianu au părăsit incinta, de sigur că Partidul Național-Liberal a rămas suficient reprezentat în această Adunare.

D-lor deputați, la această oră târzie, când suntem fără îndoială și d-voastră și noi destul de obosiți, se impune să relevăm numai elementele esențiale. Inainte de a examina observațiile care au fost prezentate de d-nii interpelatori, sunt dator să fac o constatare și să exprim o rezervă. Intr'adevăr, s'a cerut să aducem înaintea acestei Adunări un dosar care nu-și primise încă soluțiunea definitivă din partea instanțelor judecătorești. De sigur, d-nii deputați au dreptul regulamentar să ceară actele și dosarele pe care le doresc; dar exista o tradiție parlamentară veche, anume, aceea de a nu se încinge o discuție publică asupra unei chestiuni care se găsește încă în examinarea organelor judecătorești, ca să nu se zică un moment că prin asemenea desbateri organele judecătorești ar putea cumva fi influențate în aprecierea și în decizia lor. Aceasta era tradiția. D-voastră ați socotit însă că este astăzi cazul să ne abatem dela această tradiție și ați cerut dosarele. Responsabilitatea este a d-voastră, iar noi, guvernul, am decis să vă punem dosarele de îndată la dispoziție.

De altminteri, d-lor deputați, trebue să adaug că guvernul socotea că are tot interesul și datoria chiar de a se face o lumină completă și repede.

Am ținut să subliniez condițiile speciale în care se urmează desbaterile, pentru ca să adaug că în asemenea condiții noi nu putem veni aici înaintea Camerei nici să apărăm pe cineva, nici să acuzăm pe cineva; în fața Adunării nu se desbate un proces judiciar. Acesta va avea să se desbată în fața forurilor competente, cu toate garanțiile legale. De aceea rolul meu este să expun înaintea Adunării în mod precis și obiectiv evenimentele care s'au desfășurat, așa cum rezultă ele din actele prezentate, și așa cum s'au desfășurat realmente. Aceasta este datoria noastră.

D-lor deputați, de altminteri trebue să constat că întreaga chestiune s'a învârtit împrejurul felului, câteodată eronat, altă dată tendențios, în care au fost înfățișate, mai ales zilele trecute, aceste fapte. De aceea ele trebuesc precizate astăzi în mod obiectiv.

Ați vorbit d-voastră de interesul superior al țării, care este legat de această chestiune, și ați amintit sentimentele de patriotism care v'au inspirat atunci când ați intervenit. Este foarte firesc, este foarte natural. Dar același sentiment de patriotism și același interes superior ne obligă pe toți — și pe noi și pe d-voastră — să urmăm o desbatere calmă, o desbatere liniștită. Cine

doreşte în adevăr lumină în această chestiune, trebue să o caute într'o desbatere liniştită; cine nu urmăreşte lumina, numai acela poate turbura desbaterea.

D-lor deputaţi, care au fost observaţiile prezentate de d-nii interpelatori? Aş putea să le concentrez în trei categorii:

Mai întâiu, condiţiile în care a luat naştere această chestiune, condiţii neclare pentru unii; în al doilea rând, actele şi caracterul actelor care s'au descoperit la descinderea cunoscută; în fine, în al treilea rând, cine este persoana care deţinea aceste acte.

Condiţiile în care a luat naştere această chestiune?

D-lor deputaţi, în dosar se găseşte o piesă, aş putea-o numi piesa iniţială: este o scrisoare, pe care reprezentantul uzinei Skoda o adresa centralei dela Praga la data de Aprilie 1932.

Ce spunea în această scrisoare? « In vederea intensificării încasării fiscului, guvernul român a instituit controlori fiscali, cari au dreptul de a inspecta în orice moment diferitele societăţi şi reprezentanţe, în legătură cu declaraţiile şi plăţile către fisc. O asemenea comisie de impunere ne-a onorat şi pe noi cu vizita. Noi însă am refuzat a da vreo lămurire. Comisia de impunere

a căutat apoi să obțină informații, etc. ». Și reprezentantul adaugă: « Chestiunea aceasta trebue să o lămurim, fiindcă în caz contrar chestiunea impozitelor ar putea duce la un proces mare, iar ziarele cotidiene s'ar ocupa de această chestiune ».

Iată, d-lor deputați, punctul inițial al acestei chestiuni.

Ce s'a întâmplat după aceasta? Iată raportul directorului contribuțiunilor directe din Ministerul de Finanțe, în care d-sa spune: « In luna Aprilie 1932... ».

D. Gh. Ștefănescu-Goiceanu: Piesele acestea nu sunt la dosar?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Scrisoarea este la dosar; piesa aceasta nu, dar eu o pot comunica Adunării. Nu are nicio importanță aceasta.

D. Octavian Goga: De ce nu ați pus toate piesele la dosar?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: De ce vreți d-voastră să vă puneți pe terenul dela o instanță măruntă de judecată, unde se cere comunicare de acte?

Eu nu întrebuințez acest act contra cuiva; eu aduc acest act, care nu avea legătură cu procesul, pentrucă ține de contravenția fiscală.

« In luna Aprilie 1932, d-nii controlori financiari Marulis şi Cociu, funcţionând pe lângă administraţia financiară din Capitală, care aveau delegaţiune generală de a verifica modul cum se percep taxele la legea timbrului şi aplicarea eventualelor sancţiuni, acolo unde ar fi fost cazul, la diferite întreprinderi, s'au prezentat la sediul societăţii Skoda, căreia i-au cerut registrele. D. Maschek a declarat atunci că n'are aceste registre, întru cât în Bucureşti societatea nu întreţine decât un biurou administrativ ».

Ce a urmat după aceea? « Controlorii au mai cerut, în vederea cercetării, facturi şi contracte, spre a examina executarea prescripţiunilor legii timbrului. Cu acest prilej, controlorii au cerut să li se pună la dispoziţie un tablou de funcţionari, etc., şi au fost refuzaţi ». In faţa acestui lucru, controlorii şi-au urmat investigaţiunile în alte direcţiuni, utilizând relaţiuni personale. Au căutat la Craiova şi au obţinut date, din care rezulta că societatea ar avea unele depozite de maşini agricole. Mai târziu, în continuare, s'au prezentat la Ministerul de Războiu, unde au solicitat valoarea şi numărul ordonanţelor în favoarea societăţii Skoda. Au continuat investigaţiunile la percepţiile comunale, pentru ca să vadă ce taxe se plăteşte pentru alte furnituri. Şi

în fine, după luni de zile, bazați pe aceste elemente, controlorii Marulis și Cociu, dresează un proces-verbal de contravenție la impozitul comercial. Acest proces-verbal a fost înaintat Ministerului de Finanțe abia la 21 Decemvrie 1932. Directorul contribuțiunilor directe spune că: « fiind ocupat în acel timp cu elaborarea legilor, l-a reținut să-l studieze în vacanță. Examinând procesul-verbal, a constatat că chestiunea reședinței depozitelor în țară era superficial tratată, că sancțiunile erau greșit aplicate ». Le-a cerut atunci controlorilor să refacă procesul-verbal, pentru ca nu cumva un eventual apel în justiție să-l expună la anulare. Au continuat noui investigațiuni, controlorii și-au adunat acte și s'au dus la inspector. Abia la 5 Martie inspectorul intră în posesiunea acestor acte și atunci, constatând că față de refuzul permanent al societății Skoda de a-i pune la dispoziție acte, este imposibil să dreseze contravențiunea fără a face o descindere la fața locului, adresează atunci o cerere parchetului, pe care o motivează cu textele din codul comercial și din codul penal și cere autorizarea să facă descinderea. Procurorul autorizează descinderea în ziua de 10 Martie.

Iată, d-lor, cum s'a desfășurat această chestiune și unde a ajuns în ziua de 10 Martie, prin

desfășurarea firească a activității organelor fiscului.

Ce s'a găsit la descindere? Funcționarii s'au prezentat la sediu, au arătat d-lui Maschek, secretarul reprezentanței, autorizațiunea și au procedat la percheziția birourilor și « pe măsură ce descopereau acte necesare fiscului, le triau și le reținеau. Ajungând în dreptul unei case de fier mare, cu două uși, d. Maschek s'a opus la cercetarea conținutului, pe motiv că ar cuprinde secrete de stat. D. inspector Tănăsescu, insistând, în speranța că acolo se pot găsi și acte importante interesând fiscul și cunoscând lucrările fiscale în trecut în aceasta chestiune, d. Maschek a deschis atunci casa de fier. Uitânduse înăuntru, a constatat că se găsesc acte referitoare la armament și copii de pe nota calificativă a unor ofițerii ».

« Imediat a cerut comisarului care îl însoțea să anunțe parchetul militar. Parchetul militar a venit la fața locului după 20 de minute, a sigilat toate actele fiscale, care au fost după aceea ridicate, fără ca sigiliile să fi fost violate și a continuat cercetarea pentru actele militare ».

Așa dar, d-lor deputați, partea pur fiscală este lămurită, fără să lase niciun fel de echivoc, nici în privința inițierii acestei chestii, nici în

privința modalității de procedare. Asemenea descinderi se făceau în mod obișnuit. Și în anul acesta, și în anii trecuți s'au operat descinderi de către organele fiscale, acolo unde aveau indicii că se pot face contravenții.

Acum, d-lor deputați, au venit reprezentanții parchetului militar. Ce au făcut reprezentanții parchetului militar? « S'au transportat la fața locului, unde au cercetat actele societății — este raportul comisarului regal, d. colonel Pomponiu— și atunci, încheind un proces-verbal, au sigilat casa de bani din biroul directorului, casa de fier dela casierie, o casă de fier în camera vecină cu casieria și una din biuroul inginerilor, de unde s'au luat cheile și unde s'a făcut o primă verificare a conținutului, ridicându-se mai multe acte ce s'au întocmit în 8 dosare. In zilele următoare s'a procedat la verificare și « s'au găsit sigiliile în ființă la casa de fier din biroul directorului, la aceea vecină cu casieria, afară de cele dela casa de fier a inginerilor, la care erau rupte. A consemnat faptele, a verificat restul actelor ridicând pe acelea care erau de natură să intereseze cercetarea militară ».

D-lor deputați, de aci se trag două observații. Mai întâi că guvernul nu a avut nicio cunoștință de desfășurarea acestor lucruri. Veți zice: orga-

nele subalterne au făcut o greșală că nu au informat pe miniștri. Se poate. Mărturisesc însă că în ceea ce mă privește, eu sunt mai bucuros că lucrul s'a întâmplat așa, fiindcă altminteri, cu moravurile pe care le avem noi, cu moravurile pe cari le-ați văzut, s'ar fi putut interpreta, ar fi fost oameni cari să spună în mod tendențios că guvernul a făcut percheziții acolo ca să sustragă actele compromițătoare. Guvernul s'a găsit în fața unei probleme dificile, fără îndoială. Pe de o parte era o instituție importantă, furnisoare a Statului și având legături cu un Stat amic. Pe de altă parte erau acte care dădeau impresiunea că lovesc interesele superioare ale apărării naționale.

In fața acestei îndoite preocupări, guvernul trebuia să procedeze cu toată circumspecția și cu toată precauția.

Dar, veți zice d-voastră: s'au rupt sigilii.

D. Gh. Ștefănescu-Goiceanu: S'au rupt sau nu s'au rupt?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Mă rog, în această privire, culpabilitate există, nu îmi pare nicio controversă. D. Seletzki singur a venit și, în interogatoriul ce i s'a luat, precum și în declarația ulterioară, a răspuns că a rupt sigilii.

Prin urmare, d-lor deputați, din punctul de vedere al responsabilității, nu există nicio controversă, ea este stabilită. Dar mă rog să precizăm proporțiile.

Ce sigilii s'au rupt?

D-lor deputați, din cetirea raportului comisarului regal, d-voastră ați văzut că s'au aplicat patru sigilii: s'a aplicat sigiliul la casa din camera directorului, s'a aplicat sigiliu la casa dela serviciu de casierie, s'a aplicat sigiliu într'o altă cameră vecină și s'a aplicat sigiliu la camera inginerilor.

D-lor deputați, a fost rupt un singur sigiliu.

D. Gh. Ștefănescu-Goiceanu: Două.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Să lăsăm pe acela dela ușe, care știți bine că nu avea nicio importanță, fiindcă ușa nu era încuiată cu cheia.

Și atunci, d-lor deputați, s'a rupt un singur sigiliu. Dar nu s'a rupt sigiliul dela casa de fier a directorului, unde de sigur că își păstra actele intime; nu s'a rupt sigiliul dela casierie, unde de sigur că erau chestiunile comerciale. S'a rupt sigiliul dela casa inginerilor, unde erau contractele, planurile, studiile relative la comenzile de armament.

D. dr. N. Lupu: Cine mai știe ce era?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, s'au rupt sigiliile numai la o singură casă, și anume: tocmai la aceea la care, singură, timp de cinci ore și mai bine comisarii regali făcuse cercetări. Este singura casă de fier la care comisarii regali s'au oprit, în primul moment, și au făcut cercetări. Este casa de fier dela care au scos toate dosarele pe care le-a crezut necesare.

D-lor deputați, eu nu am să utililez, aci declarația lui Seletzki, pe care unii dintre d-voastră pe de o parte o subestimați, ca fiind a unui om care nu merită considerație, iar pe de altă parte, unele părți ale acestei declarațiuni le luați.

D. Gh. Ștefănescu-Goiceanu: Ori o primim așa cum este, ori o infirmăm în total.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne; Dacă o primiți întreagă, atunci în această declarațiune este un pasaj în care se spune:

« D. locotenent-colonel Pomponiu mi-a comunicat că pot să plec și că chestiunea se va cerceta. Atunci, eu am întrebat ce se face cu sigiliile care s'au pus la biroul meu și la societate. D-sa mi-a afirmat că în ce privește chestiunea ce interesează cercetările militare, adică armata, s'a terminat, astfel că sigiliile rămân ca o urmare

a cercetărilor fiscale». Constat, prin urmare, că s'a rupt un singur sigiliu.

D-lor deputați, să ne înțelegem asupra unui punct: eu nu fac această preciziune ca să micșorez vreo responsabilitate, fiindcă incontestabil că un singur sigiliu, de oriunde s'ar fi rupt, din punctul de vedere al legii constitue o infracțiune.

Dar, vreau să precizez acest lucru, pentru ca să înțelegeți că nu este pericol, de a fi dispărut actele...

Voci pe de băncile Partidului Țărănesc: Nu toate, o parte.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Dar, d-lor deputați, d-voastră spuneți că din această singură casă ar fi dispărut acte. Vă rog, ce fel de acte? Acte care compromiteau pe Români?

D. dr. N. Lupu: Ce vrei d-ta, să faci pe ghicitoarea, pe Iulia Poloneza și să știi ce era acolo în casa de fier?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Mai întâiu vreau să risipim legenda că s'au rupt sigiliile dela toate casele.

D. dr. N. Lupu: Nu a spus nimeni aceasta. Numai 2 sigilii au fost rupte, dintre care unul

şi cel mai important, acela dela uşe, căci dacă nu-l rupea pe acesta, nu intra în casă.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Acela dela uşe făcea parte din altă casă, nu era dela birou.

Ce fel de acte? Acte care interesau pe Români? Cum adică? A lăsat acte care s'au ridicat de comisarul regal şi care erau compromiţătoare pentru el şi ar fi dosit acte care compromiteau înşişi pe anchetatorii lui? Aceasta este puţin probabil. Dar, în orice caz, a rupt sigiliile, este un fapt pe care va avea justiţia militară să-l examineze şi să se pronunţe asupra lui.

D. Gh. Ştefănescu-Goiceanu: Vă rog să spuneţi dacă este exact că inspectorul Tănăsescu, atunci când au venit controlorii, găsise contractele militare care erau în casa de bani a inginerilor şi că printr'o coincidenţă numai acolo s'a rupt sigiliu şi numai acolo parchetul militar a găsit primul rând de acte? Dar chiar după 36 de ore, când s'a făcut cerçetarea a doua, după ruperea sigiliilor, s'a găsit încă un rând de acte. Vasăzică timp de 36 de ore, casa de fier fusese pe mâna lui Seletzki.

D. P. Petrescu: Dar unde se află cifrul?

D. I. Mitache: Este la d. Iunian, care l-a arătat adineauri aici.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Dar ce fel de acte s'au găsit?

D. Gh. Ştefănescu-Goiceanu: Nu v'am arătat ce acte s'au găsit? Toate actele care privesc apărarea națională, procesul-verbal al consiliului superior al armatei și toate celelalte.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, s'au găsit acte care interesează comanda militară, s'au găsit după aceea acte care constituiau rapoarte ale serviciilor către miniștri, s'au găsit note calificative după memoriile ofițerilor și în fine, în al patrulea rând, s'au găsit copierele cu scrisori convenționale, le voiu spune așa, pentrucă în realitate nu aveau înăuntru decât unele cuvinte convenționale, nu erau integral cifrate.

D-lor deputați, de sigur că justiția va avea să examineze dacă reprezentantul Seletzki avea sau nu calitatea să poseadă aceste acte. Justiția va avea să examineze dacă aceste acte îi fusese comunicate în mod oficial sau dacă el le-a sustras...

D. Gh. Ştefănescu-Goiceanu: Dacă comunică el, d-le, că i-au fost trimise de persoane pe care nu vrea să le precizeze? *(Intreruperi, zgomot).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: S'au găsit, d-lor deputați, acte relative la comisioane. Este, fără îndoială, chestiunea cea mai palpitantă din câte ați avut să examinați. Mai întâiu, d-lor deputați, care comisioane? *(Intreruperi pe băncile opoziției).*

D. dr. N. Lupu: Dă-mi voie să te întrerup: dar pe cine crezi d-ta că poți boi? Incepi cercetarea în seara de 10 Martie, și după aceea o suspenzi 36 de ceasuri și în vremea aceasta domnul acela care avea 2 perechi de chei, deși se spune că comisarul i-ar fi luat toate cheile, rupe sigiliile și intră în casă! D-ta vii și-mi spui, ca Iulia Poloneza: de unde știi ce a fost în casă? Eu nu știu ce a fost, dar pot presupune că a fost orice, din moment ce l-ai lăsat să intre acolo. D-ta poți fi genial, dar aperi o cauză pierdută! Imi pare rău că te-a pus pe d-ta acolo, trebuia să pună unul mai abil. Este altul acolo, dar nu vine el. *(Sgomot).*

D. Ar. Călinescu: subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Ați găsit un act pe care l-a adus aici d. Iunian, și cu talentul său de a insinua, l-a speculat cetind cu nuanțări, toate pasajele lui: scrisoarea colonelului Popescu, în care spune: «am merite față de Casa Skoda, fiindcă cu prilejul unei comenzi de 19.500 pro-

iectile, eu am oferit în numele unei societăți cu 17.500.000 această comandă, iar Ministerul a trecut comanda Casei Skoda cu 31 milioane, prin mijlocirea unei persoane, având o situație superioară în stat».

D-lor deputați, nu știu dacă aici este sau nu un comision nepermis. D-voastră ați spus că este un comision. *(Intreruperi pe băncile opoziției)*. Eu știu un singur lucru și aceasta sunt dator să o spun: că această scrisoare se referă la un contract încheiat la 19 Martie 1928 și că la acea dată guvernul național-țărănesc nu se găsea în funcțiune, prin urmare n'are nicio responsabilitate. *(Aplauze pe băncile majorității)*.

D. dr. N. Lupu: Dar cine v'a spus că sistemul este dela d-voastră?

Sub toate guvernele s'a făcut așa, dar la d-voastră mai grav decât la alții.

Voci de pe băncile majorității: Erai ministru! *(Sgomot)*.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Ați spus: de ce ați tratat cu acest om, cu Seletzki, austriac, fost ofițer în armata dușmană, pentru ce nu l-ați supravegheat, pentru ce nu i-ați făcut cazier?

D-lor deputați, să-mi dați voie; în momentul când noi am venit la guvern, am găsit pe acest

om de șase ani reprezentant al uzinelor Skoda. *(Vii aplauze pe băncile majorității).* Când am venit la guvern, am găsit la Siguranța Generală a Statului, întocmite de vigilența polițistă a predecesorilor noștri, caziere pentru toți membrii acestui guvern; n'am găsit un cazier pentru Seletzki. *(Aplauze prelungite, strigăte de bravo pe băncile majorității).*

Am găsit în privința lui o singură mențiune...

D. Victor Papacostea: (Intreruperi).

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Papacostea, d-voastră sunteți un om inteligent, cum puteți să interpretați așa? Ne-ați făcut o învinuire din faptul că n'am supravegheat pe acest om și am spus: în momentul când am venit la guvern n'am găsit cazierul lui.

In fișa lui am găsit un singur lucru: «intrat în țară la 20 August 1921. La 25 Iulie 1925, cu cererea înregistrată la Nr. ..., publicată în Monitorul Oficial, a renunțat la supușenia străină și a cerut cetățenia română». Atât!

Dar, în sfârșit, veți zice: indiferent de cazier, de ce ați tratat cu un străin? Apoi, d-lor deputați, să-mi permiteți, când noi găsim că acest om a tratat cu monopolizatorii patriotismului integral — am numit pe d. Goga, cu amicii săi,

pe d. Duca, cu amicii săi — cum puteam noi din senin să-l socotim suspect? Fiindcă, d-lor deputați, au tratat și alții cu Seletzki, și am aci un tablou al comenzilor militare pe anii trecuți și în acest tablou găsesc, pe de o parte, ca semnatar al diferitelor contracte, pe Seletzki, și găsesc pe de altă parte pe generalul Mărdărăscu la 1924, pe generalul Mărdărăscu la 1925, pe generalul Mircescu la 1926, pe generalul Mircescu la 1927, pe generalul Anghelescu la 1928. Și atunci să-mi dați voie, când noi am găsit un om care a tratat cu toate guvernele anterioare, cum ne puteți reproșa nouă că am tratat cu el? *(Vii aplauze, strigăte de bravo pe băncile majorității).*

D. Victor Papacostea: De ce nu l-ați arestat acum? Aceasta ne interesează. *(Intreruperi pe băncile majorității).*

D. dr. N. Lupu: Ce e cu arestarea?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le dr. Lupu, dacă d-voastră credeți că n'am să vin la arestare, vă înșelați. Am să vă răspund și la aceasta.

Dar, d-lor, mai mult: Seletzki a tratat cu Ministerul Armatei în anul 1922, cu trei ani înainte de a fi cerut măcar cetățenia română, înainte de a se fi lepădat de cetățenia străină în 1922

când abia venise ofițerul austriac și a tratat, d-lor, cu un om al cărui patriotism și a cărui perspicacitate nu puteți să o contestați nimeni, a tratat cu Ion Brătianu.

Și în contractul care a făcut obiectul acestor tratative cu Seletzki se găsește acest pasaj, în care se spune: «Le ministère de la guèrre mettra à la disposition des établissements Skoda des canons de chaque type», pe care le posedă statul. S'au dat aceste tablouri lui Seletzki.

Prin urmare, tabloul întregului material de război de care dispuneam noi.

D. C. Toma: Era vorba de Skoda, nu de Seletzki.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le Toma, eu când fac o afirmație vin cu toate dovezile.

D. C. Toma: La ce dată?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Iată, d-le Toma, la data de 31 Martie 1922, se găsește scrisoarea uzinelor Skoda semnată: Seletzki, către ministrul de război Ion Brătianu. De ce vă spun acest lucru? Nu vi-l spun pentru a scuza pe Seletzki, ci ca să arăt că sunteți nedrepți și că nu este îngăduit nimănui să ne facă nouă reproșuri, atunci când

noi am tratat cu un om cu care ați tratat și d-voastră, mai înainte. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. I. Manolescu-Strunga: Noi am întrebat: de ce nu-l arestați?

D. dr. N. Lupu: Noi am reproșat guvernului: de ce nu l-a arestat atunci când a găsit în camera sa documentele senzaționale? *(Aplauze pe băncile opoziției).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, declarația d-lui dr. Lupu este foarte prețioasă, pentrucă d-sa înlătură tot ce a fost înainte.

D. dr. N. Lupu: Nu înlătur tot ce a fost înainte, nu aceasta am spus, ci de ce nu l-ați arestat?

Nu umbla d-ta cu chițibușuri de acestea avocățești. Eu am protestat contra faptului că acest om, după ce a fost prins cu documente grave, a avut din partea d-voastră un interegn de 36 ore ca să-și dosească aceste documente. *(Aplauze pe băncile opoziției, întreruperi pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, acestea sunt faptele. Care a fost atitudinea guvernului în fața acestor fapte?

Mai întâiu, guvernul n'a inițiat această chestiune. Aici sunteți cu toții de acord. *(Intreruperi pe băncile Partidului Țărănesc).*

D. Mișa Vasiescu: D-le doctor Lupu de ce n'ai luat d-ta măsuri, când erai ministru, contra lui Seletzki?

D. Dr. N. Lupu: Eu știam că te pricepi la «buget», nu știam că ieşti tare «în toace». *(Ilaritate).*

D. Mișa Vasiescu: Cum ai ajuns d-ta să te pricepi și la armată, când nici n'ai făcut armata? *(Intreruperi pe băncile Partidului Țărănesc).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Constatăm deci că guvernul n'a inițiat el această chestiune. In al doilea rând, în momentul în care chestiunea s'a desvoltat și s'a precizat prin funcționarea naturală a organelor subalterne, guvernul n'a stânjenit niciun moment mersul cercetărilor și le-a lăsat să ducă la sfârșitul lor normal. *(Aplauze pe băncile majorității).*

D. dr. N. Lupu: Cu acest interegn de 36 ore în care individul a furat toate documentele. *(Intreruperi pe băncile majorității).*

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le dr. Lupu, puterea ad-

ministrativă nu putea să opereze legalmente o arestare; aceasta aparține organelor judecătorești civile și militare. Puterea administrativă n'are decât un drept și o datorie: atunci când împotriva cuiva este o suspiciune, să ia toate măsurile ca acest om să nu dispară. Și aceste măsuri sunt astfel luate, încât vă asigur, că în momentul când justiția va găsi necesar să deschidă acțiune publică, cel suspect va fi găsit la dispoziția justiției. (*Aplauze prelungite pe băncile majorității, strigăte de bravo*).

D. dr. N. Lupu: Dar cei 50 arestați la Ghiaursuiugiuc, ca fiind comuniști? Cum au fost arestați? Pe aceștia i-ați arestat; iar pe Seletzki, trădătorul de țară, nu-l arestați! (*Aplauze pe băncile Partidului Țărănesc*).

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-lor deputați, ați vorbit de interesele superioare ale țării și de sințimântul de patriotism care v'a dictat intervenția d-voastră. V'am crezut. Cine putea să vă conteste acest lucru? Și v'am stat la dispoziție cu toată lămuririle. Trebue să constat, însă cu regret, că dacă unii dintre interpelatori s'au menținut la nivelul acestor preocupări, a fost unul care s'a lăsat ispitit de legendele tendențioase, de calomniile meschine, s'a lăsat ispitit de preo-

cupări politicianiste care au adumbrit terenul pe care ați vroit cu toții, și vroisem și noi cu toții să ne așezăm la început. Acela a desfășurat drapelul apărării naționale ca să mascheze distilarea veninului unor rancune postume. *(Aplauze prelungite pe băncile majorității, strigăte de bravo).*

D-lor deputați, acel interpelator a avut conștiința actului său, fiindcă nu a avut puterea să șeadă până la sfârșitul desbaterilor și a plecat din incintă. *(Aplauze prelungite pe băncile majorității, strigăte de bravo).*

Noi, d-lor depuatți, nu ne lăsăm influențați de mașinațiile politice; noi stăm la acest loc și cu conștiința răspunderilor vom apăra, cu adevăr, interesele țării. *(Aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității, strigăte de de bravo).*

XVI

LA LEGEA FINANȚELOR LOCALE

(ȘEDINȚA CAMEREI DELA 5 APRILIE 1933)

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: D-le președinte, d-lor deputați, proiectul de lege pentru organizarea finanțelor locale s'a bucurat de o largă desbatere în această Adunare. Aș fi voit să profit de această împrejurare pentru ca să fac, la rândul meu, o analiză mai amănunțită a problemei finanțelor administrației locale. Discursul interesant, pe care l-a făcut d. raportor, căruia țin să-i mulțumesc pentru activitatea desfășurată și în comisiunea de elaborare a legii și în Parlament, face însă inutil să reiau această chestiune. Mă voiu mărgini să prezint câteva observațiuni pentru ca să precizez caracterul desbaterilor care s'au urmat și să fixez punctele de vedere care s'au exprimat aici.

Intr'o formă generală, toate discursurile au ținut să sublinieze pe de o parte importanța problemei adusă în desbaterea d-voastră și pe de altă parte solicitudinea pe care trebue să o arătăm administrațiilor locale.

Și dintr'o privire și din alta, sunt de acord cu toți reprezentanții partidelor care au participat la această discuție.

D-lor deputați, din cuvântările care s'au rostit subliniez pe aceea a d-lui Victor Slăvescu. D-sa nu numai că a recunoscut importanța problemei pe care o desbatem, dar a făcut și o analiză obiectivă a dispozițiunilor cuprinse în lege, pe care, se poate spune că în cea mai mare parte le-a aprobat. Ce este drept, d. Slăvescu, în concluziunile sale a declarat că nu poate să voteze acest proiect. Pentru mine, aceasta nu prezintă o mare importanță, fiindcă concluziunile erau în contrazicere cu considerațiunile expuse; iar pe de altă parte onorabilul domn Slăvescu, ca reprezentant al opoziției nici nu putea să facă altfel decât să refuze votul său asupra acestui proiect de lege.

D-lor deputați, în linii generale, observațiunile care s'au adus acestui proiect de lege pot fi împărțite în două categorii. Pe de o parte s'au adus critici pe care le socotesc neîntemeiate,

precum voiu avea prilejul să vă explic îndată; iar pe de altă parte s'au lăsat în umbră părțile esențiale ale proiectului de lege, părți care tocmai caracterizau importanța proiectului.

Le voiu analiza pe toate.

In primul rând criticile.

D-lor deputați, critica principală care s'a adus proiectului de lege a fost că prin el nu se creează noi resurse pentru comune și județe. Mai întâiu, contest acest lucru, și când voiu analiza, mai pe urmă, sistemul de organizare dat acum unuia din principalele venituri, acel izvorît din taxele pe articolele de consumație, cunoscutul fond comunal și județean, veți avea prilejul să constatați că critica nu era întemeiată.

Dar, d-lor deputați, cred că problema nu este bine pusă astfel.

Fiindcă în adevăr, a spori veniturile astăzi, ar însemna să facem apel la o nouă contribuție din partea cetățeanului român. Ori, în momente de mare depresiune economică, ca acelea prin care trecem, nu poate să fie vorba de un spor de fiscalitate, ci dimpotrivă de o degrevare fiscală. *(Aplauze pe băncile majorității)*. Iar cât privește trecerea unora din veniturile de Stat la comune și la județe, nici despre aceasta nu poate să fie

vorba într'un moment în care, însăşi finanţele de Stat îşi ţin echilibrul cu greu.

De altfel, d-lor deputaţi, volumul veniturilor nu prezintă importanţa covârşitoare care i s'a acordat, fiindcă mai întâiu veţi constata că chiar veniturile restrânse pe care le avem au suferit oscilaţiuni, şi anume: dela patru miliarde cât erau în 1926, au crescut, într'o epocă de prosperitate economică, la 12 miliarde în 1930, pentru ca după aceea să scadă treptat la nouă miliarde în 1931, la şapte miliarde în 1932, urmând curba crizei economice.

Tot astfel un spor al veniturilor n'ar putea rezolva situaţiunea câtă vreme ar exista încă posibilitatea de a arunca asupra comunelor şi judeţelor sarcini noui. Şi dovada este faptul că începând dela 1926, s'au trecut asupra comunelor şi judeţelor o serie de sarcini noui, de servicii de Stat mai ales care s'au evaluat la aproape un miliard. Mai multă încă, comunele au prestat servicii prin întreprinderile lor, — apă, electricitate şi aşa mai departe — pentru care Statul încă este dator cu o sumă de aproape două miliarde.

Incât, vedeţi, d-lor deputaţi, că ceea ce este principal în această materie, este elementul de desorganizare, este elementul care să răstoarne echilibrul între cheltueli şi venituri.

De aceea, ceea ce ne preocupă în deosebi, nu este volumul veniturilor, ci o reglementare strictă a modului de întrebuințare a lor.

D-lo rdeputați, o a doua observație, care s'a făcut, este că prin proiectul de față nu s'ar fi realizat o independență desăvârșită a finanțelor locale față de finanțele de Stat.

Cred că și această observație este cu desăvârșire neîntemeiată.

In adevăr, d-lor deputați, există, precum ați văzut, trei sisteme de organizare a finanțelor locale:

Există un sistem după care comunele și județele au venituri cedate de Stat; trăiesc mai de grabă prin subvențiile pe care le acordă puterea centrală. In acest sistem nu există nicio independență a unităților administrative, care sunt la discreția puterii centrale.

Există un al doilea sistem, în care, dimpotrivă, comunele și județele au venituri proprii, de sine stătătoare.

In fine, este un al treilea sistem în care veniturile locale sunt organizate pe o bază mixtă: comunele au și venituri proprii, dar primesc și subvenții dela Stat.

In genere sistemul românesc a fost socotit ca un sistem mixt și ceea ce a contribuit la carac-

terizarea aceasta a fost în deosebi organizarea uneia din principalele resurse de venituri, aşa numitul fond comunal şi judeţean.

D-lor deputaţi, la origine aceste venituri au avut un caracter local; erau aşa numitele vămi pe care le aşezau comunele la intrarea mărfurilor pe teritoriul lor, aşa numitele accize.

De sigur că din punct de vedere principial este discutabil dacă asemenea resurse trebue să aparţină Statului sau comunelor. S'au ridicat obiecţiuni de ordin economic după care faptul de a lăsa comunelor facultatea de a ridica bariere în calea mărfurilor, ar putea să aducă o stânjenire a circulaţiunii mărfurilor şi prin urmare o stânjenire producţiunii însăşi.

S'a ridicat după aceea şi o obiecţiune de echitate şi s'a zis: nu se poate lăsa să perceapă toate aceste venituri comunale la origine — şi este o observaţie pe care o fac pentru ca să relev criticele aduse de d. dr. Costinescu şi de d. Dobrescu chiar, ca şi de alţii din prietenii noştri, care spuneau că odinioară comunele, dintr'o anume sursă aveau mai mult câştig decât astăzi. Există o adevărată interdependenţă economică între toate unităţile administrative de pe teritoriul ţării şi este cu desăvârşire inechitabil să se atribue numai unora venituri, care nu pot

lua naştere decât printr'o contribuţie generală. Vă închipuiţi d-voastră ce ar fi însemnat, dacă totalitatea taxelor pe petrol ar fi rămas numai regiunilor petrolifere şi dacă totalitatea taxelor pe alcool ar fi rămas numai regiunilor de plantaţiuni şi de vii. Aceasta ar fi fost cu desăvârşire inechitabil. Dar, oricum ar fi punctul de vedere de principiu, este evident că la origine, acest impozit aparţinea comunei.

Acest sistem a fost modificat în 1903, pentru motivele pe care vi le-am arătat, şi anume: motive de ordin economic şi de echitate. Prin legea Costinescu s'a introdus o modificare. Taxele pe articolele de consumaţie au constituit un anume fond, mânuit de puterea centrală şi înapoiat comunelor şi judeţelor.

Dar, în 1903, acest venit aparţinea în întregime judeţelor şi comunelor, statul mărginindu-se să reţină numai o cotă de 5 la sută, drept plată pentru cheltuelile de percepere. Prin urmare, în acel moment, caracterul principal al sursei continua a fi un caracter local.

In 1926 situaţia se răstoarnă însă. Prin legea fondului comunal din acel an nu se mai asigură comunelor totalitatea acestei surse, ci se constitue o participaţiune la acest impozit. Taxele pe aceste articole de consumaţiune sunt îm-

părțite în două; o proporție abea numai de 20—30 la sută revine comunelor, iar restul de 78—80 la sută revine Statului. In acel moment s'a inversat complet situația și, aș putea zice, din acel moment a luat naștere sistemul mixt pentru finanțele locale în România.

Acest sistem noi vrem să-l abandonăm astăzi și-l abandonăm, în prim moment, pentrucă noi stabilim în mod precis cota care aparține comunelor și județelor; mai mult încă, stabilim un sistem de realizare a veniturilor, care este în totală independență de puterea de Stat. Veniturile percepute, în măsura în care sunt realizate, sunt consemnate la Banca Națională pe seama comunelor și județelor și distribuite lor fără nicio posibilitate din partea Statului de a le reține. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Acesta este un pas înainte, în a realiza o totală independență a finanțelor locale față de finanțele de Stat. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Sistemul acesta, de a consemna veniturile la Banca Națională, pe măsura realizărilor, este un sistem elastic, care face posibilă o creștere considerabilă a veniturilor din această sursă, o creștere care va fi în raport direct cu productivitatea acestor impozite.

D-lor deputați, iată de ce vă spuneam că, în realitate, noi, prin această reformă pe care o facem, ducem la realizarea unei independențe a veniturilor comunale față de veniturile de Stat. Dar, dacă din punct de vedere al așezării lor există o totală independență, este adevărat că din punct de vedere al perceperii mai există încă oarecare legături între Stat și organele locale.

D-lor deputați, țin întâiu să fac o constatare, că în ce privește județele, nici nu se putea găsi alt sistem, fiindcă județele nu au organe proprii de percepere și ar fi o adevărată greșeală ca, pentru a salva un principiu, să înființăm acum o biurocrație întreagă pentru perceperea acestor venituri; în al doilea rând, pentru fondul comunal și județean, este o imposibilitate organică să fie perceput de administrația locală. Cum voiți d-voastră să perceapă primăria dela Călărași taxa pe petrol dela Ploești?

Tocmai prin natura însăși a acestui impozit și prin necesitatea de a fi apoi distribuit după criterii obiective la toate unitățile administrative s'a dat perceperea lor în mâna organelor de Stat.

Dar, dacă în adevăr există încă un amestec de interese între Stat pe de o parte și comune

și județe, pe de altă parte, din punct de vedere al perceperii — și aceasta are o foarte mare importanță în ceea ce privește posibilitățile de realizare integrală a veniturilor — noi ne-am oprit asupra acestei chestiuni și credem că am găsit o soluție dintre cele mai echitabile, o soluție care va putea da rezultate mulțumitoare.

Mai întâiu, am pus un principiu în lege, și anume: că veniturile vor fi percepute în proporție egală la Stat și la comune și județe. *(Aplauze pe băncile majorității).*

Chestiunea are o foarte mare importanță. Când am venit noi la guvern în anul trecut prima grije pe care am avut-o, la Ministerul de Interne, a fost să-mi dau seama care este situația afară la periferie.

In privința celor constatate să-mi dați voie să vă arăt câteva date. De pildă la Tutova, pe când veniturile de Stat se încasase în proporție de 46 la sută, veniturile locale se încasase numai în proporție de 12 la sută; la Galați pentru Stat se încasase 46 la sută, iar pentru comune și județ 15 la sută; la Năsăud pentru Stat se încasase 30 la sută și pentru comune și județ numai 7 la sută.

Prin urmare, vedeți că în acest sistem era un vițiu.

Ce am făcut noi? Mai întâiu am aşezat principiul că veniturile vor fi încasate în aceeaşi proporţie pentru Stat şi pentru administraţiile locale. Dar am făcut mai mult: am edictat o sancţiune şi am spus că organele de percepere sunt obligate să verse comunelor şi judeţelor cotele respective, pe măsură ce sunt încasate, aceasta sub sancţiunea pedepsei pentru abuz de putere. *(Aplauze pe băncile majorităţii).*

Mai mult încă: am dat prefectului dreptul să facă un control şi am impus administraţiilor de percepere şi de plăţi, obligaţia să pună la dispoziţia prefectului toată arhiva de care are nevoie pentru facerea cercetărilor.

Cu acest sistem, în orice moment este posibil ca un prefect diligent să poată să urmărească cu eficacitate realizarea în întregime a veniturilor cuvenite comunelor şi judeţelor.

Iată prin urmare, din punct de vedere al independenţei, o ameliorare care s'a făcut.

Dar dacă, d-lor deputaţi, criticile aduse, şi anume: întâiu că nu am fi creat venituri suficiente şi al doilea că nu am fi realizat independenţa finanţelor locale, faţă de cele de Stat, dacă aceste critici nu sunt întemeiate, ţin să subliniez cu regret că cei mai mulţi din d-nii oratori nu au binevoit să sublinieze părţile carac-

teristice ale legii, și anume: părțile care constituiau ameliorări simțitoare ale regimului de astăzi.

Să-mi dați voie să fac eu acest lucru.

Ce îmbunătățiri am adus?

Mai întâiu am făcut o nouă sistematizare a unora din sursele principale de venituri ale comunelor, așa numitele taxe comunale, așezate prin vechea lege a maximului, pe care am încorporat-o legii de față.

D. dr. I. Costinescu: Inainte de a trece la această chestiune, fiindcă erați la fondul comunal, dați-mi voie să vă pun o întrebare: mențineți titulatura dată?

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Am răspuns încă de ieri și cred că veți fi de acord cu mine.

Am acceptat un amendament după care pe viitor ceea ce noi în proiect numisem « contribuții » se va numi « cota-parte a comunelor și județelor din taxele pe unele articole de consumație », în parantez, « fond comunal și județean ».

Prin aceasta am vrut să marchez încă odată că este vorba de o sursă care aparține comunelor și județelor.

D. dr. I. Costinescu: Răspunsul mă mulțumește. A doua chestiune: repartițiunea acestui

fond între județe și comune, comunele rurale și comunele urbane.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: In ce privește repartițiunea, noi defalcăm o cotă, pe care o numim de ajutorare, fiindcă este echitabil să avem un fond de manevră, cu care să putem acoperi deficitele bugetare în unele regiuni mai sărace.

In al doilea rând, repartiția între comune, județe și comunele rurale am menținut-o aproape în proporția dinainte, cu observația că ceea ce era atribuit Camerelor profesionale, 12 la sută a fost vărsat comunelor rurale, urbane și județelor, obligându-le ca, pentru contravaloare să răspundă Camerelor profesionale cu titlu de subvenție.

D. dr. I. Costinescu: Ați schimbat cota? Căci cotele nu corespund cu realitatea.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Nu, dar știu la ce vă referiți. D-voastră revendicați, pentru comunele urbane, majoritatea produsului acestor cote și vă bazați în această revendicare pe o idee, pe care am dovedit-o adineauri eronată. D-le Costinescu, nu se poate, în starea de interdependență economică, în starea aceasta în care toate unitățile administrative, întregul teritoriu și toată popu-

lația țării contribue la mișcarea economică, nu se poate decât să repartizezi pe baza forței contributive a fiecărei regiuni aceste venituri.

D. dr. I. Costinescu: Eu nu zic să o puneți în raport cu ceea ce produce o regiune sau o localitate, dar cu numărul populației fiecărei comune sau fiecărui județ.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Dar aceasta există. Eu v'aș ruga să citiți textul și veți vedea că este în raport cu puterea contributivă, care este în funcție de numărul populației și de situația economică. Prin urmare există criterii obiective care de altfel au fost adoptate chiar în legea Costinescu.

D. dr. I. Costinescu: Nu sunt aceleași.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Incât nu înțeleg rostul intervenției d-voastră. Dar, în sfârșit, aceasta este punctul nostru de vedere.

Revin la ceea ce spuneam adineauri. Spuneam că d-voastră nu ați semnalat părțile bune care constituiesc o ameliorare a sistemului nostru. Să-mi dați voie s'o fac eu.

In prim rând, taxele și impozitele comunale constituiau o materie tratată în mod cu totul neștiințific; erau amestecate în mod confuz im-

pozitele şi taxele. Am despărţit net pe capitole, impozitele comunale de o parte, taxele pentru serviciile prestate de altă parte. Şi am mai făcut un lucru, şi anume: unele taxe le-am desfiinţat, pe altele — şi cele mai multe — le-am redus; unele — prea puţine — acelea care privesc vieaţa de lux le-am urcat. In orice caz am sistematizat această materie.

A doua observaţiune pe care o fac. Noi ne-am preocupat de chestiunea personalului în administraţia locală şi am stabilit un raport între veniturile ordinare ale administraţiei locale şi cheltuelile pe care trebue să le facă cu întreţinerea personalului. Fiindcă unităţile administrative sunt în deosebi unităţi gospodăreşti este inadmisibil să-şi epuizeze toate resursele în întreţinerea unui personal, fără a face operă de edilitate. In această privinţă, d-lor deputaţi, să-mi daţi voie să vă dau câteva cifre foarte caracteristice, ca să vă daţi seama cât haos, câtă desordine era în această materie. De exemplu: la judeţe. Iau două judeţe cu aceleaşi resurse: Ismail şi Vlaşca. Intr'unul, 48% din venituri s'au cheltuit cu personalul, în celălalt 33%. La oraşe. De exemplu: Bacăul şi Bălţi, cu aceleaşi venituri ordinare. Bacăul are 29 la sută cheltueli de personal, iar Bălţi 48% cheltu-

eli de personal. Piteşti şi Tg.-Jiu, cu aceleaşi venituri ordinare, unul are 26 la sută cheltueli de personal, altul are 36 la sută cheltueli de personal. Înţelegeţi că era o totală dezordine în această materie şi dacă mai adăugăm că în vremea aceasta în care randamentul impozitelor este scăzut, raportul s'ar fi agravat am fi putut ajunge poate la 60 până la 70 la sută cheltueli de personal.

De aceea am reglementat această materie şi am impus o cotă rezonabilă, care nu se poate depăşi în bugetele locale, pentru ca să putem lăsa o elasticitate în finanţele locale şi să lăsăm comunelor şi judeţelor posibilitatea unei acţiuni productive.

In afară de aceasta, am reglementat şi sistemul de cheltueli. Era ceea ce se numea mânuirea fondului de deschidere de credite în cursul anului. Acest fond se putea spori fără nicio restricţie prin modificarea bugetului şi după aceea organul local putea să dea fondurilor cu totul o altă destinaţie decât aceea pe care o concepuse la început şi pe care o aprobase organul tutelar.

D. dr. I. Costinescu: Numai prin modificarea bugetului.

D. Ar. M. Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Prin mânuirea fondului de

deschidere de credite. Am spus că fondul de deschidere de credite să fie limitat, pentru ca posibilitatea de risipă să nu mai existe. Am lăsat o elasticitate administrațiilor locale, am lăsat posibilitatea de modificare a bugetului pentrucă în cursul anului, pe baza noilor situații să poată tăia de la anumite articole și să alimenteze alte articole.

Dar am curmat posibilitatea de a se mânui prin fondul de deschidere de credite, veniturile locale, fără niciun control.

Aceasta este o măsură pe care o socotesc foarte nemerită pentru a ameliora gospodăria finanțelor locale.

In afară de aceasta am introdus controlul preventiv. Știu că aci s'a făcut o observație și în deosebi d. Slăvescu a insistat asupra acestui punct. Eu sunt bucuros că d-sa a pus accentul pe această chestie, care e din cele mai importante.

D-sa este sceptic în ce privește sistemul pe care l-am întrebuințat noi. Imi pare rău că d-sa nu a profitat de această împrejurare ca să semnaleze măcar cu titlu de curiozitate pentru noi, care este sistemul preconizat de domnia sa.

D. Victor Slăvescu: Am spus care este soluția noastră.

D. Armand Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Mi se pare că propuneți ca organele administrației financiare să exercite controlul. Aci este o deosebire de principii. Noi credem că organele dependente de alt minister, nu pot să intervină în reglementarea cheltuelilor, administrațiilor locale, fără ca prin aceasta să nu se atingă principiul autonomiei locale.

Dar noi am imaginat un alt sistem, și anume: mai întâiu am stabilit că mânuirea fondurilor nu o face aceeași persoană, sunt trei persoane: una este ordonatorul, alta este șeful contabilității care are să certifice existența fondului disponibil și a treia este plătitorul.

D. dr. I. Costinescu: La sate nu poate să fie acest sistem.

D. Armand Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: La comunele rurale da, fiindcă va fi notarul, casierul și primarul.

D. dr. I. Costinescu: Este casier la comunele rurale?

D. Armand Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Firește că da.

D. D. Iuca: Este drept că după legea, pe care ați votat-o în 1929, pe cale de alegere, exista la fiecare comună un casier. Ulterior însă, văzându-se imposibilitatea pentru comună de a plăti

acest casier, s'a renunțat și vă confirm că mai în toate județele de sigur și în al meu, nu există comune care să aibă casier, fiindcă nu au cu ce-l plăti.

D. Armand Călinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne: Imi pare rău că d. Iuca aduce o informație care nu corespunde realității. Există astăzi casieri la comune. Se poate însă ca, în multe părți, din motive de economie, să fie aceeași persoană casier și secretar. Aceasta este posibil.

Și atunci, d-lor, existența mai multor persoane care colaborează la mânuirea fondurilor, este o primă frână. O a doua frână este obligația pentru șeful contabil de a certifica existența fondului disponibil. O a treia frână este sancțiunea penală, cu responsabilitatea bănească a acelora cari — funcționari și șefi de autorități — ar fi călcat aceste dispoziții.

Cred, d-lor deputați, că, cu acest sistem se asigură un control preventiv eficace; totuși, dacă la discuția pe articole se vor prezenta observațiuni și sugestiuni mai nimerite pentru completarea acestui sistem, sunt dispus să le examinez, pentrucă intenția noastră este să instaurăm la administrațiile locale un control efectiv al mânuirii banilor.

In al patrulea rând, am venit și cu reglementarea materiei împrumuturilor. Dela tribună s'au

semnalat abuzuri făcute în această materie. Observațiunile sunt foarte exacte și recunosc că în materia aceasta trebuesc introduse dispoziții noui.

Am luat o serie de precauțiuni, ca împrumuturile să nu se mai poată contracta decât cu anumite garanții în ce privește utilitatea lor și posibilitatea lor de acoperire, adică asigurarea amortismentului.

Este drept că d. Slăvescu făcea observațiunea că noi nu am rezolvat problema creditului județean și comunal sub forma organizării instituției care este chemată să îl acorde. Observațiunea aceasta este exactă în ceea ce privește afirmația că nu am reglementat instituția. Eu cred însă că într'o lege organică nu era cazul să aducem reglementarea unei instituțiuni speciale, însărcinată cu acordarea împrumuturilor comunale și județene. Vom face aceasta la timp, pe calea unei legi speciale.

Iată, d-lor deputați, o serie de ameliorări pe care noi le-am adus finanțelor locale. In rezumat, prin urmare, legea noastră are următoarele caracteristici:

In primul rând ea sistematizează materia. D. Slăvescu însuși recunoștea, dela această tribună, că într'adevăr, mai ales pentru perso-

nalul inferior, pe care îl avem la sate, există o necesitate imperioasă să i se pună la dispoziție o lege unitară, pe care să o poată mânui.

Dispozițiunile privitoare la finanțele locale erau până astăzi răspândite într'o serie de legi: în legea contribuțiunilor directe, în legea fondului comunal, în legea pentru urmărirea veniturilor comunelor, în legea pentru organizarea administrației locale etc. Noi am strâns toate aceste dispoziții într'o lege unitară și le-am armonizat astfel, din acest punct de vedere, prezentul proiect este prima legiuire care se înfățișează.

In al doilea rând, noi am luat măsuri pentru ca să ajungem la o realizare mai efectivă a încasărilor veniturilor comunale. Există o serie de dispoziții, pe care le-am semnalat, cari tind la acest scop de a da posibilitatea comunelor și județelor să intre efectiv în posesiunea veniturilor lor.

In fine, în al treilea rând, noi am reglementat controlul în această materie.

In linii generale prin urmare proiectul nostru de lege înseamnă un pas simțitor, înainte, în opera de ameliorare a finanțelor locale.

Dar, d-lor deputați, eu v'aș ruga să binevoiți a examina acest proiect de lege, nu numai din

punctul de vedere al lui ci și situat în cadrul politicei generale pe care am urmărit-o noi. Intr'adevăr sunt o serie de măsuri, pe cari le-am luat în timpul din urmă și cari conturează această politică. Când am venit la guvern, în vara trecută, am găsit administrația locală într'o situație puțin mulțumitoare. Mai întâiu satele aveau o arondare cu desăvârșire defectuoasă și arbitrară. In al doilea rând comunele și județele erau gospodărite de comisiuni interimare. O primă măsură pe care am luat-o a fost de a reface această arondare pe baza voinței populare. A doua măsură a fost de a instaura la conducerea comunelor și județelor organe alese așa cum sunt normele în constituție și în legea organică administrativă. Cred că cu acest lucru noi am ameliorat situația administrațiilor noastre locale.

D-lor deputați, în al treilea rând noi am exercitat un control mai riguros asupra felului cum lucrează administrațiile locale și rapoartele pe care le-am publicat și la care s'a referit o serie de d-ni deputați, în cuvântările făcute, constituesc o dovadă în plus, de atenția deosebită, pe care am dat-o acestei probleme și de accentul pe care l-am pus asupra operei de control a administrațiilor locale.

In fine, în al patrulea rând am venit cu această lege de organizare a finanțelor locale; și cu proiectul de lege care s'a votat la Senat pentru modificarea legii comitetelor de revizuire, pentruca în ansamblu să definim o politică de atenție deosebită pentru administrațiile locale, de așezare a lor pe bazele firești ale electivității și ale unui control sever, inspirat în întregime de principiul pe care îl avem cu toții, acela al realizării unei autonomii locale.

In cadrul acestei politici generale, eu v'aș ruga, d-lor deputați, să binevoiți a acorda aprobarea d-voastră acestui proiect de lege. *(Aplauze prelungite pe băncile majorității).*

TABLA DE MATERIE

	Pagina
IN TIMPUL GUVERNULUI GENERAL AVERESCU	5– 88
1. La validări (Ședința Camerei dela 29 Iunie 1926)	5– 36
2. La buget (Ședința Camerei dela 20 Dec. 1926)	37– 71
3. La legea timbrului (Ședința Camerei dela 14 Aprilie 1927)	72– 88
IN TIMPUL GUVERNULUI G. G. MIRONESCU	89–136
4. Dezordinele din calea Griviței (Ședința Camerei dela 4 Februarie 1931)	91–103
(Ședința Camerei dela 13 Februarie 1931)	103–115
(Replica)	115–120
5. Răspuns la două întrebări în Senat (Ședința Senatului dela 2 Decemvrie 1932)	121–127
(Ședința Senatului dela 22 Ianuarie 1931)	128–136
IN TIMPUL GUVERNULUI N. IORGA	137–330
6. Modificarea legii administrative (Ședința Camerei dela 3 Iulie 1931)	139–178
7. La buget (Ședința Camerei dela 7 Dec. 1931)	179–217
8. Salarizarea învățătorilor (Ședința Camerei dela 9 Decemvrie 1931)	218–237

Pagina

9. La legea drumurilor (Ședința Camerei dela 10 Februarie 1932) 238–264
10. La legea monopolului alcoolului (Ședința Camerei dela 7 Aprilie 1932) 265–299
11. La legea conversiunii (Ședința Camerei dela 8 Martie 1932) 300–330
IN TIMPUL GUVERNULUI AL. VAIDA-VOEVOD 331–379
12. La validări. Răspuns în numele guvernului (Ședința Camerei dela 9 August 1932) . . . 333–359
13. Pentru alegeri administrative (Ședința Camerei dela 6 Septemvrie 1932) 360–379
IN TIMPUL GUVERNULUI IULIU MANIU . 381–398
14. La o intervenție a d-lui Duca (Ședința Camerei dela 25 Noemvrie 1932) 383–398
IN TIMPUL GUVERNULUI AL. VAIDA-VOEVOD 399–449
15. In chestiunea Seletzky (Ședința Camerei dela 28 Martie 1933) 401–426
16. La legea finanțelor locale (Ședința Camerei dela 5 Aprilie 1933) 427–449

VERIFICAT 2007

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREȘTI

FUNDAȚIA REGELE CAROL I